

*STRATEGIA ROZWOJU
SPOŁECZNO –
GOSPODARCZEGO POWIATU
SŁUPSKIEGO na lata 2012-2022*

Słupsk, wrzesień 2011 r.

Zleceniodawca:

Powiat Słupski
ul. Szarych Szeregów 14
76-200 Słupsk
tel. (59) 841-85-00
fax:(59) 842-71-11
e-mail: starostwo@powiat.slupsk.pl

Autor opracowania:

Business Mobility International Spółka z o.o.
ul. Lutosławskiego 18
76-200 Słupsk
tel. (0 59) 8 456 301-302
fax.(0 59) 8 456 303
e-mail: office@bm-intl.2com.pl
<http://www.bmintl.com>

Biuro regionalne:

Business Mobility International Spółka z o.o.
Os. Stefana Batorego 79A/41
60-687 Poznań
tel. (061) 642 28 45
e-mail: office@bm-intl.2com.pl

Siedziba w Brukseli:

Business Mobility International NV-SA
Square de Meeûs 38-40
B-1000 Brussels, Belgium
tel. [32-2] 644 36 89
fax [32-2] 648 07 80
<http://www.bmintl.com>

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022 została sporządzona Metodą Ekspercko - Partnerską, w ścisłym partnerskim współdziałaniu z Powiatem Słupskim.

Spis treści

WSTĘP	5
METODOLOGIA	6
1 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE.....	7
1.1 UWARUNKOWANIA PRAWNO - POLITYCZNE MAKROOTOCZENIA	7
1.2 UWARUNKOWANIA PRAWNO - POLITYCZNE MIKROOTOCZENIA	16
2 CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU SŁUPSKIEGO	32
2.1 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	32
2.1.1 Ogólna charakterystyka województwa pomorskiego	32
2.1.2 Położenie geograficzne powiatu słupskiego	33
2.2 RYS HISTORYCZNY	35
2.3 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	36
2.3.1 Struktura użytkowania gruntów.....	36
2.3.2 Własność gruntów i budynków	36
2.3.3 Infrastruktura techniczna	38
2.4 GOSPODARKA	54
2.4.1 Struktura podstawowych branż gospodarki.....	54
2.4.2 Liczba podmiotów gospodarczych.....	56
2.5 SFERA SPOŁECZNA	56
2.5.1 Struktura społeczna	56
2.5.2 Rynek pracy i bezrobocie	58
2.5.3 Pomoc społeczna.....	67
2.5.4 Bezpieczeństwo publiczne.....	73
2.5.5 Ochrona zdrowia.....	75
2.5.6 Oświata i wychowanie	79
2.5.7 Struktura organizacji pozarządowych.....	84
2.6 WALORY KULTUROWE.....	88
2.6.1 Obiekty architektury i budownictwa	88
2.6.2 Muzea, skanseny.....	100
2.6.3 Instytucje kulturalne	103
2.7 WALORY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE.....	106
2.7.1 Warunki klimatyczne.....	106
2.7.2 Ukształtowanie terenu	106
2.7.3 Sieć hydrologiczna.....	107
2.7.4 Ekosystemy użytków rolnych.....	110
2.7.5 Ekosystemy leśne.....	110
2.7.6 Prawne formy ochrony przyrody	110
2.7.7 Obszary Natura 2000.....	113
2.7.8 Stan i ochrona środowiska.....	123
2.8 ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE.....	126
2.8.1 Baza noclegowa.....	126
2.8.2 Baza sportowa i rekreacyjna.....	129
2.8.3 Szlaki turystyczne	130
2.8.4 Sieć informacyjna.....	131
3 ANKIETY POGLĄDOWE.....	133
4 MIEJSCE POWIATU SŁUPSKIEGO WŚRÓD POWIATÓW WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO - ANALIZA BENCHMARKINGOWA.....	140
5 ANALIZA SWOT	164
6 DIAGNOZA STANU POWIATU SŁUPSKIEGO	170
7 ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO DLA POWIATU SŁUPSKIEGO DO ROKU 2022.....	176
8 PERSPEKTYWY I KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO.....	177

8.1	WIZJA I MISJA POWIATU SŁUPSKIEGO	177
9	STRATEGICZNY PROGRAM ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU SŁUPSKIEGO - PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA.....	179
10	MECHANIZMY PARTNERSTWA I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ, MIEDZYPOWIATOWEJ I MIĘDZYGMINNEJ	192
11	PROMOCJA POWIATU SŁUPSKIEGO	196
12	MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	200
	SPIS MAP	216
	SPIS TABEL	216
	SPIS WYKRESÓW	218

WSTĘP

Podstawą rozwoju powiatu słupskiego jest strategia, która określa misję oraz cele i kierunki działania do roku 2022. Strategia stanowi długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju powiatu i przyjmujący takie cele i kierunki działania, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych. Jest to podstawa do właściwego zarządzania powiatem, do ubiegania się o środki zewnętrzne, zwłaszcza z Unii Europejskiej. Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze powiatu długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Ponadto Strategia wskazuje jakie są najważniejsze do rozwiązania problemy gospodarcze, społeczne, infrastrukturalne i ekologiczne, na których powinna być skoncentrowana uwaga Rady Powiatu w założonym horyzoncie czasowym.

W dalszej części opracowania przedstawiono wyniki będące kompilacją debat strategicznych i autorskiego uporządkowania wyników prac uczestników sesji, przy czym sformułowania misji, celów i kierunków działania przedstawiono w formie uzgodnionej z uczestnikami debat. Zmiana treści poszczególnych celów i kierunków działania miała jedynie na celu dostosowanie istniejących sformułowań do zasad tworzenia poszczególnych elementów strategii z uwzględnieniem dokonanej w dokumencie diagnozy stanu w przyjętych obszarach rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu.

Dodatkowym czynnikiem mającym wpływ na ostateczny kształt dokumentu jest „Raport o stanie powiatu” zawierający podstawowe informacje o powiecie słupskim.

Raport został opracowany wg. wcześniej przygotowanego schematu przy udziale pracowników Starostwa Powiatowego, jak i przy udziale Komendy Miejskiej Policji w Słupsku oraz Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej w Słupsku. Raport o stanie stał się również jedną z podstaw opracowania Diagnozy Stanu.

W proces opracowania Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego zostało włączonych kilkadziesiąt osób, będących reprezentantami środowisk społecznych, biznesowych, samorządowych i Rady Powiatu.

METODOLOGIA

Przy realizacji prac nad opracowaniem *Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego do roku 2022* obrano Metodę Ekspercko - Partnerską, która pozwoliła połączyć wiedzę i doświadczenie ekspertów i samorządu oraz uczestnictwo społeczne, zarówno instytucji, podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych, jak i mieszkańców powiatu.

Proces zapoznawania się z atutami i wadami powiatu słupskiego obejmował badanie opinii liderów publicznych, mieszkańców i przedsiębiorców działających na terenie powiatu w zakresie postrzegania przez nich zagadnień społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Wyniki badań ankietowych oraz analiza otoczenia powiatu stały się podstawą do wnioskowania o społecznym odbiorze rzeczywistej sytuacji w powiecie, wykrycia różnic pomiędzy społecznymi ocenami faktów, a ich rzeczywistym stanem, a także problemów najbardziej dotyczących mieszkańców i przedsiębiorców.

Na podstawie wypracowanej **analizy SWOT: silne strony** (wewnętrzne) powiatu, **słabe strony** (wewnętrzne), **szanse** (zewnętrzne) i **zagrożenia** (zewnętrzne) zespół ekspercki postawił pytanie: *Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony powiatu i zniwelować zagrożenia?* Następnie opracowano kilkanaście celów operacyjnych opierając się na wcześniej wybranych słabych stronach i zagrożeniach. Podobnie zespół pracował przy budowaniu celów określonych na podstawie mocnych stron i szans.

Kolejnym etapem prac zespołu ekspertów było zidentyfikowanie kierunków działania do wypracowanych wcześniej celów.

Z uwagi na to, że zarówno dane statyczne, jak i dynamiczne, nie mogą zostać odpowiednio ocenione bez odpowiedniej grupy porównawczej, za celowe uznano umiejscowienie powiatu Słupskiego pod względem rozwoju społeczno-gospodarczego, a także szczegółowo w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego i turystycznego wśród pozostałych powiatów województwa pomorskiego. Dla osiągnięcia tego celu przeprowadzono analizę porównawczą-benchmarkingową z użyciem mierników rozwoju. Metoda ta pozwala na uzyskanie wyniku w postaci procentowego miernika rozwoju w odniesieniu do powiatu, idealnej w zakresie dobranych wskaźników w grupie powiatów uznanych za porównywalne (tzw. benchmarki). **Oznacza to, że wynik odczytywany może być tylko w odniesieniu do konkretnej grupy powiatów i dodatkowo tylko i wyłącznie w zakresie przyjętych do badania zmiennych.** W efekcie analiza benchmarkingowa pozwala na zbudowanie rankingu badanych powiatów.

Zadaniem metodycznym w opracowaniu *Strategii* było również dostosowanie dokumentu do celów i priorytetów Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego. Zbieżność kierunków rozwoju obu dokumentów może być argumentem przy ubieganiu się przez samorząd powiatu o środki budżetu państwa oraz funduszy unijnych na realizację przedsięwzięć strategicznych.

1 Uwarunkowania zewnętrzne

1.1 Uwarunkowania prawno - polityczne makrootoczenia

Z punktu widzenia *acquis communautaire*¹ powiaty są traktowane jako część administracji publicznej państwa członkowskiego UE.^{2,3}

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zaczęły obowiązywać przewidziane w art. 91 Konstytucji RP zasady określające stosunek prawa wspólnotowego do prawa krajowego, tj. zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego wobec prawa państw członkowskich oraz zasada bezpośredniego stosowania. Obowiązywanie tych zasad jest o tyle istotne dla władz samorządowych, że powoduje znaczącą zmianę w katalogu źródeł prawa stanowiących podstawę funkcjonowania administracji publicznej. Obok norm krajowego porządku prawnego administracja samorządowa zobowiązana jest do stosowania norm pierwotnego i wtórnego prawa wspólnotowego.

Prawo Wspólnoty Europejskiej ma w dominującej części charakter gospodarczy. To ono jest głównym (aczkolwiek nie jedynym) środkiem, za pomocą którego realizuje się szeroko rozumiana integracja ekonomiczna państw UE. Powiaty są jednostkami gospodarczymi jednolitego rynku Unii Europejskiej, gdyż po pierwsze, korzystają z uregulowań kształtujących jego działanie współuczestnicząc jako podmioty gospodarujące w obrocie handlowym a po drugie, mają do nich zastosowanie istotne ograniczenia wynikające z ochrony tego rynku przed zniekształceniami konkurencji lub zaburzeniami jego funkcjonowania spowodowanymi brakiem wyraźnego rozdziału pomiędzy spełniającymi także funkcje władcze organami działającymi w sektorze publicznym a sektorem prywatnym. Ograniczenie to wynika z prawa Unii Europejskiej, nawet chociażby konkretne akty prawne, które mają zastosowanie do powiatów miały postać ustaw lub aktów niższego rzędu wydanych przez parlament krajowy.

Reasumując, można najogólniej stwierdzić, iż prawo europejskie ma na powiaty wpływ w trzech obszarach:

- **po pierwsze**, w istotnym stopniu określa warunki makroekonomiczne ich funkcjonowania,
- **po drugie**, tworzy narzędzia wspomagające (w szczególności o charakterze finansowym),
- **po trzecie**, tworzy nowe zadania w stosunku do powiatów lub też znacząco modyfikuje zadania już istniejące (powodując także konieczność wypracowania nowych kompetencji).

¹ Rzecz dziejąca zwana *acquis de l'Union* – dorobek prawny Wspólnoty Europejskiej oraz Unii Europejskiej obejmujący tak prawo stanowione, jak i orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, zasady prawa WE oraz wspólne podstawowe zasady konstytucyjne państw członkowskich UE. Pod pojęciem tym należy rozumieć ujednolicanie, dostosowywanie, uzgadnianie lub zbliżanie regulacji prawnych państw członkowskich do całokształtu dorobku prawnego Wspólnoty Europejskiej, który obejmuje wszystkie uchwalone w jej ramach akty prawne.

² Źródło: Polskie samorządy a prawo Unii Europejskiej, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, luty 2005 r.; A. Nowak – Far, Funkcjonowanie gmin w Unii Europejskiej, Poznań 2002; Samorząd terytorialny a prawo UE, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej.

³ Źródło: A. Nowak – Far, Funkcjonowanie gmin w Unii Europejskiej, Poznań 2002.

Jak to wynika z art. 5 TWE, Unia Europejska nie reguluje wszystkich sfer działania powiatów. W zakresie kompetencji wspólnych z państwami członkowskimi musi się ona kierować zasadą subsydiarności pozostawić wiele istotnych kwestii do regulacji prawodawców krajowych.

Tabela 1 Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej

1.	Układ Europejski
	Układ Europejski (Europe Agreement) z 16 grudnia 1991 r., ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczypospolitą Polską a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, był umową międzynarodową, która wyznaczyła ramy instytucjonalno-prawne stosunków Polski z Unią Europejską. Wszedł w życie, po zakończeniu po obu stronach procedury ratyfikacyjnej, 1 lutego 1994 r. Wcześniej jednak, bo od 1 marca 1992 r., rozpoczęto realizację handlowej części tego układu, pod postacią tzw. Umowy Przejściowej (Interim Agreement). Układ został opublikowany w Załączniku do nr 11 Dziennika Ustaw RP, poz. 38 z 27 stycznia 1994 r., a także w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich - OJ L 348/93. W Preambule Układu odnajdujemy ważny zapis, że „końcowym celem Polski jest członkostwo we Wspólnotach, a Stowarzyszenie, zdaniem Umawiających się Stron, pomoże Polsce osiągnąć ten cel”. Artykuł 1 definiuje następujące cele Układu: • ustanowienie odpowiednich ram dla dialogu politycznego, który umożliwi rozwój bliskich stosunków politycznych między stronami, • popieranie rozwoju handlu i harmonijnych stosunków gospodarczych między stronami, w celu sprzyjania dynamicznemu rozwojowi gospodarczemu i dobrobytowi w Polsce, • stworzenie podstawy dla pomocy finansowej i technicznej Wspólnoty dla Polski, • stworzenie właściwych ram dla stopniowej integracji Polski ze Wspólnotą, • popieranie współpracy w dziedzinie kultury. Ten układ stał się podstawą integracji Polski z UE i przyjęcia przez nasz kraj kolejnych praw obowiązujących w całej Unii Europejskiej.
2.	Traktat Akcesyjny
	Na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie, w tym Polska przystąpiły do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązały się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami. Co oznacza, że Polska zobowiązała się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego, w tym polityki społecznej wyrażonej m.in. w Strategii Lizbońskiej przyjętej przez Unię Europejską w 2000 roku.
3.	Strategia Lizbońska
	Celem Strategii Lizbońskiej jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, jednocześnie zachowującego wysoką spójność społeczną. Spójność społeczna rozumiana jest tutaj jako zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom oraz minimalizowania rozbieżności między nimi. Polega więc nie tylko na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa, ale przede wszystkim na tworzeniu solidarności w społeczeństwie, tak aby ograniczać zasięg występowania tego zjawiska. Strategia ta opiera się na trzech filarach: konkurencyjności, zatrudnieniu i spójności społecznej. Założeniem europejskiego modelu społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy jest: - odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu, - oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna - podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego (w ostatecznej wersji do Traktatu Lizbońskiego), a następnie Traktatu Reformującego, - wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne,

	- uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych, - uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak: zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.
4.	Traktat Lizboński
	13 grudnia 2007 r. podpisano w Lizbonie Traktat Lizboński, który ustanawia nowe ramy prawne i sposób zorganizowania Unii Europejskiej. Traktat został opracowany po to, aby Unia Europejska w XXI wieku lepiej odpowiadała na stojące przed nią wyzwania. Dzięki wprowadzanym w Traktacie zmianom Unia będzie bardziej demokratyczna, przejrzysta i skuteczna w działaniu. Traktat wzmacnia rolę Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajowych, gwarantując obywatelom większą możliwość uczestnictwa w procesie decyzyjnym UE. Uproszczeniu i usprawnieniu ulegną metody pracy i zasady podejmowania decyzji w UE. Instytucje europejskie w istotnym zakresie zostaną zreformowane. Zwiększą się możliwości działania w dziedzinach o istotnym znaczeniu dla dzisiejszej Unii takich jak bezpieczeństwo energetyczne czy walka z terroryzmem. Traktat wprowadza ponadto istotne zmiany w tak ważnej sferze działalności, jak polityka zagraniczna, m.in. poprzez ustanowienie funkcji Wysokiego Przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych oraz powołanie Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Zmiany te przyczynią się do lepszego promowania interesów i wartości europejskich w świecie oraz umocnienia pozycji międzynarodowej UE. Traktat lizboński został ratyfikowany przez wszystkie 27 państw członkowskich i wszedł w życie 1 grudnia 2009 roku.

Tabela 2 Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do rozwoju społeczno - gospodarczego – obecnie obowiązujące w Polsce⁴

1.	Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807)
	Ustawa reguluje podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zadania organów administracji publicznej w tym zakresie. Art.7 Państwo udziela przedsiębiorcom pomocy publicznej na zasadach i w formach określonych w odrębnych przepisach, z poszanowaniem zasad równości i konkurencji. Art. 8. 1.Organy administracji publicznej wspierają rozwój przedsiębiorczości, tworząc korzystne warunki do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności wspierają mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.
2.	Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 - 2013
	Celami Strategii Polityki Społecznej Rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Na poziomie powiatu dokumentem podporządkowanym tej strategii winna być Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w swoich celach spójna z następującymi priorytetami: Priorytet 1 - Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci. 1.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i w środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego. 1.2. Tworzenie i wzmacnianie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywania dzieci, w celu podniesienia aktywności zawodowej oraz umożliwienia pełniejszej realizacji planów prokreacyjnych. 1.3. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze. 1.4. System pomocy dla rodzin z dziećmi, celem wyrównywania deficytów rozwojowych u dzieci uczących się. 1.5. Rozwijanie placówek świadczących usługi edukacyjne, sportowo-rekreacyjne i kulturalne.

⁴ <http://www.mgip.gov.pl/Prawo/Obowiazujace+prawo/Turystyka/> oraz J. Gospodarek, *Prawo Turystyczne w zarysie*, Bydgoszcz – Warszawa 2003.

- 1.6. Kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i dzietności.
- 1.7. Wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, w celu wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę.
- 1.8. Stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

Priorytet 2 - Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.

- 2.1. Wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej.
- 2.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego, w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu.
- 2.3. Rozwój form ekonomii społecznej, na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 2.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego i wsparcie gmin w budowie mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej.
- 2.5. Stworzenie kompleksowego systemu probacyjnego.
- 2.6. Likwidacja pułapki dochodowej, ograniczenie zachęt do dezaktywizacji zawodowej oraz zwiększenie szans zatrudnienia dla osób o niskich kwalifikacjach.

Priorytet 3 - Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.

- 3.1. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.
- 3.2. Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia.
- 3.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług społecznych.
- 3.4. Kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności.
- 3.5. Reforma systemu rentowego.
- 3.6. Usprawnienie systemu rehabilitacji, na rzecz utrzymania możliwości aktywności zawodowej.
- 3.7. Rozwijanie całościowych systemów pomocy dla osób obarczonych nietypowymi rodzajami niepełnosprawności, wymagających kompleksowych i systemowych działań ze strony państwa.

Priorytet 4 – Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.

- 4.1. Rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej, celem zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy.
- 4.2. Wprowadzenie specjalizacji stacjonarnej opieki, celem budowy systemu specjalistycznego wsparcia dla osób wymagających szczególnej opieki.
- 4.3. Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym.
- 4.4. Zapewnienie odpowiednich świadczeń emerytalnych na starość.
- 4.5. Prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób starszych.

Priorytet 5 - Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.

- 5.1 Wdrożenie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej, celem stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej.
- 5.2 Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej, celem zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej.
- 5.3 Wdrożenie systemu informacji i poradnictwa obywatelskiego oraz dostępu do lokalnych środków przekazu i Internetu.

Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.

- 6.1. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych.
- 6.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego.
- 6.3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.
- 6.4. Wsparcie postaw obywatelskich.
- 6.5. Wzmocnienie partycypacji społecznej.

Priorytet 7 - Integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

- 7.1. Wdrożenie polityki integracji społecznej i zawodowej imigrantów, celem prowadzenia

	kompleksowych działań wszystkich instytucji publicznych. 7.2. Wdrożenie polityki antydyskryminacyjnej, celem ograniczenia postaw ksenofobicznych wobec środowisk imigranckich. 7.3. Ustawiczne szkolenie kadr administracji publicznej oraz partnerów społecznych, celem przygotowania do pracy z uchodźcami. 7.4. Zaprojektowanie spójnego systemu współpracy z uchodźcami.
3.	Narodowa Strategia Integracji Społecznej
	Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie działania mają przyczynić się do: - dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy, - rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy, - modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia, - wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy oraz konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji. Priorytety krajowe wyznaczające cele szczegółowe lokalnych strategii polityki społecznej opracowywanych na szczeblu samorządów lokalnych to: - Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym, - Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim, - Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, - Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci, - Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, - Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych, - Ograniczenie bezrobocia długookresowego, - Zmniejszenie bezrobocia młodzieży, - Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych, - Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy, - Upowszechnienie kształcenia ustawicznego, - Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności, - Powszechne ubezpieczenie zdrowotne, - Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego, - Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością, - Dostęp do pracowników socjalnych, - Rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej, - Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, - Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne, - Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa obywatelskiego.
4.	Narodowa Strategia Spójności⁵
	Narodowa Strategia Spójności (NSS) (nazwa urzędowa: Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013. Celem strategicznym NSS jest <i>tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.</i> Cel strategiczny osiągany będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych.

⁵ Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Narodowa Strategia Spójności. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Warszawa, maj 2007).

Celami horyzontalnymi NSS są:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Wybrane fragmenty NSS związane z rozwojem społeczno – gospodarczym:

- Wsparcie podstawowej infrastruktury społecznej:

Dla podniesienia poziomu życia mieszkańców Polski, a także przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego, niezwykle istotne jest zapewnienie bardziej równomiernego dostępu do podstawowej infrastruktury społecznej, a także rozbudowa tych elementów, które wiążą się bezpośrednio ze wskaźnikami realizacji celów NSRO, w tym podniesieniem poziomu wykształcenia, zwiększenia liczby absolwentów na kierunkach technicznych i przyrodniczych, podniesienia zdrowotności pracowników i wydłużenia długości życia, a także podniesieniu jakości życia m.in. poprzez zwiększenie dostępu do obiektów kultury i promocje turystyki i rekreacji (...).

Istotne znaczenie mają inwestycje służące zmniejszaniu nierówności w dostępie do infrastruktury medycznej, edukacyjnej, kultury i turystyki (...).

Działania w dziedzinie infrastruktury kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego mają na celu przede wszystkim zwiększenie dostępu do kultury mieszkańców Polski oraz podniesienie kompetencji kulturalnych społeczeństwa, a także atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej kraju. Działania te będą koncentrować się na wykorzystaniu istniejącego już potencjału dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim, ochronie i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, poprawie stanu infrastruktury kultury oraz rozwijaniu nowych, alternatywnych form korzystania z kultury (...).

...Istniejący potencjał kulturowy (w tym przebiegające przez Polskę europejskie szlaki kulturowe) i przyrodniczy oraz planowane działania w obszarze kultury, tworzą korzystne warunki dla rozbudowy infrastruktury turystycznej. Dla zapewnienia dostępu do odpowiedniej, wysokiej jakości usług oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej Polski i jej regionów środki zostaną skoncentrowane przede wszystkim na poprawie jakości funkcjonującej infrastruktury turystycznej poprzez projekty z zakresu jej rozbudowy, modernizacji i wyposażenia. Przedsięwzięcia w tym zakresie będą również ukierunkowane na powstawanie nowych obiektów służących do prowadzenia działalności turystycznej, które będą spełniały standardy UE. Miejsca pracy w sektorze turystyki przyczynią się do wzrostu zatrudnienia w infrastrukturze towarzyszącej produkcji towarów i usług niezbędnych dla obsługi turystów. Wsparcie dotyczące turystyki dotyczyło będzie zarówno projektów spełniających kryteria infrastruktury społecznej - służącej nieodpłatnie ogółowi społeczeństwa, jak i na zasadach komercyjnych, stanowiących element schematów pomocy publicznej (...).

- Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług:

Planowane wsparcie dotyczyć będzie zarówno sektora usług rynkowych, w tym sektora turystyki i kultury oraz usług medycznych, jak również tych usług podstawowych, które mogą pozytywnie wpływać na procesy rozwoju regionalnego i zwiększenie dostępności do usług na obszarach marginalizowanych (...).

- Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej:

Rozwój turystyki jest szansą na wzmocnienie pozycji ośrodków metropolitalnych, a równocześnie nadanie nowej dynamiki rozwoju ośrodkom mniejszym, peryferyjnym oraz ośrodkom o wyczerpanych dotychczasowych potencjałach rozwojowych. Turystyka jest aktywnością spinającą regiony, łączącą obszary miejskie z wiejskimi, aktywizującą wieś dziedziną przyczyniającą się do rewitalizacji obszarów zdegradowanych, nadającą nowy sens obszarom podmiejskim z funkcjami turystyczno - rekreacyjnymi (...).

	• Pełniejsze wykorzystanie potencjału endogenicznego największych ośrodków miejskich: Kluczowym zadaniem jest dalsze wspomaganie rozbudowy funkcji metropolitalnych (w tym naukowych, edukacyjnych, kulturalnych i turystycznych) (...). Jednocześnie działania powinny zostać ukierunkowane na pełniejsze wykorzystanie dla rozwoju sfery usług (w tym uzdrowiskowych, turystycznych), unikalnego w skali europejskiej środowiska naturalnego i walorów kulturowych oraz promocję wybranych produktów regionalnych (w tym ekologicznych), gałęzi przetwórstwa żywności i przemysłu, mających podstawowe znaczenie dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na tym obszarze (...). • Przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych: Zachowanie walorów historycznych, podkreślenie ich unikalności i kolorytu lokalnego, co może zwiększyć ich atrakcyjność turystyczną, a tym samym przyczynić się do wzrostu szans rozwojowych. Rewitalizacji powinny zostać poddane miasta o istotnym znaczeniu dla rozwoju otaczających je układów lokalnych, znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej i gospodarczej, a także miasta o wysokich walorach turystycznych (...). Konieczny jest rozwój współpracy przygranicznej, rozbudowa infrastruktury granicznej, transportowej, turystycznej (...).
5.	Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015⁶
	Strategia Rozwoju Kraju uchwalona przez Radę Ministrów 29 listopada 2006r. jest nadrzędnym, wieloletnim dokumentem strategicznym Rozwoju Społeczno - Gospodarczego kraju służącym jako punkt odniesienia dla innych strategii i programów zarówno rządowych jak i terytorialnych. Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin. Cel główny, a także problemy społeczno-gospodarcze wynikające z opóźnień rozwojowych, niedoinwestowania polskiej gospodarki oraz uwarunkowań zewnętrznych, wskazują na priorytety. Określają one najważniejsze kierunki i główne działania, dzięki którym możliwe będzie osiągnięcie głównego celu SRK. Priorytetami tymi są: • Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, • Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej, • Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości, • Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa, • Rozwój obszarów wiejskich, • Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.
6.	Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007 – 2013⁷
	Strategia ta wymienia główne problemy rozwoju regionalnego kraju oraz wskazuje na kierunki ich rozwiązywania. Wyznacza także główne cele rozwoju regionalnego, które będą realizowane przez rządową politykę regionalną, i które powinny zostać uwzględnione przez władze samorządu wojewódzkiego w ich programowaniu rozwoju regionów. Misją NSRR na lata 2007–2013 jest zapewnienie wzrostu jakości życia przy zachowaniu zasad rozwoju konkurencyjności kraju i regionów, przy jednoczesnej koncentracji na stymulowaniu i utrwalaniu pozytywnych tendencji rozwojowych w województwach z wykorzystaniem ich endogenicznych zasobów. Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007–2013 formułuje następujące strategiczne cele kierunkowe rozwoju regionalnego Polski: 1. Większa konkurencyjność województw. 2. Większa spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna. 3. Szybszy wzrost – wyrównywanie szans rozwojowych. Przyjęcie wymienionych wyżej celów strategicznych jest zgodne z zasadą rozwoju wszystkich polskich województw. W praktyce oznacza dążenie jednocześnie do poprawienia konkurencyjności gospodarczej polskich regionów i całego kraju, jak również wyrównywania szans rozwojowych tych obszarów, które bez pomocy państwa skazane są na marginalizację lub długotrwałe problemy rozwojowe. Jednocześnie w myśl zasady subsydiarności oraz zasady wspierania endogenicznego rozwoju – polityka regionalna państwa jest ukierunkowana

⁶ Źródło: www.bip.mrr.gov.pl - Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015.

⁷ Źródło: www.mg.gov.pl – Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007 – 2013, Projekt zaakceptowany przez Radę Ministrów w dniu 6 września 2005.

	na elastyczne różnicowanie celów i wykorzystanie potencjału wewnętrznego poszczególnych obszarów. Zestaw celów i priorytetów rozwoju regionalnego wynika z analiz dokumentów programowych zarówno szczebla krajowego, jak i regionalnego.
7.	Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013⁸
	W dokumencie rozwój dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza w ujęciu regionalnym i lokalnym potraktowano jako atut wzmacniający atrakcyjność turystyczną, a tym samym jako impuls do wzrostu gospodarczego i zwiększenia liczby miejsc pracy. Kulturowanie i promocja szczególnie wartościowych zjawisk kultury lokalnej traktowane jest w dokumencie w wymiarze podstawowego czynnika rozwoju regionu w odniesieniu do kapitału intelektualnego, wyrównywania szans, rozwoju ekonomicznego – inwestycji i turystyki. Rosnące znaczenie powiązania kultury z rozwojem gospodarczym i dochodami regionów jest w tym dokumencie podstawą dla podjęcia działań w zakresie kształtowania zintegrowanych produktów turystycznych (w tym markowych produktów turystyki kulturowej), większego wykorzystania elementów dziedzictwa kulturowego także zabytków oraz aktywności instytucji kultury w rozwoju przedsiębiorczości, w tym turystyki. Wśród propozycji rozwiązań systemowych wskazano także możliwość wprowadzenia tzw. „opłaty kulturowej”, która w 50% przeznaczona byłaby na rozwój produktów turystycznych, a w 50% na ochronę zabytków. Zwrócono także uwagę na możliwe wykorzystanie sieci punktów bibliotecznych jako uzupełnienia systemu informacji turystycznej w Polsce.
8.	Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju
	Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPPZK)⁹ - dokument planistyczny określający przyrodnicze, kulturowe, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania oraz cele polityki przestrzennej Polski. Dokument stanowi podstawę dla programowania ponadlokalnych przedsięwzięć publicznych, wpływających na przestrzenne zagospodarowanie kraju. Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju wskazuje na konieczność koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w miejscach najkorzystniejszych dla rozwoju gospodarczego. Przyjęta koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w powiązaniu z działaniami realizowanymi w ramach polityki strukturalnej wyznacza następujące priorytety: – wspieranie rozwoju funkcji stołecznych Warszawy, wspieranie kształtowania się aglomeracji miejskich o największych szansach na awans w hierarchii europejskiej (Warszawa, Trójmiasto, Poznań, Kraków, a w dłuższym okresie: Szczecin, Wrocław, Łódź, Katowice, Lublin, Bydgoszcz, Toruń, Białystok, Rzeszów); wspieranie ośrodków o znaczeniu krajowym i regionalnym, – wspieranie kształtowania się dynamizujących rozwój kompleksów turystycznych, głównie Polski północnej, północno-wschodniej i wschodniej, wspieranie rozwoju turystyki, nakierowanego na ochronę środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, zagospodarowanie wolnych zasobów pracy, wykorzystywanie możliwości gospodarki turystycznej w restrukturyzacji sektorów, takich jak: rolnictwo, zdrowie, gospodarka wodna. Wyciąg Głównym celem przestrzennego zagospodarowania Polski jest wykorzystanie dobrze wykształconej policentrycznej struktury funkcjonalno-przestrzennej kraju do dynamizacji rozwoju Polski i przełamanie w ten sposób jej zapóźnienia cywilizacyjnego. Cel ten jest zbieżny ze strategicznym celem NPR 2007–2013. Zagospodarowanie przestrzenne kraju powinno umożliwiać osiągnięcie trwałego, wysokiego tempa wzrostu polskiej gospodarki, przy zapewnieniu poprawy stanu środowiska przyrodniczego i umożliwieniu obecnym i przyszłym mieszkańcom kraju równoprawnego dostępu do zasobów przyrody i dóbr kultury. W szczególności powinno zaś ułatwiać tworzenie gospodarki opartej na wiedzy i budowanie nowoczesnego, obywatelskiego społeczeństwa informacyjnego (...). Celem zagospodarowania przestrzennego jest zwiększanie dyfuzji rozwoju z miejsc i ośrodków już obecnie najwyżej rozwiniętych i mających szanse na uzyskanie wysokiej dynamiki wzrostu do obszarów rozwiniętych niżej, które z ośrodkami tymi mogą być lepiej

⁸ Źródło: www.mkidn.gov.pl - Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r.

⁹ Źródło: www.fundusze-strukturalne.gov.pl/informator/ - Koncepcja Polityki i Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, zaktualizowana Koncepcja., Warszawa, Październik 2005r.

	powiązane dzięki rozwojowi infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej, a także dzięki dostępowi do informacji dostępnej w tych ośrodkach i zacieśniania kooperacji z instytucjami i firmami w nich funkcjonującymi. Ponadto celem zagospodarowania przestrzennego jest pomoc w przyspieszeniu wyposażenia w infrastrukturę materialną regionów, do których efekty dyfuzji docierają w mniejszym stopniu (...). Polityka przestrzenna państwa może oddziaływać na niektóre tylko sieci rozprzestrzeniania rozwoju – takie, które mają znaczenie międzynarodowe i ogólnokrajowe – i w związku z tym być realizowana przez: • uzyskanie poprawy międzynarodowych połączeń komunikacyjnych między obszarami metropolitalnymi, a także między tymi obszarami a ich zapleczem regionalnym, szczególnie z miastami będącymi ośrodkami subregionalnymi, mającymi istotne znaczenie regionalne; czas dojazdu do miasta metropolitalnego nieprzekraczający 1 godz. umożliwia bowiem korzystanie z rynku pracy wielkiego miasta przez mieszkańców jego regionu, przy jednoczesnym pozostawaniu w dotychczasowym miejscu zamieszkania, podczas gdy utrudniony dostęp do wielkomiejskiego rynku pracy powoduje „ucieczkę” najbardziej wartościowych jednostek z regionu do obszaru metropolitalnego; • rozwijanie sieci informatycznych i zapewnienie równego do nich dostępu na całym obszarze Polski, przy upowszechnieniu korzystania z Internetu w szkolnictwie, administracji publicznej i biznesie, co pozwoli wyrównać szanse mieszkańców całego kraju na włączenie się do tworzenia społeczeństwa informacyjnego, a tym samym na uzyskanie zdolności do efektywnego funkcjonowania w gospodarce opartej na wiedzy; • rozwijanie sieci wspierania innowacji i transferu technologii umożliwiających korzystanie z informacji o innowacjach i technologiach przez wszystkie zainteresowane przedsiębiorstwa, nie tylko zaś te, które znajdują się w pobliżu placówek udostępniających takie dane; sieci te powinny także zapewniać dostęp do całego istniejącego ogólnokrajowego (i międzynarodowego) zasobu informacyjnego o innowacjach i technologiach, nie tylko zaś do lokalnego; • stymulowanie zwiększania mobilności młodzieży i studentów (np. przez systemy stypendialne), ułatwiające młodemu pokoleniu wydobyć się z obszarów zapaści gospodarczej i społecznej i uzyskanie wykształcenia, jak również wspieranie właściwych instytucji i organizacji w stwarzaniu materialnych możliwości zwiększania tej ruchliwości; • udzielanie pomocy władzom regionalnym i lokalnym w osiągnięciu poprawy stanu technicznego i modernizacji lokalnej infrastruktury drogowej, w celu wsparcia rozwoju małego biznesu, turystyki i rekreacji w obszarach peryferyjnych.
9.	Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014 W dokumencie Polityka ekologiczna państwa na lata 2007–2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011–2014,¹⁰ zatwierdzonym przez Radę Ministrów w grudniu 2006 roku, określono naczelną zasadę rozwoju poprzez zrównoważony rozwój, a w odniesieniu do określonych sektorów, w tym turystyki, potrzebę uwzględniania celów ekologicznych na równi ze społecznymi i gospodarczymi. Ponadto zwrócono uwagę na potrzebę wspierania powstawania „zielonych miejsc pracy” w agro - i ekoturystyce, ekologizacji systemu planowania zagospodarowania przestrzennego, w szczególności obszarów ochrony uzdrowiskowej i kopalni leczniczych oraz kształtowania postaw konsumenckich poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej. W związku z podnoszeniem wiedzy o kwestiach ochrony dziedzictwa przyrodniczego w społeczeństwie przyjęto w 1997 roku Narodową Strategię Edukacji Ekologicznej, w której przewidziano działania w zakresie włączenia do programów nauczania w szkołach i uczelniach kształcących na potrzeby turystyki tematyki proekologicznej, promocji szkoleń dla instruktorów, strażników i opiekunów przyrody integrowania edukacji ekologicznej w krajowe i regionalne programy rozwoju turystyki.

¹⁰ Źródło: www.mos.gov.pl/1materialy_informacyjne/raporty_opracowania/ - Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2011 – 2014.

1.2 Uwarunkowania prawno - polityczne mikrootoczenia

Polityka regionalna obowiązująca w województwie pomorskim i powiecie słupskim oraz jej podstawy prawne.

Informacje zebrane w tabelach, przedstawiają wybrane zapisy w dokumentach określających kierunki i cele rozwoju województwa pomorskiego oraz powiatu słupskiego.

Tabela 3 Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie pomorskim

1.	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego
	<u>Wizja Województwa Pomorskiego:</u> Województwo pomorskie 2020 roku to znaczący partner w Regionie Morza Bałtyckiego – region czystego środowiska; wysokiej jakości życia; rozwoju opartego na wiedzy umiejętnościach, aktywności i otwartości mieszkańców; silnej i zróżnicowanej gospodarki partnerskiej współpracy; atrakcyjnej i spójnej przestrzeni, a także kultywowania wielokulturowego dziedzictwa oraz tradycji morskich i solidarnościowych. Strategia obejmuje 14 celów strategicznych ujętych w ramach 3 priorytetów. Cele strategiczne mają charakter ogólny i określają pożądane stany lub procesy. Są one doprecyzowane poprzez opis kierunków działań. <u>Cele strategiczne i kierunkowe rozwoju województwa:</u> Priorytet I. KONKURENCYJNOŚĆ Cel strategiczny 1: Lepsze warunki dla przedsiębiorczości i innowacji. Opis kierunków działań: 1) wspieranie rozwoju skoordynowanej sieci instytucji otoczenia biznesu zapewniających dostęp do kapitału oraz trwale podnoszenie gotowości inwestycyjnej firm dzięki sprawnemu systemowi informacji gospodarczej, prawnej i technicznej oraz systemowi kształcenia kadr i doradztwa, w tym także doradztwa proinnowacyjnego; 2) tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjnych MSP poprzez wzmacnianie sektora B+R i wzrost efektywności współpracy sfer nauki i gospodarki, m.in. poprzez budowę sprawnych mechanizmów transferu innowacji wspartych odpowiednią infrastrukturą umożliwiającą tworzenie i rozwój firm innowacyjnych; 3) promocja postaw rynkowych, innowacyjnych oraz nastawionych na aktywność międzynarodową (w tym eksportową) i ekoefektywność wśród przedsiębiorców, przedstawicieli nauki oraz sektora B+R; 4) tworzenie warunków organizacyjnych, administracyjnych, prawnych i finansowych dla powstawania skupisk współpracujących przedsiębiorstw (grup branżowych i klastrów); 5) tworzenie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju przedsiębiorstw generujących wysoką wartość dodaną i zatrudnienie, zwłaszcza usługowych; 6) inspirowanie i wspieranie tworzenia struktur, mechanizmów i działań umożliwiających rozwój i upowszechnianie gospodarki elektronicznej oraz społeczeństwa informacyjnego. Cel strategiczny 2: Wysoki poziom edukacji i nauki Opis kierunków działań: 1) podnoszenie poziomu kształcenia w instytucjach edukacyjnych, zwłaszcza na poziomie wyższym; 2) zwiększenie różnorodności kierunków kształcenia, wspieranie innowacyjnych form kształcenia (np. e-edukacja) oraz kształcenia ustawicznego; 3) wspieranie regionalnych specjalności edukacyjnych i naukowo-badawczych oraz specjalności obejmujących nową technikę i technologię; 4) eksport usług edukacyjnych do innych regionów i za granicę; 5) wzrost współpracy międzyuczelnianej, a także rozwijanie wspólnych inicjatyw instytucji edukacyjnych oraz naukowych; 6) tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju kariery naukowej, w tym przyciąganie naukowców spoza regionu; 7) wspieranie rozwoju zaplecza informatycznego, usług i aplikacji dla nauki (e-nauka); 8) wzrost uczestnictwa regionu w międzynarodowej kooperacji naukowej; 9) tworzenie warunków dla efektywnej współpracy środowiska naukowo-akademickiego

	z administracją publiczną i środowiskiem gospodarczym. Cel strategiczny 3: Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne Opis kierunków działań: 1) wsparcie rentownych branż i przedsiębiorstw o wysokiej zdolności tworzenia miejsc pracy lub charakteryzujących się wysokim zatrudnieniem, a także tworzenie warunków dla rozwoju bieguna innowacji przemysłu, m.in. na bazie tradycyjnych dla województwa branż; 2) tworzenie warunków dla rozwoju przemysłów morskich i branż kooperujących oraz usług logistycznych; 3) wspieranie rozwoju oferty specyficznych dla regionu produktów rzemiosła, w szczególności w oparciu o wykorzystanie zasobów naturalnych województwa; 4) wykorzystywanie sprzyjających warunków glebowo-przyrodniczych dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa, w tym promocja postępu biologicznego i technologicznego, z wyłączeniem produkcji roślin genetycznie modyfikowanych; 5) promowanie prośrodowiskowych metod produkcji rolnej i rolnictwa ekologicznego, w szczególności na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych, a także rozwój produkcji rolnej z przeznaczeniem na biopaliwa; 6) wykorzystywanie sprzyjających warunków środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarki leśnej, w tym poprawa lesistości; 7) wspieranie powiązań kooperacyjnych producentów rolnych i tworzenia grup producenckich, dalszy rozwój infrastruktury i koncentracja handlu hurtowego artykułami rolno-spożywczymi w wybudowanych ze środków publicznych centrach rolno-spożywczych; 8) wspieranie rozwoju rybołówstwa oraz hodowli i przetwórstwa ryb; 9) restrukturyzacja obszarów związanych z rybołówstwem, a także wspieranie powiązań kooperacyjnych i powstawania grup producenckich w sektorze rybołówstwa i przetwórstwa ryb oraz tworzenie warunków dla koncentracji hurtowego handlu rybami w wybudowanych ze środków publicznych giełdach rybnych; 10) kreowanie i wspieranie rozwoju regionalnych i tradycyjnych produktów żywnościowych oraz innych marek regionalnych; 11) ochrona dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego sprzyjająca jego racjonalnemu wykorzystaniu w rozwoju społeczno-gospodarczym, w tym m.in. wspieranie rozwoju regionalnych przemysłów kultury oraz regionalnych produktów turystycznych; 12) budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej i uzdrowiskowej, podnoszenie jakości usług turystycznych, poszerzanie partnerstwa i współpracy w turystyce oraz rozwój zintegrowanego systemu promocji i informacji turystycznej. Cel strategiczny 4: Efektywna sfera publiczna Opis kierunków działań: 1) usprawnianie obsługi mieszkańców regionu i przedsiębiorców, w tym m.in. poprzez efektywne wykorzystywanie technologii informacyjnych (e-administracja); 2) tworzenie przyjaznych, przejrzystych i bezpiecznych warunków inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej i społecznej; 3) poprawa atrakcyjności i spójności oferty terenów inwestycyjnych; 4) tworzenie obszarów inwestowania i przyspieszonego rozwoju, szczególnie w strefach oddziaływania najważniejszych korytarzy transportowych; 5) skuteczna i trwała współpraca administracji publicznej różnych szczebli; 6) tworzenie warunków dla wzrostu efektywności kontaktów gospodarczych, społecznych, kulturalnych i politycznych z instytucjami zewnętrznymi w Polsce i zagranicą, zwłaszcza w Regionie Morza Bałtyckiego; 7) kreowanie spójnego wizerunku województwa pomorskiego na podstawie systemu zintegrowanej komunikacji marketingowej. Cel strategiczny 5: Silna pozycja i powiązania Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta w układzie ponadregionalnym, głównie bałtyckim Opis kierunków działań: 1) włączenie obszaru metropolitalnego w międzynarodową sieć współpracy z udziałem innych metropolii europejskich, zwłaszcza bałtyckich; 2) wspieranie rozwoju sieci kooperacji obszaru metropolitalnego z jego otoczeniem regionalnym i krajowym; 3) rozwój potencjału instytucjonalnego i infrastrukturalnego obszaru metropolitalnego
--	---

	w zakresie organizacji wydarzeń targowo-wystawienniczych, kulturalnych, turystycznych i sportowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, głównie bałtyckim; 4) rozbudowa i poszerzenie oferty placówek edukacji, nauki, kultury, ochrony zdrowia, administracji i innych usług wyższego rzędu w obszarze metropolitalnym; 5) tworzenie warunków dla rozwoju funkcji metropolitalnych (m.in. połączenia lotnicze i morskie, przedstawicielstwa zagraniczne, międzynarodowe instytucje finansowe, cykliczne wydarzenia naukowe i kulturalne); 6) realizacja wspólnych lub skoordynowanych przedsięwzięć wzmacniających potencjał rozwojowy obszaru metropolitalnego oraz przedsięwzięć zmierzających do ochrony jego systemu ekologicznego. Priorytet II. SPÓJNOŚĆ Cel strategiczny 1: Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej Opis kierunków działań: 1) poprawa zakresu i jakości usług rynku pracy w regionie; 2) aktywne formy wspomagania wzrostu zatrudnienia, zwłaszcza na obszarach dotkniętych wysokim, strukturalnym bezrobociem; 3) wspieranie przedsiębiorczości, promowanie pracy na odległość (telepraca) oraz elastycznych form zatrudnienia; 4) tworzenie instytucjonalnych, organizacyjnych i finansowych ram dla rozwoju zatrudnienia w formach pozarynkowych; 5) ułatwienie młodzieży z niezamożnych rodzin zdobywania wysokiej jakości wykształcenia; 6) wspieranie otwartości systemu edukacji; wyrównywanie szans edukacyjnych; 7) upowszechnienie, poprawa jakości i zwiększenie różnorodności kształcenia ustawicznego, w tym inicjowanie i wspieranie programów edukacyjnych dostosowanych do trendów demograficznych i potrzeb rynku pracy; 8) tworzenie warunków dla wydłużania aktywności zawodowej oraz powrotów na rynek pracy absolwentów programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych.. Cel strategiczny 2: Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo Opis kierunków działań: 1) budowa partnerstwa regionalnego na rzecz realizacji aktywnej polityki społecznej; 2) wspieranie działań na rzecz reintegracji wszystkich grup zagrożonych wykluczeniem; 3) ograniczanie patologii społecznych, m.in. poprzez inicjowanie i wspieranie programów profilaktycznych oraz terapeutycznych; 4) kompleksowe wspieranie funkcjonowania rodziny, w tym tworzenie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej z wychowywaniem dzieci oraz rozwijanie innych usług społecznych na rzecz rodziny; 5) wspieranie różnorodnych form aktywności, m.in. w odniesieniu do osób w wieku poprodukcyjnym i niepełnosprawnych; 6) poprawa jakości i dostępności usług w zakresie ochrony zdrowia; 7) rozwój profilaktyki prozdrowotnej; 8) wspieranie przedsięwzięć służących promocji zdrowia i proekologicznemu stylowi życia; 9) poprawa bezpieczeństwa publicznego; 10) wspieranie efektywnego funkcjonowania zintegrowanego regionalnego systemu ratownictwa. Cel strategiczny 3 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego Opis kierunków działań: 1) aktywizacja, wzmacnianie potencjału i stymulowanie powstawania sieciowych struktur organizacji pozarządowych; 2) tworzenie warunków dla rozwoju dialogu społecznego między wszystkimi partnerami zaangażowanymi w rozwój społeczno-gospodarczy regionu; 3) umacnianie partnerstwa organizacji pozarządowych i samorządu terytorialnego dla skutecznej realizacji zadań publicznych, a także wspieranie wzrostu zaangażowania obywatelskiego w życiu publicznym; 4) promocja postaw obywatelskich i działalności prospołecznej; 5) wpieranie działań służących umacnianiu różnorodności i tożsamości regionalnej, utrwalanie dziedzictwa Kaszub, Kociewia, Powiśla i Żuław oraz innych części regionu,
--	--

	pielęgnacja i rozwój języka kaszubskiego i lokalnych dialektów, a także pielęgnowanie tradycji morskich i historycznych, w tym solidarnościowych; 6) wspieranie rozwoju kultury i poprawa dostępności mieszkańców regionu do oferty kulturalnej. Cel strategiczny 4 Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia Opis kierunków działań: 1) rewitalizacja obszarów regresu społeczno-gospodarczego, zdegradowanych obszarów miejskich, przemysłowych i powojсковych, osiedli popegeerowskich, obszarów cennych kulturowo oraz obszarów zdegradowanych przyrodniczo; 2) wspieranie kompleksowej odnowy wsi pomorskiej; 3) racjonalizacja procesów suburbanizacji w otoczeniu metropolii i subregionalnych ośrodków rozwojowych; 4) wspieranie tworzenia optymalnych warunków zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, m.in. dla poprawy mobilności przestrzennej mieszkańców. Cel strategiczny 5 Wzmacnianie subregionalnych ośrodków rozwojowych Opis kierunków działań: 1) wspieranie zmian strukturalnych w subregionalnych ośrodkach rozwoju prowadzących do wzrostu aktywności gospodarczej i zawodowej w obszarach ich oddziaływania; 2) tworzenie efektywnej sieci powiązań pomiędzy subregionalnymi ośrodkami rozwoju, a także między nimi a Trójmiastem; 3) wspieranie konkurencyjności gospodarczej subregionalnych ośrodków rozwoju w skali krajowej. Priorytet III. DOSTĘPNOŚĆ Cel strategiczny 1 Efektywny i bezpieczny system transportowy Opis kierunków działań: 1) poprawa dostępności transportowej regionu dzięki modernizacji połączeń drogowych i kolejowych w paneuropejskich korytarzach transportowych przechodzących przez województwo; rozwój pomorskiego węzła lotniczego z pełnym wykorzystaniem potencjału portu lotniczego w Gdańsku i innych lotnisk; promowanie nowego europejskiego korytarza transportowego w pasie nadmorskim, regionalnych korytarzy transportowych, a także portów trójmiejskich – jako węzła transportowego w sieci bałtyckich autostrad morskich; 2) poprawa jakości powiązań pomiędzy obszarami peryferyjnymi a obszarem metropolitalnym i miastami powiatowymi oraz poprawa dostępności transportowej do portów morskich i lotnisk; 3) rozwój i integracja systemu transportu pasażerskiego, w tym wprowadzenie efektywnych form zarządzania transportem regionalnym i stworzenie zintegrowanego systemu transportu zbiorowego w obszarze metropolitalnym; 4) rozwój transportu multimodalnego, w tym wspieranie skoordynowanego rozwoju centrów dystrybucyjno-logistycznych o znaczeniu ponadregionalnym, a także wspieranie żeglugi przybrzeżnej i śródlądowej oraz modernizacji małych portów; 5) poprawa bezpieczeństwa transportu w województwie poprzez stworzenie organizacyjnych i finansowych warunków do prowadzenia skutecznych i długofalowych działań w tym zakresie; 6) zmniejszanie oddziaływania transportu samochodowego na środowisko i ludzi, m.in. poprzez zapewnienie wysokiego udziału alternatywnych (przyjaznych dla środowiska) środków transportu osób i towarów, w tym wspieranie rozwoju regionalnych przewozów kolejowych, ponadlokalnej infrastruktury rowerowej i pieszej. Cel strategiczny 2 Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej Opis kierunków działań: 1) redukcja dysproporcji regionalnych w rozwoju infrastruktury technicznej, zwłaszcza w zakresie systemów oczyszczania ścieków i dystrybucji gazu; 2) racjonalizacja wykorzystania i ochrona istniejących zasobów wodnych; poprawa jakości wody pitnej; 3) utworzenie zintegrowanego regionalnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi opartego na segregacji, recyklingu i innych formach odzysku odpadów; 4) minimalizacja oddziaływania składowisk odpadów przemysłowych na zdrowie ludzi
--	--

	i środowisko; 5) modernizacja i rozbudowa systemu infrastruktury przeciwpowodziowej, rozwój regionalnego systemu małej retencji wodnej, systemu melioracji oraz systemu odbioru i oczyszczania wód opadowych i roztopowych, a także ochrona brzegów morskich; 6) poprawa stanu infrastruktury energetycznej i usprawnienie systemu zaopatrzenia w energię, zwiększenie dostępności do zróźnicowanych nośników energii oraz efektywności jej wykorzystania; 7) poprawa stanu bezpieczeństwa i pełniejsze wykorzystanie potencjału energetycznego regionu, m.in. poprzez wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz tworzenie lokalnych rynków paliw i energii; 8) poprawa sprawności funkcjonowania regionalnego rynku usług telekomunikacyjnych oraz rozwój szkieletowej infrastruktury teleinformatycznej i lokalnej sieci dostępowej dla zapewnienia powszechnego, szybkiego i bezpiecznego dostępu do wiedzy, usług i informacji oferowanych poprzez Internet. Cel strategiczny 3 Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych Opis kierunków działań: 1) poprawa dostępu do infrastruktury edukacyjnej umożliwiająca wzrost jakości kształcenia, a także obejmująca skoordynowany rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej; 2) budowa, modernizacja i poprawa stanu wyposażenia obiektów ochrony zdrowia i pomocy społecznej; 3) modernizacja wyposażenia i wspieranie działalności instytucji kultury, w tym także tworzenie warunków dla ośrodków integracji i aktywizacji społeczności lokalnych; 4) wsparcie funkcjonowania i rozwoju zintegrowanych systemów informacyjnych w obszarach: administracji publicznej, edukacji, rynku pracy, kultury, zdrowia, pomocy społecznej. Cel strategiczny 4 Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego Opis kierunków działań: 1) zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia środowiska oraz negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym na wody podziemne i powierzchniowe, a także na powietrze atmosferyczne; 2) wzmocnienie zwartości i ciągłości przestrzennej systemu obszarów chronionych województwa; poprawa zwartości przestrzennej lasów; ochrona środowiska morskiego; 3) ochrona różnorodności biologicznej, w tym realizacja przedsięwzięć związanych z ustanowieniem obszarów sieci NATURA 2000. <i>W dniu 28 marca 2011r Uchwałą nr 100/VI/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego podjęto zasady, tryb i harmonogram prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego. Zgodnie z harmonogramem zakończenie prac nad aktualizacją ma nastąpić w III kwartale 2012 roku.</i>
2.	Uwarunkowania i kierunki rozwoju turystyki w województwie pomorskim Analiza proponowanych kierunków działań w dokumencie pozwoliła na określenie wiodących koncepcji strategicznych rozwoju turystyki w województwie pomorskim, określonych jako wiodące kierunki lub programy strategiczne. <u>Wiodące koncepcje strategiczne:</u> „Zwrot ku morzu” - strategiczny program, mający na celu budowę wiodącego, zintegrowanego produktu turystycznego regionu, stanowiącego główną siłę napędową turystyki Pomorza. Koncepcja zakładająca kompleksowy system działań w zakresie rozwoju infrastruktury, budowy wizerunku oraz wykorzystania największego potencjału turystycznego Pomorza: ➤ „Polskie Morze” – wykreowanie wiodącej marki produktu wizerunkowego, opartej na autentycznych wyróżnikach, skierowanej przede wszystkim do turystów krajowych, mającej promować morze także jako atrakcyjne miejsce przyjazdów poza sezonem letnim, ➤ „Skarby morza” – promowanie i rozwijanie usług okołoturystycznych, związanych z tzw. produktami morza (bursztyn – warsztaty jubilerskie, pamiątkarstwo, sztuka jubilerska, polowy bursztynu, ryby i owoce morza - sprzedaż i przetwórstwo ryb, gastronomia oparta na owocach morza, muszle – pamiątkarstwo), ➤ „Klimat morski” – kreowanie produktów turystyki zdrowotnej, opartej na walorach uzdrowiskowych klimatu morskiego zarówno w gminach uzdrowiskowych (Ustka, Sopot), jak i innych miejscowościach nadmorskich, predestynowanych klimatycznie ze względu na

	położenie, ➤ „Szlaki morza” – budowa i promocja markowych produktów turystycznych wokół szlaków związanych z morzem, w tym szlaki lądowe – „Bursztynowy” oraz szlaki wodne śródlądowe (rzeczne) Wisła, Słupia, szlaki morskie wycieczkowe Gdynia – Karlskrona, Gdańsk – Lipawa, Gdańsk - Sopot - Gdynia – Hel, Gdańsk - Kaliningrad (stworzenie odpowiedniej platformy integrującej działania wokół szlaków), szlak podwodny – „Szlak Wraków Hanzeatyckich” ➤ „Polskie Plaże” – wykreowanie wizerunku Polskich Plaży jako jednych z niewielu w Europie zachowanych często w formie naturalnej, półdzikiej, niezmienionej przez człowieka, stanowiących zarówno atrakcję turystyczną, jak i naturalną część ekosystemu, rozwój turystyczny plaż z zachowaniem ich charakteru, ➤ „Ruchome piaski” – zrównoważone wykorzystanie turystyczne unikalnych wytworów geomorficznych linii brzegowej Bałtyku – wydmy i klifów, z założeniem pozytywnego oddziaływania ekologicznego, ➤ „Ptasie szlaki” – „makrokosmos” – rozwój produktów specjalistycznych skierowanych do miłośników ptaków (obserwatorów ptaków, ornitologów) – produkt międzyregionalny, ➤ „Ludzie morza” – eksponowanie i pielęgnowanie wartości niematerialnych, związanych z potencjałem ludzi morza, w tym rybaków, marynarzy, badaczy morza, nurków itp.; określenie możliwości w zakresie wykorzystania potencjału ludzkiego dla kreowania produktów turystycznych i budowy wizerunku regionu, ➤ „Na pełnych żaglach” - „Porty Pomorza Wschodniego” – rozwój form turystyki morskiej i wodnej, w tym żeglarstwa pełnomorskiego, rozwój marin i portów morskich, ➤ Nadmorskie kurorty – rozwój turystyki objazdowej, w tym po sezonie letnim, po kurortach – kąpieliskach nadmorskich Pomorza (atrakcje kulinarne, zabiegi kosmetyczne, zdrowotne, imprezy kulturalne i sportowe), ➤ „Muzeum Bałtyku” - muzeum europejskiego dziedzictwa kulturowego regionów bałtyckich, „Nadmorskie Atrakcje” – budowa i rozwój atrakcji nadmorskich, wzmacniających konkurencyjność kąpielisk. „Z charakterem Pomorza” - działania horyzontalne (program) mające wpływać na charakter, unikalność wizerunku regionu, w tym poprzez kompleksowy system rekomendacji, wsparcia i działań w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury, rozwoju oferty usług turystycznych oraz zasobów ludzkich: ➤ Wspieranie rozwoju markowych produktów turystycznych oraz projektów turystycznych wykorzystujących potencjał walorów kulturowo-społecznych regionu, w tym kultury kaszubskiej i kociewskiej, ➤ Opracowanie systemu rekomendacji w stosunku do bazy turystycznej (założenia dla pożądaných rozwiązań architektonicznych), działań promocyjnych i marketingowych oraz szkoleniowo-edukacyjnych, ➤ Wspieranie działań wizerunkowych oraz projektów marketingowych wpływających na kreowanie silnej marki regionu Pomorza, ➤ Inspirowanie, inicjowanie i wspieranie rozwoju kompleksowych projektów turystycznych, opartych na tożsamości lokalnej i/lub regionalnej, ➤ Podnoszenie świadomości mieszkańców Pomorza w obszarze posiadanych walorów społecznych oraz dziedzictwa kulturowo-historycznego regionu, ➤ Opracowanie programu Budowy Marki regionu, w tym podkreślającej unikalność regionu, jego charakter, w tym główne wartości i atrybuty, ➤ Wspieranie projektów rozwoju infrastruktury turystycznej silnie związanych z potencjałem kulturowo-społecznym regionu oraz wykorzystujących charakterystyczne dla Pomorza atrakcje i walory, ➤ Rozwój projektów międzyregionalnych w obszarze Pomorza, wykorzystujących wspólny potencjał turystyczny, ➤ Wspieranie funkcjonowania i rozwoju charakterystycznych dla regionu Pomorza Wschodniego form transportu, stylizowane łodzie, statki (podróżowanie szlakami wodnymi), wycieczki statkami, jachtami żaglowymi, wykorzystanie floty rybackiej na cele turystyczne oraz przewozów pasażerskich, utrzymanie kolei regionalnej i wypromowanie niektórych tras jako atrakcji turystycznych (Pomorska Kolej Krajobrazowa). „Na Szlakach Historii” - kompleksowe i konkurencyjne zagospodarowanie walorów kulturowych i historycznych regionu na cele turystyczne przez kreację silnych marek
--	---

i produktów turystycznych w obszarze turystyki miejskiej i kulturowej:

- Budowa wizerunku przez promocje głównych wyróżników oraz program „Atrakcje kulturowo – historyczne”,
- Tworzenie i rozwój markowych szlaków tematycznych (eksponujących potencjał turystyczny małych i średnich miejscowości) jako kompleksowych rozwiązań produktowych – dla zwiększanie atrakcyjności turystycznej podróży turystycznych „w głąb ładu”,
- Wzrost potencjału regionu w zakresie przyjazdów krótkookresowych w okresie jesienno-wiosennym, poprzez wsparcie budowy i rozwoju atrakcyjnej oferty pobytowej oraz specjalistycznej bazy turystycznej i paraturystycznej („warsztaty historii”, archeologia edukacyjna, oferta konferencyjno-biznesowa),
- Oparcie na potencjale szlaków kulturowo-tematycznych oferty skierowanej dla turystów zagranicznych, sentymentalnych oraz turystyki poznawczo-uczestniczącej,
- Rozwój turystyki miejskiej przez budowę silnych marek kulturowo-turystycznych, tworzących podstawę dynamicznego rozwoju turystyki weekendowej regionu oraz zrównoważonego rozwoju,
- Budowa i rozwój produktów markowych w obszarze turystyki kulturowej,
- Rozwój i tworzenie atrakcyjnych ofert pakietowych w zakresie podróży i wypoczynku na szlakach kulturowych oraz w zintegrowanych obszarach kulturowo-turystycznych,
- Promowanie idei produktów scalających region, w tym miasta i miasteczka historyczne Pomorza (Przystanki historyczne Pomorza – program ponadregionalny z województwem zachodniopomorskim),
- Rozwój produktów turystyki edukacyjnej dzięki m.in. wykorzystaniu potencjału i różnicowania walorów kulturowych Pomorza,
- Kompleksowy rozwój ofert turystycznych oraz infrastruktury okołoturystycznej wokół szlaków tematycznych.

„Zielone Pojezierza – Malownicze Krajobrazy” – budowa zintegrowanych produktów strefowych oraz rozwiązań modelowych w zakresie infrastruktury turystycznej na obszarach predestynowanych do rozwoju turystyki wypoczynkowej (pojeziernej), aktywnej i specjalistycznej:

- Tworzenie modelowych rozwiązań w zakresie promocji i komercjalizacji form turystyki aktywnej i specjalistycznej w oparciu o zasadę polityki równoważenia regionalnego,
- Rozwój specjalistycznej bazy turystycznej na potrzeby turystyki aktywnej i specjalistycznej (przystanie, stacje wodno-rowerowe),
- Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej na obszarach pojeziernych oraz borowiackich ukierunkowanej na tworzenie markowych, całosezonowych rozwiązań produktowych, mających istotny wpływ na wizerunek regionu oraz zakładających kreacje nowych miejsc pracy w turystyce (centra sportów zimowych, centra rehabilitacji, centra biznesowo-konferencyjne),
- Promowanie rozwiązań konkurencyjnych rynkowo oraz wykorzystujących innowacyjne koncepcje zagospodarowania turystycznego regionu, w tym w obszarze pojezierzy oraz otulin kompleksów leśnych,
- Budowa kompleksowego systemu udogodnień dla turysty wypoczywającego w regionie Pojezierzy, w tym w obszarze parków krajobrazowych i narodowych oraz ich otulinie,
- Tworzenie i promowanie na rynku pakietów wypoczynkowych wykorzystujących potencjał obszarów pojeziernych i borowiackich,
- Promocja imprez turystycznych w obszarze turystyki o charakterze turystyki aktywnej, w tym rajdów, spływów, regat, rejsów, marszów,
- Wspieranie rozwoju firm turystycznych, kreujących ofertę w obszarze turystyki aktywnej i specjalistycznej,
- Rozwój zintegrowanego systemu szlaków i ścieżek turystyki aktywnej i specjalistycznej, w tym w oparciu o rozwój węzłowych punktów turystycznych,
- Stworzenie wspólnej platformy regionalnej i ponadregionalnej mającej na celu wdrażanie i rozwijanie systemu zintegrowanej informacji turystycznej (zgodnej z założeniami projektu POT bazy „it”).

3.	Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do 2013
	Potrzeba opracowania Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego wynikała z konieczności sformułowania założeń kierunkowych, wskazujących koncepcję rozwoju społecznego. Koncepcja ta została oparta na rzetelnej analizie sytuacji, a także przyjęta i zaakceptowana przez wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji działań na rzecz spójnego rozwoju gospodarczo- społecznego regionu. MISJA „Wysoka jakość życia mieszkańców regionu w zintegrowanych i aktywnych wspólnotach lokalnych z możliwością pełnego uczestnictwa w rozwoju społeczno – gospodarczym”. Aby zrealizować przyjętą misję przyjęto do realizacji cztery zasadnicze priorytety: I) Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej Cel 1: Dostosowanie oferty edukacyjnej do rynku pracy. Cel 2: Zwiększenie dostępności do instytucji rynku pracy. Cel 3: Rozwój kształcenia ustawicznego. Cel 4: Aktywizacja zawodowa osób będących w trudnej sytuacji na rynku pracy. II) Wzmocnienie integracji społecznej Cel 1. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Cel 2: Tworzenie warunków do wczesnego diagnozowania i wsparcia w sytuacjach zagrożenia wykluczeniem społecznym. Cel 3: Tworzenie warunków do wyzwalania aktywności indywidualnej osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie. Cel 4: Wspieranie działań środowisk lokalnych na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej. III) Rozwój społeczeństwa obywatelskiego Cel 1: Tworzenie warunków do budowania instytucjonalnego wsparcia rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Cel 2: Wzmacnianie postaw obywatelskich. Cel 3: Podnoszenie jakości działalności organizacji pozarządowych. IV) Poprawa infrastruktury społecznej i systemów wsparcia integracji społecznej. Cel 1: Zwiększenie dostępności usług instytucji wspierających. Cel 2 : Podnoszenie jakości usług instytucji wspierających: Cel 3: Stwarzanie warunków do powstawania i funkcjonowania koalicji i partnerstw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Cel 4 : Budowanie komplementarnego systemu i standaryzacja usług.
4.	Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych Województwa Pomorskiego Na lata 2006-2013
	Potrzeba stworzenia w województwie pomorskim spójnego, kompleksowego systemu wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin na każdym etapie i w każdym obszarze ich życia jest podnoszona przez to środowisko i wszystkie podmioty działające na jego rzecz. Proces budowania takiego systemu musi odbywać się w zgodzie z oczekiwaniami tego środowiska, z jego udziałem, ale także z uwzględnieniem zapisów zawartych w dokumentach strategicznych i programowych dotyczących rozwoju kraju i regionu oraz strategii adresowanych do różnych obszarów życia. Kierując się powyższym, program nie jest tylko wypełnieniem ustawowego zobowiązania, ale próbą pokazania długofalowych kierunków działań prowadzących do realizacji głównego celu, jakim jest: zbudowanie efektywnego systemu wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie województwa pomorskiego, stwarzającego warunki umożliwiające dobrą jakość życia. Realizacja głównego celu będzie wypełnieniem misji przyświecającej działaniom środowiska osób niepełnosprawnych oraz podmiotom działającym na ich rzecz. Sam program jest systemem trzech celów strategicznych obejmujących główne obszary życia w zakresie zaspakajania potrzeb poprzez rehabilitację leczniczą społeczną i zawodową oraz działania na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Ważnym elementem programu jest upowszechnianie systemu zaspokajania specjalnych potrzeb edukacyjnych, określenie tych potrzeb w orzecznictwie psychopedagogicznym na wszystkich poziomach edukacji. Program zakłada, że likwidacja barier utrudniających osobom niepełnosprawnym

	uczestnictwo w życiu społecznym nastąpi poprzez stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i wypracowanie modelu współpracy jednostek działających na rzecz środowiska niepełnosprawnych zgodnie ze standardami Unii Europejskiej. I cel strategiczny: Kompleksowa diagnoza stanu, potrzeb i zasobów środowiska osób niepełnosprawnych w województwie pomorskim. <u>Cel operacyjny:</u> 1. Wsparcie organizacyjne przy powołaniu Centrum Informacji i Wspierania Osób Niepełnosprawnych. II cel strategiczny: Poprawa warunków i jakości życia osób niepełnosprawnych. <u>Cele operacyjne:</u> 1. Współpraca przy budowaniu całościowego systemu rehabilitacji leczniczej. 2. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. 3. Szeroki i otwarty na innowacje system rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. 4. Wypracowanie modelowej formy współpracy pomiędzy gminami, powiatami i województwem. III cel strategiczny: Lokalne systemy profilaktyki i pomocy osobom niepełnosprawnym. <u>Cele operacyjne:</u> 1. Promocja bezpiecznego i zdrowego stylu życia. 2. Budowanie spójnych lokalnych systemów pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom. 3. Likwidacja barier utrudniających osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w lokalnym życiu społecznym.
5.	Regionalna Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Pomorskim na lata 2007-2020 Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego wskazuje na konkurencyjność, spójność i dostępność jako priorytety rozwoju celów strategicznych uwarunkowanych rozwojem infrastruktury transportowej wskazuje na potrzebę: kreowania silnej pozycji i powiązania Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego (TOM) w układzie ponadregionalnym, głównie bałtyckim poprzez tworzenie warunków dla rozwoju funkcji metropolitalnych (m.in. porty morskie i lotnicze); wzmocnienia subregionalnych ośrodków poprzez tworzenie efektywnej sieci powiązań pomiędzy nimi oraz z TOM; rozwoju efektywnego i bezpiecznego systemu transportowego poprzez poprawę dostępności transportowej regionu, integrację systemu transportu pasażerskiego, rozwój transportu multimodalnego, poprawę bezpieczeństwa transportu, zmniejszanie oddziaływania transportu na środowisko. Oznacza to, że w perspektywie do roku 2020 system transportowy województwa musi ulec zasadniczym przemianom ilościowym i jakościowym, uwzględniając liczne uwarunkowania europejskie i krajowe. Celem strategicznym rozwoju transportu w województwie pomorskim jest stworzenie zrównoważonego, zintegrowanego i przyjaznego dla środowiska systemu infrastruktury transportu, zapewniającego dobrą dostępność zewnętrzną i wysoką jakość usług, przyczyniającego się do poprawy poziomu i warunków życia mieszkańców, rozwoju gospodarki i zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej. Cel ten zostanie osiągnięty przez skoncentrowanie się na realizacji następujących celów cząstkowych: Cel I: poprawa dostępności transportowej; Cel II: poprawa jakości systemu transportowego; Cel III: zmniejszenie zatłoczenia dróg; Cel IV: integracja systemu transportu; Cel V: poprawa bezpieczeństwa; Cel VI: ograniczenie oddziaływania transportu na środowisko.

6.	Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy 2011-2014
	Program nie formułuje celu generalnego, przyjmując, że Misja Województwa Pomorskiego, zawarta w Strategii Rozwoju Województwa dostatecznie mocno podkreśla pierwszorzędną potrzebę zachowania dobrego stanu środowiska, jako podstawowego warunku zrównoważonego i harmonijnego rozwoju. W POŚ określono cele perspektywiczne, które nawiązują do priorytetów VI Wspólnego Programu Działań w zakresie środowiska naturalnego oraz Polityki ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z perspektywa 2011-2014: I Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, II Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa, III Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, IV Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.

Tabela 4 Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w Powiecie Słupskim

1.	Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Słupskiego wraz z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym do roku 2013
	Cele wraz z kierunkami działania zostały podzielone w PRL na obszary strategiczne. Obszary strategiczne są najistotniejszymi polami działania powiatu, jednocześnie wytyczają kierunki prac na najbliższe lata. Działalność powiatu słupskiego koncentrować będzie się na pięciu obszarach: – Ekologia – Gospodarka – Infrastruktura – Przestrzeń – Społeczność Zidentyfikowane cele i kierunki działania w w/w obszarach były jedynie podstawą do ostatecznego wyboru wariantu rozwoju. Nie jest możliwa realizacja wszystkich zidentyfikowanych celów w okresie realizacji <i>Planu</i>. Cele, które nie znalazły miejsca w wariantcie rozwoju mogą być podstawą dla aktualizacji <i>Planu</i> w następnych latach, w procesie monitorowania tego dokumentu. W poszczególnych obszarach życia społeczno - gospodarczego (gospodarka, przestrzeń, ekologia, infrastruktura, społeczność) wskazano 14 celów, które są podstawą prawidłowego rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu słupskiego. Cele te wypełniają realizację przyjętej misji do roku 2011. Sformułowane cele były podstawą do określenia wariantu rozwoju, składającego się z 14 najważniejszych celów, bez względu na to, do jakiego wcześniej obszaru zostały one zakwalifikowane. Dwa najważniejsze z tych czternastu celów określono mianem priorytetu dla rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu. Celom tym przypisano 50% środków potencjału inwestycyjnego Powiatu Słupskiego. Kolejne cztery cele określono mianem celów niezbędnych, dla których realizacji przeznacza się 35% tegoż potencjału. Dla wskazanych ośmiu celów pierwszorzędnych przeznaczono 15% tzw. potencjału inwestycyjnego. Każdemu celowi w wariantcie rozwoju przypisano jeden z czterech charakterów odpowiadających skutkom, jakie będzie wywoływała pełna realizacja tego celu. Zidentyfikowano cztery możliwe charakterystyczne skutki oddziaływania tj. prospołeczny, prokonkurencyjny, proedukacyjny i proinnowacyjny. Wariant rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Słupskiego dzielący się na dwa priorytety, cztery cele niezbędnych oraz osiem celów pierwszorzędnych został określony jako wariant o charakterze prokonkurencyjno-prospołecznym. Priorytety Wariantu Rozwoju Powiatu Słupskiego: I A Stworzyć warunki do dalszego zwiększenia nakładów na realizację nowych inwestycji infrastrukturalnych, ze szczególnym uwzględnieniem dróg. I B Stworzyć warunki umożliwiające wykorzystanie procesu integracji europejskiej dla rozwoju powiatu. Cele niezbędne: II A Podjąć działania w kierunku wykorzystania nowych technik i technologii w przetwarzaniu

	lokalnych bogactw naturalnych i bazy surowcowej. II B Stworzyć warunki do aktywizacji i rozwoju obszarów wiejskich. II C Stworzyć warunki do zróżnicowanego wykorzystania gospodarczego istniejącego potencjału i rodzinnej gospodarki rolnej oraz wielofunkcyjnego rozwoju powiatu. II D Poszerzyć i zwiększyć dostępność kształcenia w zakresie edukacji językowej, informatycznej i kulturalnej. Cele pierwszorzędne: III A Podjąć działania w kierunku zmiany systemu pomocy społecznej i ochrony zdrowia. III B Stworzyć warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki. III C Tworzyć warunki dla jakościowego wzrostu subregionalnego znaczenia Powiatu Słupskiego. III D Wielokierunkowa promocja powiatu. III E Podjąć działania dla zmniejszenia stopy bezrobocia i jego społecznych skutków. III F Stworzyć warunki inwestowania dla kapitału rodzimego i zagranicznego. III G Tworzenie warunków i wspieranie rozwoju gospodarstw ekologicznych. III H Podjąć działania w kierunku rozwoju infrastruktury oświatowej i kulturalnej.
2.	Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego 2010
	podstawowe cele programu ochrony środowiska dla powiatu słupskiego są następujące: Cel Strategiczny i Średniookresowy: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego poprzez rozwój świadomego uczestnictwa społecznego w podejmowaniu decyzji związanych z wykorzystaniem zasobów środowiska. Cele priorytetowe: 1. Edukacja i informacja. 2. Ochrona przyrody. 3. Zastosowaniu systemu ratowniczego chroniącego przed skażeniami środowiska. Cel Strategiczny i Średniookresowy: Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii. Cele priorytetowe: 1. aktywizacja rynku do działań na rzecz środowiska, oraz zwiększenie roli ekoinnowacyjności w procesie rozwoju regionu; 2. zachowanie wysokich walorów ekologicznych obszarów rolniczych; 3. promocja i wspieranie wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych; 4. zarządzanie środowiskiem; 5. zintegrowana gospodarka odpadami.
3.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Słupskim 2002-2012
	Cały obszar pomocy społecznej podzielony został na pięć obszarów: - edukację, - finanse, - infrastrukturę, - problemy społeczne, - społeczność lokalną. Do każdego z tych celów wyznaczono trzy cele niezbędne, bez których dany obszar pomocy społecznej nie ma możliwości dalszego rozwoju. Jednocześnie wskazano na trzy cele pierwszorzędne, które powinny w znaczny sposób przyspieszyć rozwój na danym obszarze. Dodatkowo wskazano cele drugorzędne, które wspierają rozwój, a czas ich realizacji jest zdeterminowany wielkością środków budżetowych, wielkość dotacji i napływającego kapitału zewnętrznego. Na podstawie tak zhierarchizowanych celów określono priorytety w poszczególnych obszarach pomocy społecznej. Edukacja Priorytetem w obszarze edukacji jest podjęcie działań w kierunku zwiększenia profilaktyki terapii uzależnień oraz dostosowanie programów oświatowych do zmieniających się potrzeb rynku. Priorytet ten winien być wsparty zmieniającym się stosunkiem władz rządowych i samorządowych do problematyki pomocy społecznej.

	Finanse Zmiana systemu finansowania pomocy społecznej i tworzenie pozarządowych instytucji regionalnych wspierających pomoc społeczną jest priorytetem w obszarze finansów. Priorytet ten winien być wsparty wielokierunkowymi działaniami na rzecz pozyskiwania pozabudżetowych środków finansowych. Infrastruktura Priorytetem infrastrukturalnym jest tworzenie warunków sprzyjających dostosowaniu instytucji pomocy społecznej do zmieniających się potrzeb oraz powstawaniu instytucji wsparcia środowiskowego w warunkach rozwoju gospodarczego w obszarach wiejskich. Problemy społeczne Tworzenie warunków przeciwdziałających skutkom bezrobocia oraz działania w kierunku skutecznej opieki nad dzieckiem i rodziną, wsparte opieką nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi są priorytetem w obszarze problemów społecznych. Społeczność lokalna Priorytetem w obszarze lokalnej społeczności jest stworzenie warunków dla jej integracji i aktywizacji przy jednoczesnym działaniu na rzecz zrozumienia problemów społecznych przez decydentów.
4.	Słupski Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej
	Słupski Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej jest programem stanowiącym kompleksowy zbiór projektów, których realizacja ukierunkowana została na osiągnięcie z góry określonych celów, służących do wzrostu zatrudnienia i spójności społecznej na terenie miasta Słupska i Powiatu Słupskiego. Priorytety, cele szczegółowe oraz kierunki działania zostały zidentyfikowane poszczególnych obszarach: Rynek pracy Priorytet: Wzrost zatrudnienia poprzez aktywizację osób bezrobotnych i biernych zawodowo CELE SZCZEGÓŁOWE oraz kierunki działania: 1. Wspieranie wzrostu aktywności osób bezrobotnych na rynku pracy. 1.1. Doskonalenie skuteczności pośrednictwa pracy poprzez: rozpoznawanie i analizę potrzeb lokalnego rynku pracy, opracowywanie informacji o tendencjach na rynku pracy i tworzenie bazy danych o zawodach nadwyżkowych, zrównoważonych i deficytowych; promocję usług urzędu pracy na giełdach pracy, targach pracy i forum aktywności zawodowej organizowanym dla pracodawców i bezrobotnych. 1.2. Organizowanie warsztatów poszukiwania pracy i rozpoczynania własnej działalności gospodarczej. 1.3. Kształtowanie aktywnej postawy w poszukiwaniu pracy i wobec własnej kariery zawodowej poprzez organizowanie warsztatów i spotkań z bezrobotnymi. 1.4. Rozszerzenie zakresu stosowania karty aktywności zawodowej oraz wprowadzenie innych narzędzi pracy doradców zawodowych, w tym Kwestionariusza Zainteresowań zawodowych. 1.5. Współpraca ze szkołami w zakresie poradnictwa dotyczącego wyboru zawodu i ścieżki kariery zawodowej. Współpraca z pedagogami szkolnymi. 1.6. Propagowanie szkolnictwa zawodowego wśród młodzieży, we współpracy ze szkołami, pracodawcami, poradniami psychologicznymi – pedagogicznymi. 1.7. Promowanie pracy w państwach Unii Europejskiej. 1.8. Promowanie wolontariatu. 2. Doskonalenie i rozwój potencjału zawodowego osób bezrobotnych, poprawa jakości edukacji. 2.1. Współpraca ze szkołami w zakresie ustalania nowych kierunków kształcenia zawodowego. 2.2. Badanie rynku pracy pod kątem planowania kierunków szkoleń, uwzględnienie w badaniach potrzeb szkoleniowych różnych grup bezrobotnych. 2.3. Rozwijanie systemu informacji o ofercie szkoleniowej. 2.4. Upowszechnianie idei uczenia się przez całe życie – warsztaty dla osób bezrobotnych, opracowanie informacji w formie ulotek. 2.5. Organizacja szkoleń zawodowych poprzez pozyskiwanie innych źródeł finansowania szkoleń. 3. Wspieranie przedsiębiorczości i samozatrudnienia.

- 3.1. Świadczenie usług doradczych – indywidualne wsparcie, udzielanie podstawowych konsultacji w zakresie zakładania własnej firmy, organizowanie warsztatów i szkoleń w tym zakresie.
- 3.2. Współpraca z fundacjami, stowarzyszeniami i innymi instytucjami działającymi na rzecz wspierania przedsiębiorczości.
- 3.3. Sporządzanie analiz rynku pracy dla właściwego ukierunkowania wsparcia finansowego na podjęcie działalności gospodarczej oraz wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy.
- 3.4. Promowanie form wsparcia dla przedsiębiorców na targach i giełdach pracy, pomoc w rekrutacji pracowników.
- 3.5. Organizowanie szkoleń pod potrzeby pracodawców.
- 3.6. Pozyskiwanie innych źródeł finansowania nowych miejsc pracy.
- 3.7. Organizowanie prac interwencyjnych, staży i przygotowań zawodowych.
- 3.8. Promowanie elastycznych form zatrudnienia.
4. Aktywizacja grup bezrobotnych będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 - 4.1. Opracowywanie i wdrażanie programów przeciwdziałania bezrobociu dla osób do 24 roku życia, powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych, bez kwalifikacji zawodowych oraz bezrobotnych kobiet.
 - 4.2. Pozyskiwanie środków finansowych z innych źródeł na realizację tych programów.
 - 4.3. Wykorzystanie instrumentów i usług rynku pracy dla aktywizacji tych grup bezrobotnych.
 - 4.4. Refundowanie kosztów opieki nad dzieckiem do lat 7.
 - 4.5. Aktywizacja osób bezrobotnych w ramach Klubu Pracy.
5. Zwiększenie szans w wejściu na rynek pracy osób niepełnosprawnych.
 - 5.1. Rozpoznanie potrzeb i możliwości zawodowych osób niepełnosprawnych.
 - 5.2. Opracowywanie i realizacja programów aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
 - 5.3. Udzielanie porad indywidualnych i grupowych oraz informacji zawodowej.
 - 5.4. Organizowanie szkoleń dla osób niepełnosprawnych.
6. Zwiększenie dostępności do usług Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.
 - 6.1. Wprowadzenie nowych rozwiązań technicznych mających na celu usprawnienie obsługi klientów i poprawę dostępu do informacji o rynku pracy.
 - 6.2. Doskonalenie pracy zamiejscowych punktów obsługi w gminach.
 - 6.3. Promocja usług Powiatowego Urzędu Pracy.
7. Rozwój partnerskich relacji z otoczeniem społecznym i gospodarczym Powiatowego Urzędu Pracy.
 - 7.1. Podejmowanie współpracy z partnerami rynku pracy dotyczącej m.in.:
 - tworzenia i realizacji programów rynku pracy adresowanych do osób bezrobotnych szczególnego ryzyka zatrudnieniowego,
 - promocji projektów dotyczących rynku pracy i pomoc w rekrutacji beneficjentów.
 - 7.2. Wspieranie inicjatyw podejmowanych przez niepubliczne instytucje rynku pracy na rzecz realizacji polityki rynku pracy w powiecie.
 - 7.3. Upowszechnianie ofert pracy, informacji o usługach rynku pracy.
 - 7.4. Organizowanie prac społecznie użytecznych.
 - 7.5. Pomoc w działaniu Centrów Integracji Społecznej (CIS) lub Klubów Integracji Społecznej (KIS) na zasadach przepisów o zatrudnieniu socjalnym.

Przedsiębiorczość

Priorytet: Rozwój przedsiębiorczości i aktywności zawodowej pracowników i potencjału przedsiębiorstw na terenie miasta słupska i powiatu słupskiego

CELE SZCZEGÓŁOWE oraz kierunki działania:

1. Podniesienie i dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących na terenie miasta Słupska oraz powiatu słupskiego do potrzeb regionalnej gospodarki.
 - 1.1. Szkolenia pracowników dla podwyższenia jakości świadczonej pracy w istniejących przedsiębiorstwach.
2. Wzbudzanie aktywności w tworzeniu przedsiębiorczości w różnych grupach wiekowych, społecznych i zawodowych wraz z doradztwem dla mikroprzedsiębiorstw i MSP.
 - 2.1. Stymulowanie podnoszenia i aktualizacji umiejętności zawodowych przez osoby pracujące, zwłaszcza starsze i o niskich kwalifikacjach, jest kluczowe dla utrzymania

	ich aktywności na rynku pracy. 3. Wsparcie przedsiębiorczości kobiet jako formy samozatrudnienia poprzez przygotowanie do prowadzenia własnej działalności gospodarczej. 3.1. Zwiększenie ilości kobiet przedsiębiorczych na terenie miasta Słupska i powiatu słupskiego i promowanie idei samozatrudnienia wśród wszystkich osób, które planują założyć własną działalność gospodarczą. 4. Aktywizacja młodzieży w wieku 15-24 lat do zakładania własnych firm oraz współfinansowanie nagrodzonych pomysłów biznesowych. 4.1. Podejmowanie działań mających na celu aktywizację młodych ludzi z terenu miasta Słupska i powiatu słupskiego do zakładania własnych firm oraz podjęcia ryzyka z tym związanego. 5. Kształtowanie i wspieranie przedsiębiorczości wśród młodzieży uczącej się i studiującej. 5.1. Aktywizacja młodzieży z terenu miasta Słupska i powiatu słupskiego i doprowadzenie do szybszego rozwoju gospodarczego i ekonomicznego tej grupy społecznej miasta. 6. Usługi informacyjno-doradcze dla MSP. 6.1. Rozwój poprzez dobre zarządzanie jako element decydujący o rozwoju MSP na terenie miasta Słupska i powiatu słupskiego. <u>Integracja społeczna</u> PRIORYTET: Stworzenie warunków osobom i rodzinom z terenu miasta Słupska i powiatu słupskiego do przezwyciężenia sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia. <u>CELE SZCZEGÓŁOWE oraz kierunki działania:</u> 1. Diagnoza i analiza czynników prowadzących do wykluczenia społecznego. 1.1. Przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu. 2. Pomoc osobom wykluczonym społecznie. 2.1. Działania na rzecz osób i rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji. 3. Wzmocnienie równych szans osób niepełnosprawnych. 3.1. Wsparcie osób niepełnosprawnych. 4. Zintegrowanie działań samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych ukierunkowanych na pomoc społeczną. 4.1. Organizacja działań samorządów lokalnych oraz organizacji pozarządowych dotyczące pomocy społecznej. 5. Rozwój doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej. 5.1. Podniesienie kwalifikacji kadr pomocy społecznej na terenie miasta Słupska i powiatu słupskiego. 6. Podjęcie działań w kierunku skutecznej opieki nad dzieckiem i rodziną. 6.1. Ośrodki interwencji kryzysowej. 6.2. Tworzenie rodzin zastępczych. 7. Zabezpieczyć opiekę nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi. 7.1. Warsztaty aktywizacji zajęciowej. 8. Stworzyć warunki dla lepszego zorganizowania lokalnej społeczności. 8.1. Edukacja animatorów. <u>Edukacja</u> PRIORYTET: Rozwój edukacji na terenie miasta Słupska oraz powiatu słupskiego. <u>CELE SZCZEGÓŁOWE oraz kierunki działania:</u> 1. Zwiększenie szans edukacyjnych i umożliwienie wszechstronnego rozwoju dzieci z rodzin patologicznych. 1.1. Zapewnienie opieki pedagogicznej i psychologicznej dzieciom z rodzin patologicznych. 1.2. Prowadzenie zajęć (lekcji) wyrównawczych na bazie istniejących szkół miasta Słupska i powiatu słupskiego dla dzieci z rodzin patologicznych. 2. Zmiana struktury kształcenia na rzecz rozwoju szkolnictwa zawodowego. 2.1. Promocja kształcenia zawodowego i dostosowanie oferty kształcenia do aktualnych i przewidywanych potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy. 3. Wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci w wieku wczesnoszkolnym. 3.1. Kształtowanie osobowości dzieci zgodnie z celami pedagogiki przedszkolnej. 4. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli. 4.1. Studia podyplomowe, kursy i szkolenia oraz inne formy podwyższania kwalifikacji zawodowych pracowników placówek oświatowych, kształcenia ustawicznego,
--	--

	praktycznego oraz doskonalenia zawodowego. 5. Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów objętych obowiązkiem szkolnym. 5.1. Pomoc dla uczniów objętych obowiązkiem szkolnym, zwłaszcza z rodzin najuboższych. 6. Pomoc stypendialna o charakterze motywacyjnym. 6.1. Motywacja do pogłębiania wiedzy poprzez program stypendialny. 7. Zmiana kwalifikacji zawodowych osób z wykształceniem pedagogicznym. 7.1. Przygotowania do prowadzenia zajęć z osobami dorosłymi. 8. Zwiększenie dostępu do edukacji osób dorosłych. 8.1. Rozwój innowacyjnych form kształcenia osób dorosłych. Obszary wiejskie PRIORYTET: Zmniejszenie dysproporcji w zakresie rozwoju zasobów ludzkich pomiędzy obszarami wiejskimi a miastem - podniesienie konkurencyjności Powiatu Słupskiego poprzez przyspieszenie rozwoju społeczno – ekonomicznego obszarów wiejskich i rolnictwa oraz wzrost poziomu życia mieszkańców wsi. CELE SZCZEGÓŁOWE oraz kierunki działania: 1. Poprawa warunków edukacji oraz rozwoju zawodowego i aktywności społecznej mieszkańców obszarów wiejskich powiatu słupskiego. 1.1. Podniesienie jakości nauczania w szkołach na obszarach wiejskich. 2. Poprawa warunków dywersyfikacji ekonomicznej obszarów wiejskich powiatu słupskiego, w tym rozwoju przedsiębiorczości w sektorach pozarolniczych. 2.1. Wdrożenie programu edukacji ekonomicznej. 3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich. 3.1. Umożliwienie dalszego kształcenia się. 4. Aktywizacja i rozwój obszarów wiejskich w zakresie edukacji. 4.1. Rozwój świadomości edukacyjnej wśród mieszkańców obszarów wiejskich.
--	--

Podsumowanie

Znaczącym dla *Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego* jest fakt, iż rozwój społeczno – gospodarczy na poziomie lokalnym zarówno na europejskim, jak i krajowym szczeblu administracyjnym uznawany jest za fundamentalną podstawę rozwoju regionów. Istnieje przekonanie o potrzebie zwiększania potencjału ekonomicznego poszczególnych samorządów lokalnych, co można wywnioskować po rosnącej liczbie opracowań, analiz i dokumentów powstających na różnych szczeblach zarządzania terytorialnego, w tym opracowań, których celem jest integracja i koordynacja wysiłków i działań wielu podmiotów oraz instytucji oddziałujących na rozwój społeczno - gospodarczy. Pracom tym towarzyszy chęć poznania i zrozumienia prawidłowości w funkcjonowaniu i rozwoju lokalnej gospodarki, przestrzeni publicznej i spraw społecznych, co znajduje wyraz w coraz liczniejszych już wykonanych i planowanych do wykonania w przyszłości opracowaniach i studiach poświęconych tym zjawiskom. Znajomość prawidłowości i uwarunkowań, którym podlega rozwój społeczno - gospodarczy przyczyni się do poprawy skuteczności dokonywania ocen lub prognoz rozwojowych. Wobec złożoności wielu procesów składających się na rozwój powiatu słupskiego taką sytuację należy uznać za szansę dla jego dalszego rozwoju.

Należy wskazać na wzrastającą tendencję do postrzegania gospodarki jako istotnego elementu rozwoju samorządności lokalnej przez instytucje tworzące prawo.

Rozwój społeczno – gospodarczy w lokalnych samorządach na szczeblu krajowym znajduje coraz lepsze umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce państwa, choć nie obywa się bez pojedynczych prób zmierzających do centralizacji decyzji dotyczących różnych poziomów polskiej

samorządności. Powstające kolejno krajowe strategie rozwoju dotyczące poszczególnych segmentów społeczno - gospodarczych są ważnym instrumentem sterowania rozwojem polskich powiatów oraz gmin.

Dają one szansę na większą spójność, koordynację, a w efekcie wzajemne wzmocnienie działań państwa z podejmowanymi na innych szczeblach zarządzania terytorialnego.

Jeżeli rozwój ma przebiegać w sposób harmonijny i zrównoważony, to Strategia rozwoju na szczeblu lokalnym nie może być tworzona w oderwaniu od kontekstu regionalnego.

Warunkiem zrównoważonego rozwoju powiatu słupskiego winny stać się przemyślane i dobrze zorganizowane działania promocyjne oraz poszerzenie informacji o przyjętych planach rozwoju powiatu, natomiast przyjęte cele i kierunki działania winny być spójne z dokumentami wyższego rzędu.

Obecność Polski w Unii Europejskiej powoduje potrzebę reorganizacji punktów odniesienia wykorzystywanych przy tworzeniu planów rozwoju na niższych szczeblach zarządzania terytorialnego. Istotne znaczenie zyskuje możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej. W przypadku powiatu słupskiego korzystny wpływ na jego rozwój i znaczenie w regionie wywierają inwestycje i projekty finansowane z funduszy UE.

2 CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU SŁUPSKIEGO

2.1 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

2.1.1 Ogólna charakterystyka województwa pomorskiego¹¹

Województwo pomorskie położone jest w północnej, nadbałtyckiej części Polski, zajmując obszar 18 293 km². W skład województwa wchodzi 16 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu oraz 123 gminy: 25 miejskich, 17 miejsko-wiejskich i 81 wiejskich.

Ludność województwa pomorskiego liczy niemal 2,2 mln mieszkańców. Ponad połowę mieszkańców regionu skupia obszar metropolitalny. Specyficzną cechą regionu jest względnie wysoka koncentracja ludności w miastach. Średnia wieku mieszkańców jest niższa od średniej krajowej i unijnej. Województwo jako jedn z nielicznych w Polsce odnotowuje dodatni przyrost naturalny i dodatnie saldo migracji. Do roku 2017 będzie następował regularny przyrost ludności. Dotyczy to zwłaszcza ludności wiejskiej. Prognozowany jest natomiast spadek liczby ludności miejskiej.

Pomorskie wyróżnia oryginalna wielokulturowość, stanowiąca mieszaninę dziedzictwa polskiego (w tym kaszubskiego, kociewskiego i kresowego), hanzeatyckiego, ukraińskiego i innych. Jej materialnym odzwierciedleniem są liczne zabytki i obiekty kulturalne.

Wykształcenie ludności jest atutem województwa pomorskiego. Wyższy od średniego w kraju jest zarówno odsetek osób z wykształceniem wyższym, jak też średnim. Mimo że struktura wykształcenia na tle kraju wygląda korzystnie, to wciąż wykształceniem podstawowym lub zawodowym legitymuje się ponad połowa mieszkańców. Niskie jest zwłaszcza wykształcenie mieszkańców wsi, co stanowi istotny problem oraz barierę przemian na obszarach wiejskich.

Rynek pracy w województwie pomorskim charakteryzuje się niskim wskaźnikiem zatrudnienia na tle kraju. W ostatnich latach zanotowano spadek tego wskaźnika we wszystkich grupach wiekowych, jednak w największym stopniu wśród osób poniżej 25. roku życia i powyżej 55. roku życia. Sytuację pogarsza niska kreacja miejsc pracy, zwłaszcza na obszarach pozametropolitalnych.

Pomorskie wyróżnia wysoka aktywność gospodarcza. Na 1000 mieszkańców regionu zarejestrowanych jest ponad 100 firm. Wysoki poziom przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców województwa wiąże się z istnieniem silnego sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Działalność gospodarcza w regionie koncentruje się wokół dużych miast, głównie Trójmiasta, w mniejszym stopniu Słupska i miast powiatowych, które są lokalnymi centrami gospodarczymi.

Pozostałe obszary charakteryzują się nie tylko niższą liczbą podmiotów gospodarczych, ale również ich niższym potencjałem ekonomicznym.

¹¹ Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego.

Specyfiką regionu jest rozwinięty sektor przemysłów morskich. W regionie funkcjonuje ponad połowa wszystkich krajowych podmiotów związanych z gospodarką morską. Jednak zatrudnienie w tym sektorze i jego udział w liczbie pracujących ogółem od kilku lat systematycznie maleje. Zmniejsza się także udział podmiotów gospodarki morskiej w liczbie podmiotów ogółem w województwie. Ograniczenie limitów połowowych hamuje rozwój i zdecydowanie ograniczenia rozwój powiatu w tym sektorze gospodarki, który winien być rekompensowany częściowo w założeniach rządowych przez Lokalną Grupę Rybacką w Ustce. Natomiast przemysł stoczniowy, oparty o małe porty, nie znajduje perspektyw w najbliższych latach, a w przypadku Ustki mógłby się w minimalnej części reaktywować w zakresie remontowym yachtów, o ile powstałoby zaplecze dla portu jachtowego.

Zasadniczym problemem rozwojowym regionu jest niska jakość systemu transportowego. Zachodnie i wschodnie obszary województwa wymagają poprawy dostępności i jakości połączeń transportowych z ośrodkami gospodarczymi województwa, głównie z aglomeracją trójmiejską. Sieć drogowa nie zapewnia dobrego dostępu do portów w Gdańsku i Gdyni. Brak integracji transportu pasażerskiego jest jednym z głównych problemów kształtującej się metropolii Trójmiasta. Sieć drogowa w województwie charakteryzuje się brakiem dróg o najwyższej klasie technicznej, przy czym większość nie odpowiada standardom właściwym dla ich funkcji. Stan techniczny dróg i obiektów inżynierskich na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych jest zły, a poziom bezpieczeństwa ruchu trudny do zaakceptowania. Następuje szybka dekapitalizacja linii kolejowych i taboru oraz zamykanie kolejnych linii służących pasażerskim przewozom regionalnym. Wydłużający się czas podróży dodatkowo obniża konkurencyjność kolei względem przewozów drogowych. Mimo znacznego postępu w ostatnich latach, w województwie pomorskim wciąż występują wysokie dysproporcje w dostępie do infrastruktury technicznej pomiędzy miastami, a obszarami wiejskimi. Dotyczy to zwłaszcza dostępności do urządzeń kanalizacyjnych i gazu ziemnego. Dysproporcje w tym zakresie obniżają atrakcyjność gospodarczą i osiedleńczą obszarów wiejskich oraz niekorzystnie wpływają na stan środowiska przyrodniczego. Pomorskie należy do najbardziej zróżnicowanych przyrodniczo i krajobrazowo regionów Polski. W jego granicach występują wszystkie określone prawem formy ochrony przyrody, w tym zaliczane do sieci NATURA 2000 obszary specjalnej ochrony ptaków i specjalne obszary ochrony siedlisk.

2.1.2 Położenie geograficzne powiatu słupskiego

Powiat słupski położony jest w środkowej części Wybrzeża Bałtyckiego, a w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Północną granicę stanowi 57 kilometrowy brzeg Morza Bałtyckiego. Od zachodu graniczy z województwem zachodniopomorskim (powiat sławieński), natomiast od wschodu z powiatem lęborskim, a od południa z powiatem bytowskim.

Powiat słupski jest jednym z 19 powiatów województwa pomorskiego obejmującym zasięgiem obszar 2304 km², co stanowi blisko 13% powierzchni całego województwa. Siedziba władz powiatu mieści się w położonym nad rzeką Słupią urokliwym mieście Słupsku.

W skład powiatu słupskiego wchodzi 10 gmin: gmina Damnica, gmina Dębica Kaszubska, gmina Główny, miasto i gmina Kępice, gmina Kobylnica, gmina Potęgowa, gmina Słupsk, gmina Smołdzino, miasto Ustka, gmina Ustka.

Mapa 1 Powiat Słupski

Źródło: www.wikipedia.pl

2.2 RYS HISTORYCZNY¹²

Po nowym podziale okręgów w państwie Pruskim po Kongresie Wiedeńskim powstał w pruskiej prowincji Pomorza w 1816 roku w okręgu Cöslin (od 1920 roku: Köslin) Powiat Słupsk. Obejmował on w większości wiejskie obszary wokół Słupska. Rząd powiatu znajdował się w Słupsku. Od 1 lipca 1867 roku powiat Słupski należał do Związku Północno-Niemieckiego, a od 1 stycznia 1871 do Rzeszy Niemiec. 1 sierpnia 1876 roku następującą zmiany w granicach powiatów. 1 kwietnia 1898 gmina Słupsk opuszcza powiat i tworzy własny okręg miejski. Tym samym zmienia się nazwa dotychczasowego Powiatu Słupskiego na Powiat Wiejski. 30 września 1929 roku odpowiednio do reformy obszarowej w pozostałej części Prus rozwiązano samodzielnie istniejące dobra ziemskie łącząc je z sąsiadującymi gminami. Wiosną 1945 r powiat zostaje zajęty przez Armię Czerwoną, a później przechodzi pod polską administrację. Ustrój Komunalny Okręg Słupski dzielił się na gminę Słupsk i gminy wiejskie oraz do czasu ich rozwiązania, na samodzielne ziemstwa. Z wprowadzeniem pruskiego prawa gminnego 15 grudnia 1933 roku od 1 stycznia 1934 ujednolicono prawo gminne we wszystkich pruskich gminach. Z wprowadzeniem 30 stycznia 1935 roku niemieckiego regulaminu gminnego wchodzi w życie 1 kwietnia 1935 w Rzeszy Niemieckiej jednolity ustrój komunalny, przy czym dotychczasowe gminy wiejskie zmieniają nazwę z "Gmina Wiejska" na "Gmina".

W 1937 roku zmieniono w pwiecie słupskim nazwy niektórych miejscowości. Nazwy miejscowości były "nie wystarczająco niemieckie". Wprowadzono zmiany fonetyczne, czy też nowe dowolne pomysły w nazewnictwie miejscowości.

Ziemia słupska od XIV do XVII wieku pozostawała pod panowaniem książąt z pomorskiej dynastii Gryfitów. Miasto należało w owym czasie do Hanzy i było jednym z pierwszych ośrodków reformacji na Pomorzu. Bezpomna śmierć ostatniego z rodu Gryfitów księcia Bogusława XIV spowodowała, że ziemia słupska w 1653 roku przeszła w ręce Hohenzollernów brandenburskich i stan taki utrzymywał się aż do 8 maja 1945 roku, kiedy to w wyniku zmian politycznych teren ten znalazł się w granicach Państwa Polskiego. Po zakończeniu II wojny światowej większość ludności zamieszkującej dotąd ten obszar została wysiedlona na teren Niemiec. Na Pomorze natomiast napłynęła ludność z różnych regionów Polski. Korzenie kulturowe i rodowe współczesnych mieszkańców powiatu słupskiego wywodzą się między innymi z kresów wschodnich - są to rodziny repatriantów z lat 1945 - 56 z Wileńszczyzny, Grodna i Nowogródka oraz wysiedleńców z czasów "Akcji Wisła" z 1947 roku z kresów południowo - wschodnich. Część osadników przybyła na ziemię zachodnie z Polski Centralnej /z lubelskiego, kieleckiego i warszawskiego/. Na zasiedlonych ziemiach nowi ludzie tworzyli nową rzeczywistość. Nie sposób jednak zapomnieć o przeszłości. To właśnie w wyniku odwiecznych procesów osadniczych ziemię słupską cechuje dziś wielokulturowość i wieloetniczność. Złożona historia tego regionu czyni go atrakcyjnym pod względem historycznym, kulturowym i turystycznym.

¹² Źródło: www.turystyka.org.pl

W latach 1975 - 1998 Słupsk był stolicą województwa. Okres ten szczególnie korzystnie wpłynął na rozwój nie tylko samego miasta, ale i całego regionu. W wyniku kolejnych zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w 1999 roku ziemia słupska znalazła się w granicach nowego województwa pomorskiego, a sam gród funkcjonuje dziś na prawach powiatu i jest po Trójmieście największą aglomeracją w regionie.

2.3 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

2.3.1 Struktura użytkowania gruntów

Według danych ewidencyjnych (stan na 31.12.2010r.) powierzchnia powiatu słupskiego wynosiła 2 304 km².

Struktura użytkowania gruntów według stanu na dzień 31.12.2010r. w powiecie słupskim przedstawia się następująco:

Tabela 5 Sposób użytkowania gruntów w powiecie słupskim

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Udział % w ogólnej powierzchni
			100
1.	Użytki rolne, w tym:	115 345	51,30
a/	grunty orne	88 034	74,44
b/	sady	279	0,23
c/	łąki i pastwiska	27 032	22,86
2.	Lasy	67 949	36,49
3.	Inne (grunty pod wodami, pod rowami)	2 919	12,21

Źródło: Starostwo Powiatowe w Słupsku.

W sposobie użytkowania gruntów dominują grunty orne stanowiące 47% powierzchni. Również dominujący udział lasów (36% powierzchni) odgrywa znaczącą rolę w obrazie powiatu, wzbogacając jego walory krajobrazowe.

Wyraźnie dominujący odsetek powierzchni użytków rolnych i lasów w całkowitej powierzchni świadczy o znaczącej roli rolnictwa i leśnictwa w powiecie słupskim.

2.3.2 Własność gruntów i budynków

Własność gruntów komunalnych

Powierzchnia gruntów komunalnych na terenie powiatu słupskiego wynosiła (na dzień 01.01.2010 r.) 7 051,9 ha. W strukturze własności dominują grunty tworzące gminny zasób nieruchomości – 96%. 4% gruntów komunalnych zostało przekazane w użytkowanie wieczyste, 1% zostało przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym oraz 1% zostało przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym.

Szczegółową strukturę własności gruntów komunalnych w powiecie słupskim obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6 Struktura własności gruntów w powiecie słupskim

Lp.	Grunty komunalne	Powierzchnia (ha)
Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania		
1.	ogółem	7 051,9
2.	tworzące gminny zasób nieruchomości	6 737,9
3.	przekazane w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	64,1
4.	przekazane w użytkowanie wieczyste	249,9
5.	przekazane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym	81,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS, stan na dzień 31.12.2010r.

Zasoby mieszkaniowe

Według danych GUS, w roku 2009 na terenie powiatu było 29 187 mieszkań o powierzchni użytkowej 2 145 741 m². W liczbie tej znajduje się 1612 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 74 217 m², które tworzą mieszkaniowy zasób komunalny.

W zasobach mieszkaniowych w powiecie słupskim przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 73,5 m², natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę kształtowała się na poziomie 23,0m².

Na terenie powiatu słupskiego według stanu na 31.12.2009r. liczba mieszkań w budynkach mieszkalnych sprzedanych osobom fizycznym wynosiła 29 (powierzchnia użytkowa: 2 291 m²), w tym w budynkach wielorodzinnych – 81 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 4 454 m².

Standard mieszkań określany według wyposażenia w instalacje wodno-kanalizacyjne i centralne ogrzewanie plasuje je na wysokim poziomie. Prawie wszystkie lokale mieszkalne podłączone są do wodociągu (98,7%), a zaledwie 10,4% nie posiada łazienki. Co roku wzrasta procent mieszkań z centralnym ogrzewaniem, na koniec 2009 roku było to 71,1% mieszkań.

Tabela 7 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno – sanitarne – według stanu na 31.12.2009 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba mieszkań
1.	wodociąg	28 800
2.	ustęp spłukiwany	26 238
3.	łazienka	26 147
4.	centralne ogrzewanie	20 767
5.	gaz sieciowy	5 855

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, GUS.

Stan techniczny substancji mieszkaniowej w powiecie słupskim jest zróżnicowany, od mieszkań zlokalizowanych w nowoczesnych budynkach, do tych w zdegradowanych, wymagających działań modernizacyjnych.

W 2009 przeprowadzono remonty i modernizacje komunalnych zasobów mieszkaniowych w następującym zakresie:

Tabela 8 Remonty mieszkań (instalacji/elementów w budynkach komunalnych) – według stanu na 31.12.2009 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba mieszkań
1.	remonty kapitalne	3
2.	roboty remontowe – wymiana instalacji	160
3.	roboty remontowe – remont dachu	56
4.	roboty remontowe – wymiana stolarki budowlanej	97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, GUS

2.3.3 Infrastruktura techniczna

Układ drogowy i komunikacyjny

Układ komunikacyjny powiatu tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Przez teren powiatu przebiegają:

- drogi krajowe:

Droga nr 6 (58 km), która przebiega przez następujące gminy:

- Damnica na odcinku 10,18 km
- Kobylnica na odcinku 11,00 km
- Potęgowo na odcinku 17,58 km

Droga nr 21 (28 km), która przebiega przez następujące gminy:

- Kobylnica na odcinku 16,91 km
- Ustka (wlot komunikacyjny ze Słupska aż do zachodniej części portu)

- drogi wojewódzkie o łącznej długości 154,69 km (w tym 8,92 km w granicach administracyjnych miast. Stan jakości dróg wojewódzkich w 12% jest dobry w 57,5% dostateczny i 30,5% zły. Są to drogi:

- Droga nr 203 Koszalin – Postomino – Ustka o długości 12,49 km
- Droga nr 206 Koszalin – Polanów – Miastko o długości 1,5 km
- Droga nr 208 Barcino – Wielin 20,62 km
- Droga nr 209 Warszkowo – Suchorze – Bytów 17,34 km
- Droga nr 209 Ustka - Słupsk – Mnichowo 31,6 km
- Droga nr 211 Nowa Dąbrowa - Puzdrowo 14,54 km
- Droga nr 213 Słupsk – Wicko – Celbowo 41,527 km

- drogi powiatowe 726,0 km z czego 635,87 km stanowią drogi utwardzone. Drogi jedynie w 20% są dobrej jakości, na pozostałej długości wymagają remontów.

Długość dróg powiatowych w poszczególnych gminach (w km):

Damnica – 55,5, Dębica Kaszubska – 94,3, Głównicyce - 80,9, Kępice – 92,6, Kobylnica 82,6, Potęgowo 75,4, Słupsk 100,7, Smołdzino 48,7, Ustka 90,5 + 4,0 ulice w mieście

- drogi gminne 959,4 km z czego 428,1 km stanowią drogi utwardzone.

Tabela 9 Drogi gminne i powiatowe

DROGI PUBLICZNE GMINNE		
Drogi gminne w powiecie		
o nawierzchni twardej	km	1 087,2
o nawierzchni twardej ulepszonej	km	813,1
o nawierzchni gruntowej	km	3 701,5
DROGI PUBLICZNE POWIATOWE		
Drogi powiatowe wg typu nawierzchni		
o nawierzchni twardej	km	2 198,3
o nawierzchni twardej ulepszonej	km	2 105,0
o nawierzchni gruntowej	km	301,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS, stan na dzień 31.12.2010r.

Dojazdy komunikacją publiczną do miejscowości z terenu powiatu zapewnia komunikacja autobusowa.

Znacznie ograniczona została rola transportu kolejowego. Istniejące na linii magistralnej Gdańsk – Szczecin spore stacje przeładunkowe w Potęgowie, Damnicy, Jezierzycach i Sycewicach utraciły swoje znaczenie, sprowadzone praktycznie do roli przystanków osobowych (w Sycewicach działa nadal przesypownia cementu). Likwidacja linii kolejowej do Bytowa i znaczne ograniczenie przewozów na linii do Szczecinka, przyczyniły się do obumarcia znaczącego niegdyś węzła lokalnego w Korzybiu. Transport drogowy, przejmujący ładunki od niewydolnej kolei, przyczynia się do rozwoju na terenie Powiatu baz logistycznych – na razie na niewielką skalę (Potęgowo, Sycevice). W gminie Kobylnica prowadzą też działalność trzy, średniej wielkości, firmy budownictwa drogowego.

Gospodarka wodno - ściekowa

- Sieć wodociągowa**

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców powiatu odbywa się wyłącznie w oparciu o ujęcia wód podziemnych. Stopień zwodociągowania gmin jest zróżnicowany od 100% w gminie Ustka, 99% gm. Damnica, m. Ustka i gm. Słupsk, 98% gm. Głównicy i Kobylnica, 97% Potęgowo, 95% Kępice, 92% Dębica Kaszubska. Długość czynnej sieci wodociągowej w powiecie aktualnie wynosi 875,70 km¹³. Aktualny stopień zwodociągowania w powiecie wynosi 95,82%.

Tabela 10 Sieć wodociągowa w powiecie słupskim

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	761,3	779,9	816,1	847,4
sieć rozdzielcza na 100 km ²	km	33,0	33,8	35,4	36,8
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	11 572	11 824	12 113	12 444
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	3 258,3	3 273,1	3 426,6	3 570,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	84 802	85 213	85 598	85 931
korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	91,8	91,9	92,1	92,2
zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	35,4	35,4	36,9	38,4

¹³ Źródło: Dane GUS, wg. stanu na dzień 31.12.2010r.

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
zużycie wody na 1 odbiorcę / korzystającego	m ³	38,4	38,4	40,0	41,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Długość czynnej sieci wodociągowej w powiecie słupskim w latach 2006-2009 wzrastała w miarę upływu lat. W roku 2009 wynosiła 847,4 km, tj. nastąpił wzrost długości czynnej sieci wodociągowej o 81,1 km.

Zużycie wody na jednego mieszkańca wyniosło 38,4m³ w roku 2009 i jest najwyższym zużyciem w przeciągu lat ubiegłych. Różnica zużycia wody na jednego mieszkańca w powiecie słupskim między rokiem 2006-2009 wyniosła 3m³.

Jakość wody pitnej w poszczególnych gminach powiatu słupskiego jest na zadowalającym poziomie. W większości przypadków gminy zapewniają 100% jakość w zakresie spełnienia parametrów fizykochemicznych (gmina Kępice, Smołdzino, miasto i gmina Ustka). W pozostałych gminach % wody spełniającej normy jest następujący: Gmina Damnica - 50%, Gmina Dębica Kaszubska – 87,15%, Gmina Kobylnica – 90%, Gmina Potęgowo - 80%, Gmina Słupsk – 98%. Natomiast jeżeli chodzi o spełnianie norm bakteriologicznych to wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu zapewniają 100% jakość wody pitnej.

Zaopatrzeniem w wodę mieszkańców poszczególnych gmin zajmują się:

- Gmina Damnica: Zakład Gospodarki Komunalnej w Damnicy Sp. z o.o. – średnia wielkość produkcji 490,5 m³/d.
- Gmina Dębica Kaszubska: Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębicy Kaszubskiej Sp. z o.o. - średnia wielkość produkcji 1491,56 m³/d, 98,3% całkowitego zaopatrzenia gminy.
- Gmina Główny: Zakład Usług Publicznych w Głównych Sp. z o.o. – średnia wielkość produkcji 786,7 m³/d;
- Gmina Kępice: Zakład Energetyki Ciepłej w Kępicach – średnia wielkość produkcji 450 m³/d, 45% całkowitego zaopatrzenia gminy oraz Zakład Usług Wodnych w Słupsku – średnia wielkość produkcji 160 m³/d; 40% całkowitego zaopatrzenia gminy.
- Gmina Kobylnica: Zakład Usług Wodnych w Słupsku Sp. z o.o. – 100 % całkowitego zaopatrzenia gminy.
- Gmina Potęgowo: Zakład Usług Publicznych Zakład Budżetowy w Potęgowie – średnia wielkość produkcji 828,00 m³/d, 95 % całkowitego zaopatrzenia gminy.
- Gmina Słupsk: Zakład Gospodarki Komunalnej Jezierzycze – 95,2% całkowitego zaopatrzenia gminy; Rejonowy Zakład Infrastruktury - Redzikowo – średnia wielkość produkcji 33 m³/d; 1,6% całkowitego zaopatrzenia gminy; Wodociąg Słupsk – Głębino: średnia wielkość produkcji 62 m³/d, 3,2% całkowitego zaopatrzenia gminy.
- Gmina Smołdzino: Zakład Gospodarki Komunalnej w Smołdzinie.
- Gmina Ustka: Zakład Usług Wodnych Sp. z o.o. w Słupsku: 100% całkowitego zaopatrzenia gminy.
- Miasto Ustka: Wodociąg Ustka Sp. z o.o.: średnia wielkość produkcji 2 981 m³/d, 100% całkowitego zaopatrzenia gminy.

- **Sieć kanalizacyjna**

Ogólna długość sieci kanalizacyjnej z przyłączami w powiecie słupskim wynosi 631,6 km. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 59 897 osób, tj. 64,2% ludności powiatu. Do sieci kanalizacyjnej przyłączone jest 8 713 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Tabela 11 Sieć kanalizacyjna w powiecie słupskim

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	547,2	566,0	561,6	631,6
sieć rozdzielcza na 100 km ²	km	23,7	24,6	24,4	27,4
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	8 277	11 824	8 423	8 713
ścieki odprowadzone	dam ³	3 214,8	3 412,9	3 253,6	3 213,4
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	58 076	58 562	59 402	59 897
korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	62,9	63,2	63,9	64,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 12 Sieć kanalizacyjna w gminach powiatu słupskiego

Gmina	Długość w km	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania
G. m. Ustka	29,1	1 040
G. Kępice	16,0	707
G. Damnica	54,3	520
G. Dębica Kaszubska	52,5	926
G. Główny	14,9	809
G. Kobylnica	88,5	1 197
G. Potęgowo	45,9	563
G. Słupsk	162,7	1 913
G. Smółdzino	2,0	82
G. Ustka	165,7	956
POWIAT SŁUPSKI	631,6	8 713

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Stopień skanalizowania gmin powiatu słupskiego jest zróżnicowany: od 99,8% w mieście Ustka, 92% gmina Ustka, gmina Słupsk 83%, Główny – 78,6%, 69,5% Dębica Kaszubska, Potęgowo i Kobylnica 66%, Potęgowo, 55,7% Damnica, 51,01% Kępice i tylko 5% gmina Smółdzino. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie aktualnie wynosi 631,6 km¹⁴. Aktualny średni stopień skanalizowania w powiecie wynosi 64,8%.

¹⁴ Źródło: Dane GUS, wg. stanu na dzień 31.12.2010r.

W zakresie odbioru i oczyszczania ścieków w poszczególnych gminach powiatu funkcjonują następujące oczyszczalnie ścieków:

Tabela 13 Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu słupskiego

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
G. m. Ustka	sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny	Max wydajność: przepustowość projektowa [m ³ /d]: 10 136; obciążenie [RLM]: 63 000 Średnia moc przerobowa: ilość odbieranych ścieków w m ³ /d: 5 624,5	Oczyszczalnia ścieków: Ustka lokalizacja: Ustka użytkownik (prowadzący instalację): Wodociągi Ustka Sp. z o.o. % redukcji ładunku: BZT5 98,7; CHZT 94,6; fosfor og. 96,0; azot og. 83,6; zawiesina 98,0 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 702 Sposób zagospodarowania osadów: składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Słupia
G. Kępice	sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny	Max wydajność: przepustowość projektowa [m ³ /d]: 1000; obciążenie [RLM]: 21800 Średnia moc przerobowa: ilość odbieranych ścieków w m ³ /d: 3 500	Oczyszczalnia ścieków: Kępice lokalizacja: Kępice użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Energetyki Ciepłej w Kępicach % redukcji ładunku: BZT5 53,8; CHZT 65,3; fosfor og. 32,2; azot og. 87,1; zawiesina 59 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] – 9820 Sposób zagospodarowania osadów: składowisko przemysłowe w Obłężu Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Wieprza.
G. Damnica		Max wydajność: Średnia moc przerobowa:	Oczyszczalnia ścieków: Damnica lokalizacja: Damnica użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Damnica ilość odbieranych ścieków w m ³ /d: 140 przepustowość projektowa [m ³ /d]: 300, obciążenie [RLM]: 1667 sposoby oczyszczania: biologiczny % redukcji ładunku : BZT5 96; CHZT 95; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 94 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 30 Sposób zagospodarowania osadów: przekazane na składowisko odpadów Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Charstnica Oczyszczalnia ścieków: Bobrowniki lokalizacja: Bobrowniki użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Damnica ilość odbieranych ścieków w m ³ /d: 126 przepustowość projektowa [m ³ /d]: 336; obciążenie [RLM]: 1840 sposoby oczyszczania: biologiczny % redukcji ładunku : BZT5 89; CHZT 96; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 91 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 24 Sposób zagospodarowania osadów: przekazane na składowisko odpadów Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Łupawa Oczyszczalnia ścieków: Karżniczka lokalizacja: Karżniczka użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Damnica ilość odbieranych ścieków w m ³ /d: 66 przepustowość projektowa [m ³ /d]: 68; obciążenie [RLM]: 350 sposoby oczyszczania: biologiczny % redukcji ładunku : BZT5 98; CHZT 91; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 90 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 15 Sposób zagospodarowania osadów: przekazane na składowisko odpadów Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Charstnica
G. Dębica Kaszubska		Max wydajność: Średnia moc przerobowa:	Oczyszczalnia ścieków: Dębica Kaszubska lokalizacja: Dębica Kaszubska użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębicy Kaszubskiej Sp. z o.o.

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			ilość odbieranych ścieków w m³/d: 522,7 przepustowość projektowa [m³/d]: 1550; obciążenie [RLM]: 14880 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 99,63; CHZT 98,34; fosfor og. 98,67; azot og. 89,20; zawiesina 98,57 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 84,53 Sposób zagospodarowania osadów: odwadnianie oraz składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Skotawa Oczyszczalnia ścieków: Borzęcino lokalizacja: Borzęcino użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębicy Kaszubskiej Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 41,4 przepustowość projektowa [m³/d]: 60; obciążenie [RLM]: 375 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 94,37; CHZT 82,29; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 89,55 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] 3,0 Sposób zagospodarowania osadów: składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Graniczna Oczyszczalnia ścieków: Motarzyno lokalizacja: Motarzyno użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębicy Kaszubskiej Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 41,5 przepustowość projektowa [m³/d]: 48; obciążenie [RLM]: 360 sposoby oczyszczania: mechaniczny % redukcji ładunku: BZT5 79,49; CHZT 70,88; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 85,96 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] 3,0 Sposób zagospodarowania osadów: składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rów melioracyjny Oczyszczalnia ścieków: Gogolewo lokalizacja: Gogolewo użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębicy Kaszubskiej Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 27,8 przepustowość projektowa [m³/d]: 50; obciążenie [RLM]: 525 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 63,96; CHZT 71,20; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 79,2 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] 3,0 Sposób zagospodarowania osadów: składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: Ciek Gogolewski Oczyszczalnia ścieków: Budowo lokalizacja: Budowo użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębicy Kaszubskiej Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 32,8 przepustowość projektowa [m³/d]: 135; obciążenie [RLM]: 450 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 95,96; CHZT 89,67; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 96,62 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] 3,0 Sposób zagospodarowania osadów: składowanie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Skotawa
G. Główny		Max wydajność: Średnia moc przerobowa:	Oczyszczalnia ścieków: Główny lokalizacja: Główny użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych w Głównych Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 142,17 przepustowość projektowa [m³/d]: 200; obciążenie [RLM]: 1500 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: bd uzyskany efekt oczyszczenia ścieków (ścieki oczyszczone): BZT5 22 mgO₂/dm³; CHZT 80 mgO₂/dm³; fosfor og. 320,4 mg/dm³; azot og. 70,0 mg/dm³; zawiesina 37 mg/dm³ Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] 20

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			Sposób zagospodarowania osadów: składowanie na wysypisku w Chlewnicy Odbiornik oczyszczonych ścieków: Ciek Główny Oczyszczalnia ścieków: Poblócie lokalizacja: Poblócie użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych w Głównych Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 14,38 przepustowość projektowa [m³/d]: 44; obciążenie [RLM]: 160 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: bd uzyskany efekt oczyszczenia ścieków (ścieki oczyszczone): BZT5 213 mgO₂/ dm³; CHZT 223 mgO₂/dm³; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 6,7 mg/ dm³ Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] - 1 Sposób zagospodarowania osadów: składowanie na wysypisku w Chlewnicy Odbiornik oczyszczonych ścieków: kanał A Poblócie Oczyszczalnia ścieków: Górzyno lokalizacja: Górzyno użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych w Głównych Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 17,72 przepustowość projektowa [m³/d]: 30; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: bd uzyskany efekt oczyszczenia ścieków (ścieki oczyszczone): BZT5 40 mgO₂/dm³; CHZT 150 mgO₂/dm³; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 50 mg/dm³ Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 1 Sposób zagospodarowania osadów: składowanie na wysypisku w Chlewnicy Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Rzechcinka Oczyszczalnia ścieków: Stowięcino lokalizacja: Stowięcino użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych w Głównych Sp. z o.o. ilość odbieranych ścieków w m³/d: 43,98 przepustowość projektowa [m³/d]: 41; obciążenie [RLM]: 250 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: bd uzyskany efekt oczyszczenia ścieków (ścieki oczyszczone): BZT5 113 mgO₂/dm³; CHZT 297 mgO₂/dm³; fosfor og. 25 mg/dm³; azot og. 60 mg/dm³; zawiesina 105 mg/dm³ Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] - 1 Sposób zagospodarowania osadów: składowanie na wysypisku w Chlewnicy Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Rzechcinka Oczyszczalnia ścieków: Szczypkowie lokalizacja: Szczypkowie użytkownik (prowadzący instalację): bd ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa [m³/d]: 75; obciążenie [RLM]: 500 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku - bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] - bd Sposób zagospodarowania osadów: składowanie na wysypisku w Chlewnicy Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Warblinka Oczyszczalnia ścieków: Żoruchowo lokalizacja: Żoruchowo użytkownik (prowadzący instalację): Spółdzielnia Mieszkaniowa Żoruchowo ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa [m³/d]: 100; obciążenie [RLM]: 86 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 bd; CHZT bd; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok] - bd

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			Sposób zagospodarowania osadów: bd Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Brodniczka
G. Kobylnica		Max wydajność: Średnia moc przerobowa:	oczyszczalnie komunalne w trakcie likwidacji, wybudowano sieć kanalizacyjną łączącą gminę z oczyszczalnią w Słupsku.
G. Potęgowo		Max wydajność: Średnia moc przerobowa:	Oczyszczalnia ścieków: Grapice Lokalizacja: Grapice użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków w m³/d: 34,22 przepustowość projektowa [m³/d]: 50,00; obciążenie [RLM]: 350 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 97; CHZT 90; fosfor og. 72; azot og. 75; zawiesina 90 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 1,02 Sposób zagospodarowania osadów: składowisko odpadów w Chlewnicy Odbiornik oczyszczonych ścieków: rów melioracyjny, rzeka Darzynka (dopływ Łupawy) Oczyszczalnia ścieków: Grąbkowo lokalizacja: Grąbkowo użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków w m³/d: 16,27 przepustowość projektowa [m³/d]: 28,40; obciążenie [RLM]: 240 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 85; CHZT 81; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 93 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 0,49 Sposób zagospodarowania osadów: składowisko odpadów w Chlewnicy Odbiornik oczyszczonych ścieków: rów melioracyjny Ciek Grąbkowski (dopływ Łupawy) Oczyszczalnia ścieków: Karznica lokalizacja: Karzniczka użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków m³/d: 21,46 przepustowość projektowa [m³/d]: 37,80; obciążenie [RLM]: 300 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 96; CHZT 95; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 91 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 0,64 Sposób zagospodarowania osadów: składowisko odpadów w Chlewnicy Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Rębówka (dopływ Łupawy) Oczyszczalnia ścieków: Łupawa lokalizacja: Łupawa użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków w m³/d: 146,47 przepustowość projektowa: 242,00 [m³/d], obciążenie [RLM]: 1850 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 96; CHZT 95; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 91 Ilość wytworzonych osadów ściekowych w tsm/rok: 4,94 Sposób zagospodarowania osadów: składowisko odpadów w Chlewnicy Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Łupawa Oczyszczalnia ścieków: Potęgowo lokalizacja: Potęgowo użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków w m³/d: 143,94 przepustowość projektowa: 230,00 [m³/d], obciążenie [RLM]: 2400 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 97; CHZT 95; fosfor og. bd; azot og.

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			bd; zawiesina 98 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 4,71 Sposób zagospodarowania osadów: składowisko odpadów w Chlewnicy Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Darżynka (dopływ Łupawy) Oczyszczalnia ścieków: Skórowo lokalizacja: użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków w m³/d: 48,72 przepustowość projektowa: 53,00 [m³/d]; obciążenie [RLM]: 355 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 98; CHZT 97; fosfor og. bd; azot og. bd; zawiesina 99 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 1,41 Sposób zagospodarowania osadów: składowisko odpadów w Chlewnicy Odbiornik oczyszczonych ścieków: Struga Czerwieniecka (dopływ Łeby) Oczyszczalnia ścieków: Warcimino lokalizacja: Warcimino użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Publicznych Z.B. w Potęgowie ilość odbieranych ścieków w m³/d: 11,19 przepustowość projektowa: 35,00 [m³/d]; obciążenie [RLM]: 100 sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: BZT5 94; CHZT 87; fosfor og. 78; azot og. 64; zawiesina 90 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 0,37 Sposób zagospodarowania osadów: składowisko odpadów w Chlewnicy Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Pogorzela (dopływ Łeby)
G. Słupsk		Max wydajność: Średnia moc przerobowa	Oczyszczalnia ścieków: Bukówka lokalizacja: Bukówka użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzycze ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 50 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: wysypisko w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rów - dopływ rzeki Słupi Oczyszczalnia ścieków: Grąsino lokalizacja: Grąsino użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzycze ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 50 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: wysypisko w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Głaźna poprzez ciek Oczyszczalnia ścieków: Kusowo lokalizacja: Kusowo użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzycze ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 100 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd m³ sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: wysypisko w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Głaźna poprzez rów Oczyszczalnia ścieków: Krępa Słupska lokalizacja: Krępa Słupska użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o.

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			Jezierzyce ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 100 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: wysypisko w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Głaźna poprzez ciek Oczyszczalnia ścieków: Jezierzyce Osiedle lokalizacja: Jezierzyce Osiedla użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzyce ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 247 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1,8 Sposób zagospodarowania osadów: wysypisko w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: ziemia poprzez rów Oczyszczalnia ścieków: Bruskowo Wielkie lokalizacja: Bruskowo Wielkie użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzyce ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 200 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 2 Sposób zagospodarowania osadów: wywożone na wysypisko w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Moszczeniczka poprzez rów Oczyszczalnia ścieków: Rogawica lokalizacja: Rogawica użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzyce ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: bd [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: wysypisko w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: poprzez rów do ziemi Oczyszczalnia ścieków: Jezierzyce SHR lokalizacja: Jezierzyce użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzyce ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 73 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: wysypisko w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rów melioracyjny Oczyszczalnia ścieków: Kukowo lokalizacja: Kukowo użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzyce ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 24,5 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1 Sposób zagospodarowania osadów: wywożone na wysypisko w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: do gruntu Oczyszczalnia ścieków: Lubuczewo lokalizacja: Lubuczewo

Lokalizacja oczyszczalni (obsługa jakiej gminy)	Typ oczyszczalni	Parametry	Uwagi
			użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzyc ilość odbieranych ścieków: bd m³/d przepustowość projektowa: 86 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1,2 Sposób zagospodarowania osadów: wywożone na wysypisko w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Gnیلna poprzez ciek Oczyszczalnia ścieków: Wieszyno lokalizacja: Wieszyno użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. Jezierzyc ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 25 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 0,9 Sposób zagospodarowania osadów: wysypisko w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Głaźna poprzez ciek Oczyszczalnia ścieków: Wiklino lokalizacja: Wiklino użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Jezierzyc ilość odbieranych ścieków w m³/d: bd przepustowość projektowa: 21 [m³/d]; obciążenie [RLM]: bd sposoby oczyszczania: bd % redukcji ładunku: bd Ilość wytworzonych osadów ściekowych (tsm/rok) – 1,1 Sposób zagospodarowania osadów: wywożone na wysypisko w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Brodniczka poprzez ciek
G. Smóldzino	sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny	Max wydajność: przepustowość projektowa: 280 [m³/d]; obciążenie [RLM]: poniżej 2000 Średnia moc przerobowa: ilość odbieranych ścieków w m³/d: 100	Oczyszczalnia ścieków: Smóldzino lokalizacja: Smóldzino użytkownik (prowadzący instalację): ZGK Spółka z o.o. w Smóldzinie % redukcji ładunku: bd uzyskany efekt oczyszczenia ścieków (ścieki oczyszczone): BZT5 4,41 mgO₂/dm³; CHZT 31,20 mgO₂/dm³; fosfor og. 3,70 mg/dm³; azot og. 1,76 mg/dm³; zawiesina 9,70 mg/dm³ Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: bd Sposób zagospodarowania osadów: odwodniony osad przesypany wapnem składowany w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Łupawa
G. Ustka	sposoby oczyszczania: mechaniczno-biologiczny i chemiczny	Max wydajność: przepustowość projektowa [m³/d]: 3500; obciążenie [RLM]: 15000 Średnia moc przerobowa: ilość odbieranych ścieków w m³/d: 990	Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Rowach lokalizacja: Rowy użytkownik (prowadzący instalację): Zakład Usług Wodnych Sp. z o.o., % redukcji ładunku: BZT5 99,2; CHZT 96,1; fosfor og. 91,6; azot og. 91,6; zawiesina 98 Ilość wytworzonych osadów ściekowych [tsm/rok]: 56 Sposób zagospodarowania osadów: wywóz na składowisko odpadów w Bierkowie Odbiornik oczyszczonych ścieków: rzeka Łupawa

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Gazownictwo

Sieć gazowa w powiecie jest siecią ogólnie dostępną, a jej rozmieszczenie jest uzależnione m.in. od indywidualnych potrzeb danego obszaru. Powiat słupski na przełomie ostatnich kilku lat

rozbudowuje czynną sieć gazową na swoim obszarze. Według stanu na dzień 31.12.2009r. długość czynnej sieci gazowej wynosi 152 812 m, co stanowi 5,0 km na 100 km².

Tabela 14 Sieć gazowa w powiecie słupskim

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
długość czynnej sieci ogółem	m	81 057	92 499	126 370	152 812
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	55 605	67 047	81 318	92 057
sieć rozdzielcza na 100 km ²	km	2,4	2,9	3,5	4,0
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt	1 316	1 379	1 732	1 731
odbiorcy gazu	gosp.dom.	5 244	5 344	5 418	5 502
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.dom.	1 027	1 159	1 253	1 389
zużycie gazu	tys.m ³	3 400,6	3 174,6	3 448,3	3 415,5
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys.m ³	2 011,7	1 986,5	2 010,1	2 184,2
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	13 575	13 635	13 481	14 371
korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	14,7	14,7	14,5	15,4
zużycie gazu na 1 mieszkańca	m ³	36,9	34,3	37,1	36,7
zużycie gazu na 1 odbiorcę / korzystającego	m ³	648,5	594,0	636,5	620,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2006-2009 wzrosła długość sieci rozdzielczej na 100 km² z 2,4 do 4,0 km. Zużycie gazu na jednego mieszkańca na przełomie ostatnich lat wykazuje tendencję malejącą. W roku 2006 wynosiła 36,9m³, natomiast 2009r. wynosiła 36,7m³. Oszczędność obiorców kształtują znaczne wzrosty cen dostaw gazu. Spadek zużycia gazu na 1 mieszkańca w latach 2006-2009 wyniósł 0,2m³.

Zaopatrzenie w ciepło

Na obszarze powiatu sieć ciepłownicza w pełnym tego słowa znaczeniu funkcjonuje jedynie w mieście Ustka (EMPEC Ustka), ponadto dominuje system lokalnych źródeł ciepła ogrzewających obiekty mieszkalne, przemysłowe i usługowe. Do ogrzewania stosuje się zarówno paliwa stałe, płynne, jak i gazowe.

Do głównych sposobów ogrzewania domów, usystematyzowanych od najbardziej powszechnych należą:

1. indywidualne piece węglowe,
2. gaz z butli,
3. piece na drewno lub inny rodzaj biomasy,
4. ciepło z miejskiej sieci,
5. gaz z sieci,
6. olej opałowy,
7. inne odnawialne źródła energii (pompy ciepła i kolektory słoneczne)

Tabela 15 Sieć ciepłownicza w powiecie słupskim

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
sprzedaż energii cieplnej ogółem	GJ	169 028,5	171 903,6	179 899,5	162 857,1
sprzedaż energii cieplnej dla budynków mieszkalnych	GJ	143 552,2	147 069,5	153 310	135 093,6
sprzedaż energii cieplnej dla urzędów i instytucji	GJ	25 476,3	24 834,1	26 579,5	27 763,5
kotłownie ogółem	ob.	28	26	32	34
długość sieci cieplnej przesyłowej	km	12,6	16,3	18,2	17,2
długość sieci cieplnej połączeń do budynków i innych obiektów	km	20,7	21,4	24,2	21,5
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie					
ogółem	dam ³	1 762	1 837	4 932	1 943,1
budynki mieszkalne ogółem	dam ³	1 317	1 383	1 477,2	1 428,0
budynki mieszkalne komunalne	dam ³	367	422	477,5	451,0
budynki mieszkalne spółdzielni mieszkaniowych	dam ³	828	822	852,3	824,0
budynki mieszkalne prywatne	dam ³	122	139	139	145,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2006-2009 zmniejszyło się zużycie ciepła o 4%, ze 169 028,5 GJ w 2006 roku do 162 857,1 GJ w 2009 roku. Oszczędności ciepła odnotowuje się w budynkach mieszkalnych, natomiast w urzędach i instytucjach administracji nastąpił wzrost poboru ciepła o ok. 2%.

Główne obiekty energetyczne w powiecie słupskim:

- elektrociepłownie:
 - Gmina Kępice: ZEC Kępice; 4 MW; nośnik energii - biomasa i zrębki.
- kotłownie:
 - Gmina Kępice: ZEC Kępice, kotłownia Biesowice; 0,6 MW; nośnik energii - biomasa i zrębki,
 - Gmina Kobylnica- Lacpol; 8 MW, nośnik energii – bd,
 - Gmina Potęgowo: Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, Kotłownia osiedlowa w Potęgowie; 2,2 MW; nośnik energii - miał węglowy,
 - Gmina Słupsk: Kotłownia Jezierzycze Osiedle; 1,2 MW; nośnik energii – biomasa,
 - Miasto Ustka: KR – 1, 23 MW mocy koncesjonowanej i 25 MW mocy ewidencyjnej; nośnik energii - miał węglowy.

Energetyka**• Sieć energetyczna**

Zaopatrzenie w energię elektryczną w powiecie odbywa się między innymi w oparciu o elektrownie wodne, których moc zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 16 Moc elektrowni wodnych w powiecie słupskim

Nazwa	Miejscowość	Nazwa rzeki	Moc kW
Krzynia	Krzynia	Słupia	900
Konradowo	Konradowo	Słupia	2400
Drzeżewo	Drzeżewo	Łupawa	90
Żelkowo	Żelkowo	Łupawa	382
Smółdzino	Smółdzino	Łupawa	220
Łebień I, II	Łebień I, II	Łupawa	50
Łupawa	Łupawa	Łupawa	50
Poganice	Poganice	Łupawa	50
Kępice	Kępice	Wieprza	340
Biesowice	Biesowice	Wieprza	432
Kępka	Kępka	Wieprza	396
Ciecholub	Ciecholub	Studnica	60
Jawory	Jawory	Skotawa	10
Główczyce	Główczyce	Ciek Główczycki	5
Skarszów Dolny	Skarszów Dolny	Skotawa	188

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego.

Poniższa tabela przedstawia odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu w latach 2006-2009. Liczba odbiorców ogółem w 2006r. wynosiła 26 285 szt. Z roku na rok rosła liczba odbiorców energii elektrycznej o niskim napięciu. W roku 2009 wynosiła 32 475 szt.

W roku 2006 zużycie energii ogółem na niskim natężeniu wynosiło 47 430 MWh, a w roku 2009 kształtowało się w wysokości 64 014 MWh.

Tabela 17 Sieć energetyczna w powiecie słupskim

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu					
ogółem	szt.	26 285	30 868	31 090	32 475
na wsi	szt.	17 448	22 032	22 089	23 938
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu					
ogółem	MWh	47 430	49 983	60 297	64 014
na wsi	MWh	35 519	37 578	48 693	49 746

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

• Odnawialne źródła energii

W Duninowie, gm. Ustka został uruchomiony kolektor słoneczny i pompa ciepła. W gminie Kobylnica zrealizowano 45 siłowni wiatrowych o łącznej mocy 90 MW oraz 3 w gminie Potęgowo o mocy 6 MW. Prace budowlane zostały rozpoczęte. Planowane są dalsze inwestycje, które powinny wpłynąć na zmniejszenie emisji CO₂ do powietrza, w tym rozbudowa sieci ciepłej w m. Ustka – 1,11 km i Kępice – 0,73 km.

Gospodarka odpadami

Na terenie powiatu słupskiego czynne są 2 składowiska odpadów i 3 wysypiska o nieunormowanym stanie prawnym (gmina Główny), które zostały usunięte w miesiącach lipiec-sierpień 2009. Większość gmin w powiecie składają swoje odpady na wysypisku w miejscowości Bierkowo, którego administratorem jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Słupsku. Wysypisko w Bierkowie w gminie Słupsk zajmuje powierzchnię 16,45 ha. Występuje tutaj segregacja odpadów na: tworzywa sztuczne, szkło, makulaturę, aluminium, gruz budowlany, opony. Przewiduje się użytkowanie wysypiska do roku 2025.

Stan wypełnienia wysypiska:

- 6,45 ha - wypełnienie całkowite (odgazowanie),
- 3,0 ha - w eksploatacji,
- pozostała powierzchnia pod kwatery na balast,
- roczna ilość składowanych odpadów za rok 2008: 66 000 t,
- rodzaj odpadów:
 - odpady komunalne - 42 000 t
 - odpady przemysłowe - 24 000 t
- składa się odpady niebezpieczne: azbest 285 t,
- planowana jest rozbudowa i modernizacja wysypiska.

W tabeli 18 zestawiono dane dotyczące odpadów wytworzonych i nagromadzonych w latach 2006-2009. Odpady ogółem wytworzone w roku 2006 wyniosły 31,9 tys.ton, natomiast w roku 2009 nastąpił ich wzrost o 15 tys.ton.

Tabela 18 Odpady wytworzone i nagromadzone w powiecie słupskim

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Odpady wytworzone w ciągu roku (z wyłączeniem odpadów komunalnych)					
ogółem	tys.t	31,9	40,5	42,4	47,1
poddane odzyskowi	tys.t	26,7	31,2	31,0	37,8
unieszkodliwione razem	tys.t	5,0	9,1	10,5	8,9
unieszkodliwione - kompostowane	tys.t	5,0	9,1	1,4	2,2
unieszkodliwione - składowane na składowiskach własnych i innych	tys.t	0,2	0,2	9,1	6,7
odpady składowane w % wytworzonych	%	15,7	22,5	21,5	14,2
powierzchnia składowania odpadów nie zrekultywowana	ha	0,3	2,3	2,3	2,3
odpady dotychczas składowane (nagromadzone) na składowiskach własnych	tys.t	2,2	11,4	12,7	13,9
odpady wytworzone na 1 km ²	t	13,8	17,6	18,4	20,4
udział odpadów składowanych w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	15,7	22,5	21,5	14,2
udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	83,7	77,0	73,1	80,3
Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku					

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
ogółem	t	13 780,44	15 630,46	147 745	17 530,15
z gospodarstw domowych	t	10 387,45	10 927,84	10 405,74	12 989,6
odpady zdeponowane na składowiskach w % zebranych	%	99,17	99,25	76,38	bd

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Lokalizacja składowisk odpadów w powiecie słupskim:

- ✓ miejscowość: Obłężę/ gmina: Kępice
 - typ składowiska – składowisko odpadów komunalnych
 - wielkość składowiska – 1,7 ha
 - pojemność całkowita składowiska – 42500 m³
 - pojemność pozostała do wypełnienia – 17500 m³
 - liczba kwater ogółem – 1 szt.
 - liczba kwater eksploatowanych – 1 szt.
 - liczba kwater zamkniętych - 0 szt.
 - o rekultywacja składowiska
 - o monitoring składowiska
 - wyposażenie składowiska:
 - o uszczelnienie – 5 cm warstwa gliny i sztuczna (folia PEHD o grubości 1 mm)
 - o drenaż odcieków
 - o oczyszczalnia odcieków
 - o waga
- ✓ miejscowość: Chlewnica/gmina: Potęgowo
 - typ składowiska – odpady inne niż niebezpieczne i obojętne
 - wielkość składowiska – 2,52 ha
 - pojemność całkowita składowiska – 90 000 m³
 - pojemność pozostała do wypełnienia – 60 000 m³
 - liczba kwater ogółem – 1 szt.
 - liczba kwater eksploatowanych – 1 szt.
 - liczba kwater zamkniętych - 0 szt.
 - o monitoring składowiska
 - wyposażenie składowiska:
 - o uszczelnienie - bariera sztuczna, naturalna
 - o drenaż odcieków
 - o oczyszczalnia odcieków
 - o waga
 - o kompaktor
 - o linia sortownicza
- ✓ miejscowość: Bierkowo/gmina: Słupsk
 - typ składowiska – kwaterowe
 - wielkość składowiska – 10,21 ha
 - pojemność całkowita składowiska – 4 490 m³
 - liczba kwater ogółem – 3 szt.
 - liczba kwater eksploatowanych – 2 szt.
 - liczba kwater zamkniętych - 1 szt.
 - o rekultywacja składowiska
 - o monitoring składowiska
 - wyposażenie składowiska:
 - o uszczelnienie - bariera sztuczna
 - o drenaż odcieków
 - o instalacja do odgazowania
 - o waga
 - o linia sortownicza
 - o kompostownia

Według danych z Pomorskiego Urzędu Marszałkowskiego odpady inne niż komunalne w zakresie uzyskanych decyzji mogą być przekazywane do odzysku lub utylizacji na składowiska w Bierkowie, Cholewnicy, Obłężu-Kępicach.

N terenie powiatu słupskiego zlokalizowane są punkty zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w następujących miejscowościach.

- Gmina Kępice – Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kępicach,
- Gmina Potęgowo – składowisko odpadów w Chlewnicy,
- Gmina Słupsk – PGK Słupsk,
- Gmina Ustka – punkty organizowane są przez urząd i firmę posiadające odpowiednie uprawnienia w tym zakresie we współpracy z sołtysami poszczególnych miejscowości,
- Miasto Ustka – ZGK Sp. z o.o.

2.4 GOSPODARKA

2.4.1 Struktura podstawowych branż gospodarki

Spośród 8 973 podmiotów funkcjonujących w powiecie słupskim (według stanu na koniec 2010 roku) najwięcej, bo 24,7% jednostek gospodarczych prowadziło działalność związaną z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych.

Relatywnie dużo jednostek gospodarczych na terenie powiatu zajmowało się działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. W roku 2010 stanowiły one 10,9% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych. Znaczna liczba przedsiębiorstw zajmowała się również budownictwem (10,7% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych) oraz przetwórstwem przemysłowym opartym w dużej mierze na przetwórstwie ryb (10,1% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych).

Tabela 19 Podmioty gospodarcze według sekcji PKD – stan na 2010 rok

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostki gospodarcze
	Ogółem	8 973
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	717
2.	Górnictwo i wydobywanie	4
3.	Przetwórstwo przemysłowe	905
4.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	27
5.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	35
6.	Budownictwo	957
7.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 217
8.	Transport i gospodarka magazynowa	575
9.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, w tym:	982
a/	zakwaterowanie	610
b/	działalność usługowa związana z wyżywieniem	372
10.	Informacja i komunikacja	86
11.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	234

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostki gospodarcze
12.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	467
13.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	383
14.	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	169
15.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	91
16.	Edukacja	220
17.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	264
18.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	191
19.	Pozostała działalność usługowa	449

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

W strukturze liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą według sekcji PKD dominowała działalność związana z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych (25,5% ogólnej liczby osób prowadzących działalność gospodarczą) oraz działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (11,3% ogólnej liczby osób prowadzących działalność gospodarczą). Również dużo osób fizycznych prowadziło działalność związaną z budownictwem (11% ogólnej liczby osób prowadzących działalność gospodarczą).

Tabela 20 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD – stan na 2010 rok

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostki gospodarcze
Ogółem		8 692
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	711
2.	Górnictwo i wydobywanie	4
3.	Przetwórstwo przemysłowe	904
4.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	25
5.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	28
6.	Budownictwo	956
7.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 216
8.	Transport i gospodarka magazynowa	574
9.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	982
10.	Informacja i komunikacja	86
11.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	233
12.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	392
13.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	380
14.	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	168
15.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	66
16.	Edukacja	99
17.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	247
18.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	172
19.	Pozostała działalność usługowa	449

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

2.4.2 Liczba podmiotów gospodarczych

W tabeli 21 zestawiono dane dotyczące podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w powiecie słupskim (według stanu na 31.12.2010 r.). Na terenie powiatu funkcjonowało w tym czasie 895 podmiotów. W analizowanym okresie udział podmiotów sektora prywatnego w liczbie podmiotów ogółem wynosił 99,8%. W strukturze form organizacyjno – prawnych istniejących podmiotów gospodarczych dominowała działalność gospodarcza prowadzona przez osoby fizyczne. Na terenie powiatu słupskiego działalność prowadziło 5 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego.

Tabela 21 Podmioty gospodarcze - stan na 2010 rok

Lp.	Podmioty	Jednostki gospodarcze
1.	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sektorów własnościowych, w tym:	895
a/	sektor publiczny	2
b/	sektor prywatny	893
2.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	828
3.	Spółki handlowe	16
4.	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	5
5.	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

2.5 SFERA SPOŁECZNA

2.5.1 Struktura społeczna

Liczba ludności w powiecie słupskim na koniec grudnia 2010 r. wyniosła 94 473 osoby i była o 410 osób wyższa niż przed rokiem. Na 1 km² przypadało 41 osób.

Tabela 22 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu słupskiego

Lp.	Nazwa miejscowości	Stan na 31.12.2010 r.
1.	G. m Ustka	16 137
2.	G. Kępice	9 358
3.	G. Damnica	6 444
4.	G. Dębica Kaszubska	9 688
5.	G. Główny	9 510
6.	G. Kobylnica	10 283
7.	G. Potęgowo	7 240
8.	G. Słupsk	14 589
9.	G. Smółdzino	3 436
10.	G. Ustka	7 788

Źródło: Dane uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Spośród gmin powiatu słupskiego najwięcej ludności według stanu na 31.12.2010r. zamieszkiwało gminę miasto Ustka – 17,1% ogólnej liczby mieszkańców powiatu, najmniej natomiast – gminę Smółdzino – 3,6% ogólnej liczby mieszkańców powiatu.

W roku 2010 w powiecie słupskim udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w odniesieniu do roku 2006 wzrósł do poziomu 21% (o 2 pkt proc.). Udział populacji w wieku produkcyjnym spadł (o 1 pkt proc.) do 66%. Populacja w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej kobiety, 65 lat i więcej mężczyźni) stanowiła 13% (tj. spadek o 1 pkt proc.).

Tabela 23 Stan i ruch naturalny ludności w powiecie słupskim

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
Stan ludności ogółem, w tym:	92 355	92 704	92 967	93 230	93 640
mężczyźni	46 062	46 215	46 352	46 507	46 690
kobiety	46 293	46 489	46 615	46 723	46 950
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	21 358	20 980	20 532	20 058	19 826
mężczyźni	11 004	10 794	10 554	10 335	10 205
kobiety	10 354	10 196	9 978	9 723	9 621
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	60 109	60 638	61 044	61 445	61 802
mężczyźni	31 560	31 933	32 270	32 608	32 954
kobiety	28 549	28 705	28 774	28 837	28 848
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	10 888	11 086	11 391	11 727	12 012
mężczyźni	3 498	3 498	3 528	3 564	3 531
kobiety	7 390	7 588	7 863	8 163	8 481
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	53,6	52,9	52,3	51,7	51,5
Liczba zawartych małżeństw	587	716	716	659	565
Urodzenia żywe	1 050	1 117	1 233	1 133	1 126
Zgony ogółem	803	812	776	849	820
Przyrost naturalny	247	305	457	284	306

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

W roku 2010 zawarto ogółem 565 związków małżeńskich, tj. o 94 mniej niż w poprzednim roku oraz o 22 w stosunku do roku 2006.

W 2010 r. zarejestrowano 1126 urodzeń dzieci żywych, tj. o 7 mniej niż przed rokiem i o 76 więcej w stosunku do 2006r. W tym samym okresie zarejestrowano 820 zgonów, tj. o 29 mniej niż przed rokiem.

Przyrost naturalny w roku 2010 ukształtował się na poziomie 306, a na przełomie ostatnich 5 lat kształtował się nierównomiernie. W latach 2006 – 2008 następował wzrost przyrostu naturalnego, po czym w roku 2009 nastąpił spadek o 38% w stosunku do roku ubiegłego. Na koniec roku 2010 nastąpił wzrost przyrostu naturalnego o 7% w stosunku do roku ubiegłego.

Tabela 24 Prognoza liczby ludności w powiecie słupskim do roku 2035

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011 r.	2015 r.	2020 r.	2025 r.	2030 r.	2035 r.
ogółem	93 369	93 385	92 543	90 852	88 281	85 128
mężczyźni	46 612	46 690	46 339	45 521	44 240	42 697
kobiety	46 757	46 695	46 204	45 331	44 041	42 431
miasto	19 419	18 946	18 323	17 614	16 720	15 725
wieś	73 950	74 439	74 220	73 238	71 561	69 403

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Prognoza liczby ludności na lata 2011-2035 w powiecie słupskim wyróżnia się spadkiem liczby ludności ogółem. Różnica między rokiem 2011, a 2035 wynosi 8241 liczby ludności.

2.5.2 Rynek pracy i bezrobocie

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie słupskim w końcu grudnia 2010 roku ukształtowała się na poziomie 7 115 osób (w tym 5 362 kobiety) i była o 4,8% wyższa od notowanej w grudniu 2009 r. Bezrobotni zarejestrowani stanowili 84,1% mieszkańców wsi. Prawo do zasiłku posiadało 1 610 osób, w tym 784 kobiety.

W okresie letnim liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu uległa zmniejszeniu w związku z pojawieniem się wzmożonego zapotrzebowania na pracę sezonową, zwłaszcza w sektorze usług turystycznych.

W stosunku do roku 2009 zmalała liczba osób nieposiadających prawa do zasiłku. W końcu grudnia 2010 r. prawo do zasiłku nie przysługiwało 5 430 osobom, co stanowiło 76,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (przed rokiem odpowiednio 4883, tj. 71,9%).

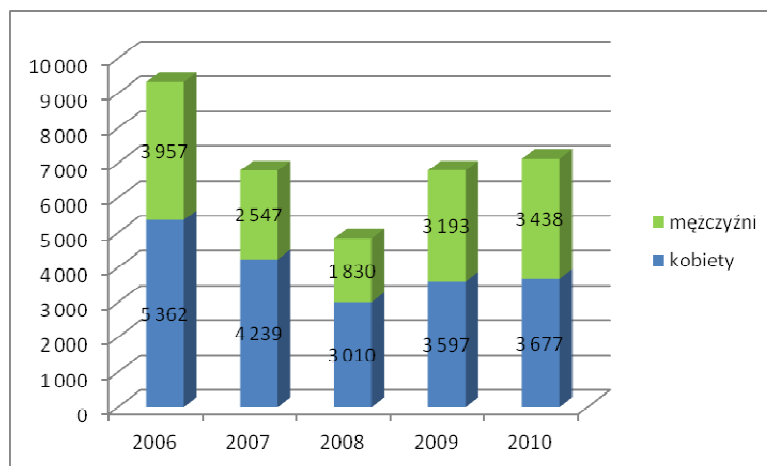
Według stanu na 31 grudnia 2010 r. udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 51,7% i był o 1,3 pkt proc. niższy niż przed rokiem.

Tabela 25 Stan i struktura bezrobocia w powiecie słupskim w latach 2006 – 2010

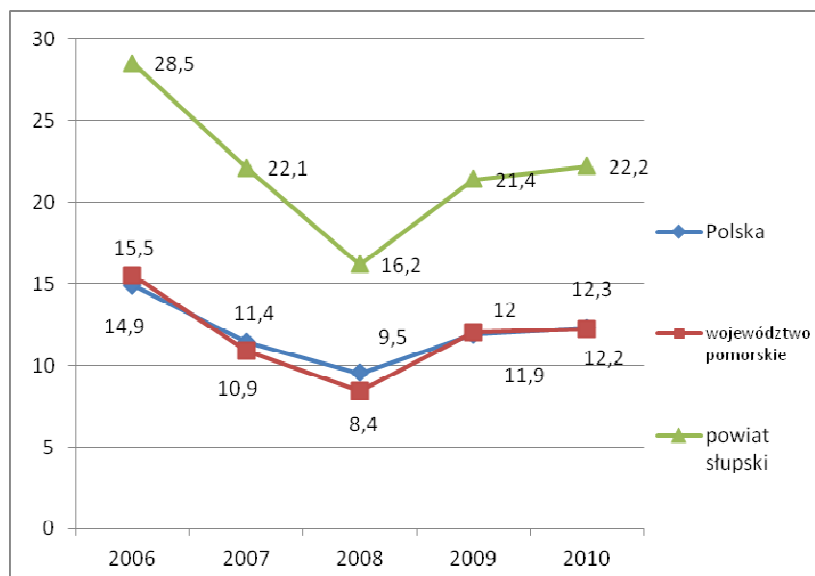
Stan na dzień	BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI				
	Ogółem	w tym kobiet	w tym osoby z prawem do zasiłku	w tym kobiet z prawem do zasiłku	odsetek bezrobocia
31.12.2006	9 319	5 362	1 610	691	15,50
31.12.2007	6 786	4 239	1 257	655	11,19
31.12.2008	4 840	3 010	1 190	672	7,93
31.12.2009	6 790	3 597	1 907	811	11,05
31.12.2010	7 115	3 677	1 685	784	11,51

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku.

Wykres 1 Struktura procentowa bezrobocia według płci w powiecie słupskim

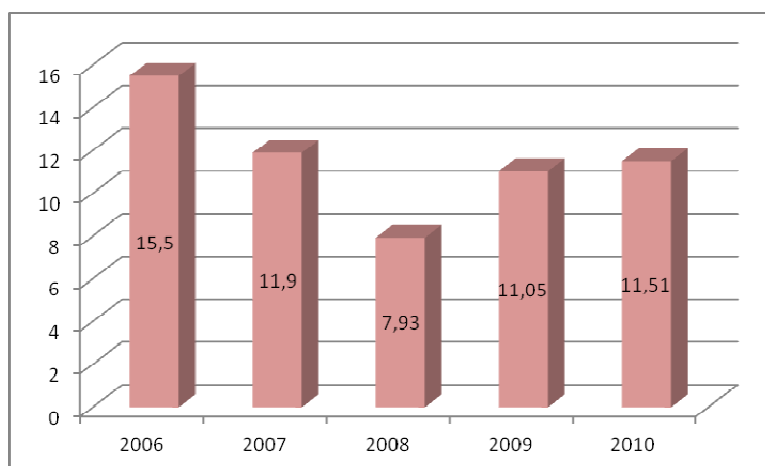
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Wykres 2 Stopa bezrobocia w powiecie słupskim w latach 2005 - 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych na stronie internetowej www.psz.praca.gov.pl

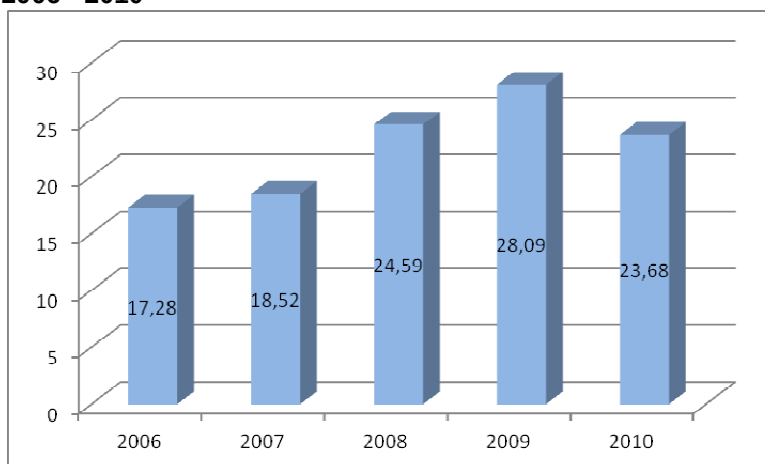
Stopa bezrobocia w powiecie słupskim na koniec 2010 roku wynosiła 22,2%. Natomiast już na koniec kwietnia 2011 roku, min. w związku z trwającym kryzysem gospodarczym, stopa bezrobocia wzrosła do poziomu 22,6%.

Ponadto analizując zjawisko bezrobocia w powiecie słupskim w latach 2006 – 2010 zauważyć można, iż najwyższy odsetek bezrobocia, który kształtował się na poziomie 15,5%, odnotowano na początku analizowanego okresu czyli w roku 2006. Następnie rok 2007 i 2008 przyniósł spadek poziomu bezrobocia i w grudniu 2008 roku odsetek bezrobocia wynosił 7,93%. Jednak już rok później, odsetek bezrobocia stopniowo zaczął wzrastać, by w grudniu 2010 roku osiągnąć poziom 11,51%.

Wykres 3 Odsetek bezrobocia¹⁵ w % na terenie powiatu słupskiego w latach 2006 - 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

¹⁵ Odsetek bezrobocia – procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym liczony w stosunku do poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu (z uwagi na brak danych dotyczących liczby ludności aktywnych zawodowo niemożliwe jest wyliczenie stopy bezrobocia).

Wykres 4 Struktura procentowa osób posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem w latach 2006 - 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Udział zasiłkobiorców w ogólnej populacji bezrobotnych wystąpił najwyższy w roku 2009 i wyniósł 28,09%, najniższy udział natomiast przypadł na rok 2006, gdzie kształtował się na poziomie 17,28%.

Liczbę bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu oraz procentowy udział zasiłkobiorców w ogólnej liczbie bezrobotnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26 Bezrobotni w gminach powiatu wg stanu na dzień 31.12.2010r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni		Z prawem do zasiłku	% udział zasiłkobiorców w ogólnej liczbie bezrobotnych
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	
G. m Ustka	753	393	198	26,29
G. Kępice	964	515	198	20,54
G. Damnica	492	278	112	22,76
G. Dębica Kaszubska	955	488	204	21,36
G. Główny	687	346	181	26,35
G. Kobylnica	827	433	194	23,46
G. Potęgowo	649	318	145	22,34
G. Słupsk	1 042	536	266	25,53
G. Smołdzino	242	132	67	27,69
G. Ustka	504	238	120	23,81
Razem Powiat Słupski	7 115	3 677	1 685	23,68

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku.

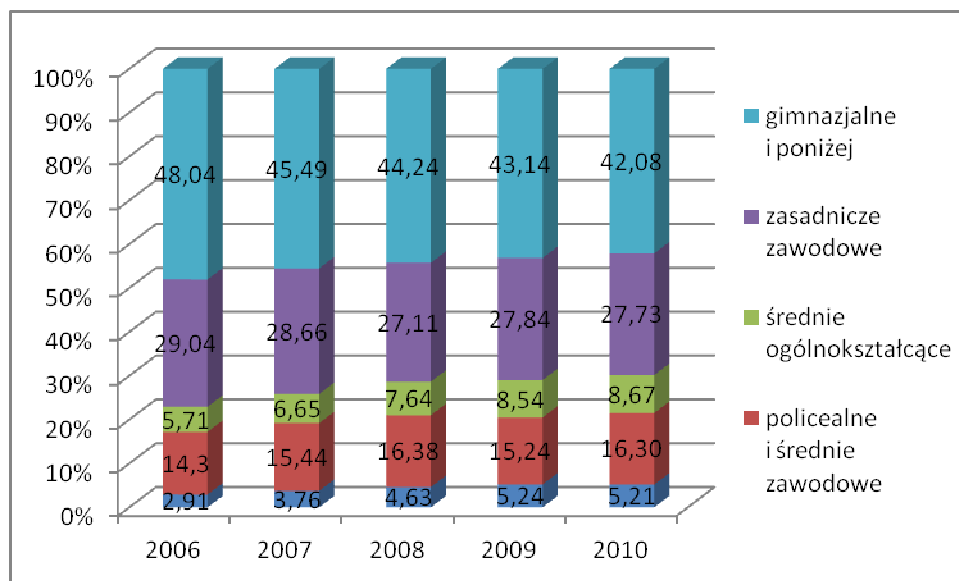
Na terenie powiatu słupskiego na koniec 2010 roku najwyższe bezrobocie rejestrowane wystąpiło w gminie Słupsk (1 042 osoby) i gminie Kępice (964 osoby). Bezrobotne kobiety w powiecie w liczbie 3 677 osób stanowiły na koniec grudnia 2010 roku 51,68% ogółu bezrobotnych.

W porównaniu do analogicznego okresu 2009 roku ogólna liczba bezrobotnych wzrosła o 325 osób, przy równoczesnym wzroście liczby bezrobotnych kobiet o 80 osób.

Tabela 27 Liczba osób bezrobotnych w gminach powiatu słupskiego wg wykształcenia w grudniu 2010 roku

Jednostka terytorialna	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
G. m Ustka	101	193	95	176	188
G. Kępice	19	148	70	271	456
G. Damnica	15	58	42	147	230
G. Dębica Kaszubska	36	132	87	283	417
G. Główny	20	95	46	170	356
G. Kobylnica	40	132	70	240	345
G. Potęgowo	25	94	40	191	299
G. Słupsk	63	192	98	281	408
G. Smołdzino	16	30	20	71	105
G. Ustka	36	86	49	143	190
Razem Powiat Słupski	371	1 160	617	1 973	2 994

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Wykres 5 Struktura procentowa bezrobocia według poziomu wykształcenia w powiecie słupskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Analiza zjawiska bezrobocia w powiecie słupskim według poziomu wykształcenia latach 2006 – 2010 pokazała, że najliczniejszą grupą bezrobotnych we wszystkich analizowanych latach stanowiły osoby z niskim poziomem wykształcenia, czyli posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej.

Największy udział tej grupy osób (tj. wykształcenie gimnazjalne i poniżej) przypadł na rok 2006, gdzie w ogóle wszystkich bezrobotnych stanowiły one ponad 48% osób. Natomiast najniższy udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej przypadł na rok 2010, kształtując się na poziomie 42%.

Wśród wszystkich osób bezrobotnych najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, jednak w analizowanym okresie lat 2006 – 2010 liczba tych osób systematycznie wzrastała. Z poziomu 5,71% w roku 2006 osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym osiągnęły w 2010 roku stan 8,67% ogółu bezrobotnych z terenu powiatu słupskiego.

Uwzględniając poziom wykształcenia osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu słupskiego na koniec grudnia 2010 roku należy stwierdzić, że najwyższy odsetek bezrobotnych z niskim poziomem wykształcenia wystąpił w gminie Głównicy i wyniósł 51,82% ogółu bezrobotnych. Natomiast odsetek osób bezrobotnych posiadających wykształcenie wyższe najwyższy poziom osiągnął w mieście Ustka i wyniósł 13,41%.

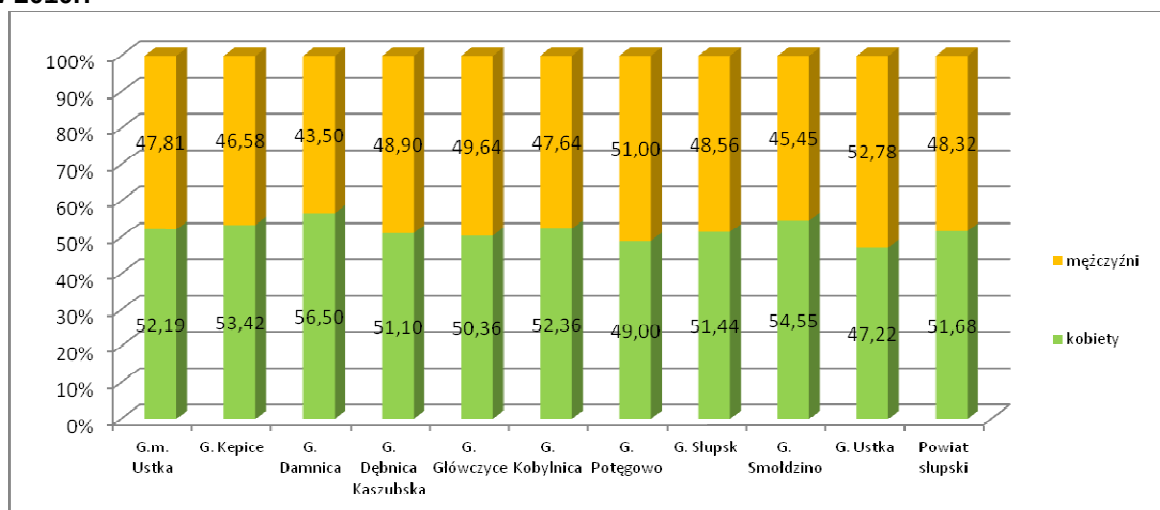
Dodatkowo w grupie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia znajdują się bezrobotne kobiety w powiecie słupskim. W 2010 roku liczba kobiet pozostających bez zatrudnienia wynosiła 3 677 osób, co stanowiło blisko 52% ogółu bezrobotnych.

Sytuacja kobiet na rynku pracy jest o tyle skomplikowana, że składa się na nią wiele aspektów zarówno rodzinnych, bytowych czy barier zawodowych. Pracodawcy często postrzegają kobiety jako pracownika „niższej” kategorii, chociażby ze względu na macierzyństwo i pełnienie obowiązków domowych. Dodatkowo kobietom trudniej pogodzić rolę pracownika i mamy napotykając bariery w postaci problemów z nieograniczonym dostępem do żłobków, przedszkoli, czy profesjonalnej niani.

W związku z taką sytuacją istnieje konieczność ciągłego monitorowania zjawiska bezrobocia wśród kobiet oraz wdrożenia i realizacji programów aktywizujących bezrobotne kobiety z powiatu słupskiego.

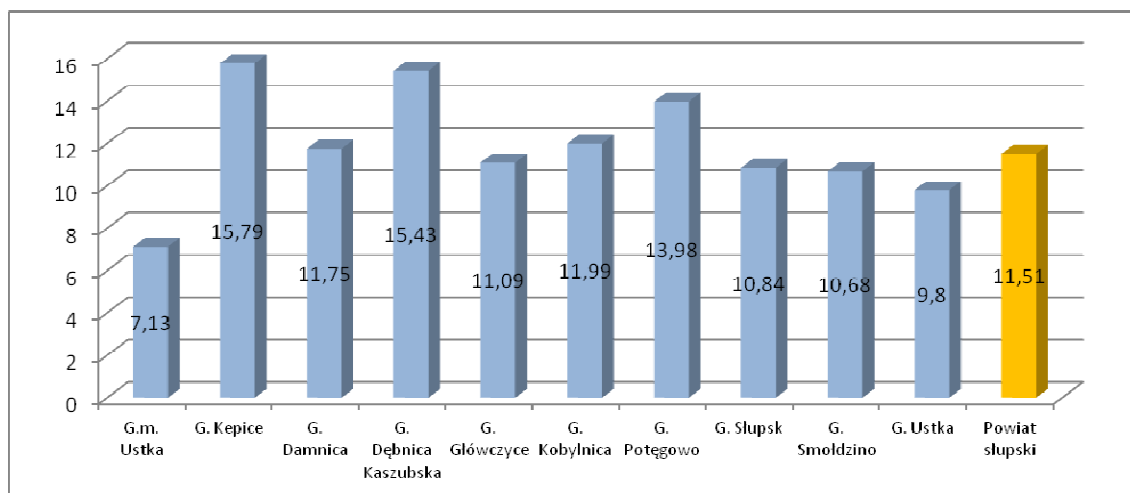
Celem poniżej zamieszczonych wykresów jest porównanie głównych cech bezrobocia poszczególnych gmin powiatu słupskiego:

Wykres 6 Struktura procentowa bezrobocia według płci w gminach powiatu słupskiego w 2010r.

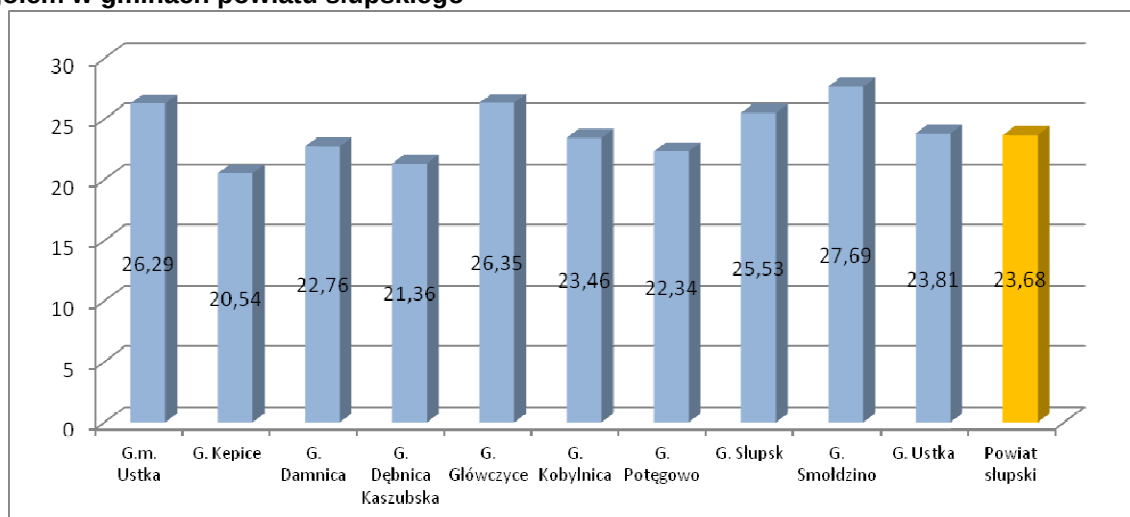
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Wykres 7 Odsetek bezrobocia w gminach powiatu słupskiego w 2010r.

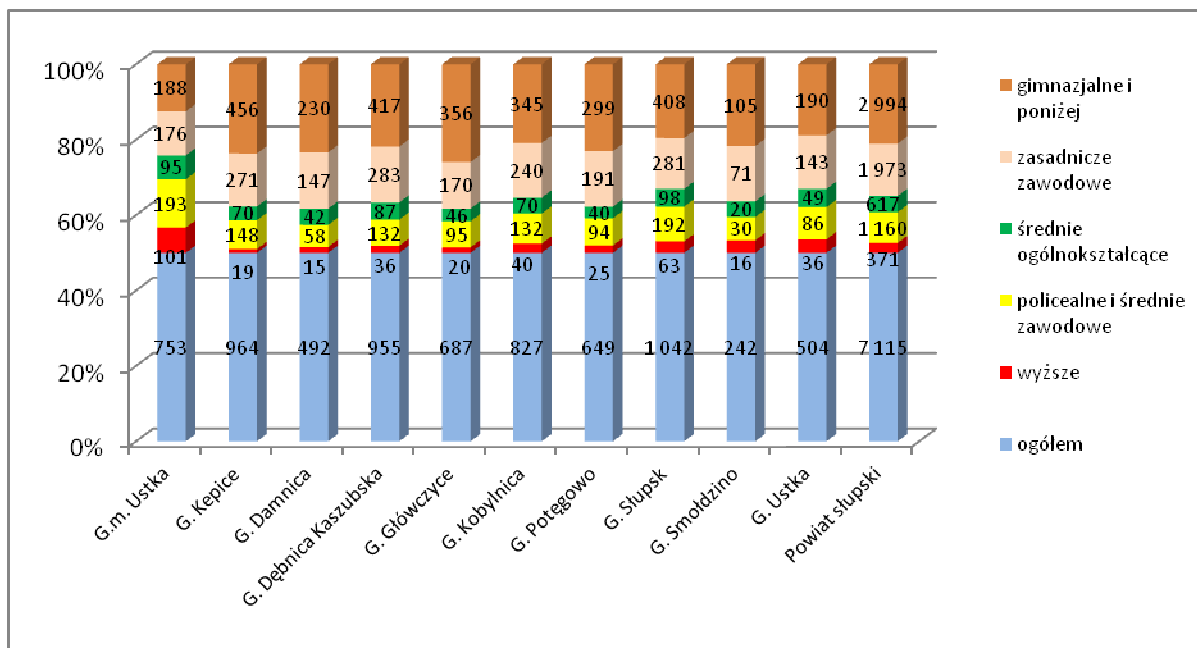

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Wykres 8 Struktura procentowa osób posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem w gminach powiatu słupskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Wykres 9 Struktura procentowa bezrobocia według poziomu wykształcenia w gminach powiatu słupskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku

Wśród osób bezrobotnych z terenu powiatu słupskiego zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy na koniec grudnia 2010 roku znajdowało się 441 osób niepełnosprawnych posiadających statut osoby bezrobotnej, w tym 249 kobiet. Prawo do zasiłku posiadało 106 osób niepełnosprawnych bezrobotnych, w tym 64 kobiety.

W ramach działań zapobiegających marginalizacji zawodowej osób niepełnosprawnych Powiatowy Urząd Pracy realizuje działania zmierzające do aktywizacji tej grupy osób.

Aktywizacja bezrobotnych osób niepełnosprawnych funkcjonuje głównie w oparciu o Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, przeznaczone są w szczególności na przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. Dodatkowo finansowane są koszty szkoleń organizowanych przez Dyrektora PUP w Słupsku. Urząd Pracy jest również partnerem projektu „Akademia Inicjatyw Społecznych - reintegracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim”, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, realizowanego przez Centrum Charytatywno Społeczne Caritas w Ustce.

Na strukturę osób bezrobotnych składają się również osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowane w PUP w Słupsku. W 2010 roku ich liczba przedstawiała się następująco:

- ✓ długotrwale bezrobotni – 3 216 osób (45,2% ogólnej liczby bezrobotnych),
- ✓ młodzież do 25 roku życia – 1 427 osób (20,0% ogólnej liczby bezrobotnych),
- ✓ osoby pow. 50 roku życia – 1 648 osób (23,1% ogólnej liczby bezrobotnych),
- ✓ bezrobotni bez kwalifikacji – 1 850 osób (26,0% ogólnej liczby bezrobotnych),
- ✓ samotnie wychowujący dziecko do 7 roku życia – 845 osób (11,8% ogólnej liczby bezrobotnych).

W zakresie przeciwdziałania bezrobociu Powiatowy Urząd Pracy realizował programy i fundusze pomocowe aktywizujące osoby bezrobotne z terenu powiatu słupskiego, do których należą m.in.: staże, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, refundowanie kosztów dojazdu, kosztów opieki, świadczenia integracyjne.

W roku 2010 z dodatkowych środków Funduszu Pracy z rezerwy ministra zostały zrealizowane następujące programy:

- „EUROKARIERA” – program skierowany do osób bezrobotnych pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- Program "Nowa perspektywa", którego celem było uruchomienie działań aktywizujących adresowanych do osób, które nie ukończyły 30 roku życia w zakresie skutecznego wejścia na rynek pracy,
- Program "STER" na rzecz osób bezrobotnych, zwolnionych z pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników,
- Projekt "Rozwój i upowszechnienie usług rynku pracy - kontynuacja" współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Poddziałanie 6.1.2.,
- „Jesień czasem aktywności zawodowej” - program na rzecz bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- „Stawiamy na przedsiębiorczych” - program związany z rozwojem małej i średniej przedsiębiorczości,
- „Pięćdziesiąt pięć PLUS nowe doświadczenia” - program dla osób w wieku 45/50 plus,
- „Własna firma” - program związany z rozwojem małej i średniej przedsiębiorczości,
- „Przedsiębiorczość” program również związany ze wsparciem rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.

Bezrobocie trwające dłużej niż 12 miesięcy w końcu grudnia 2010 r. dotyczyło 2 210 zarejestrowanych bezrobotnych (31% ogółu, wobec 1 742, tj. 26% przed rokiem), przy czym częściej dotyczyło kobiet (57% ogółu zarejestrowanych w tej grupie kobiet, wobec 65% przed rokiem) niż mężczyzn.

Tabela 28 Bezrobotni zarejestrowani według wieku

Lp.	Bezrobotni w wieku	Liczba bezrobotnych	Stan na 31.12. 2009 r.	Stan na 31.12. 2010 r.
1.	Poniżej 25 lat	Ogółem	1 317	1 427
		w tym kobiety	767	821
2.	25 - 34	Ogółem	1 886	2 044
		w tym kobiety	1 111	985
3.	35 - 44	Ogółem	1 319	1 340
		w tym kobiety	730	639
4.	45 - 54	Ogółem	1 606	1 543
		w tym kobiety	811	713
5.	55 lat i więcej	Ogółem	662	761
		w tym kobiety	178	221

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku.

Ciągle bezrobocie dotyka głównie ludzi młodych. W końcu grudnia 2010 r. niemal co trzecia osoba wśród bezrobotnych była w wieku 25-34 lata (29% ogółu, przed rokiem odpowiednio 28%). Natomiast najmniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 55 lat i więcej (11% ogółu zarejestrowanych, przed rokiem - 10%), przy czym najwyższy przyrost liczby bezrobotnych odnotowano w skali roku w grupie wiekowej 25 – 34 lata (o 8%).

Wśród kobiet najliczniejszą była grupa wiekowa 25-34 lata, której udział w 2010 r. wyniósł 29% populacji bezrobotnych (wobec 31% przed rokiem) oraz grupa wiekowa poniżej 25 lat, której udział wyniósł 24% ogółu bezrobotnych kobiet (wobec 21% przed rokiem), a najmniejsza grupa to 55 lat i więcej (7% wobec 5% w końcu grudnia 2009 r.).

Tabela 29 Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia

Lp.	Poziom wykształcenia	Liczba bezrobotnych	Stan na 31.12. 2009 r.	Stan na 31.12. 2010 r.
1.	Wyższe	Ogółem	356	371
		w tym kobiety	238	192
2.	Średnie zawodowe (łącznie z policealnym)	Ogółem	1 035	1 160
		w tym kobiety	667	586
3.	Średnie ogólnokształcące	Ogółem	580	617
		w tym kobiety	405	397
4.	Zasadnicze zawodowe	Ogółem	1 890	1 973
		w tym kobiety	896	858
5.	Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	Ogółem	2 929	2 994
		w tym kobiety	1 391	1 346

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku.

Większość bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słupsku to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym (odpowiednio 42% i 28% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych). Osoby z wykształceniem średnim zawodowym i ogólnokształcącym stanowiły w 2010 r. 25% ogółu bezrobotnych (wobec 24% przed rokiem), natomiast osoby z wykształceniem wyższym w 2010 r. oraz w 2009 r. stanowiły 5% populacji bezrobotnych.

Bezrobotne kobiety charakteryzowały się odmienną strukturą wykształcenia niż mężczyźni. Wykształcenie średnie i wyższe posiadało według stanu na koniec grudnia 2010 r. 23% kobiet (wobec 25% przed rokiem).

Największy wzrost liczby bezrobotnych w skali roku odnotowano wśród osób z wykształceniem średnim zawodowym łącznie z policealnym (o 12%).

Tabela 30 Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy

Lp.	Staż pracy w latach	Liczba bezrobotnych	Stan na 31.12. 2009 r.	Stan na 31.12. 2010 r.
1.	1 rok i mniej	Ogółem	910	997
		w tym kobiety	614	612
2.	1 - 5	Ogółem	1 615	1 708
		w tym kobiety	954	875
3.	6 - 10	Ogółem	1 033	1 114
		w tym kobiety	510	471

Lp.	Staż pracy w latach	Liczba bezrobotnych	Stan na 31.12. 2009 r.	Stan na 31.12. 2010 r.
4.	11 - 20	Ogółem	1 321	1 353
		w tym kobiety	644	577
5.	21 - 30	Ogółem	872	835
		w tym kobiety	287	236
6.	Powyżej 31 lat	Ogółem	233	253
		w tym kobiety	44	54
7.	Bez stażu	Ogółem	806	855
		w tym kobiety	544	554

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku.

Na koniec 2010 r. wśród bezrobotnych przeważały osoby ze stażem pracy 1 - 5 lat i stanowiły 24% ogółu bezrobotnych (wobec 24% przed rokiem). Najmniej liczną grupą wśród bezrobotnych to osoby o stażu pracy powyżej 31 lat (4% ogółu bezrobotnych - przed rokiem – 3%).

Wysoki odsetek wśród zarejestrowanych bezrobotnych przypadł również osobom ze stażem pracy 11 – 20 lat, tj. 19%.

2.5.3 Pomoc społeczna

Na terenie powiatu słupskiego pomoc społeczną realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku powołane z dniem 1 stycznia 1999r. Uchwałą Rady Powiatu Słupskiego.¹⁶

Centrum jest jednostką organizacyjną powiatu słupskiego, prowadzoną w formie jednostki budżetowej powiatu, utworzoną w celu wykonywania zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej (własnych i zleconych z zakresu administracji rządowej), podporządkowaną bezpośrednio Zarządowi Powiatu, wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. Centrum obejmuje swoim działaniem obszar powiatu słupskiego.

Centrum realizuje zadania określone ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 008r. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi, jak również ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 z późn. zm.) oraz innych ustaw, w szczególności w zakresie:

1. specjalistycznej opieki nad dzieckiem i rodziną;
2. poradnictwa, pomocy w usamodzielnieniu i integracji młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze, zakłady poprawcze, zakłady dla nieletnich, mającej trudności w przystosowaniu się do życia oraz uchodźcom;
3. prowadzenia i rozwoju infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczania w nich skierowanych osób;
4. doradztwa metodycznego dla ośrodków pomocy społecznej i pracowników socjalnych;

¹⁶ Uchwała Nr III/14/98 Rady Powiatu Słupskiego z dnia 29 grudnia 1998r. powołane zostało z dniem 1 stycznia 1999 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

5. zapewnienia szkolenia i doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej z terenu powiatu słupskiego;
6. prowadzenia ośrodka interwencji kryzysowej;
7. rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w zakresie wynikającym z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

W celu realizacji zadań Centrum współdziała z instytucjami społecznymi, kościołem katolickim, innym kościołami i związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w 2010 r. umożliwiło odbycie praktyk studenckich 11 osobom (studentom Akademii Pomorskiej w Słupsku z kierunków studiów: pedagogika, specjalność: pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z resocjalizacją; geografia, specjalność: gospodarka i polityka samorządowa) oraz stażu zawodowego w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Słupsku - 3 osobom na stanowiskach: pracownik socjalny i pracownik administracyjno-biurowy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie koordynowało rozdział bezpłatnych miejsc na kolonie letnie dla dzieci i młodzieży z terenu powiatu słupskiego. W 2010 r. na kolonie wyjechało 170 osób.

• Rodzicielstwo zastępcze

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r. PCPR objęło opieką 158 rodzin zastępczych oraz 250 dzieci, umieszczonych w tych rodzinach. Spośród ww. rodzin: 135 to rodziny spokrewnione z dzieckiem, 18 niespokrewnione z dzieckiem, 5 zawodowe, wielodzietne, niespokrewnione z dzieckiem oraz 1 zawodowa, niespokrewniona z dzieckiem o charakterze pogotowia rodzinnego.

Najczęstszymi przyczynami umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych są alkoholizm rodziców, przemoc fizyczna i psychiczna względem członków rodziny, choroby, wyjazd rodziców z kraju, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i niezaradność życiowa, śmierć obojga rodziców lub jednego z nich.

W 2010r. ustanowiono ogółem 23 rodziny zastępcze oraz przyjęto do nich 47 dzieci.

Rozwiązano 18 rodzin zastępczych, a spośród 41 dzieci:

- 10 wróciło do rodziców biologicznych,
- 2 umieszczono w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- 10 przeniesiono do innej rodziny zastępczej,
- 15 ukończyło 18 rok życia i usamodzielniało się,
- 3 zostało przysposobionych,
- 1 dobrowolnie opuściło rodzinę zastępczą przed 18 rokiem życia.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku pomocą objęto 138 rodzin z 204 dziećmi przebywającymi w tych rodzinach, w tym:

- 118 rodzin spokrewnionych i 153 umieszczonych w nich dzieci,
- 14 rodzin niespokrewnionych i 21 umieszczonych w nich dzieci,
- 5 rodzin zawodowych wielodzietnych i 27 umieszczonych w nich dzieci,

- 1 rodzin o charakterze pogotowia opiekuńczego i 3 umieszczonych w niej dzieci.

Na 204 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych (wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 r.) orzeczenie o niepełnosprawności posiadało 18 (8,82%): 4 z rodzin niespokrewnionych, 13 z rodzin spokrewnionych oraz 1 z zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem wielodzietnej rodziny zastępczej. Podobnie jak w ubiegłych latach, w dalszym ciągu istnieje wyraźna przewaga rodzin spokrewnionych z dzieckiem, nad rodzinami niespokrewnionymi z dzieckiem oraz umieszczanych w rodzinach zastępczych dzieci starszych, powyżej lat siedmiu. Rodzinie zastępczej, która przyjęła dziecko pod opiekę i na wychowanie przysługuje pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka. W roku 2010 nie uległa zmianie podstawa naliczania świadczeń pieniężnych, przysługujących rodzinom zastępczym i pełnoletnim wychowankom tych rodzin - wynosiła ona 1 647,00 zł. Wysokość pomocy pieniężnej przysługującej rodzinom uzależniona jest od pokrewieństwa z dzieckiem, sytuacji materialnej dziecka, jego wieku i stanu zdrowia. W 2010 r. z miesięcznej pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej skorzystało: 135 rodzin spokrewnionych, wychowujących 184 dzieci; 18 rodzin niespokrewnionych z 28 dziećmi; 5 zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych wielodzietnych z 27 dziećmi oraz zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze o charakterze pogotowia z 12 dzieci.

W 2010 r. wydano łącznie 264 decyzji, w tym 119 przyznających pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych, 9 decyzji przyznających jednorazową pomoc pieniężną na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka oraz 6 decyzji przyznających jednorazową pomoc pieniężną z tytułu zdarzenia losowego. W 69 przypadkach dokonano zmiany decyzji ze względu na zmianę sytuacji finansowej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. Z tytułu nienależnie pobranej pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka wydano 22 decyzje oraz 39 decyzji stwierdzających wygaśnięcie ww. pomocy.

- **Domy pomocy społecznej**

Zgodnie z art. 19 pkt 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity z 2009 r. Dz. U. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób, należy do zadań własnych powiatu.

Na terenie powiatu słupskiego działają 4 domy pomocy społecznej, w tym 3 publiczne i 1 niepubliczny:

1. Publiczne Domy Pomocy Społecznej

- Dom Pomocy Społecznej w Lubuczewie dla przewlekle psychicznie chorych;
- Dom Pomocy Społecznej w Machowinie dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn;
- Dom Pomocy Społecznej w Machowinku dla dorosłych, dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.

2. Niepubliczne Domy Pomocy Społecznej

Dom Pomocy Społecznej w Przytocku – prowadzony przez Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Podmiotem prowadzącym jest Kuria Prowincjalna Zgromadzenia Braci Szkół Chrześcijańskich z siedzibą w Kopcu – Zezwolenie Wojewody na prowadzenie Domu na czas nieokreślony, decyzja Nr 05/2007 PS.IV-9013/28/06 z dnia 31 stycznia 2007 r.

W powiecie słupskim w domach pomocy społecznej jest 407 miejsc. Do 31 grudnia 2010 r., w domach tych przebywało 411 osób, w tym 104 były przyjęte po 1 stycznia 2004 r. - wg nowych zasad. W ciągu roku kalendarzowego w DPS-ach przebywało łącznie 425 osób, z tego odeszło 14 (12 zmarło, 1 osoba wróciła do rodziny, 1 została przeniesiona do DPS w Słupsku na wniosek zainteresowanego). Umieszczono 23 nowe osoby - 1 wg starych zasad (z DPS w Chojnicach) oraz 22 wg nowych zasad. Mieszkańcy powiatu słupskiego umieszczani są w DPS-ach w pierwszej kolejności. Na koniec roku w kolejce na umieszczenie w DPS w Lubuczewie oczekiwało 26 osób z powiatu słupskiego.

- **Placówki opiekuńczo - wychowawcze**

Powiat słupski w 2005 r. zlecił zgodnie z art. 19 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej pn. Domy dla Dzieci w Ustce i w Słupsku Towarzystwu „Nasz Dom” z siedzibą w Warszawie. Prowadzi ono domy dla 72 dzieci. W 2010 r. została podpisana kolejna umowa z Towarzystwem „Nasz Dom” – na prowadzenie Domów dla Dzieci do roku 2013.

W placówce na koniec 2010 r. przebywało 68 dzieci - 9-ro pochodzących z innych powiatów (6-ro dzieci ze Słupska i 3-je z Lęborka. W 2010 r. placówki opuściło łącznie 51 wychowanków, z powodu:

- umieszczenia w innych domach dziecka – 5,
- powrotu do rodziny biologicznej – 14,
- umieszczenia w rodzinach zastępczych – 2,
- umieszczenia w rodzinach adopcyjnych – 11,
- umieszczenia w MOW – 5,
- umieszczenia w schronisku dla nieletnich – 2,
- usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków – 12.

- **Usamodzielnienia wychowanków opuszczających placówki i rodziny zastępcze.**

W 2010 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie udzieliło pomocy 113 wychowankom usamodzielnianym, w tym 21 którzy opuścili rodziny zastępcze, 13 domy dziecka, 1 zakład poprawczy i 5 młodzieżowe ośrodki wychowawcze. Pomoc pieniężną na usamodzielnienie i na kontynuowanie nauki udziela starosta powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu dziecka, przed umieszczeniem w placówce lub rodzinie zastępczej. Jej wysokość uzależniona jest od okresu przebywania dziecka poza rodziną biologiczną oraz wysokości dochodu wychowanka. W przypadku, gdy osoba usamodzielniana uczy się, ta forma pomocy wypłacana jest po zakończeniu przez nią nauki. W uzasadnionych przypadkach starosta może wypłacić ww. pomoc w trakcie trwania nauki.

Poniższa tabela przedstawia zakres i wysokość pomocy przyznanej usamodzielniającym się wychowankom w 2010r.

Tabela 31 Zakres i wysokość pomocy przyznanej usamodzielniającym się wychowankom w 2010 r.

Lp.	Forma udzielonej pomocy	Liczba osób korzystających z pomocy	Kwota przyznanej pomocy w zł
1.	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	20	108 702
2.	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	95	380 019
3.	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	31	69 602
4.	Pomoc pieniężna na opłacenie stancji dla studentów	5	6 400
5.	Razem	151	564 723

Zródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku za okres od 01 stycznia do 31 grudnia 2010r.

W 2010 roku Centrum wydało 156 decyzji w sprawie udzielenia pomocy z tytułu usamodzielnienia, w tym 153 przyznające tą pomoc a 3 z żądaniem zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

• Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Powiat słupski od 1999 r. realizację tego zadania zleca wyspecjalizowanej organizacji pozarządowej - Zarządowi Rejonowemu Polskiego Czerwonego Krzyża w Słupsku – wybranej w drodze konkursu. Mieszkańcy powiatu korzystają od lat z pomocy i usług Domu Interwencji Kryzysowej działającego od 1998 r. przy PCK w Słupsku.

Placówka stara się przede wszystkim zapewnić kompleksowe wsparcie dla kobiet, które są ofiarami wszelkich form przemocy w rodzinie lub z różnych przyczyn i w wyniku zdarzeń losowych znalazły się w sytuacji kryzysowej, bez mieszkania i bez możliwości zabezpieczania takich potrzeb przez gminę. Placówka zapewnia kobietom natychmiastowe schronienie, wyżywienie (trzy posiłki dziennie, w tym jeden gorący), odzież oraz pomoc w formie poradnictwa prawnego, socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego, zajęć terapeutycznych, uzyskania zatrudnienia.

Działalność placówki przyczynia się również do:

1. zmiany dotychczasowych biernych postaw ofiar przemocy, uczestniczki aktywnie zmierzają do uwolnienia się od sprawcy przemocy i dążą do usamodzielnienia;
2. odzyskania spokoju i godności osobistej oraz poczucia własnej wartości;
3. nabywania umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów życiowych i radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych i stresowych;
4. uniknięcia konsekwencji stresu pourazowego charakterystycznego dla ofiar przemocy;
5. uporządkowania sytuacji prawnej i rodzinnej pensjonariuszek;
6. ułatwienia wejścia na rynek pracy i uzyskania nowych kwalifikacji zawodowych.

Ogółem w 2010 roku z pomocy w formie schronienia i poradnictwa psychologicznego, prawnego i terapeutycznego skorzystało 12 kobiet i 6-ro dzieci, pochodzących z 6 gmin powiatu

słupskiego (Kobylnica, Słupsk, Potęgowo, Dębica Kaszubska, Smołdzino, Potęgowo). Pomocy udzielono wszystkim kobietom, które zgłosiły się lub zostały skierowane do DIK przez ośrodki pomocy społecznej. Pobyt w placówce trwa w zależności od sytuacji rodzinnej, od kilku dni do 6 miesięcy (najkrótszy 1 dobę a najdłuższy 12 miesięcy).

- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności**

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 r. (tekst jedn. Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 z późn. zm.) Starostwo Powiatowe w Słupsku od 12 lat podpisuje porozumienie z Prezydentem Miasta Słupska w sprawie obsługi mieszkańców powiatu słupskiego przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Słupsku. Usługi w tym zakresie świadczone są odpłatnie, a środki na to zadanie pochodzą głównie z budżetu Wojewody. Orzeczenia wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności uprawniają do korzystania z różnych form pomocy: pieniężnej oraz usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki; w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia; w zakresie rehabilitacji społecznej: uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, środki pomocnicze i przedmioty ortopedyczne ułatwiające funkcjonowanie, likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, technicznych oraz w komunikowaniu się. W 2010 roku z powiatu słupskiego do Zespołu wpłynęły 3 294 wnioski, w tym 447 od osób przed 16 rokiem życia, 2 847 od osób po 16 roku życia. W ciągu roku wydano 3 224 orzeczenia, w tym 439 dla osób poniżej 16 roku życia: 7 odmawiających ustalenia niepełnosprawności, 47 nie zaliczających do osób niepełnosprawnych, 385 zaliczających do osób niepełnosprawnych; 2 785 dla osób powyżej 16 roku życia: 2.671 ustalających stopień niepełnosprawności, 19 nie zaliczających do osób niepełnosprawnych, 95 odmawiających ustalenia stopnia niepełnosprawności.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w 2010 r. objął pomocą 273 rodziny, w których przebywało 646 osób. Pomocą zostało objętych 0,7% ogółu mieszkańców powiatu.

Tabela 32 Powody przyznania pomocy – stan na 31.12.2010 r.

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
		ogółem	w tym na wsi	
1.	ubóstwo	2	0	2
2.	sieroctwo	17	12	21
3.	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	9	5	18
4.	brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	21	19	25

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum pomocy Społecznej w Słupsku za rok 2010.

W 2010 r. objęto pomocą społeczną 728 gospodarstw domowych, w tym całe rodziny ogółem 273, jednoosobowe wynosiły 97, rodziny z dziećmi 176, rodziny niepełne 72, świadczenie w formie zasiłku celowego na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych (zakup opału, odzieży, leków, żywność, drobne remonty itp.).

Osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku (osoby, które nie są w wieku aktywności zawodowej) lub niepełnosprawności przyznawany jest zasiłek stały. W 2010 r. przyznano niniejsze świadczenie 110 osobom.

Tabela 33 Typy rodzin objętych pomocą społeczną – stan na 31.12.2010 r.

Lp.	Typ gospodarstwa domowego	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
		ogółem	w tym na wsi	
1.	Rodziny ogółem	273	214	646
2.	Jednoosobowe	97	74	97
3.	Rodziny z dziećmi	176	141	549
4.	Rodziny niepełne	72	54	167
5.	Emeryci i renciści	110	80	222

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej w Słupsku za rok 2010.

2.5.4 Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie powiatu słupskiego na koniec 2010 roku popełniono 5 909 przestępstw, tj. o 9% mniej niż w roku ubiegłym.

Tabela 34 Przestępstwa stwierdzone na terenie powiatu słupskiego

Rodzaj popełnionych przestępstw		PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE					WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI				
		2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ogółem	ogółem	9243	8035	7395	6467	5909	72,7%	76,4%	79,4%	77,6%	76,3%
	w tym nieletnich	509	519	450	406	310	----	----	----	----	----
przeciwko życiu i zdrowiu	ogółem	201	170	132	150	141	85,9%	88,2%	90,0%	87,6%	91,8%
	w tym nieletnich	29	24	27	15	22	----	----	----	----	----
drogowe	ogółem	1127	981	999	3570	864	99,6%	99,5%	99,7%	99,5%	99,3%
	w tym nieletnich	7	5	4	3	1	----	----	----	----	----
kradzież rzeczy	ogółem	1424	1238	1033	910	824	28%	39,7%	41,8%	41,7%	41,6%
	w tym nieletnich	65	47	44	56	18	----	----	----	----	----
kradzież z włamaniem	ogółem	1087	780	614	597	755	26,2%	29,9%	42,8%	36,3%	47,3%
	w tym nieletnich	73	41	60	14	12	----	----	----	----	----
rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	ogółem	161	143	89	73	109	70,3%	76,1%	77,8%	83,3%	84,5%
	w tym nieletnich	24	47	14	14	3	----	----	----	----	----
gospodarcze	ogółem	1373	1440	1592	1167	1075	96,3%	96,0%	96,2%	94,4%	95,2%
	w tym nieletnich	22	162	98	49	74	----	----	----	----	----

Źródło: Komenda Miejska Policji w Słupsku.

Na terenie powiatu słupskiego najwięcej przestępstw w roku 2010 dotyczyło przestępstw gospodarczych, drogowych oraz kradzieży cudzej rzeczy. Największy spadek liczby stwierdzonych przestępstw na koniec 2010 r. odnotowano w następujących kategoriach: przestępstwa drogowe

(tj. o 75% w porównaniu z rokiem 2009), przestępstwa gospodarcze (tj. o 8% w porównaniu z rokiem 2009). Natomiast największy wzrost przestępstw w 2010 roku w porównaniu do roku ubiegłego odnotowano w kategorii kradzież z włamaniem (o 26%).

W 2010 roku na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Słupsku zarejestrowano 2854 zdarzeń drogowych w tym w mieście Słupsk 1693, tj 218 wypadków i 2636 kolizji, w których nastąpiły tylko straty w mieniu. W wyniku tych zdarzeń 14 osób zginęło 248 osób doznały obrażeń ciała. W Powiecie w 2010 roku z winy kierującego doszło do 2808 zdarzeń (wypadków i kolizji). Z winy pieszego w roku 2010 doszło do 46 zdarzeń drogowych. Zatrzymano 340 nietrzeźwych kierowców w 2010 r., a w 2009 r. 323.

Służby bezpieczeństwa¹⁷

Nad bezpieczeństwem mieszkańców i turystów przebywających w powiecie słupskim czuwają następujące służby bezpieczeństwa:

- Straże Gminne,
- Komenda Miejska Policji w Słupsku oraz podległe jej poszczególne Komisariaty Policji w Ustce, Kępicach i Główczych,
- Ochotnicza Straż Pożarna,
- Straż Graniczna,
- ratownictwo morskie.

W roku 2010 Starostwo Słupskie wraz z Urzędami Gmin, KM Policji i KM PSP oraz pozostałymi służbami i organizacjami pozarządowymi za podstawowe zadania w ramach poprawy bezpieczeństwa przyjęło :

1. Ograniczenie przestępstw w najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa kategoriach: - kradzieży z włamaniem; - kradzieży mienia; - nietrzeźwości kierowców; - bójek i pobić;
2. Ograniczenie przestępczości narkotykowej zwłaszcza w lokalach rozrywkowych oraz innych miejscach gromadzenia się i wypoczynku młodzieży.
3. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w miejscach publicznych, powszechnie uznawanych za niebezpieczne ze względu na popularne wykroczenia i przestępczość pospolitą. Ochrona mieszkańców regionu słupskiego oraz osób przybywających na wypoczynek w trakcie sezonu turystycznego przed chuligańskim zachowaniem nieletnich i młodocianych.
4. Zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, ujawnianie i eliminowanie z ruchu nietrzeźwych kierowców. Poprawa bezpieczeństwa przewożonych dzieci i młodzieży poprzez stały monitoring transportu autobusowego.
5. Zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom imprez masowych głównie przez zwiększenie bezpieczeństwa na kąpieliskach.
6. Zapewnienie bezpieczeństwa sanitarnego i weterynaryjnego na terenie powiatu słupskiego.

¹⁷ Źródło: Dane z Komendy Miejskiej Policji w Słupsku, Starostwa Powiatowego w Słupsku, Sprawozdanie Nr ZKO-IV.5510.4.2011 Starosty Słupskiego z dnia 7 lutego 2011 r. z działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku w 2010 roku.

7. Zapobieganie i przygotowanie do reagowania w sytuacji zaistnienia nieszczęśliwych zdarzeń losowych oraz klęsk żywiołowych.

Przez cały rok działało Stowarzyszenie Bezpieczny Region Słupski. Na okres sezonu letniego przygotowano koncepcje funkcjonowania miejscowości wypoczynkowych oraz kąpielisk. W celu zabezpieczenia bezpieczeństwa usług turystycznych, opracowano w Starostwie Powiatowym koncepcję przygotowania do sezonu letniego. Przeprowadzono akcję „Bezpieczne Wakacje”, „Bezpieczny powrót do domu”, „Akcję zniczy”. Przez cały okres prowadzone były w ramach prewencji programy: „Bezpieczny rower”, „Bezpieczny parking”, „Akcje pustostan”, „Stop kieszonkowcom”, „Bezpieczny samochód”, „Bezpieczny dom”, „Prewencja ale inaczej”, „Dzielnicy roku 2010” itp. Za sukces wszystkich akcji i programów należy uznać poprawę poczucia bezpieczeństwa mieszkańców regionu.

W 2009 roku zanotowano także wzrost ujawnialności przestępstw, poprawiono skuteczność w zakresie przeciwdziałania i zwalczania przestępczości nieletnich, zanotowano poprawę wykrywalności przestępstw gospodarczych.

Poprawił się również stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie powiatu słupskiego mimo zwiększonej liczby zabitych na drogach. Bardzo dobre efekty przyniosła, pomoc Straży Miejskiej w Ustce, Kobylnicy, Potęgowie, słuchaczy Szkoły Policji, Żandarmerii Wojskowej, Straży Granicznej, Straży Ochrony Kolei, Państwowej Staży Rybackiej, Straży Leśnej.

Duży wpływ na poprawę bezpieczeństwa miało dosprzętowanie Policji w kolejne radiowozy, modernizację Komisariatów oraz wyposażenie w inny sprzęt techniczny i informatyczny. Dalszej poprawie uległo bezpieczeństwo przeciwpożarowe na terenie powiatu. Jednostki ochrony przeciwpożarowej PSP i OSP w 2010 roku uczestniczyły w likwidacji dużej ilości zdarzeń ratowniczych oraz szkoleniowych i prewencyjnych. Zakończono budowę magazynu przeciwpowodziowego. Zakupiono kilkanaście nowych samochodów bojowych.

2.5.5 Ochrona zdrowia

Na terenie powiatu słupskiego funkcjonuje 31 zakładów podstawowej opieki zdrowotnej.

W zakresie opieki specjalistycznej pacjenci z terenu powiatu słupskiego korzystają z placówek w mieście Słupsk.

Tabela 35 Podstawowa opieka zdrowotna (wykaz zakładów podstawowej opieki medycznej)

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
1.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Plac Wolności 7, 76-213 Gardna Wielka	poradnia (gabinet) lekarza rodzinnego, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
2.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Ul. Bohaterów Warszawy 48, 76-214 Smołdzino	gabinet medycyny szkolnej
3.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Ogrodowa 12, 76-214 Smołdzino	poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
4.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Lekarz Domowy"	Bruskowo Wielkie 3, 76-206 Bruskowo Wielkie	poradnia (gabinet) lekarza poz
5.	Niepubliczny Zakład Opieki	ul. Kościuszki 6, 76-	poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet)

	Zdrowotnej "CEZ MED"	230 Potęgowo	pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej
6.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej CENTRUM MEDYCZNE FALCK USTKA	ul. Leśna 10-14, 76-270 Ustka	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) położnej środowiskowej – rodzinnej, poradnia pediatryczna
		Zaleskie 8, 76-270 Zaleskie	poradnia (gabinet) lekarza poz
		ul. Bałamątek 18, 76-211 Objazda	poradnia (gabinet) lekarza poz
		ul. Kopernika 18, 76-270 Ustka	poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej
7.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Budowie	Budowo 41, 77-113 Budowo	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, poradnia (gabinet) położnej środowiskowej – rodzinnej
8.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Borzęcinie	Borzęcino 5, 76-248 Borzęcino	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, poradnia (gabinet) położnej środowiskowej – rodzinnej.
10.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "EWA-MED"	ul. Słupska 14A, 76-256 Sycewice	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
11.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Zjednoczenia 26, 76-248 Dębica Kaszubska	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki i położnej środowiskowej, poradnia pediatryczna.
12.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Klonowa 5, 76-231 Damnica	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, poradnia (gabinet) położnej środowiskowej – rodzinnej.
13.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Bobrowniki 19/A, 76-231 Bobrowniki	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
14.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Krzysztof Wolnikowski	Wrzeście 35, 76-200 Wrzeście	poradnia (gabinet) lekarza poz
15.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Jezierzycach	ul. Główna 8/8, 76-200 Jezierzycy	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
16.	Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ustce	ul. Komandorska 54, 76-271 Ustka	poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
17.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Jarosław Stoczyński	ul. Mickiewicza 24, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) lekarza poz
18.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia lek.med.Andrzej Proniewski	Pobłocie 8, 76-220 Pobłocie	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, poradnia (gabinet) położnej środowiskowej – rodzinnej.
19.	Indywidualna Praktyka Położnicza Marlena Grabowska	Plac Wolności 23, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) położnej środowiskowej – rodzinnej.
20.	Indywidualna Praktyka Pielęgniarki Danuta Demczur	Plac Wolności 23, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
21.	Indywidualna Praktyka Lekarska Wiesław Leończuk	ul. Sikorskiego 14, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) lekarza poz
22..	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Paweł Lisiński	ul. Sikorskiego 14, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) lekarza poz
23.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Zdzisław Pawłowski	ul. Wojska Polskiego 20, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) lekarza poz
24.	Indywidualna Praktyka Pielęgniarki Teresa Orzeł	Przytocko 17, 72-300 Przytocko	gabinet medycyny szkolnej - szkoła podstawowa Przytocko.
		Warcino 21, 77-230 Warcino	gabinet medycyny szkolnej - szkoła podstawowa Warcino
		Barcino 59, 77-230 Barcino	gabinet medycyny szkolnej - zespół szkół Barcino
		Biesowice 38, 77-230 Biesowice	gabinet medycyny szkolnej - zespół szkół Biesowice

		ul. Dworcowa 8, 77-230 Korzybie	gabinet medycyny szkolnej - zespół szkół Korzybie
		Warcino 23a, 77-230 Warcino	gabinet medycyny szkolnej - zespół szkół leśnych Warcino
25.	Indywidualna Praktyka Pielęgniarska Eliza Kowacka	ul. Plac Wolności 23, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej
26.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "GRAMED - Pielęgniarka Domowa"	ul. Błękitna 17, 76-200 Włynkówko	gabinet medycyny szkolnej
		ul. Szkolna 1, 77-230 Kępice	gabinet medycyny szkolnej
		ul. Charnowo 55, 76-270 Charnowo	gabinet medycyny szkolnej
		ul. Redzikowo 16A, 76-204 Redzikowo	gabinet medycyny szkolnej
27.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kobylnicy	ul. Główna 54A, 76-251 Kobylnica	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki i położnej środowiskowej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki i położnej środowiskowej, poradnia (gabinet) lekarza poz
28.	Indywidualna Praktyka Pielęgniarska Anna Makar	Plac Wolności 23, 77-230 Kępice	poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej
29.	Indywidualna Praktyka Pielęgniarki Barbara Kancłerska	Głębino 47, 76-200 Głębino	gabinet medycyny szkolnej w Głębinie
		Niepogłędzie 19, 76-248 Niepogłędzie	gabinet medycyny szkolnej w Niepogłędziu
		ul. Szeroka 16, 76-230 Potęgowo	gabinet medycyny szkolnej w Potęgowie
		Skórowo 13a, 76-230 Skórowo	gabinet medycyny szkolnej w Skórowie
30.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Głowczycach	ul. Słupska 9, 76-220 Głowczyce	gabinet medycyny szkolnej, poradnia (gabinet) lekarza poz, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej, poradnia pediatria.
31.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Rodzinna	ul. Bema 12, 76-214 Smółdino	poradnia (gabinet) lekarza rodzinnego, poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 36 Ambulatoryjna specjalistyczna opieka zdrowotna (wykaz zakładów specjalistycznej opieki medycznej)

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej CENTRUM MEDYCZNE FALCK USTKA	Ul. Kopernika 22, 76-270 Ustka	poradnia chirurgii ogólnej, poradnia chirurgii urazowo-ortopedycznej, poradnia okulistyczna.
		Ul. Leśna 10-14, 76-270 Ustka	poradnia ginekologiczno-położnicza
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Ul. Zjednoczenia 26, 76-248 Dębica Kaszubska	poradnia ginekologiczno-położnicza
3.	Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ustce	Ul. Komandorska 54, 76-271 Ustka	poradnia chirurgii ogólnej, poradnia chirurgii urazowo-ortopedycznej, poradnia dermatologiczna, poradnia neurologiczna, poradnia okulistyczna, poradnia otolaryngologiczna, pracownia usg.
4.	INDYWIDUALNA SPECJALISTYCZNA PRAKTYKA LEKARSKA ADOLF OTOKA	Ul. Słupska 9, 76-220 Głowczyce	poradnia ginekologiczno-położnicza głowczyce
		Ul. Kościuszki 6, 76-230 Potęgowo	poradnia ginekologiczno-położnicza potęgowa
5.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kobylnicy	Ul. Główna 54a, 76-251 Kobylnica	poradnia ginekologiczno-położnicza
6.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "PGE-MED"	Ul. Mickiewicza 12, 76-270 Ustka	poradnia reumatologiczna

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 37 Rehabilitacja lecznicza

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
1.	Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład	ul. Komandorska 54, 76-271 Ustka	Poradnia Rehabilitacyjna

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
	Opieki Zdrowotnej w Ustce		
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Usługi Medyczne "Strojnowski & Polaczuk"	ul. Kościuszki 5A, 76-230 Potęgowo	Dział (pracownia) fizjoterapii
3..	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Rehabilitacji	Redzikowo 16B, 76-204 Redzikowo	Gabinet Fizjoterapii 2, Poradnia Rehabilitacyjna 2.
4.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SPEC-MED"	ul. Na Wydmie 5a, 76-270 Ustka	Dział (pracownia) fizjoterapii, Poradnia Rehabilitacyjna.

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 38 Leczenie stomatologiczne

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
1.	Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ustce	ul. Komandorska 54, 76-271 Ustka	Poradnia chirurgii stomatologicznej, poradnia stomatologiczna.
2.	Indywidualna Praktyka Lekarska Tomasz Rachwał Ustka	ul. Grunwaldzka 18, 76-270 Ustka	Poradnia stomatologiczna
3..	Gabinet Stomatologiczny Beata Wiercioch-Gomulska	ul. Mała 3a, 76-270 Ustka	Poradnia stomatologiczna
4.	Indywidualna Praktyka Lekarska Elżbieta Bachewicz-Maślińska	ul. Zjednoczenia 26, 76-248 Dębica Kaszubska	Poradnia stomatologiczna
5.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Jarosław Kobiąka	ul. Kościuszki 6, 76-230 Potęgowo	Poradnia stomatologiczna
6.	Indywidualna Praktyka Lekarska Maria Bajda-Kozioł	ul. Główna 54a, 76-251 Kobylnica	Poradnia stomatologiczna
7.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Barbara Danuta Zyśk	ul. Słupska 9, 76-220 Główny	Poradnia stomatologiczna
8.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Katarzyna Roman	ul. Cicha 13, 76-252 Kwakowo	Poradnia stomatologiczna
9.	Indywidualna Praktyka Lekarska Katarzyna Nisiewicz	ul. Wrzeście 44, 76-200 Wrzeście	Poradnia stomatologiczna
10.	Indywidualna Praktyka Lekarska Justyna Adamowicz-Proniewska	ul. Poblocie 8, 76-220 Poblocie	Poradnia stomatologiczna
11.	Indywidualna Praktyka Lekarska Ewa Maria Kobryń-Stark	ul. Łupawa 18, 76-242 Łupawa	Poradnia stomatologiczna
12.	Indywidualna Praktyka Lekarska Małgorzata Hałubek	ul. Główna 8/8, 76-200 Jezierzycze	Poradnia stomatologiczna
13.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Maria Rzeszutek	ul. Sportowa 2, 76-256 Sycewice	Poradnia stomatologiczna
14.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Stomatologiczna	ul. Globino 47, 76-200 Globino	Poradnia stomatologiczna
15.	INDYWIDUALNA SPECJALISTYCZNA PRAKTYKA LEKARSKA JERZY KREPICZ	ul. Kościelna 16/31, 77-230 Kępice	Poradnia stomatologiczna
16.	Indywidualna Praktyka Lekarska Danuta Hawelka- Pawłowska	ul. Wojska Polskiego 20, 77-230 Kępice	Poradnia stomatologiczna
17.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDEX	ul. Grunwaldzka 8/3, 76-270 Ustka ul. Górna 8, 76-231 Damnica ul. Ogrodowa 12, 76-214 Smółdzino	Poradnia stomatologiczna
18.	Grupowa Praktyka Lekarska Gabinet Stomatologiczny Maria i Leszek Jodko	ul. Słupska 13, 76-270 Ustka	Poradnia stomatologiczna

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 39 Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Delfin"	Plac Wolności 1, 76-213 Gardna Wielka	Zakład/oddział opiekuńczo-leczniczy

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 40 Wykaz szpitali

Lp.	Nazwa	Adres	Oddziały	Liczba łóżek
1.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Korczaka	ul. Mickiewicza 12, 76-270 Ustka	Izba przyjęć	-
		ul. Mickiewicza 12, 76-270 Ustka	Oddział Neonatologiczny i Patologii Noworodka	Oddział obejmuje 22 łóżka neonatologiczne w systemie rooming-in (matka z dzieckiem) oraz 10 łóżek patologii noworodka, w tym 4 stanowiska intensywnej terapii noworodka, 4 stanowiska opieki ciągłej i 2 stanowiska opieki pośredniej.
		ul. Mickiewicza 12, 76-270 Ustka	Oddział Ginekologiczno-Położniczy	3 łóżka porodowe (w tym 1 łóżko do porodów rodzinnych z dodatkową salą wypoczynkową), sala do cięć cesarskich, stanowisko resuscytacyjne dla noworodków. 38 łóżek położniczych i 14 łóżek ginekologicznych.

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 41 Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień

Lp.	Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj świadczeń
1.	Niepubliczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SON"	Ul Mickiewicza 12, 76-270 Ustka	Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, zakład opiekuńczo-leczniczy psychiatryczny dla dorosłych
2.	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Lubuczewo 29, 76-200 Lubuczewo	Oddział stacjonarny - leczenie uzależnień w tym świetlica terapii uzależnień od alkoholu

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Słupsku.

2.5.6 Oświata i wychowanie

Na terenie powiatu słupskiego funkcjonują szkoły szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego. Szkoły podstawowe wynoszą 45 placówek szkolnych, 28 szkół gimnazjalnych oraz 15 szkół ponadgimnazjalnych.

Na system oświatowy powiatu słupskiego składają się zarówno placówki będące jednostkami organizacyjnymi poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu, jak i placówki oświatowe prowadzone przez samorząd powiatu słupskiego.

W przypadku placówek prowadzonych przez poszczególne samorządy gminne wyróżnić można przedszkola, szkoły podstawowe oraz szkoły gimnazjalne, które to placówki są licznie reprezentowane na terenie gmin powiatu słupskiego.

Samorząd powiatu słupskiego prowadzi natomiast:

- szkoły ponadgimnazjalne dla młodzieży i dorosłych (ZST Ustka, ZSO Ustka, ZS Agrotechnicznych Słupsk),

- szkoła dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SOS w Damnicy),
- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Ustka,

Na terenie powiatu znajdują się również trzy placówki oświatowo – wychowawcze nie podległe administracyjnie Powiatowi, w tym:

- Zespół Szkół Leśnych w Warcinie.

Mieszkańcy powiatu słupskiego mają małe możliwości korzystania z ofert kształcenia oferowanych przez uczelnie wyższe zlokalizowane na terenie powiatu. Do głównych uczelni działających w powiecie słupskim zaliczyć można Filię Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni – w Ustce oraz Wyższą Szkołę Humanistyczno-Ekonomiczną w Łodzi - Punkt Informacyjno-Rekrutacyjny w Kobylnicy Słupskiej.

Ponadto mieszkańcy powiatu słupskiego korzystają z możliwości kształcenia na poziomie wyższym, jakie daje im miasto Słupsk i zlokalizowane na jego terenie uczelnie.

Wychowanie przedszkolne prowadzone jest w przedszkolach i punktach przedszkolnych samorządowych oraz placówkach niepublicznych. Poniższa tabela przedstawia wykaz przedszkoli i punktów przedszkolnych funkcjonujących na terenie powiatu.

Tabela 42 Wykaz przedszkoli i placówek przedszkolnych w powiecie słupskim

Lp.	Nazwa placówki	Gmina	Adres
1.	Przedszkole Niepubliczne	Gmina Dębica Kaszubska	Niepogłędzie 19 77-248 Dębica Kaszubska
2.	Przedszkole- Niepubliczne „Kubuś Puchatek”	Gmina Główny	Pobłocie 41 76-220 Główny
3.	Punkt Przedszkolny w Borzęcinie (niepubliczny)	Gmina Dębica Kaszubska	76-248 Dębica Kaszubska Borzęcino 33
4.	Punkt Przedszkolny w Zespole Szkół w Redzikowie	Gmina Słupsk	Redzikowo 16a 76-200 Słupsk
5.	Punkt Przedszkolny w Podwilczynie (niepubliczny)	Gmina Dębica Kaszubska	76-248 Dębica Kaszubska Podwilczyn 27
6.	Punkt Przedszkolny w Modrzejewie	Gmina Tuchomie	Modrzejewo 37 77-133 Tuchomie
7.	Punkt Przedszkolny w Kramarzynie	Gmina Tuchomie	ul. Pomorska 56 77-135 Kramarzyna
8.	Punkt Przedszkolny w Tuchomiu	Gmina Tuchomie	ul. ks. Jana Hinza 1 77-133 Tuchomie
9.	Społeczne Przedszkole	Gmina Główny	Szczyrkowice 76-220 Główny
10.	Przedszkole	Gmina Potęgowa	ul. Głowackiego 5 76-230 Potęgowa
11.	Przedszkole Gminne	Gmina Słupsk	Osiedle 27a, 76-219 Jezierzyc 76-204 Słupsk 6
12.	Przedszkole Ekologiczne – Językowe „Poziomka”	Gmina Słupsk	Włynkówko, ul. Aleja Nad rzeką 9 76-200 Słupsk
13.	Punkt Przedszkolny w Głobinie	Gmina Dębica Kaszubska	Szkoła Podstawowa w Głobinie Głobino, 76-200 Słupsk
14.	Punkt Przedszkolny w Kusowie	Gmina Dębica Kaszubska	Świetlica wiejska w Kusowie Kusowo 1, 76-245 Kusowo
15.	Punkt Przedszkolny we Włynkówku	Gmina Słupsk	Szkoła Podstawowa we Włynkówku, ul. Błękitna 17 76-200 Słupsk
16.	Gminne Przedszkole	Gmina Smółdzino	ul. Kościuszki 24 76-214 Smółdzino
17.	Niepubliczny Dom Przedszkolaka "Pluszowy Zakątek" (niepubliczne przedszkole)	Gmina Kobylnica	ul. Główna 70 76-251 Kobylnica

18.	Miejskie Przedszkole nr 1 w Ustce	Miasto Ustka	ul. Piłsudskiego 2 76-270 Ustka
19.	Miejskie Przedszkole nr 2 w Ustce	Miasto Ustka	ul. Żeromskiego 13 76-270 Ustka
20.	Miejskie Przedszkole nr 3 w Ustce	Miasto Ustka	ul. Darłowska 14 76-270 Ustka
21.	Punkt Przedszkolny (niepubliczny)	Gmina Damnica	Domaradz 1, 76-231 Damnica

Źródło: Kuratorium Oświaty w Gdańsku.

Tabela 43 Wykaz szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na terenie powiatu słupskiego

Nazwa placówki		Ogółem	
		Liczba uczniów	Liczba oddziałów
Lp.			
SZKOŁY PODSTAWOWE			
1.	Szkoła podstawowa nr 1 im. kpt. Leonida Teligi w Ustce	437	18
2.	Szkoła podstawowa nr 2 im. Bolesława Romanowskiego w Ustce	532	24
3.	Szkoła Podstawowa im. Wandy Chotomskiej w Domaradzu	65	7
4.	Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 2 przy Specjalnym Ośrodek Szkolno-Wychowawczym	23	3
5.	Szkoła podstawowa w Zagórzycy (ZS im. Zjednoczonej Europy)	115	7
6.	Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Damnie	173	9
7.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II w Damnicy	136	5
8.	Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Gogolewie	105	8
9.	Szkoła Podstawowa im. Leśników Polskich w Motarzynie	134	9
10.	Społeczna Szkoła Podstawowa w Niepogłędziu	-	-
11.	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Dębnicy Kaszubskiej	424	21
12.	Społeczna Szkoła Podstawowa w Szczypkowicach	-	-
13.	Szkoła Podstawowa w Żelkowie	116	7
14.	Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Główniczach	300	14
15.	Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima w Pobłociu	154	10
16.	Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Stowiecinie	105	7
17.	Szkoła Podstawowa im. Andrzeja Grubby w Przytocku	79	7
18.	Szkoła Podstawowa im. ppor. Tadeusza Bielaka	342	16
19.	Szkoła Podstawowa im. ks. prałata Alfreda Osipowicza w Warcinie	106	7
20.	Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Barcinie	98	7
21.	Szkoła Podstawowa w Biesowicach	83	7
22.	Szkoła Podstawowa im. ks Stanisław Augustyńczyka w Korzybiu	86	7
23.	Szkoła Podstawowa im. Książąt Pomorskich w Słonowicach	140	8
24.	Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Kończewie	104	7
25.	Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Kwakowie	113	7
26.	Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Kobylnicy	276	15
27.	Szkoła Podstawowa im. Polskich Noblistów	143	7
28.	Szkoła Podstawowa im. Lucjana Kowalskiego w Skórowie	84	8
29.	Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Łupawie	201	12
30.	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Potęgowie	243	14
31.	Szkoła Podstawowa im. gen. Stefana Roweckiego -	80	7

	"Grotą" we Wrześciu		
32.	Szkoła Podstawowa im. Leopolda Staffa we Włynkówku	145	7
33.	Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Bierkowie	144	8
34.	Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Głobinie	153	7
35.	Szkoła Podstawowa (ZS im. Cz. Miłosa w Siemianicach)	166	7
36.	Szkoła Podstawowa (im.majora Henryka Sucharskiego) w Jezierzycach	186	10
37.	Szkoła Podstawowa w Redzikowie	123	6
38.	Szkoła Podstawowa im. Anny Skwarczyńskiej w Gardnie Wielkiej	74	7
39.	Szkoła Podstawowa w Smołdzinie	148	9
40.	Szkoła Podstawowa w Charnowie	72	7
41.	Szkoła Podstawowa w Gąbinie	56	6
42.	Szkoła Podstawowa w Wytownie	62	7
43.	Szkoła Podstawowa im. por. W.Dzięgielewskiego w Zaleskich	108	7
44.	Spółeczna Szkoła Podstawowa w Pęplinie	-	-
45.	Szkoła Podstawowa w Objeździe	127	7
GIMNAZJA			
1.	Gimnazjum im. gen. Mariusza Zaruskiego w Ustce	510	22
2.	Spółeczne Gimnazjum Usteckiego Towarzystwa Oświatowego w Ustce	-	-
3.	Gimnazjum nr 2 w Ustce	72	6
4.	Gimnazjum Specjalne Nr 2 przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Damnicy	40	6
5.	Gimnazjum w Zagórzycy (ZS im. Zjednoczonej Europy)	58	3
6.	Gimnazjum im. Noblistów Polskich w Damnie	82	5
7.	Gimnazjum nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Damnicy	125	6
8.	Spółeczne Gimnazjum w Niepogłędzie	-	-
9.	Gimnazjum im. Czesława Miłosa w Dębicy Kaszubskiej	327	15
10.	Spółeczne Gimnazjum w Szczypkowicach	-	-
11.	Gimnazjum w Żelkowie	50	3
12.	Gimnazjum w Główczykach	176	9
13.	Gimnazjum w Pobłociu	77	5
14.	Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego w Stowięcinie	43	3
15.	Gimnazjum im. Karola Wojtyły w Kępicach	204	10
16.	Gimnazjum im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Barcinie	56	3
17.	Gimnazjum w Biesowicach	68	3
18.	Gimnazjum im. ks. Stanisława Augustyńczyka w Korzybiu	38	3
19.	Gimnazjum im. Zjednoczonej Europy w Kobylnicy	225	11
20.	Gimnazjum w Sycewicach	102	6
21.	Publiczne Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Łupawie	103	6
22.	Publiczne Gimnazjum w Potęgowie	164	10
23.	Gimnazjum w Siemianicach (ZS im. Cz. Miłosa w Siemianicach)	211	9
24.	Gimnazjum w Jezierzycach	118	6
25.	Gimnazjum w Redzikowie	158	6
26.	Gimnazjum w Smołdzinie	93	6
27.	Spółeczne Gimnazjum w Pęplinie	-	-
28.	Publiczne Gimnazjum w Objeździe	103	6
SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA			
1.	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (ZSO im. Mikołaja Kopernika) w Ustce	0	0
2.	Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Ustce	179	6
3.	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Ustce	10	1
4.	Technikum przy ZST w Ustce	130	6
5.	Technikum Uzupełniające przy ZST w Ustce	0	0
6.	Technikum Uzupełniające dla Dorosłych przy ZST w Ustce	42	2
7.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa przy ZST w Ustce	78	4
8.	Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy przy	29	5

	Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Damnicy		
9.	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Dębnicy Kaszubskiej	0	0
10.	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Głównych	5	1
11.	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Głównych	7	1
12.	Technikum Leśne (Zespół Szkół Leśnych) w Warcinie	257	9
13.	Jednoroczna Policealna Szkoła Edukacji Innowacyjnej w Kobylnicy	-	-
14.	Ośrodek Doksztalania i Doskonalenia Zawodowego "LEDOR" w Kobylnicy	0	0
15.	Pomorskie Centrum Kształcenia Ustawicznego w Kobylnicy	-	-

Źródło: Dane identyfikacyjne szkół i placówek według danych SIO z 30 września 2010r. (Starostwo Powiatowe w Słupsku).

Na terenie powiatu słupskiego działają również niepubliczne szkoły¹⁸:

➤ ponagimnazjalne

- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące d/D Edukacji Innowacyjnej w Kobylnicy,
- Liceum Ogólnokształcące d/D Edukacji Innowacyjnej w Kobylnicy.

➤ policealne

- Jednoroczna Policealna Szkoła Edukacji Innowacyjnej w Kobylnicy.

Ponadto młodzież z terenu powiatu może uczestniczyć w zajęciach sportowych organizowanych przez liczne kluby sportowe wpisane do ewidencji Starostwa Powiatowego w Słupsku:

- UKS „Tęcza” Łupawa
- UKS „Piaś” SP Wrzeście
- UKS „Sparta” SP Sycewice
- UKS „Bałtyk” Ustka
- UKS „Atlas” SP Główny
- UKS w Zagórzycy
- UKS „Start” w Główny
- UKS przy SP w Damnicy
- UKS „Mikołajek” w Gardnie Wielkiej
- UKS „Fala” przy SP w Ustce
- UKS „Orzeł” przy SP w Objeździe
- UKS „Orliki” SP w Jezierzycach
- UKS „Olimpijczyk” SP w Kwakowie
- UKS „Orion” SP w Potęgowie
- UKS „Olimp” w Dębicy Kaszubskiej
- UKS „Słupia” w Ustce
- Międzyszkolny Klub Karate Kyokushin w Ustce przy SP Nr 1
- UKS „Albatros Redzikowo” SP Redzikowo
- UKS „Sokół” w Warcinie przy Zespole Szkół Leśnych w Warcinie
- UKS „Łupawia” przy Gimnazjum w Łupawie
- UKS „OPTY” w Ustce
- UKS „ORLIK” w Siemianicach
- UKS „ORZEŁ” SP Kończewo
- UKS „ZEFIR” przy Gimnazjum w Potęgowie
- UKS „Słowniec” przy Publicznym Gimnazjum w Objeździe
- UKS „Victoria” w Dębicy Kaszubskiej
- Harcerski Klub Sportowy „LOTNA” w Redzikowie
- UKS „PIAST-B” w Kobylnicy

¹⁸ Źródło: Kuratorium Oświaty w Gdańsku.

- UKS „START” SP w Motarzynie
- UKS Lekkiej Atletyki i Piłki Nożnej "ROWOKÓŁ" w Smołdzinie
- UKS MODERN JI-JITSU "GEPARD" w Ustce
- UKS "Pierre Rene Tennis Team Club" w Ustce
- UKS "ORZEŁ" Słonowice
- UKS "Kyokushin Karate Kępice Oyama"

2.5.7 Struktura organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu słupskiego stanowią wartościowy potencjał, który w istotnym stopniu przyczynia się do budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Na terenie poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

- **Gmina DAMNICA**

- Stowarzyszenie Producentów Trzody Chlewnej DAMROL w Damnicy
- Klub Sportowy Damnica
- Zespół Sportowy POLONEZ w Bobrownikach
- Stowarzyszenie "PROMYK" w Damnicy
- Stowarzyszenie na Rzecz Propagowania Inicjatywy Kulturalnych, Społecznych oraz Promocji Gminy Damnica "Drewniany Kamień" w Damnicy
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół w Damnie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Damnicy

- **Gmina DĘBNICA KASZUBSKA**

- Klub Sportowy "BŁĘKITNI" w Motarzynie
- Klub Sportowy "SKOTAWIA" w Dębicy Kaszubskiej
- Klub Sportowy "SKOTAWA" Budowo
- Stowarzyszenie "SPERANDA" w Niepogłędziu
- Klub "SMOKI" Podole Małe
- Stowarzyszenie Producentów Truskawek "Dobra Truskawka" w Dębicy Kaszubskiej
- Pomorskie Stowarzyszenie Odnowy Wsi w Niepogłędziu
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Dębica Kaszubska
- Stowarzyszenie Rozwoju i Integracji Wsi OGNIWO w Jaworach
- Stowarzyszenie Gogolewianki w Gogolewie
- Stowarzyszenie Inicjatywa w Dobrej
- Stowarzyszenie Rozwoju Szkoły Podstawowej Im. Adama Mickiewicza w Gogolewie "ZŁOTE RUNO"
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół w Dębicy Kaszubskiej "Edukacja Dla Przyszłości" w Dębicy Kaszubskiej (posiada status organizacji pożytku publicznego)
- Stowarzyszenie "Ludzie ludziom" z siedzibą w Grabinie
- Stowarzyszenie Inicjatyw Borzęcino
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju i Aktywizacji Społeczeństwa "EMPATIA"
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Dębica Kaszubska "AVANTI" w Dębicy Kaszubskiej
- Ochotnicza Straż Pożarna w Borzęcinie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Budowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dębicy Kaszubskiej
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gogolewie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Niepogłędziu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Podolu Małym
- Ochotnicza Straż Pożarna w Podwilczynie

- **Gmina GŁÓWCZYCE**

- Główny Ośrodek Wspierania Aktywności Lokalnej
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Szczypkowiec w Szczypkowicach
- Stowarzyszenie „Ochronka” w Wykosowie (działalność zawieszona)
- Gminne Wspieranie Inicjatyw Społecznych w Głównych
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dargolezie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gorzynie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Głównych
- Ochotnicza Straż Pożarna w Izbicy
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pobłociu

- **Miasto i Gmina KĘPICE**

- Stowarzyszenie Obrony Praw Bezrobotnych w Kępicach
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Leśnej w Warcinie
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Kępice
- Ochotnicza Straż Pożarna w Mzdowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kępicach
- Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych "Przyjazna Dłoń" w Kępicach

- **Gmina KOBYLNICA**

- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych "GMINA 2010" w Kobylnicy
- Samopomocowe Stowarzyszenie Kobiet "Wiejskie Klimaty" w Kobylnicy
- Klub Sportowy "GRANIT" Kończewo
- Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Kobylnica
- Stowarzyszenie Hodowców i Producentów Świni Złotnickiej Psstrej "ŁACIATA" w Komorczynie
- Stowarzyszenie Sportowe VICTORIA we Wrzanej
- Stowarzyszenie Sportowe "Słupia" Płaszewo
- Stowarzyszenie Kobięcej Koszykówki "HIT KOBYLNICY" w Kobylnicy
- Międzynarodowa Organizacja Soroptimist International Klub w Słupsku z siedzibą w Kobylnicy
- Stowarzyszenie na Rzecz innowacji w Edukacji i Kulturze w Kobylnicy
- Słupskie Stowarzyszenie "KRAV-MAGA"
- Ochotnicza Straż Pożarna w Lubuniu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sierakowie
- Ochotnicza Straż Pożarna we Wrzanej
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sycewicach

- **Gmina POTĘGOWO**

- Stowarzyszenie Samorządowe Inicjatyw Lokalnych w Potęgowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Głuszynku
- Ochotnicza Straż Pożarna w Łupawie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Potęgowie

- **Gmina SŁUPSK**

- Pomorskie Stowarzyszenie Pilotów Wojskowych w Redzikowie
- Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej "STAL" w Jezierzycach
- Klub Sportowy "DĄB" Kusowo
- Stowarzyszenie WSI KRAINY W KRATĘ w Krzemienicy
- Stowarzyszenie "DAĆ SZANSE" we Wrześcu
- Stowarzyszenie Rozwoju Obszarów Wiejskich "NOWATOR" w Strzelinie
- Stowarzyszenie Przyjaciół 28 Słupskiego Pułku Lotnictwa Myśliwego w Redzikowie
- Stowarzyszenie Tenisowe w Redęcinie
- Słupskie Stowarzyszenie Agroturystyczne "POMORZANIE I KASZUBI" w Strzelinie
- Pomorskie Stowarzyszenie "Nasze Środowisko" w Bruskowie Wielkim
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół im. Czesława Miłosa w Siemianicach "Edukacja na miarę czasu" - organizacja pożytku publicznego

- Stowarzyszenie "ZACISZE" w Lubuczewie
- Stowarzyszenie "STRAŻ OCHRONY ZWIERZĄT" w Siemianicach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Swołowie
- Stowarzyszenie Wiejskie "Nasza Krępa"
- Ochotnicza Straż Pożarna we Włynkowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kusowie
- Stowarzyszenie Wiejskie "Wspólnie dla Jezierzyc" z siedzibą w Jezierzycach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wiklinie

- **Gmina SMOŁDZINO**

- Stowarzyszenie Rozwoju Turystyki Wiejskiej "SŁOWINIEC"
- Stowarzyszenie REVECOL MONS w Smołdzinie
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Smołdzino
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Regionu Słowińskiego w Klukach
- Stowarzyszenie Mieszkańców Smołdzińskiego Lasu "Wspólna Sprawa" w Smołdzinie
- Stowarzyszenie "Pomagamy Piotrowi" w Żelazie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gardnie Wielkiej
- Ochotnicza Straż Pożarna w Łokciowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sieciach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Smołdzinie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wierzchocinie
- Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej "Razem Zrobimy Wiele" w Żelazie

- **Miasto USTKA**

- Stowarzyszenie Prywatnych Inicjatyw w mieście Ustka
- Towarzystwo Przyjaciół Ustki w Ustce
- Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Ustki
- Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Dziecka PATRON w Ustce
- Usteckie Forum Turystyczne
- Gminny Klub Sportowy w Ustce
- Stowarzyszenie Turystyczno-Sportowe "USTKA"
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom "Przystań" w Ustce
- Stowarzyszenie Gastronomii i Handlu w Ustce
- Stowarzyszenie "BENE VITA" w Ustce (posiada status organizacji pożytku publicznego)
- Ustecki Uniwersytet Trzeciego Wieku - Żyj Kolorowo w Ustce (posiada status organizacji pożytku publicznego)
- Niezależne Forum Samorządowe Ziemi Usteckiej
- Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych, Niepełnosprawnych, Osób Starszych oraz Dzieci DOMINO" w Ustce
- Usteckie Towarzystwo Oświatowe w Ustce
- Związek Rybaków Polskich w Ustce
- Lokalna Organizacja Turystyczna "Ustka"
- Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Ustce (Oddział Terenowy)
- Stowarzyszenie USTKA OFFROAD KLUB w Ustce
- Stolica "Dolina Marszewa" w Ustce
- Stowarzyszenie Życzliwych Ustce
- Stowarzyszenie "Forum Kowalskiego" w Ustce
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ustce
- Stowarzyszenie Miłośników Fortyfikacji w Ustce

- **Gmina USTKA**

- Stowarzyszenie Właścicieli Domków Letniskowych w Rowach
- Klif - Stowarzyszenie Turystyczne Gminy Ustka
- Gminny Klub Sportowy "Wybrzeże" w Objeździe
- Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Miejscowości Rowy "BAŁTYCKIE ROWY" w Rowach
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych "Przyjaciół" w Machowinku

- Stowarzyszenie Na Rzecz Obrony Demokracji - Stop Korupcji w Przewłocze
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Dorosłym "Przystań" w Niestkowie
- Stowarzyszenie dla Europy w Zimowiskach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Duninowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Objeździe
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pęplinie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rowach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Zaleskich
- Ochotnicza Straż Pożarna w Starkowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Możdżanowie
- Stowarzyszenie Promocji Rozwoju Obszarów Morskich w Charnowie
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych "RAZEM - WSZYSTKO"
- Stowarzyszenie "Pedagogów i Przyjaciół Dzieci w Ustce"
- **Miasto Słupsk (wspólnie z powiatem)**
 - Stowarzyszenie "Bezpieczny Region Słupski" z siedzibą w Słupsku
 - Stowarzyszenie Autorów ZAiKS - inspektorat w Słupsku
- **Stowarzyszenia zwykłe:**
 - Towarzystwo Pomocy Dzieciom "DAR SERCA" w Ustce
 - Wspólnota Mieszkaniowa "BARAK" w Lubuczewie
 - Stowarzyszenie Hodowców Zwierząt Futerkowych "LIS POLSKI" w Zajączkowie
 - Stowarzyszenie "GABLUS - Fan Klub" w Dębnicy Kaszubskiej
 - Stowarzyszenie Budowy Wodociągów w Dębinie
 - Stowarzyszenie Obrony Mieszkańca w Ustce
 - Stowarzyszenie "Korpus Północ" w Ustce
 - Stowarzyszenie na Rzecz Budowy Sieci Kanalizacyjnej i Wodociągowej w Grabnie
 - Osiedle Greenland w Ustce
 - Stowarzyszenie "Na rzecz wszystkich istot" Duninówko
 - Stowarzyszenie Turystyczne Gminy Ustka "Promyk Bursztynu" w Przewłocze
 - Stowarzyszenie "W obronie życia" w Bydlinie
 - S.H.A.F.T Stowarzyszenie AIR SOFT USTKA
- **Fundacje:**
 - Fundacja Słupskie Skrzydła w Redzikowie
- **Stowarzyszenia sportowe wpisane do ewidencji stowarzyszeń kultury fizycznej w Starostwie:**
 - Klub Sportowy „Dom-Star” w Domaradzu
 - Pomorski Związek Kulturystyki i Fitnes w Ustce
 - Gminne Towarzystwo Sportowe „Sokół” Szczypkowie \
 - Ludowy Zespół Sportowy „Orkan-Seeger” w Cecenowie
 - Klub Sportowy „Rowokół” w Smołdzinie
 - Kępicki Klub Piłkarski „Garbarnia” w Kępicach
 - Klub Sportowy „Jantaria” w Pobłociu
 - Stowarzyszenie Sportowe "Pomorze Potęgowe" w Potęgowie
 - Usteckie Stowarzyszenie Sympatyków Sportu w Ustce
 - Klub Tenisa Stołowego Ustka w Ustce
 - Klub Sportowy „Tukan” Wysoczańscy w Wielichowie
 - Stowarzyszenie Sympatyków Piłki Ręcznej „Szczypiorniak-Ustka” w Ustce
 - Sportowy Klub Jeździecki „Nostalgia” w Polanicach
 - Klub Sportowy „Sparta” w Sycewicach
 - Klub Sportowy „Słupia” w Kobylnicy
 - Klub Sportowy „Sokół” w Kuleszewie
 - Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Heros” w Ustce

- Miejski Klub Sportowy „JANTAR” w Ustce,
- Ludowy Zespół Sportowy „WIRAŻ” w Kruszynie
- Klub Sportowy „Szansa” w Siemienicach
- Ludowy Klub Sportowy „ECHO” w Biesowicach
- Ustecki Szkolny Związek Sportowy w Ustce
- Klub Sportowy „JUDO ŁUPAWA” w Łupawie
- Klub Sportowy „UNIA” Korzybie
- Lekkoatletyczny Klub Sportowy „JANTAR” w Ustce
- Stowarzyszenie Sportowe „Klub Sportowy” Włynkówko
- Stowarzyszenie Sportowe MALCZKOWO-ŁUPAWA w Malczkowie
- Klub Sportowy „SWE POL LINK” Bruskowo Wielkie
- Jacht Klub „Ustka” w Ustce
- Stowarzyszenie Sportowe „Krokusy Stowięcino” w Stowięcinie
- Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Słupia” w Kobylnicy
- Gminny Klub Sportowy Kępice
- Stowarzyszenie Sportowe „Klub Sportowy Bista” Machowino
- Stowarzyszenie Sportowe Klub Sportowy „Słupia” Charnowo
- Klub Sportowy STUDNICA Przytocko
- Główny Towarzystwo Sportowe „BŁĘKITNI” w Głównych
- Wiejski Klub Sportowy „BARTON” w Barcinie
- Stowarzyszenie Sympatyków Koszykówki w Kobylnicy
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sportu i Rekreacji „R.S. i R. BIELIK” w Bolesławicach
- Stowarzyszenie Sportowo Integracyjne „AKTYWNI DAMNICA” w Bobrownikach

2.6 WALORY KULTUROWE

2.6.1 Obiekty architektury i budownictwa

Poniższa tabela zawiera wykaz zabytków, których właścicielem jest powiat słupski:

Tabela 44 Zabytki nieruchome

Lp.	Gmina	Miejsco wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestr zabytków	Data wpisu do rejestr zabytków	Nr decyzji
1.	Damnica	Bobrowniki	Pałac i park	1864-1865r.	A - 1156	14-04-1987	KL II - 5340/12/87
2.	Damnica	Damnica	Zespół pałacowo- parkowy	1900 r.	A - 1148	12-03-1987	KL.II- 5340/6/87
3.	Damnica	Damnica	Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej	1906/1907r.	A - 1703	30-12-1999	SOZ/D -I- 5340/10/99
4.	Damnica	Damno	Kościół parafialny p.w. św. Judyty Tadeusza Ap.	1879 r.	A - 1692	11-06-1999	SOZ/D -I- 5340/3/99
5.	Damnica	Domaradz	Park i pawilon parkowy	ok. poł. XIX w.	A - 363	12-04-1965	KL.IV- Oa/43/65
6.	Damnica	Karżniczka	Pałac i park	k. XVIII w., 2 poł. XIX w.	A - 341	28-04-1964	KL.IV- Oa/44/64
7.	Damnica	Święcicho wo	Dwór i park	poł. XIX w.	A - 405	15-02-1966	KL.IV- Oa/25/66
8.	Dębica Kaszubska	Starnice	Zespół dworsko- pałacowy (dwór, pałac)	kon. XVIII w., poł. XIX w.	A - 404	15-02-1966	KL.IV- Oa/25/66
9.	Dębica Kaszubska	Budowo	Kościół	1 poł. XIV, XVII-XVIII w.	A - 230	29-08-1961	361
10.	Dębica Kaszubska	Dębica Kaszubska	Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciela z otoczeniem	1584, 1781- 1786 r.	A - 184	08-06-1960	289

Lp.	Gmina	Miejsco-wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków	Nr decyzji
11.	Dębica Kaszubska	Dobieszewo	Kościół parafialny p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika z otoczeniem	XVII w.	A - 185	08-06-1960	290
12.	Dębica Kaszubska	Kotowo	Dwór z parkiem	pocz. XX w.	A - 1149	12-03-1987	KL II-5340/3/87
13.	Dębica Kaszubska	Krzynia	Park	II poł. XIX w.	A - 1595	23-04-1996	PSOZ-I-5340/9/96
14.	Dębica Kaszubska	Krzywań	Zespół parkowo-pałacowy (pałac, park)	2 poł. XVIII, XIX w.	A - 1199	28-01-1988	KL II - 5340/1/88
15.	Dębica Kaszubska	Motarzyno	Pałac i park	1868 r.	A - 1503	27-12-1994	PSOZ - I - 5340/23/94
16.	Dębica Kaszubska	Podole Małe	Park	XIX w.	A - 1630	06-05-1997	PSOZ - I - 5340/16/97
17.	Główny	Cecenowo	Pałac i park	XVIII-XIX w.	A - 196	02-02-1961	319
18.	Główny	Cecenowo	Kościół parafialny	1867-1868 r.	A - 1418	08-10-1993	PSOZ - I - 5340/39/93
19.	Główny	Główny	Pałac i park	poł. XIX w., 1910/11	A - 1171	01-07-1987	KL II - 5340/21/87
20.	Główny	Główny	Zespół kościelny; kościół, 2 kaplice, plebania	1891 r., 1869 r., pocz. XX w., poł. XIX w.	A - 1425	17-11-1993	PSOZ - I - 5340/38/93
21.	Główny	Górzyno	Pałac i park	poł. XIX w., 1910/1911 r.	A - 1114	27-05-1986	KL II - 5340/3/86
22.	Główny	Podole Wielkie	Pałac i park	XIX w.	A - 407	15-02-1966	KL.IV-Oa-23/66
23.	Główny	Równo	Park	poł. XIX w.	A - 1197	31-12-1987	KL II - 5340/40/87
24.	Główny	Skórzyno	Pałac i park	poł. XIX w.	A - 206	02-02-1961	312
25.	Główny	Stowięcino	Park	pocz. XIX w.	A - 207	02-02-1961	314
26.	Główny	Stowięcino 17	Kościół p.w. św. Stanisława Biskupa Męczennika z otoczeniem	XV, XVIII w.	A - 208	02-02-1961	313
27.	Główny	Szczyrkowice	Pałac i park	I poł. XIX w.	A - 211	02-02-1961	309
28.	Główny	Wielka Wieś	Pałac i park	1 poł. XIX w.	A - 1157	14-04-1987	KI-II-5340/13/87
29.	Główny	Wolinia	Pałac i park	XVIII w., XIX w.	A - 183	25-05-1960	288
30.	Główny	Wykosowo	Pałac i park	1870 r.	A - 406	15-02-1966	KL.IV-Oa-
31.	Główny	Żelkowo	Park	koniec XIX w.	A - 1198	21-01-1988	KL-II-5340/39/87
32.	Główny	Żoruchowo	Pałac i park	1833 r.	A - 226	08-05-1961	323
33.	gmina miejska Ustka	Ustka	Kościół parafialny	1885 r.	A - 1407	30-08-1993	PSOZ - 5340/42/93
34.	gmina miejska Ustka	Ustka, Limanowski 1	Latarnia morska	1892 r.	A - 1408	30-08-1993	PSOZ - 5340/45/93
35.	gmina miejska Ustka	Ustka, Żeromskiego 1	Zespół mieszkalno-gospodarczy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy	ok. 1900 r.	A - 1598	22-05-1996	PSOZ - I - 5340/5/96
36.	gmina miejska Ustka	Ustka, Kopernika 5	Willa z oficyną i ogrodem	1 ćw. XX w.	A - 1613	12-12-1996	PSOZ - I 5340/35/96
37.	gmina miejska Ustka	Ustka, Ks. Kardynała Wyszyńskiego 3	Budynek urzędu miejskiego	1911 r.	A - 1756	01-04-2005	PWKZ.R.4190 - 1/2075/2005

Lp.	Gmina	Miejsco wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestr zabytków	Data wpisu do rejestr zabytków	Nr decyzji
38.	gmina miejska Ustka	Ustka, Czerwony h Kosynieró w 21 a	Budynek mieszkalny	1804 r.	A - 1786	30-06-2006	PWKZ.R.4190 -13 /1037/2006
39.	gmina miejska Ustka	Ustka, Marynarki Polskiej 10	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	A - 92	15-10-1958	161
40.	gmina miejska Ustka	Ustka	Układ urbanistyczny	k. XVIII w.	A - 79	29-08-1957	150
41.	gmina miejska Ustka	Ustka, Chopina 8- 8a	Budynek mieszkalny	1890 r.	A - 1285	01-09-1989	KLII - 5340/18/89
42.	gmina miejska Ustka	Ustka, Chopina 4	Budynek mieszkalny	1887 r.	A - 1661	27-04-1998	PSOZ - I- 5340/11/98
43.	gmina miejska Ustka	Ustka, Bulwar Portowy 6	Bdynek Spichlerza	przełom XIX i XX w.	A-1857	12-10-2009	PWKZ.R4190/ 9/2114/2009
44.	Kępice	Barcino 16	Zespół pałacowo - parkowy	1740 r.	A - 117	22-09-1959	211
45.	Kępice	Barcino	Kościół parafialny p.w. Św. Anny z otoczeniem	2 poł. XVI, XVII, 1864-1865	A - 158	23-03-1960	259
46.	Kępice	Biesowice	Kościół parafialny p.w. św. Andrzeja Boboli	XIX w.	A - 1034	17-10-1983	KL.III- 5340/4/83
47.	Kępice	Biesowice 20	Dawna plebania	XIX/XX w.	A - 1034	17-10-1983	KL II- 5240/4/83
48.	Kępice	Biesowice	Zespół pałacowo - parkowy	poł. XIX w., 1923 - 1924	A - 1035	12-03-1987	KL II- 5340/4/87
49.	Kępice	Bronowo 14	Lamus dworski nr 32	pocz. XIX w.	A - 159	23-03-1960	260
50.	Kępice	Ciecholub	Kościół ewangelicko- augsburski z otoczeniem	1799, 1911 r.	A - 343	18-03-1965	KL.IV-Oa/9/65
51.	Kępice	Ciecholub	Park podworski	XIX w.	A - 160	23-03-1960	261
52.	Kępice	Osowo	Kościół	1500, 1711 r., 2 poł. XVIII, XIX w.	A - 163	23-03-1960	267
53.	Kępice	Płocko	Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Bolesnej	lata 30-te XX w.	A - 346	18-03-1965	KL.IV-Oa- /15/65
54.	Kępice	Płocko	Pałac z oficyną	2 poł. XIX w.	A - 347	18-03-1965	KL.IV-Oa- /16/65
55.	Kępice	Przytocko	Park	XIX w.	A - 1702	22-12-1999	SOZ/D-I- 5340/11/99
56.	Kobylnica	Bzowo	Park	poł. XIX w.	A - 1684	22-12-1998	PSOZ-I- 5340/26/98
57.	Kobylnica	Kobylnica	Kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	XIV w., 1931 r.	A - 392	21-12-1965	KL.IV-Oa- /120/65
58.	Kobylnica	Kończewo	Pałac i park	k. XIX w.	A - 1173	01-07-1987	KL II- 5340/23/87
59.	Kobylnica	Kuleszewo	Kościół filialny p.w. św. Józefa z otoczeniem	poł. XVIII w.	A - 200	02-02-1961	305
60.	Kobylnica	Kwakowo	Kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny z otoczeniem	XIV w.	A - 393	21-12-1965	KL.IV-Oa- /121/65
61.	Kobylnica	Łosino	Park	I poł. XIX w.	A - 1596	23-04-1996	PSOZ-I- 5340/10/96

Lp.	Gmina	Miejsco wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestr zabytków	Data wpisu do rejestr zabytków	Nr decyzji
62.	Kobylnica	Sierakowo	Kościół filialny p.w. Wniebowzięcia NMP z otoczeniem	XV w., 1736 r.	A - 204	02-02-1961	306
63.	Kobylnica	Sierakowo	Dwór	ok. 1800 r.	A - 205	02-02-1961	311
64.	Kobylnica	Słonowice	Kościół parafialny p.w. św. Stanisława Kostki	XIV w.	A - 403	1502-1966	KL.IV-Oa- /24/66
65.	Kobylnica	Sycewice	Park	k. XVIII, XIX w.	A - 1170	15-06-1987	KL II- 5340/6/87
66.	Kobylnica	Ściegnica	Pałac z parkiem	1880-1890	A - 1147	12-03-1987	KL II- 5340/5/87
67.	Kobylnica	Zajączkowo	Pałac z parkiem	1835 r., 1 ćw. XX w.	A - 1566	03-10-1995	PSOZ-I- 5340/14/95
68.	Kobylnica	Zębowo	Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Wspomożenia Wiernych z otoczeniem	XV w.	A - 225	08-05-1961	320
69.	Potęgowo	Czerwień	Dwór i park	2 poł. XIX w.	A - 1182	21-07-1987	KL II- 5340/30/87
70.	Potęgowo	Głuszyno	Pałac i park	pocz. XX w.	A - 1609	25-11-1996	PSOZ-I- 5340/24/96
71.	Potęgowo	Grąbkowo	Pałac i park	2 poł. XIX w.	A - 1175	01-07-1987	KL II-
72.	Potęgowo	Karżnica	Pałac i park	2 poł. XIX w.	A - 1174	01-07-1987	KL II-
73.	Potęgowo	Łupawa	Park podworski	XIX w.	A - 110	15-07-1959	201
74.	Potęgowo	Łupawa	Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej z otoczeniem	1772 r.	A - 201	02-02-1961	310
75.	Potęgowo	Malczkowo	Park	2 poł. XIX w.	A - 1612	11-12-1996	PSOZ-I- 5340/11/96
76.	Potęgowo	Poganice 2	Młyn wodny	ok. poł. XIX w.	A - 400	15-02-1966	KL.IV-Oa- /18/66
77.	Potęgowo	Poganice	Zespół parkowo-pałacowy	pocz. XX w.	A - 1737	12-08-2002	SOZ/D-I-5340 /3/2002
78.	Słupsk	Bierkowo 16	Chata	1857 r.	A - 361	12-04-1965	KL.IV- Oa/41/65
79.	Słupsk	Bruskowo Wielkie	Kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP	1863 r.	A - 1739	07-11-2002	SOZ/D-I-5340 /7/2002/7604
80.	Słupsk	Gać Leśna	Dwór i park	1 poł. XVIII, XIX w.	A - 198	02-02-1961	301
81.	Słupsk	Grąsino	Dwór	1825 r.	A - 455	04-08-1967	KL.IV-Oa/9/67
82.	Słupsk	Jezierzyce	Park	XVIII/XIX w.	A - 1232	21-06-1988	KL -II- 5340/22/88
83.	Słupsk	Karzcino	Dwa budynki gospodarcze (magazyn i stajnia)	ok. poł. XIX w.	A - 456	04-08-1967	KL.IV-Oa- /10/67
84.	Słupsk	Kukowo	Pałac i park	k. XIX, pocz. XX w.	A - 1556	17-07-1995	PSOZ-I- 5340/15/95
85.	Słupsk	Lubuczewo	Park	poł. XIX w.	A - 1632	03-06-1997	PSOZ-I- 5340/19/97
86.	Słupsk	Strzelino	Kościół filialny p.w. św. Antoniego Padewskiego	XV, 2 poł. XIX w.	A - 57	24-10-1955	94
87.	Słupsk	Strzelino	Pałac	XIX w.	A - 1347	13-02-1991	KL-II- 5340/11/90
88.	Słupsk	Swochowo 3	Dwór	XVIII w.	A - 1666	29-06-1998	PSOZ-I- 5340/19/98
89.	Słupsk	Swołowo	Kościół filialny p.w. Wniebowzięcia NMP z otoczeniem	XV, XIX w.	A - 209	02-02-1961	315

Lp.	Gmina	Miejsco wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestr zabytków	Data wpisu do rejestr zabytków	Nr decyzji
90.	Słupsk	Swołowo 8	Zagroda nr 8	Chałupa - poł. XIX w. Budynek bramny - 2 poł. XIX w., 1924 r. Budynek inwentarski - 2 poł. XIX w., pocz. XX w. Stodoła - 1838 r.	A - 1670	21-07-1998	PSOZ-I- 5340/21/98
91.	Słupsk	Swołowo 18	Budynek mieszkalny i stodoła	1856 r.	A - 1758	16-05-2005	PWKZ.R. 4190-15/2005
92.	Słupsk	Swołowo 9	Zagroda nr 9 i budynek mieszkalny, inwentarski, gospodarczy przejazdowy	1 poł. XIX w., 1869 r. k. XIX w., k. XVIII w.	A - 1798	15-12-2006	PWKZ.R. 4190- 16/1890/2006
93.	Słupsk	Swołowo 12	Stodoła nr 12	poł. XIX w., pocz. XX w.	A - 1824	04-03-2008	PWKZ.R. 4190 /2/514/2008
94.	Słupsk	Swołowo 17	Stodoła z częścią inwentarską nr 17	1847 r., 1905 r.	A - 1826	12-03-2008	PWKZ.R.4190 /5/577/2008
95.	Słupsk	Swołowo 15	Obora ze stodołą nr 15	2 poł. XIX w., XX w.	A - 1827	12-03-2008	PWKZ.R. 4190/4/576/20 08
96.	Słupsk	Swołowo 14	Budynek mieszkalny nr 14	1 poł. XIX w.	A - 1828	12-03-2008	PWKZ.R. 4190/3/575/20 08
97.	Słupsk	Wieszyno 25	Kościół parafialny p.w. Błogosławionej Urszuli Ledochowskiej z otoczeniem	XV w.	A - 342	28-04-1964	KL.IV-Oa- /43/64
98.	Słupsk	Wrzeście	Kościół	1874 r.	A - 1421	20-10-1993	PSOZ-I- 5340/40/93
99.	Smółdzino	Czołpino	Zespół latarni morskiej z osadą latarników (dom, stodoła, obora)	1875 r.	A - 1431	30-12-1993	PSOZ - 5340/44/93
100.	Smółdzino	Czysta 30	Zagroda kowala: budynek mieszkalny nr 30, kuźnia	1 poł. XIX w., k. XIX w.	A - 1573	06-12-1995	PSOZ-I- 5340/26/95
101.	Smółdzino	Gardna Wielka	Kościół p.w. Nawiedzenia NMP	XIII w., XVIII w., poł. XIX w.	A - 1417	04-10-1993	PSOZ- 5340/37/93
102.	Smółdzino	Kluki 14-15	Zagroda (chata, budynki mieszkalne)	1 poł. XIX w., k. XIX w.	A - 194	22-12-1960	296
103.	Smółdzino	Kluki 16/17	Zagroda (chata, budynki gospodarcze)	k. XVIII w.	A - 457	04-08-1967	KL.IV-Oa- /11/67
104.	Smółdzino	Kluki 3	Zagroda (budynek mieszkalny i inwentarski)	II poł. XIX w.	A - 832	15-02-1975	KL.IV.680/16/7 5
105.	Smółdzino	Kluki 4	Zagroda (budynek mieszkalny i inwentarski)	II poł. XIX w.	A - 831	15-02-1975	KL.IV.680/15/7 5
106.	Smółdzino	Kluki 5	Zagroda (dom, budynek inwentarski, stodoła, piec piekarski)	2 poł. XIX w.	A - 820	10-02-1975	KL.IV-Oa- /680/2/75
107.	Smółdzino	Kluki 6	Zagroda (dom, budynek inwentarski)	2 poł. XIX w.	A - 821	10-02-1975	KL.IV-Oa- /680/3/75
108.	Smółdzino	Kluki 2	Zagroda (dom, budynek gospodarczy)	XVIII/XIX w.	A - 822	10-02-1975	KL.IV-Oa- /680/4/75

Lp.	Gmina	Miejsco wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestr zabytków	Data wpisu do rejestr zabytków	Nr decyzji
109.	Smółdzino	Kluki 16	Chałupa (dom mieszkalny z częścią kurną)	2 poł. XVIII w.	A - 830	15-02-1975	KL.IV- 680/14/75
110.	Smółdzino	Kluki	Cmentarz	pocz. XIX w.	A - 1188	26-10-1987	KL -II- 5340/37/87
111.	Smółdzino	Smółdzino, Kościelna 1	Kościół parafialny p.w. Św. Trójcy	XVII w.	A - 56	25-05-1955	83
112.	Smółdzino	Smółdzino	Cmentarz	2 poł. XIX w.	A - 1214	22-04-1988	KL-II- 5340/5/88
113.	Smółdzino	Wierzchoci no 24	Chata	2 poł. XIX w.	A - 1557	21-07-1995	PSOZ-I- 5340/23/95
114.	Smółdzino	Żelazo	Pałac i park	XVIII w., ok. 1850 r.	A - 1272	07-04-1989	KL-II- 5340/5/89
115.	Ustka	Charnowo	Kościół filialny p.w. Znalezienia Krzyża Św. z otoczeniem	XV, XVIII/XIX w.	A - 214	07-02-1961	308
116.	Ustka	Dominek	Zespół folwarczno- parkowy	XVIII w., XIX w.	A - 1726	25-07-2001	SOZ/D-I-5340 /2/2001/5676
117.	Ustka	Duninowo	Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej z otoczeniem	XV w., poł. XIX w.	A - 197	02-02-1961	300
118.	Ustka	Duninowo	Park	2 poł. XIX w.	A - 1679	15-12-1998	PSOZ-I- 5340/14/98
119.	Ustka	Gąbino	Kościół filialny p.w. Najświętszego Serca Jezusowego	1913/1914 r.	A - 1649	12-12-1997	PSOZ-I- 5340/48/97
120.	Ustka	Machowin o	Kościół filialny	1892 r.	A - 1432	31-12-1993	PSOZ- 5340/41/93
121.	Ustka	Możdżano wo	Kościół filialny p.w. św. Bartłomieja z otoczeniem	XV, XVII w.	A - 202	02-02-1961	299
122.	Ustka	Możdżano wo 57/58	Budynek bramny	1789 r.	A - 394	21-12-1965	KL.IV-Oa- /122/65
123.	Ustka	Możdżano wo 67	Chata i budynek bramny	1805 r.	A - 395	21-12-1965	KL.IV-Oa- /123/65
124.	Ustka	Objazda	Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Częstochowskiej (d. filialny p.w. NMP) z otoczeniem	1606, XIX w.	A - 203	02-02-1961	317
125.	Ustka	Objazda	Zespół pałacowo- parkowy	1895-1897	A - 1646	19-11-1997	PSOZ-I- 5340/29/97
126.	Ustka	Osieki Słupskie	Park dworski	2 poł. XIX w. nasadzenia	A - 1701	22-12-1999	SOZ/D-I- 5340/12/99
127.	Ustka	Pęplino 21	Kuźnia nr 21	2 poł. XIX w.	A - 1832	11-07-2008	PWOZ.R.4190 /13/1520/2008
128.	Ustka	Pęplino 65 (d. 28)	Dom	1850 r.	A - 399	15-02-1966	KL.IV- Oa/20/66
129.	Ustka	Wytowno	Kościół parafialny p.w. św. Franciszka z Asyżu z otoczeniem	XIV w., 2 poł. XVII w., 1880 r.	A - 212	02-02-1961	318
130.	Ustka	Wytowno	Pałac i park	XVII w., pocz. XX w.	A - 365	15-04-1965	KL.IV-Oa- /45/65
131.	Ustka	Zaleskie	Kościół filialny p.w. św. Stanisława Biskupa z otoczeniem	1754-1757, 1 poł. XIX w.	A - 213	02-02-1961	298
132.	Ustka	Zaleskie	Dwór i park	1 poł. XVIII w., poł. XIX w.	A - 367	15-04-1965	KL.IV-Oa- /46/65
133.	Ustka	Zaleskie 67 (d. 11)	Budynek bramny nr 67 (d. 11)	1809 r.	A - 368	15-04-1965	KL.IV-Oa- /47/65
134.	Ustka	Zimowiska -Grabno	Dwór i park	pocz. XIX w.	A - 221	08-05-1961	322

Lp.	Gmina	Miejsco-wość, ulica	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków	Nr decyzji
135.	Ustka	Zimowisko -Grabno	Kościół p.w. św. Jana Chrzyciela i Mikołaja z otoczeniem	2 poł. XVI w., XVII w., XIX w.	A - 220	08-05-1961	321

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 45 Zabytki ruchome

Miejscowość	Data wpisu	Pozycja rejestru	Obiekt i czas powstania
GMINA DAMNICA			
DAMNO Kościół parafialny p.w. św. św. Szymona i Judy Tadeusza	18-05-1999	B - 371/1-15 B - 371/1 B - 371/2 B - 371/3 B - 371/4 B - 371/5 B - 371/6 B - 371/7 B - 371/8 B - 371/9 B - 371/10 B - 371/11-14 B - 371/15	Wyposażenie kościoła: Ołtarz główny z 1708 r. Tablica pamiątkowa Ewalda von Puttkamera i Weroniki Marii von Below z dziećmi - 1705 r. (?) Ołtarz boczny - po 1879 r. Ołtarz boczny - po 1879 r. Ambona - po 1879 r. Rzeźba - św. Piotr - XIX w. Rzeźba - św. Paweł - XIX w. Krucyfik ołtarzowy - I poł. XIX w. Prospekt organowy - po 1879 r. Obraz - po 1879 r. Witraże - po 1879 r. Witraż - 1936 r.
DAMNICA Pałac - siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego	10.10.2007	B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402 B - 402	Wyposażenie i wystrój Sali Zwierciadlanej: Obraz - plafon „Pory roku” - 4 ćw. XIX w. Żyrandol - 4 ćw. XIX w. Kinkiety - 4 ćw. XIX w. Ramy luster - 4 ćw. XIX w. Wyposażenie Sali Myśliwskiej: Obraz - jeleń na rykowisku - M. Gärtner - 1901 r. Obraz - lis z małymi - M. Gärtner Obraz - bażanty gonione przez psa - M. Gärtner Obraz - dziki - M. Gärtner Piec dwukondygnacyjny, neobarokowy z brązowych kafli Żyrandol - k. XIX w. Witraż - k. XIX w. Neobarokowe latarnie - 4 ćw. XIX w. Latarnia neogotycka - 4 ćw. XIX w.
ZAGÓRZYCA Kościół p.w. św. Józefa Oblubieńca NMP	18.11.1987	B - 313	Misa chrzcielna 1680 r.
GMINA DĘBNICA KASZUBSKA			
DĘBNICA KASZUBSKA Kościół p.w. Jana Chrzyciela	15-12-1987	B - 320/1-4 B - 320/1 B - 320/2 B - 320/3 B - 320/4	Wyposażenie kościoła: Misa chrzcielna - pocz. XVI w. Lichtarze - XVII w. Krucyfiks - I poł. XIX w. Obraz - XX w.
DOBIESZEWO Kościół p.w. św. Stanisława	10-11-1987	B - 318/1-5 B - 318/1 B - 318/2 B - 318/3 B - 318/4 B - 318/5	Wyposażenie kościoła: Obraz - II poł. XVII w. Ołtarz - ambona - poł. XVII w. Podwójny kartusz herbowy - II poł. XVIII w. Krucyfiks - początek XIX w. Dzwon - 1851 r.

Miejscowość	Data wpisu	Pozycja rejestru	Obiekt i czas powstania
GMINA GŁÓWCZYCE			
CECENOWO Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP	09-12-1993	B - 343/1-12 B - 343/1 B - 343/2 B - 343/3 B - 343/4 B - 343/5 B - 343/6 B - 343/7 B - 343/8-10 B - 343/11-12	Wypozażenie kościoła: Chrzcielnica - 1872 r. Prospekt organowy - 1875 r. Chór muzyczny Rzeźba - krucyfiks - II poł. XVIII w. Kielich sakralny - poł XVIII w. Kielich sakralny - 1926 r. Misa chrzcielna - poł. XVIII w. Witraże - 1984 r. Witraże - 1925 r.
GŁÓWCZYCE Kościół p.w. św. św. Piotra i Pawła	09-12-1993	B - 342/1-19 B - 342/1 B - 342/2 B - 342/3 B - 342/4 B - 342/5-7 B - 342/8 B - 342/9 B - 342/10 B - 342/11 - 19	Wypozażenie kościoła: Ołtarz - k. XIX w. Ambona - k. XIX w. Prospekt organowy - 1891 r. Chrzcielnica - k. XIX w. Empora, chór muzyczny, ławki - k. XIX w. Stół intarsjowany - XIX/XX w. Fotel - II poł. XIX w. Krzesła z herbami - k. XIX w. Witraże - k. XIX w.
STOWIĘCINO Kościół p.w. św. Stanisława	02-11-1998 18-12-2007	B - 367/1 - 4 B - 367/1 B - 367/2 B - 367/3 B - 367/4 B - 408 B - 408 B - 408	Wypozażenie kościoła: Ołtarz - I poł. XVII w. Obraz - epitafium Barbary Zofii von Zastow - 1862 r. Świeczniki (2) - k. XVII w. Skrzynia - 1639 r. Rzeźba „Biskup NN” - pocz. XIX w. Rzeźba „Chrystus ukrzyżowany” - 1938 r. Krucyfiks ołtarzowy z inskrypcją „von Braunschweig Gr. Podel 1861” - 1861 r.
GMINA KĘPICE			
BARCINO Kościół p.w. św. Anny	15-12-1995	B-353/1-3 B-353/1 B-353/2 B-353/3	Wypozażenie kościoła: Ołtarz-II poł. XVII w. Świeczniki (2) - 1853 r. Kropielnica (d. chrzcielnica) - XV w. (?)
OSOWO Kościół filialny Najświętszego Serca Jezusowego	27-10-1971	B-151 B-152	Ołtarz - 1734 r. Dzwon - 1701 r.
PŁOCKO Kościół p.w. Matki Boskiej Bolesnej	15-12-1995	B-352/1-2 B-352/1 B-352/2	Wypozażenie kościoła: Misa chrzcielna - po 1770 r. Dzwon - 1856 r.
GMINA KOBYLNICA			
KOBYLNICA Kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego	05-03-1975	B-254 B-255 B-256 B-257 B-258	Prospekt organowy - 1781 r. Empora - XVII w. Antepedium - II poł. XVII w. Świecznik wiszący - VII w. Ornat - XVIII w.
SIERAKOWO SŁUPSKIE	09-09-1974	B-251 B-252 B-253	Ambona - XVII w. Konfesjonał - XVII w., XX w. Ławki (2 zestawy) - pocz. XVII w.
SŁONOWICE Kościół p.w. św. Stanisława Kostki	06-02-1990	B-328/1-6 B-328/1 B-328/2 B-328/3 B-328/4 B-328/5 B-328/6	Wypozażenie kościoła: Chrzcielnica - XIII/XIV w. Ambona - II poł. XVII w. Chrzcielnica - II poł. XVII w. Misa chrzcielna - 1658 r. Krzyż procesyjny - pocz. XVIII w. Krucyfiks ołtarzowy - pocz. XIX w.

Miejscowość	Data wpisu	Pozycja rejestru	Obiekt i czas powstania
KULESZOWO Kościół filialny św. Józefa	05-03-1975 05-03-1975 05-03-1975	B-133 B-133 B-133	Krucyfiks - XIV w. Epitafium Boena - po 1626 r. Świecznik wiszący - XVIII/XIX w.
ZĘBOWO Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Wspomożycielki Wiernych	23-08-1993	B-339/1 B-339/2	Ołtarz, ambona - XVIII w. Kropielnica - XV w.
GINA POTĘGOWO			
ŁUPAWA Kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej	24-08-1999	B - 372/1 - 4 B - 372/1 B - 372/2 B - 372/3 B - 372/4	Wypożyczenie kościoła: Ambona (d. ołtarz ambonowy) - 1750 r. Chrzcielnica - 1865 r. Drzwi zewnętrzne zakrystii - II poł. XVIII w. Dzwon - 1669 r.
GINA SŁUPSK			
KUKOWO	31-07-1997	B-360	Kamień graniczny - średniowiecze
GINA SMOŁDZINO			
GARDNA WIELKA Kościół p.w. św. Stanisława	15-02-1974	B - 202 B - 203 B - 204 B - 205 B - 206	Prospekt organowy - II poł. XVIII w. Lichtarze (2) - 1853 r. Dzwon - 1764 r. Ornat - XVIII/XIX w. Dalmatyka (2) - XVIII/XIX w.
SMOŁDZINO Kościół p.w. św. Trójcy	05-06-1970	B - 19 B - 20 B - 21 B - 22 B - 23 B - 24 B - 25 B - 26 B - 27	Zespół obrazów (49) - XVII w. Ołtarz - XVII w. Ambona - 1632 r. Chrzcielnica - XVII w. Obraz - 1874 r. Rzeźba - XVII w. Lichtarze (2) - 1637 r. Płyta nagrobna - XVII w. Dzwon - 1706 r.
GINA USTKA			
CHARNOWO Kościół p.w. Znalezienia św. Krzyża	29-04-1972 26-11-1999 02-08-1967	B-172 B-173 B-374/1-S B-10 B-11	Ołtarz główny-XVII/XVIII w. Prospekt organowy-XVIII/XIX w. Ława kołatorska-1625 r. (?) Rzeźba - Madonna z Dzieciątkiem - ok. 1400 r. Krucyfiks - ok. 1400 r.
DUNINOWO Kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej	25-04-1972 17-05-1996	B-166 B-167 B-168 B-169 B-357/1 - 10 B-357/1 B-357/2 B-357/3 B-357/4 B-357/5 B-357/6 B-357/7-10	Ambona - k. XVII w. Kartusz herbowy rodziny von Below - k. XVII w. Płyta nagrobna Jerzego Crummeliusa - 1615 r. Dzwon - pocz. XVI w. (?) Wypożyczenie kościoła: Prospekt organowy i instrument - 1887 r. Chrzcielnica - k. XIX w. Ławy kołatorskie - k. XIX w. Ławki - k. XIX w. Empora organowa - k. XIX w. Świeczniki wiszące (2) - k. XIX w. Witraże - 1889 r.
GĄBINO Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	05-12-1997	B-365/1-5 B-365/1 B-365/2 B-365/3 B-365/4 B-365/5	Wypożyczenie kościoła: Rzeźba - krucyfiks - II poł. XVIII w. Witraż - 1914 r. Witraże (2) - 1914 r. Witraże (6) - 1914 r. Witraże (2) - 1914 r.

Miejscowość	Data wpisu	Pozycja rejestru	Obiekt i czas powstania
MACHOWINO Kościół p.w. Podwyższnia św. Krzyża	14-02-1974	B-183 B-184 B-185 B-187 B-188 B-189 B-190 B-191 B-192 B-193	Witraż - 1570 r. Chrzcielnica - 1613 r. Obraz - II poł. XVIII w. Obraz - XIX w. Obraz - k. XVIII w. Obraz - poł. XVIII w. Obraz - poł. XVIII w. Obraz - poł. XVIII w. Obraz - poł. XVIII w. Dzwon - 1606 r.
MOŻDŻANOWO Kościół p.w. św. Bartłomieja	10-08-1972	B-153 B-154 B-155	Witraże - 1617 r. Ołtarz główny - 1660 r. Kropielnica - k. XIV w.
Wytowno	02-08-1967	B-6 B-7 B-8 B-194 B-195 B-196 B-197 B-198 B-199 B-200 B - 201	Rzeźba - św. Anna Samotrzcę - pocz. XVI w. Rzeźba - Madonna z Dzieciątkiem - II poł. XV w. Rzeźba - św. Michał Archanioł - ok. 1420-30 r. Obramienia okien (8) - poł. XVIII w. Malowidło na szkło - witraż - ok. 1700 r. Ołtarz - II poł. XVII w. Ambona - II poł. XVII w. Epitafium pastora Marcina Westphala - 1680 r. Kielich - 1662 r. Lichtarz - II poł. XVII w. Model wotywny okrętu - XIX w.
Zasleskie Kościół p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika	25-03-2003	B-379/1a-k/S	Fragment ołtara - rzeźby (11) - poł. XVIII w.
ZIMOWISKA Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela	02-05-1972	B-174 B-175 B-176 B-177 B-178 B-179 B-180 B-181	Ołtarz główny - ok. 1615 r. Ambona - k. XVIII w. Empora - 1615 r. Ławy (2 zestawy) - ok. 1615 r. Elementy boazerii (2) - ok. 1615 r. Filarki (4) - ok. 1615 r. Płyta fundacyjna - 1614 r. Płyta fundacyjna - ok. 1615 r.
MIASTO USTKA			
USTKA Ustka	16-02-2004	B-354	Pomnik wojownika - 1921 r.
Kościół p.w. Najświętszego Zbawiciela	29-04-1972 29-04-1972 26-11-1999	B-170 B-170 B - 373	Krucyfiks - prezbiterium 1380 r. Obraz - Ukrzyżowanie Jezusa XVIII w. Obraz - epitafium Zaginionych Rybaków 1674 r.

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Tabela 46 Stanowiska archeologiczne

Gmina	Miejscowość	Obiekt	Chronologia	Pozycja rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
Damnica	Bięcino	Osiedle słowiańskie, grodzisko	Późne średniowiecze	A-a-74/262/K	26-05-1972
Damnica	Damno	Grodzisko	Epoka brązu, wczesne średniowiecze, epoka nowożytna	A-a-42/228/K	13-04-1971
Damnica	Łebień	Cmentarzysko	Kultura łużycka	A-a-111/S	09-03-1987
Damnica	Paprzyce	Osada otwarta	Okres rzymski i wczesnośredniowieczny	A-a-69/257/K	26-05-1972
Damnica	Paprzyce	Osada otwarta	Okres rzymski i wczesnośredniowieczny	A-a-70/258/K	26-05-1972

Gmina	Miejscowość	Obiekt	Chronologia	Pozycja rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
Damnica	Strzyżyno	Cmentarzysko kurhanowe	Kultura łużycka	A-a-109/S	10-03-1987
Damnica	Strzyżyno	Cmentarzysko kurhanowe	Kultura łużycka	A-a-110/S	10-03-1987
Damnica	Wiatrowo	Grodzisko wyżynne	Wczesne średniowiecze	A-a-62/250K	06-03-1972
Damnica	Zagórzycza	Osiedle słowiańskie	Okres wczesnego i późnego średniowiecza	A-a-73/261/K	26-05-1972
Dębica Kaszubska	Budowo	Grodzisko	Młodsza epoka brązu, wczesne średniowiecze	A-a-28/214K	06-08-1970
Dębica Kaszubska	Budowo	Grodzisko	Wczesne średniowiecze	A-a-29/215/K	06-08-1970
Dębica Kaszubska	Jawory	Grodzisko	Wczesne i późne średniowiecze	A-a-37/223/K	29-08-1970
Dębica Kaszubska	Jawory	Osada i cmentarzysko	Okres rzymski i późne średniowiecze	A-a-38/224/K	29-08-1970
Dębica Kaszubska	Podole Małe	Grodzisko nizinne	Wczesne średniowieczne	A-a-61/249/K	06-03-1972
Dębica Kaszubska	Gogolewko	Cmentarzysko	Kultura pucharów lejkatych	A-a-93/282/K	05-10-1974
Głównicyce	Równu	Grodzisko	Kultura łużycka i wczesne średniowiecze	A-a-49/235K	24-05-1971
Głównicyce	Równu	Osada	Kultura łużycka i wczesne średniowiecze	A-a-50/236/K	24-05-1971
Głównicyce	Równu	Cmentarzysko kurhanowe	Wczesne średniowiecze XI-XII w.	A-a-51/237/K	24-05-1971
Głównicyce	Rumsko	Grodzisko	Okres wczesnego średniowiecza IX - poł. X w.	A-a-55/242/K	07-06-1971
Głównicyce	Żoruchowo	Grodzisko	Wczesna epoka żelaza i wczesne średniowiecze	A-a-53/239/K	24-05-1971
Głównicyce	Siodłonie	Grodzisko podkowiaste	Wczesne średniowiecze	A-a-71/259/K	26-06-1972
Głównicyce	Siodłonie	Grodzisko wyżynne	Wczesne średniowiecze	A-a-72/260/K	26-06-1972
Głównicyce	Głównicyce	Osada	Okres wczesnego średniowiecza XI-XII w.	A-a-77/265/K	10-06-1973
Głównicyce	Wykosowo	Osada	Kultura łużycka i wczesne średniowiecze	A-a-88/276/K	30-06-1973
Głównicyce	Cecenowo	Osada obronna Osada Obozowisko Osada	Wczesne średniowiecze Neolit Mezolit Kultura łużycko-pomorska	A-a-118/S	30-11-1994
Kępice	Ciecholub	Grodzisko	VIII-X w	A-a-6/25K	02-03-1966
Kępice	Oblężu	Grodzisko	X-XII w	A-a-8/30K	03-03-1966
Kobylnica	Bzowo	Cmentarzysko kurhanowe	Kultura łużycka i wczesne średniowiecze	A-a-113S	06-03-1987
Kobylnica	Kczewo	Grodzisko	Okres wczesnego średniowiecza VIII-IX w.	A-a-56/243K	07-06-1971
Kobylnica	Kończewo	Grodzisko nizinne	Okres wczesnego i późnego średniowiecza	A-a-248K	04-03-1972
Kobylnica	Sycewice-Dobrzęcino	Grodzisko wyżynne	Wczesne średniowiecze	A-a-44/230K	14-03-1971

Gmina	Miejscowość	Obiekt	Chronologia	Pozycja rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
Kobylnica	Ściegnica	Osada	Kultura łużycko-pomorska, wielbarska, okres wczesnego średniowiecza IX-X w. i nowożytny	A-a-57/244K	12-06-1971
Kobylnica	Sycewice	Osada	Okres wczesnego średniowiecza X-XII w.	A-a-45/231K	14-03-1971
Potęgowo	Głuszyno	Cmentarzysko	Kultura wielbarska	A-a-106/S	11-03-1987
Potęgowo	Łupawa	Osada i cmentarzysko	Wczesna epoka żelaza	A-a-18/66/K	03-12-1968
Potęgowo	Łupawa	Cmentarzysko	Kultura pucharów lejkowatych	A-a-59/248/K	25-08-1971
Potęgowo	Łupawa	Cmentarzysko	Kultura pucharów lejkowatych	A-a-59/247/K	25-08-1971
Potęgowo	Łupawa	Cmentarzysko	Megalit	A-a-92/281/K	25-08-1974
Potęgowo	Dąbrówno	Cmentarzysko kurhanowe	Kultura łużycka	A-a-94/283/K	05-10-1974
Potęgowo	Dąbrówno-Łupawa	Cmentarzysko kurhanowe	Kultura łużycka	A-a-95/284/K	05-10-1974
Potęgowo	Poganice	Osada	Kultura pucharów lejkowatych	A-a-54241/K	29-05-1971
Potęgowo	Potęgowo	Grodzisko wyżynne	Wczesne i późne średniowiecze	A-a-66/254K	24-04-1972
Potęgowo	Potęgowo	Osada przygródowa	Wczesne średniowiecze	A-a-67/255/K	25-04-1972
Potęgowo	Runowo	Grodzisko	Okres wczesnego średniowiecza	A-a-46/232/K	13-05-1971
Potęgowo	Runowo	Osada	Okres kultury łużyckiej i wczesnego średniowiecza	47/233/K	13-05-1971
Potęgowo	Runowo	Cmentarzysko	Okres wczesnego średniowiecza	A-a-48/234/K	13-05-1971
Potęgowo	Rzechcino	Osada otwarta	Okres wczesnego średniowiecza	A-a-79/267/K	11-06-1973
Potęgowo	Warcimino	Cmentarzysko kurhanowe		A-a-65/253/K	22-04-1972
Słupsk	Gać	Grodzisko	Okres wczesnego średniowiecza VII-X w.	A-a-43/229K	13-04-1971
Słupsk	Gałęzinowo	Grodzisko	Okres kultury łużyckiej i wczesnego średniowiecza	A-a-52/238K	25-05-1971
Słupsk	Głobino	Grodzisko nizinne	Wczesne średniowiecze	A-a-63/251K	22-04-1972
Słupsk	Krępa Słupska	Grodzisko nizinne	Wczesne średniowiecze	A-a-64/252	22-04-1972
Smółdzino	Komnino	Osada otwarta	Osada schyłkowo-neolityczna i łużycko-pomorska	A-a-78/266K	11-06-1973
Smółdzino	Smółdzino	Grodzisko	Wczesne średniowiecze	A-a-1/6K	19-04-1960
Smółdzino	Smółdzino	Rowokół, obozowisko, osada, cmentarzysko szkieletowe, grodzisko	Kultura amfor kulistych, późne średniowiecze XV w. wczesne i późne średniowiecze	A-a-2/7K	19-04-1960
Smółdzino	Smółdziński Las	Osada	Kultura łużycko-pomorska, wczesne i późne średniowiecze	A-a-80/268/K	11-06-1973

Gmina	Miejscowość	Obiekt	Chronologia	Pozycja rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
Smółdzino	Smółdziński Las	Osada	Kultura łużycko-pomorska	A-a-81/269K	11-06-1973
Smółdzino	Smółdziński Las	Osada	Kultura oksywiska, wczesne średniowiecze	A-a-82/270K	12-06-1973
Smółdzino	Smółdziński Las	Osada	Kultura łużycko-pomorska i wczesne średniowiecze	A-a-83/271K	12-06-1973
Smółdzino	Stojcino	Osada	Kultura łużycka i wczesne średniowiecze	A-a-84/272K	12-06-1973
Smółdzino	Wierzchocino	Osada	Kultura łużycko-pomorska i oksywsko-wielbarska	A-a-85/273K	28-06-1973
Smółdzino	Wierzchocino	Osada	Kultura łużycko-pomorska i wczesne średniowiecze	A-a-86/274K	28-06-1973
Smółdzino	Witkowo	Osada	Wczesne średniowiecze poł. IX - poł. X w.	A-a-87/275K	30-06-1973
Smółdzino	Wysoka	Osada	Kultura oksywsko-wielbarska i późne średniowiecze	A-a-89/277K	30-06-1973
Smółdzino	Żelazo	Osada	Kultura łużycko-pomorska, wczesne i późne średniowiecze	A-a-90/278K	17-09-1973
Smółdzino	Żelazo	Osada	Kultura łużycko-pomorska, wczesne i późne średniowiecze	A-a-91/279K	17-09-1973
Ustka	Machowinko	Cmentarzysko	Kultura pomorska	A-a-105/S	10-03-1987

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

2.6.2 Muzea, skanseny

Na terenie powiatu słupskiego działają następujące obiekty muzealne, latarnie oraz skanseny:

- Muzeum Chleba w Ustce**

Jest to jedna z nielicznych placówek tego typu w Polsce. Na poddaszu starej piekarni Eugeniusza Brzóska zobaczyć można dawny sprzęt piekarniczy, m.in. XVII-wieczne urządzenie do wyrabiania ciasta, mieszadła do ciast i masy kremowej czy gofrownice z początku XX wieku. Niewątpliwą ciekawostką jest przedwojenny automat do sprzedaży cukierków oraz jedna z pierwszych lodówek.

- Muzeum Ziemi Usteckiej**

Muzeum Ziemi Usteckiej zostało otwarte 27.06.2000r. Od tego czasu stało się ważnym ośrodkiem kulturalnym Ustki, miejscem stałej wystawy regionalnej, wernisaży i wystaw czasowych. Miejscem spotkań stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, a także forum dyskusyjnym o ważnych sprawach miasta i regionu.

- Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach**

Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach powstało z myślą ratowania kultury materialnej dawnej ludności kaszubskiej, zwanej Słowińcami. Położenie Muzeum w środku funkcjonującej małej, wiejskiej

społeczności, w centrum Parku Narodowego dodaje mu autentyczności i podkreśla symbiozę z otaczającą go przyrodą. Stare chałupy i zagrody tętnią życiem w trakcie licznych imprez folklorystycznych odtwarzających dawną kulturę, czas minionej epoki. Tysiące turystów i mieszkańców regionu przybywa do Muzeum na Czarne Wesele, główną imprezę otwierającą sezon.

- **Muzeum Przyrodnicze Słowińskiego Parku Narodowego w Smołdzinie**

W obecnej siedzibie istnieje od 1974 r. Prezentuje ono przyrodę najważniejszych ekosystemów Słowińskiego Parku Narodowego. Ekspozycję muzealną początkowo podzielono na cztery działy: PLAŻA, WYDMY, JEZIORA oraz LASY. Z czasem powstały kolejne: OCHRONA PRZYRODY i ARCHEOLOGIA. W ciągu istnienia muzeum było wielokrotnie modernizowane. Najważniejsze inwestycje w ostatnim okresie to instalacja nowoczesnych systemów do prezentacji fotogramów, a także przestronna diorama przedstawiająca siedlisko boru sosnowego wraz z typowymi dla niego gatunkami zwierząt. W Muzeum istnieje sala dydaktyczna z systemem audiowizualnym do prowadzenia zajęć kameralnych, prelekcji multimedialnych i projekcji filmów przyrodniczych.

- **Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Ustce**

Bałtycka Galeria Sztuki w Ustce powstała w 1987 roku. Galeria mieści się w zabytkowym spichlerzu portowym. Zajmuje się eksponowaniem i promowaniem sztuki współczesnej polskiej i zagranicznej poprzez wystawy czasowe, sympozja, seminaria. Pracując w systemie Artists in Residence umożliwia artystom pracę na miejscu i korzystanie z 11 dwuosobowych pracowni przystosowanych do pracy twórczej i zamieszkania. Organizuje plenery, posiada własne zbiory sztuki marynistycznej. Organizuje imprezę cykliczną jaką jest seminarium polsko-irlandzkie pt. "Dni Irlandzkie". Zapraszani mogą być również artyści, którzy nie spełniają formalnych wymagań bycia Irlandczykami. Formuła seminarium jest otwarta, dając możliwość dowolnej, często multimedialnej wypowiedzi. We wrześniu 1991 powstało tu Międzynarodowe Bałtyckie Centrum Sztuki, które promuje polską sztukę, zajmuje się wymianą wystaw, organizuje spotkania artystów i krytyków z krajów nadbałtyckich. Wydaje katalogi, posiada dokumentację w formie fotograficznej oraz na kasetach wideo.

W związku z Kompleksowym Programem Rozwoju Bałtyckiej Galerii Sztuki Współczesnej - do końca 2012 roku zostanie utworzone w Galerii Centrum Aktywności Twórczej w Ustce.

- **Latarnia Morska w Ustce**

Latarnia morska w Ustce usytuowana jest tuż przy nadmorskim deptaku przy wejściu na portowe moło. Pierwotnie latarnią była aparatura Fresnela z bębnową soczewką i lampą oliwną jako źródło światła, o zasięgu 6 Mm. Była ona podnoszona na maszcie stacji pilotów z 1871 roku. W 1892 roku wybudowano nową, dwukondygnacyjną stację pilotów z przylegającą do niej od południa ośmiokątną wieżą, na której znajduje się biała latarna. Latarnia w Ustce przetrwała bez szwanku II Wojnę Światową i została uruchomiona już 15 listopada 1945 roku. W 1993 roku latarnia morska w Ustce została wpisana do rejestru zabytków. Źródłem światła jest układ optyczny składający się z dwupozycyjnego zmieniacza z żarówkami o mocy 1000W i cylindrycznej soczewki Fresnela o średnicy 1 m. Światło jest widoczne tylko od strony morza.

- **Wieża widokowa na górze Rowokół (115 m) w Smołdzinie**

Góra wznosząca się nad okolicą (115m.n.p m). Z dala Rowokół wygląda jak stożek wulkanu. W średniowieczu był miejscem kultu pogańskiego. W XIII wieku zbudowano tu kaplicę św. Mikołaja, patrona rybaków i żeglarzy. Góra pełniła również rolę latarni morskiej, palone tu ogniska miały wskazywać żeglarzom drogę. Rowokół stanowił też schronienie dla rozbójników, którzy mieli ukryć tu swoje skarby. Na szczycie wznosi się wieża widokowa udostępniana dla turystów, z której rozpościera się wspaniały widok na okolice.

- **Latarnia Morska w Czołpinie**

Latarnia morska Czołpino położona jest pomiędzy Łebą, a Rowami na terenie Słowińskiego Parku Narodowego. Zbudowano ją między jeziorami Gardno i Łebsko około 1000 metrów od brzegu morskiego, na wysokiej wydmy. Dom latarnika wraz z zapleczem gospodarczym znajduje się u podnóża wydmy od strony lądu. W 1872 roku podjęto decyzję o budowie latarni na podstawie projektu opracowanego przez inż. E. Kummera. Położenie latarni uniemożliwiło dostarczenie budulca drogą lądową i dlatego wybudowano specjalnie pomost, na którym rozładowywano potrzebne materiały budowlane, dostarczane przy pomocy barki. Z tego powodu, budowa czołpińskiej latarni trwała, aż trzy lata i dopiero 15 stycznia 1875 roku latarnia ożyła, rozświetlając kolejny fragment bałtyckiego wybrzeża. Początkowo, w laternie zainstalowano lampy olejowe, które zużywały 3600 kg oleju mineralnego rocznie. W okresie międzywojennym zmieniono rodzaj zasilania, zastępując lampy olejowe lampami elektrycznymi. Latarnia w Czołpinie zbudowana jest z czerwonej, licowanej cegły w kształcie ściętego stożka. U podstawy wieża ma średnicę 7 m, a wysokość latarni wynosi 25,2 m. Latarnia przetrwała zawieruchę wojenną w stanie nie zmienionym i po zakończeniu działań wojennych, już 7 grudnia 1945 roku ponownie rozbłysło światło latarni morskiej w Czołpinie i nieprzerwanie świeci do dnia dzisiejszego. Latarnia była cały czas obiektem zamkniętym, dostępnym tylko dla osób obsługujących ją. Dopiero od lipca 1994 roku latarnia została udostępniona do zwiedzania, dzięki czemu można z jej wieży podziwiać piękno roztaczającego się dookoła Słowińskiego Parku Narodowego.

- **Izba Regionalna „Skąd Nasz Ród” w Dębnicy Kaszubskiej**

Izba Regionalna została otwarta 20 lipca 2002 roku. Powstała, by przybliżyć młodzieży szkół historię, obyczajowość, tradycję i atmosferę życia codziennego. Izba służy uczniom i nauczycielom gminy Dębica Kaszubska (edukacja regionalna) oraz mieszkańcom wsi. Wśród odwiedzających nie brakuje również turystów odwiedzających region słupski. Zgromadzone tu eksponaty zostały подарowane przez mieszkańców gminy Dębica Kaszubska. W sali wystawowej została zorganizowana wystawa stała, podzielona na trzy grupy: niemiecką, kaszubską i ukraińską. Przedstawione tu eksponaty dotyczą historii Dębicy Kaszubskiej i okolicznych wsi. Wyeksponowano tu wiele pamiątek związanych z życiem codziennym sprzed kilkudziesięciu lat. Możemy tu zobaczyć naczynia kuchenne, dawne narzędzia rolnicze, banknoty i monety, meble i wiele innych ciekawych przedmiotów. Każdy eksponat jest opisany - nazwa przedmiotu, nazwisko właściciela lub darczyńcy.

- **Skansen Wsi Słowińskiej w Klukach**

Miejsce, które warto zobaczyć w powiecie słupskim, jest Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach, gdzie zgromadzono w formie skansenu obiekty kultury materialnej i etnograficznej. Znajduje się nad jeziorem Łebsko w odległości ok. 41 km na północ od Słupska, na terenie Słowińskiego Parku Narodowego i jest stałą ekspozycją Muzeum Pomorza Środkowego prezentującą kulturę Słowińców. Skansen Wsi Słowińskiej jako zagroda muzealna powstał w 1963 roku i zajmuje centrum wsi, gdzie wcześniej istniała zabudowa z XVIII i XIX wieku z trzema zachowanymi zagrodami in situ (w miejscu). Pozostawienie istniejących zagród i rekonstrukcja przeniesionych i posadowionych na dawnych siedliskach pozwoliło na zachowanie wsi Kluki jako ulicówki z szeregową zabudową po obu stronach drogi. Teren muzeum obejmuje obszar 10 ha, na którym jest posadowionych ok. 20 obiektów: 7 chałup, 7 obórek, 2 stodoły, 2 piece chlebowe, magazyn na łodzie i sprzęt rybacki oraz szalas rybacki. W sezonie letnim na terenie muzeum organizowane są imprezy folklorystyczne związane z tradycją pozyskiwania torfu połączone z pokazami wypieku chleba, wyplatania koszy, szycia i naprawy sieci rybackich. W Klukach warto zwrócić również uwagę na zabytkowy cmentarz z XVII wieku.

2.6.3 Instytucje kulturalne

Duże znaczenie dla rozwoju życia kulturalnego mieszkańców powiatu ma działalność instytucji kultury, które swoją ofertą są w stanie zaspokoić niemalże wszystkie gusta poszukujące kulturalnej strawy.

Instytucje kulturalne w powiecie słupskim prowadzą wielokierunkową działalność w zakresie upowszechniania kultury.

Tabela 47 Ośrodki kultury powiatu słupskiego

Adres	Jednostka nadzorująca	Gmina
Łebień 27, 76-231 Damnica	GOKiS w Damnicy	Damnica
Święcichowo 1, 76-231 Damnica	GOKiS w Damnicy	Damnica
Domaradz, 76-231 Damnica	GOKiS w Damnicy	Damnica
ul. Witosa 11, 76-231 Damnica	GOKiS w Damnicy	Damnica
ul. Kościuszki 15, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Siodlone, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Szczyrkowice, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Stowięcino, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Rzuszcze, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Choćmirówko, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Wykosowo, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Wolinia, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Rumsko, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Żoruchowo, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Ciemiń, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Dargoleza, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Wielka Wieś, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Cecenowo, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Kłęcino, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Przebędowo, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Podole Wielkie, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny
Izbica, 76-220 Główny	GOK w Głównych	Główny

Adres	Jednostka nadzorująca	Gmina
Będziechowo, 76-220 Główny	GOK w Głównym	Główny
Gorzyno, 76-220 Główny	GOK w Głównym	Główny
ul. Kościuszki 5, 76-230 Potęgowie	GOK w Potęgowie	Potęgowie
Żochowo, 76-230 Potęgowie	GOK w Potęgowie	Potęgowie
Rzechcino, 76-230 Potęgowie	GOK w Potęgowie	Potęgowie
Grąbkowo, 76-230 Potęgowie	GOK w Potęgowie	Potęgowie
Dąbrówno, 76-230 Potęgowie	GOK w Potęgowie	Potęgowie
Malczkowo, 76-230 Potęgowie	GOK w Potęgowie	Potęgowie
Nowa Dąbrowa, 76-230 Potęgowie	GOK w Potęgowie	Potęgowie
Wieliszewo, 76-230 Potęgowie	GOK w Potęgowie	Potęgowie
Głuszynko, 76-230 Potęgowie	GOK w Potęgowie	Potęgowie
Czerwieniec, 76-230 Potęgowie	GOK w Potęgowie	Potęgowie
Łupawa, 76-230 Potęgowie	GOK w Potęgowie	Potęgowie
ul. Bohaterów Warszawy 30 76-214 Smółdzino	GOK w Smółdzinie	Smółdzino
(Wiejski Dom Kultury), ul. Kościuszki 2, 276-213 Gardna Wielka	GOK w Smółdzinie	Smółdzino
Siecie 50, 76-214 Smółdzino	GOK w Smółdzinie	Smółdzino
Wierzchocino, 76-214 Smółdzino	GOK w Smółdzinie	Smółdzino
Kłuki 15, 76-214 Smółdzino	GOK w Smółdzinie	Smółdzino
Łokciowe, 76-214 Smółdzino	GOK w Smółdzinie	Smółdzino
Głobino 47, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Bierkowo, ul. Grodzka 89, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Bierkowo, ul. Grodzka 89, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Bruskowo Wielkie 3A, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Bruskowo Małe 14B, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Bukówka 5, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Bydlino, ul. Wspólna 21, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Gałęzinowo 29, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Grąsino 28A, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Jezierzyce wieś, ul. Główna 12/2, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Jezierzyce os., 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Karżcino 31, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Krępa, ul. Słupska 7, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Kusowo, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Krzemienica 21, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Lubuczewo 28, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Redęcin 16, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Rogawica 2A, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Siemianice, ul. Młyńska 3, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Strzelino 35A, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Strzelinko 7A, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Swołowo 41, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Warblewo 30, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Wiklino 30A, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Wieszyno 27, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Włynkówko, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
Włynkowo, 76-200 Słupsk	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Słupsk	Słupsk
ul. Główna 1c/1, 76 – 251 Kobylnica	GOK w Kobylnicy	Kobylnica
Wrząca, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Kczewo, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Syćewice, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Bolesławice, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Płaszewo, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Kruszyna, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Widzino, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Kuleszewo, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Lubuń, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
Lulemino, 76-251 Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy	Kobylnica
ul. Kosynierów 19, 76-270 Ustka	Dom Kultury w Ustce	m. Ustka

Adres	Jednostka nadzorująca	Gmina
Zaleskie 48, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Charnowo 35 b, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Duninowo 27, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Gąbino, ul. Kasztanowa 3, 76-211 Objazda	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Grabno, ul. Pałacowa 14, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Machowino 2, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Możdżanowo 1, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Niestkowo 12 a, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Objazda 77, 76-211 Objazda	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Pęplino 69, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Rowy, ul. Bosmańska 8, 76-212 Rowy	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Starkowo 43, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Wodnica 52, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
Wytowno 9, 76-270 Ustka	Gminny Ośrodek Kultury w Zaleskich	Ustka
ul. Buczka 1, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Korzybie, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Barwino, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Obłęż, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Pustowo, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Przytocko, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Osowo, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Myzdowo, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Biesowice, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
Podgóry, 77-230 Kępice	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	Kępice
ul. Zjednoczenia 55, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Budowo 59, 77-113 Budowo	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Motarzyno 9a, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Gogolewo 40, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Podwileczyn 27, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Borzęcino 3, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Świetlica w Łabiszewie, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Świetlica w Podolu Małym, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Krzywań 4a, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska
Świetlica w Dobieszewie, 76-248 Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	Dębica Kaszubska

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

2.7 WALORY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE

2.7.1 Warunki klimatyczne¹⁹

W porównaniu z pozostałą częścią województwa wiosna i lato są tu wyraźnie chłodniejsze, zimy stosunkowo łagodnie i krótkie, jesień znacznie dłuższa i cieplejsza. Powiat słupski leży w północnej części regionu pomorskiego, w którym klimat kształtowany jest w dużym stopniu pod wpływem Morza Bałtyckiego. W następstwie ścierania się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego, klimat charakteryzuje zmienność warunków pogodowych. Dominacja klimatu morskiego kształtuje pogodę raczej łagodną, wilgotną, bez ostrych wahań temperatury. Lata bywają chłodne, a zimy ciepłe. Najcieplejszymi miesiącami są lipiec i sierpień, a najchłodniejszymi - styczeń i luty. Średnia temperatura roczna z wielolecia w Słupsku wynosi $+7,6^{\circ}\text{C}$, w Ustce jest nieznacznie wyższa ($+7,7^{\circ}\text{C}$). Klimat cechują ponadto względnie małe roczne amplitudy powietrza, duża liczba dni pochmurnych (głównie jesienią i zimą). Przeciętne klimatyczne pory roku w rejonie Słupska trwają: zima 61 dni, lato 78 dni, wiosna 107 dni i jesień 119 dni. Dość długi jest okres gospodarczy ($T > 2,5^{\circ}\text{C}$) rozpoczynający się po 23 marca i trwający 252 dni do około 28 grudnia. Okres wegetacyjny ($T > 5,0^{\circ}\text{C}$) trwa około 214 dni – przeciętnie od 12 kwietnia do 10 listopada.

Powiat słupski jest obszarem o stosunkowo wysokich rocznych sumach opadów atmosferycznych (przy średniej w kraju ok. 600 mm). Najobfitszym w opady atmosferyczne miesiącem jest lipiec, niewiele mniejsze bywają one również w sierpniu i wrześniu.

Pas nadmorski o głębokości do 10 – 15 km znajduje się pod wpływem bryzy morskiej i lądowej - termicznych wiatrów miejscowych, powstających na skutek nierównomiernego nagrzewania się lądu i morza w półroczu ciepłym. Ponadto strefę plaży nadmorskiej charakteryzują silnie bodźcowe warunki bioklimatyczne. Promieniowanie słoneczne w tej strefie powiększone o albedo wody i piasku, posiada działanie bakteriobójcze. Najintensywniejsze jest tu działanie aerozolu morskiego. Właściwości lecznicze klimatu (klimatoterapia) i morza (talassoterapia) stanowią podstawę działalności Uzdrowiska Ustka.

2.7.2 Ukształtowanie terenu

Współcześnie obszar powiatu obejmuje przede wszystkim tereny młodoglacjalnej rzeźby lodowcowej. Najbardziej rozprzestrzenionymi jej typami są wysoczyzny morenowe, a znacznie mniej równiny sandrowe. Urozmaicają je liczne zagłębienia i pagórki morenowe. Rytm rzeźby podkreślają równoległe ciągi wzgórz, usypywanych stopniowo w miarę wycofywania się lądolodu, nawiązujące do przebiegu głównych stref marginalnych. W części północno-wschodniej ukształtowanie terenu zmienia się zasadniczo, przechodząc w nizinę nadmorską, zamkniętą od północy wąską strefą form wybrzeża, kształtowanych głównie przez wiatr, fale morskie i prądy przybrzeżne. Od północy obszar powiatu ogranicza pas plaż o szerokości do 40 m na odcinkach brzegu mierzejowego i bardzo wąskich u stóp cofającego się brzegu klifowego.

¹⁹ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego 2010, aktualizacja.

Źródła płynących przez teren powiatu rzek Wieprzy, Słupi, Łupawy i Łeby, znajdują się w strefie moren czołowych w obrębie Pojezierzy Południowobałtyckich, w znacznym oddaleniu od południowej granicy powiatu.

2.7.3 Sieć hydrologiczna

Wody podziemne

Powiat słupski położony jest w obszarze zasobnym w wodę dobrej jakości. Według "Klasyfikacji jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu PIOŚ" dominują wody zaliczane do kl. Ib – najwyższej jakości; drugą grupę stanowią wody kl. II – średniej jakości. Wody klasy III – niskiej jakości i pozaklasowe mają zasięg lokalny. Czynniki decydującymi o jakości wody są głównie wysokie zawartości związków żelaza i manganu oraz azotany i chlorki. Ich zawartość uwarunkowana jest geogenicznie i nie jest zależna od działalności człowieka.

Wody czwartorzędowego piętra wodonośnego w obszarze powiatu są typowe dla płytkich obiegów rejonów pojeziernych Polski Północnej. Są to wody klarowne, miękkie do średnio twardych, o odczynie obojętnym lub lekko zasadowym. Dla wód czwartorzędowych typowa jest ponadnormatywna zawartość żelaza i manganu. Wysoką zawartość żelaza odnotowano również w rejonie wsi Kluki w gminie Smołdzino. Najwyższą wartość manganu odnotowano w wodach podziemnych na ujęciu w Dobrzęcinie w gminie Kobylnica.

Stężenie jonu chlorkowego jest w przewadze niskie, wyraźnie podwyższone jedynie w rejonie Rowów, co związane jest z przenikaniem wód zasolonych z piętrakredowego do warstw wyżej leżących (zjawisko ascenzji) oraz infiltracji słonych wód Bałtyku.

Wody z utworów trzeciorzędowych w obszarze powiatu słupskiego są z reguły wysokiej i średniej jakości. Należą do wód słodkich, średnio twardych o odczynie słabo zasadowym lub obojętnym i podwyższonej zawartości związków żelaza. Wody piętra trzeciorzędowego wykazują często brązowe zabarwienie co związane jest z występowaniem pokładów węgla i pyłu węgla brunatnego. Podwyższona i wysoka barwa występuje w rejonie Duninowa, Kluk, Smołdzińskiego Lasu, Ustki. Wody tego poziomu w pasie północnym są w zdecydowanej większości wodami klasy II – średniej jakości i dla celów spożycia przez ludzi wymagają prostego uzdatniania.

Wody powierzchniowe²⁰

Zgodnie z Raportem o stanie środowiska w województwie pomorskim, stan czystości głównych rzek powiatu słupskiego przedstawia się następująco:

- ✓ Łupawa - III klasa: bardzo dobre warunki tlenowe, niska koncentracja metali oraz zanieczyszczeń przemysłowych. o jakości wód zdecydował wysoki poziom azotu ogólnego, materii organicznej oraz bakterii typu coli.

²⁰ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego.

- ✓ Słupia – III klasa czystości: większość parametrów świadczy o ich bardzo dobrej lub dobrej jakości. Stwierdzono wysoki stopień natlenienia rzeki, niewielkie obciążenie zawiesiną ogólną, metalami, substancjami biogennymi i nieorganicznymi. O jakości rzeki przesądził wysoki poziom materii organicznej, azotu ogólnego, bakterii coli.

Jakość wód powierzchniowych na terenie powiatu, chociaż w ostatnich latach uległa znacznej poprawie nadal budzi zastrzeżenia i wymaga podjęcia przez gminy działań w zakresie zwiększenia stopnia skanalizowania mieszkańców gmin.

Tabela 48 Naturalne ciekі wodne w granicach powiatu słupskiego

Nazwa	Długość w km	Ujście
Charstnica (Karżniczka)	11,02	Łupawa
Rębówka	12,8	Łupawa
Graniczna	10,5	Skotawa
Rzechcinka	11,7	Łeba
Kwacza	14,75	Słupia
Kamieniec	9,1	Słupia
Struga Sycewicka	15,90	Kwacza
Ścięgnica	15,32	Wieprza
Jasieńka	10,76	Grabowa
Dzika	12,56	Studnica
Bystrzenica	15,46	Wieprza
Podgórna	12,34	Grabowa
Wieprza	25,29	Morze Bałtyckie
Darżynka	12,76	Łupawa
Pogorzelica	10,73	Łeba
Brodniczka (Czarny Młyn)	9,95	Łupawa
Głęźna	9,20	Słupia
Gnilna	12,30	Słupia
Struga Warblewska	10,40	Skotawa
Broknica – Wierzchocino	12,65	Pustynka
Pustynka	14,50	Jezioro Łebsko

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego.

Tabela 49 Kanały o długości powyżej 2 km w granicach powiatu słupskiego

Nazwa	Długość w km	Ujście
D Pompowy	6,40	A Pompowy
A Pobłocie	7,00	Łeba
Gardna – Łeba	8,90	Jezioro Łebsko
Łupawa - Łeba (Smółdziński)	8,44	Jezioro Łebsko
Żelazo - Kluki (C-9)	8,80	Pustynka

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego.

Tabela 50 Jeziora powyżej 5 ha w granicach powiatu słupskiego

Nazwa	Powierzchnia w ha	Głębokość max	Przepływowe – tak/nie
Lewarowe	71,58	4,5	tak
Obłęskie (Obłęże)	62,40	8,9	tak
Przyjezierze	25,7	8,9	tak
Lipnik (Nakło)	11,02	15	nie
Darnowskie (Darnowo)	13,25	8,5	nie
Mzdowo	9,88	3,0	tak
Korzybie	5,10	3,5	nie
Krzynia (Krzemień)	70,00	5,5	tak
Kunitowskie	21,20	8,3	nie
Plasno (Piaszno)	17,88	5,0	nie
Krzynia Mała	14,90	3,0	tak
Wiejskie	6,25	7,0	nie
Dobrskie (Dobre)	28,5	12,0	tak
Czarne	11,42	bd	tak
Głębokie	107,5	31,2	tak
Rybiec	14,2	2,8	tak
Godzież Mała	7,4	bd	nie
Dąbrówka	14,24	1,2	nie
Darżyńskie	9,25	bd	nie
Łebsko	7140,00	6,3	tak
Gardno	2468,1	2,6	tak
Dołgie Duże	156,4	2,9	nie
Dołgie Małe	6,3	1,7	nie
Modła	61,9	4,0	tak
Ściegnica	10,02	14,0	tak

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Słupskiego.

Stan morskich wód przybrzeżnych - przydatność do kąpieli:

Długość wybrzeża morskiego w granicach administracyjnych powiatu wynosi **57 km**. Zgodnie z komunikatem nr1/09 dotyczącym kąpielisk morskich, w powiecie słupskim PWIS dopuszcza następujące kąpieliska:

- Ustka Zachód – plaża na zachód od portu - długości 150 m linii brzegowej, początek 400 m od falochronu,
- Ustka Wschód – plaża na wschód od portu - długości 500 m linii brzegowej, początek 200 m od falochronu,
- Poddąbie – plaża długości 100 m linii brzegowej, położona przy wejściu głównym z ul. Sportowej,
- Dębina - plaża długości 100 m linii brzegowej, położona przy wejściu głównym,
- Rowy Zachód – plaża na zachód od portu - długości 500 m linii brzegowej, początek 100 m od falochronu,
- Rowy Wschód – plaża na wschód od portu - długości 100 m linii brzegowej, początek 100.

2.7.4 Ekosystemy użytków rolnych

Użytki rolne zajmują 121,5 tys. ha, co stanowi ponad połowę obszaru powiatu. Pod względem wielkości posiadanego areалу gruntów rolnych, powiat słupski zajmuje pierwsze miejsce wśród powiatów województwa pomorskiego. Z uwagi na rolniczy charakter obszaru, użytki rolne stanowią dominujący element w strukturze użytkowania ziemi w prawie wszystkich gminach powiatu. Wyjątek stanowią gminy: Smołdzino, gdzie dominują wody, a pozostały obszar ma charakter rolno-leśny oraz Dębica Kaszubska, gdzie ponad połowa obszaru gminy jest zalesiona oraz Kępice, z prawie dwukrotną przewagą lasów nad gruntami rolnymi. Użytki rolne układają się w pasmo ograniczone od północy kompleksami nadmorskich lasów i jezior zaś od południa pasmem lasów na wysoczyznach, układ tych pasm posiada przebieg równoległy do linii brzegowej Bałtyku. Największym arealem użytków rolnych dysponują gminy: Główny (18 683 ha), Słupsk, Potęgowo i Kobylnica.

W grupie użytków rolnych największy udział w powierzchni zarówno powiatu jak i wchodzących w jego skład gmin posiadają grunty orne. Wyjątek stanowi gmina Smołdzino, gdzie przeważają trwałe użytki zielone. Odsetek gruntów ornych waha się od 11,9% w gminie Smołdzino do 57,6% w gminie Damnica, zaś trwałych użytków zielonych od 4,9% w gminie Kępice do 19,6% w gminie Główny.

2.7.5 Ekosystemy leśne

Obszary leśne zajmują średnio ok. 35,5% powierzchni powiatu (36,15% wynosi wskaźnik lesistości województwa pomorskiego, 28,2% krajowy). Lasy nie są równomiernie rozmieszczone. Skupiają się głównie w północnej i południowej części powiatu. Środkowa część charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem lesistości – ok. 25%. Najwyższy wskaźnik lesistości, wynoszący ok. 50% posiadają południowe obszary powiatu. Zróżnicowana jest również wielkość kompleksów leśnych: w części północnej powiatu przeważają kompleksy średniej wielkości, w środkowej małe, izolowane, natomiast w części południowej lasy zajmują wielkie powierzchnie, łączące się z lasami sąsiadującymi od południa. Wiąże się to z większym udziałem terenów nieprzydatnych rolniczo w południowej części powiatu (urozmaicona rzeźba terenu, występowanie obszarów sandrowych).

2.7.6 Prawne formy ochrony przyrody

Park Narodowy

- **Słowiński Park Narodowy**

Słowiński Park Narodowy położony jest w północnej części województwa pomorskiego na Wybrzeżu Słowińskim, które wchodzi w zasięg Pobrzeża Słowińskiego. Wielkość parku wynosi 18 247 ha. Główne walory przyrodnicze Parku to unikatowy w skali Europy obszar ruchomych wydmy zwanych "Białymi Górami" wraz z przymorskimi jeziorami: Łebsko, Gardno, Dołgie Małe, Dołgie Duże. Występują cenne zbiorowiska leśne takie jak: bór bażynowy, brzezina bagienna, świeży bór bagienny, oraz bardzo rzadkie gatunki fauny, w tym awifauny, jak orzeł bielik i orzeł przedni. Na terenie Parku

występują także gatunki roślin reprezentujące grupy wymienione w załączniku II do Dyrektywy Siedliskowej UE oraz 28 gatunków ptaków z listy załącznika I do Dyrektywy Ptasiej UE, co dało podstawę do włączenia Parku do sieci obszarów chronionych Natura 2000. Park jest włączony do sieci Światowych Rezerwatów Biosfery i obszarów chronionych w ramach Konwencji Ramsarskiej.

Rezerwat przyrody

- **Bagna Izbickie**

Bagna Izbickie zlokalizowane są w gm. Głównicy, obręb Głównicy i obejmują wielkość 281,18 ha. Ochronie rezerwatu podlegają głównie brzeziny bagiennie i zbiorowiska wrzosowisk atlantyckich. Występuje tu sześć dominujących zespołów roślinnych, charakteryzujących środowisko wilgotne, - bardziej interesujące rośliny rezerwatu to: wrzosiec bagienny, woskownica europejska, rosiczka okrągłolistna, przygielka biała, turzyca bagienna, modrzewnica, bażyna czarna, bagno zwyczajne.

- **Torfowisko Pobłockie**

Lokalizacja: gm. Głównicy, Nadleśnictwo Damnica, wielkość: 112,31 ha. Rezerwat jest cennym obszarem retencji wodnej, - wśród najbardziej interesujących roślin występują tu m. in.: woskownica europejska, wrzosiec bagienny, modrzewnica, rosiczka okrągłolistna, bagno zwyczajne.

- **Torfowisko Potoczek**

Lokalizacja: gm. Kępice, obręb Obłęże, wielkość: 15,24 ha. Głównym walorem przyrodniczym jest Bór bagienny o powierzchni 3,86 ha. Rezerwat usytuowany jest w malowniczej dolinie otoczonej zalesionymi stokami wzniesień, - ostoja zwierzyny płowej i czarnej. Znajdują się tu również stanowiska licznych gatunków roślin podlegających ochronie (m. in. listeria sercowata, bagno zwyczajne, paprotka zwyczajna).

- **Grodzisko Runowo**

Lokalizacja: gm. Potęgowo, wielkość: 29,66 ha. Ochronie rezerwatu podlegają stanowiska buczyny, buków i dębów o obwodach przekraczających 3 metry, jak również pozostałości słowiańskiego grodziska wraz z osadą i cmentarzyskiem kurhanowym nad rzeką Pogorzelić (pochodzącymi z II poł. IX wieku).

- **Wzgórze Rowokół**

Lokalizacja: gm. Smołdzino, obręb Smołdzino, wielkość: 562,81 ha. Położenie stożka Rowokołu (115 m n.p.m.) w odległości zaledwie 6 km od morza wywołuje w nizinny krajobrazie nadmorskim nieoczekiwane urozmaicenie oraz widokowy kontrast - las na stokach wzgórza sprawia miejscami wrażenie regła dolnego (udział buka i jodły).

- **Wierzchońskie Jałowce**

Lokalizacja: Gmina Smołdzino, Nadleśnictwo Damnica, wielkość: 1,92 ha Skupienie ok. 150 okazów jałowca pospolitego (*Juniperus communis*) o zróżnicowanych formach w drzewostanie sosnowym (kolumnowe, piramidalne, stożkowe i t.p. do wysokości 10 m) wśród wzniesień morenowych.

- **Jezioro Modła**

Lokalizacja: gm. Ustka, obręb Łędowo, wielkość: 194,80 ha. Jezioro Modła to miejsce lęgowania ptactwa wodnego np. mewa śmieszki, mewa srebrzystej, mewa pospolitej, rybitwy czarnej, kaczki krzyżówki, łabędzia niemego, błotniaka łąkowego, remiza, kwiczoła. Występują tu również roślinność

będąca podstawowym elementem decydującym o warunkach lęgowania ptaków, a także zespołów roślinności wodnej i szuwarowej typowej dla płytkiego, zarastającego jeziora przymorskiego.

- **Buczyna Nad Słupią**

Położona jest na pograniczu miasta i gminy Ustka, między korytem rzeki Słupi a torem kolejowym relacji Ustka-Słupsk, przy przystanku PKP Mokrzyca. Wielkość 18,92 ha. Swym zasięgiem obejmuje fragment pradoliny Słupi z drzewostanem bukowym

Park krajobrazowy

- **Dolina Słupi**

Lokalizacja: gm. Kobylnica, obszar od środkowego biegu rzeki Słupi i jej zlewni od miejscowości Soszyca do drogi Krępa – Łosino, wielkość: 37040 ha.

W granicach Parku znajduje się 60 jezior z których najcenniejsze pod względem przyrodniczym to: Jasień, Skotawskie Małe i Duże, Głębokie, Borzytuchomskie Duże, Konradowo, Krzynia, siedliska roślinne o cechach zbiorowisk naturalnych i półnaturalnych, występowanie rzadkich roślin: np. wawrzynek wilczyłyko, pływacz zwyczajny, rosiczka, najcenniejsze przyrodniczo fragmenty Parku i jego otuliny zostały wydzielone w postaci ośmiu rezerwatów przyrody.

Obszary chronionego krajobrazu

- **Jezioro Łętowskie oraz okolice Kępic wraz z fragmentem doliny rzeki Wieprzy**

Lokalizacja: Obszar na północny zachód od Kępic do miejscowości Łętowo oraz ok. 7 km na południowy wschód od Kępic, wielkość: 6 880 ha.

Główne walory przyrodnicze to dwa duże jeziora: Łętowskie w północno - zachodniej części obszaru oraz Oblęskie na północno-wschodnim krańcu obszaru, bardzo duża lesistość obszaru - 76%, duża ilość pomników przyrody (13 szt.), interesujące obiekty przyrodnicze jak sędziwe drzewa i okazałe głazy polodowcowe (eratyki).

- **Fragment Pradoliny Łeby i wzgórze morenowe na południe od Lęborka**

W obrębie jego granic znajduje się zachodnia część Pradoliny Łeby-Redy od miejscowości Orle do jeziora Lubowickiego w okolicach Lęborka. Wielkość: 19 516 ha. Środowisko przyrodnicze na dnie doliny tworzą głównie użytki zielone (łąki i pastwiska). Lasy porastające strefę krawędziową budowane są przez drzewostany buczyny niżowej, która na stożkach napływowych przechodzi w bory mieszane.

- **Pas pobraża na wschód od Ustki**

Lokalizacja: Na wschód od ujścia rzeki Słupi, wzdłuż wybrzeża do jeziora Gardno, wielkość: 3 336 ha. Główne walory przyrodnicze stanowi wybrzeże morskie z plażami wydmiami i klifem, cała gama roślinności nadmorskiej, od maleńkiej wydmotwórczej honkenii, aż po zespoły leśne jak: bory nadmorskie i buczyny.

- **Pas pobraża na zachód od Ustki (wschodnia część)**

Lokalizacja: Na zachód od ujścia rzeki Słupi, wzdłuż wybrzeża do granicy powiatu, wielkość: 7 520 ha (pow. cał.).

Główne walory przyrodnicze stanowi bezpośrednie sąsiedztwo morza i związany z tym urozmaicony świat roślinny - roślinność wydymowa, bagienna, bory nadmorskie, kryptodepresyjne jezioro przymorskie: Modła, rezerwat przyrodniczy obejmujący najbliższe otoczenie Jeziora Modła.

Ponadto na terenie powiatu słupskiego występują **liczne pomniki przyrody**, takie jak: grupy drzew (42 szt.), pojedyncze drzewa (177 szt.), aleje drzew (3 szt.), głazy narzutowe (1 szt.).

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

- Ostoja Łabędzi w m. Ustka,
- ZPK 6, gm. Dębica Kaszubska,
- ZPK 2, gm. Dębica Kaszubska,
- ZPK 4, gm. Dębica Kaszubska,
- ZPK 10 Budówko-Budowo-Jawory, gm. Dębica Kaszubska.

Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Kraina w kratę”

Zespół przyrodniczo krajobrazowy Kraina w Kratę w Dolinie Rzeki Moszczenicki o powierzchni 2 572,24 ha, został utworzony rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego z dnia 21 czerwca 2007 roku. Zespół obejmuje swoim zasięgiem najcenniejsze fragmenty krajobrazu rzeki Moszczenicki wraz z miejscowościami Swołowo, Krzemienica (całe obręby), Bruskowo Małe, i Wielkie, Radęcin, Gać, Bierkowo (część obrębów). Celem utworzenia zespołu jest zachowanie niezwykle cennego krajobrazu kulturowego i przyrodniczego Krainy w Kratę. Nazwa krainy pochodzi od stylu budownictwa o konstrukcji kratownicowej, której cechą charakterystyczną są czarne elementy drewniane, tworzące kratę i bielone wapnem wypełnienia. Najwięcej budynków o konstrukcji ryglowej zachowało się we wsi Swołowo. Najstarszym obiektem jest tu tzw. kurna chata z końca XVII i początku XVIII wieku.

2.7.7 Obszary Natura 2000

Tabela 51 Powiat słupski- SOO – Specjalne Obszary Ochrony (siedliskowe)

Nazwa obszaru	Kod obszaru	Pow. ogółem pow. woj[ha]	Gmina
Ostoja Słowińska	PLB220003 i PLH220023	21 340,59 ; 32 150,54	Główczyce, Smołdzino, Ustka (część)
Bagna Izbickie	PLH220001	786,35	Główczyce
Torfowisko Pobłockie	PLH220042	111,63	Główczyce
Przymorskie Błota	PLH220024	1688,87 ; 1587,53	Ustka
Dolina Grabowej	PLH320003	8255,34 ; 48,46	Kępice
Dolina Łupawy	PLH220036	5508,63	Smołdzino, Główczyce, Damnica, Potęgowo
Dolina Wieprzy i Studnicy	PLH220038	14349,03 ; 10187,81	Kępice, Kobylnica
Klify Poddębskie	PLH220100	594,4	Ustka

Tabela 52 Powiat słupski-OSO – Obszary Specjalnej Ochrony (ptasie)

Nazwa obszaru	Kod obszaru	Pow. ogółem pow. woj[ha]
Ostoja Słowińska	PLB220003	21819.4
Przybrzeżne Wody Bałtyku	PLB990002	243132.7
Dolina Słupi	PLB220002	37471.8

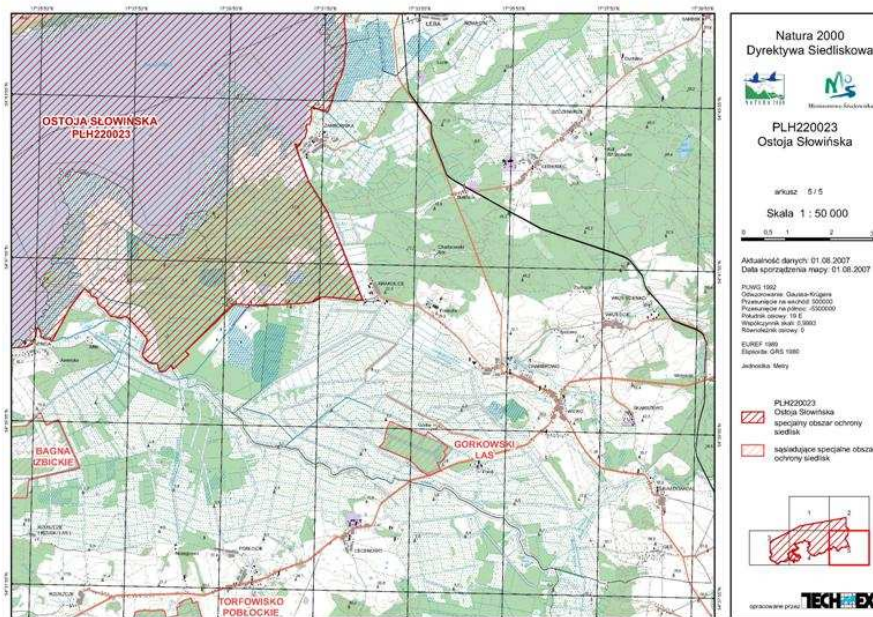
Ostoja Słowińska (PLB220003 i PLH220023)

Obszar chroni krajobraz i różnorodność form morfologicznych obserwowanych na Mierzei Gardneńsko-Łebskiej, w tym unikatowe barchany nadmorskie (do 40 m npm, wędrujące w tempie 3 - 10 m rocznie), dwa największe słonawe przymorskie jeziora: Łebsko (7 140 ha, maks. gł. 6,3 m) oraz Gardno (2 468 ha, maks. gł. 2,6 m) wraz z przylegającymi łakami, torfowiskami, lasami i borami bagiennymi. Łącznie, w skład obszaru wchodzi: główny kompleks Słowińskiego PN (wraz z włączonymi do parku w 2004 r. wodami morskimi), kompleks Rowokół i koryto rzeki Łupawy łączącej Rowokół z głównym kompleksem.

W zagłębieniach międzywydmowych, zwanych polami deflacyjnymi, obserwowana jest pierwotna sukcesja roślinna, przebiegająca od inicjalnych zbiorowisk psammofilnych po bór bażynowy. Obszar zajmują dobrze zachowane, wykształcone typowo i na dużych powierzchniach, siedliska charakterystyczne dla terenów nadmorskich, w tym 26 typów siedlisk znajduje się na Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W obszarze stwierdzono stanowiska wielu rzadkich i zagrożonych gatunków, w tym 23 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (w tym 8 gatunków ryb, a także jedną z bogatszych w Polsce populację Inicy wonnej (również gatunku z Załącznika II tej Dyrektywy) i wiele objętych ochroną prawną roślin naczyniowych. Z tego terenu podawane są także interesujące gatunki bezkręgowców, m. in. pijawek Hirudinae: Haementria costata, Haemopsis sanguisuga, Piscicola geometra i pajęczaków Arachnidae: Arctosa sp., Dolomedes fimbriatus. Chroniony tu jest unikatowy krajobraz ruchomych wydm. Morska część obszaru jest ważnym siedliskiem dla bałtyckiej populacji morświna.

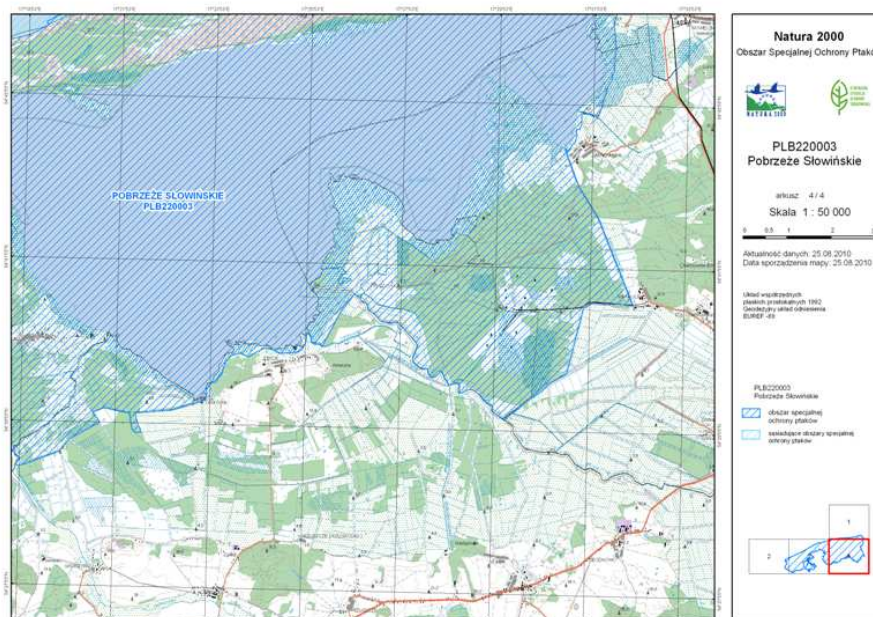
Jest to ważna ostoja ptasia o randze europejskiej E 09 (Słowiński PN). Obszar wpisany został na listę obszarów Konwencji Ramsar; znajduje się też w obrębie Słowińskiego Rezerwatu Biosfery. Występuje tam, co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 11 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), orzeł przedni (PCK), rybołów (PCK), puchacz (PCK), biegus zmienny (schinzii) (PCK), sieweczka obrożna (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje błotniak łąkowy, kormoran czarny. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrownego następujących gatunków ptaków: bielaczek (ca 2%), Żuraw (>3%), gęś zbożowa (>4%) i nurogęś; w stosunkowo dużych zagęszczeniach występują gęś białoczelna i świstun.

Mapa 2 Ostoja Słowińska PLH220023

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Mapa 3 Ostoja Słowińska PLB220003

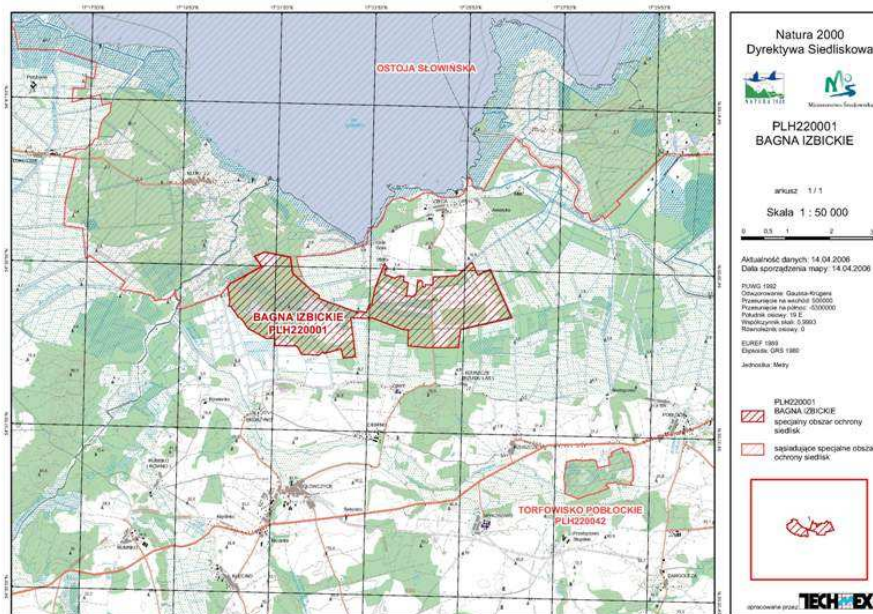
Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Bagna Izbińskie (PLH220001)

Specjalny Obszar Ochrony (OSO) PLH220001 - powierzchnia 786,35 ha. Obszar obejmuje fragment dna pradolina Łęby, wypełnionej utworami torfowymi, poprzecinanej siecią rowów kanałów melioracyjnych. W przeszłości eksploatowano tam na znacznej powierzchni torf. Obecnie znajduje się tu rozległy kompleks wrzosowisk atlantyckich z wrzoścem bagiennym, zarośla woskownicy europejskiej oraz bory i lasy bagienne. W licznych dołach potorfowych rozwijają się zbiorowiska

przełściowo-torfowiskowe. Teren otoczony jest zbiorowiskami łąkowymi, w części porośniętymi przez laski brzożowe. W obszarze znajduje się rozległy kompleks wrzosowisk atlantyckich, borów i brzezin bagiennych oraz dobrze wykształconych zbiorowisk przełściowo-torfowiskowych (w dołach potorfowych). Występuje tu 5 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, które zajmują łącznie ponad 50% obszaru. Odnotowano tu występowanie 1 gatunku z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, choć jego populacja nie jest znacząca. Fragment obszaru porastają zarośla woskownicy europejskiej. Gatunki roślin atlantyckich tworzą bogate populacje.

Mapa 4 Bagna Izbickie

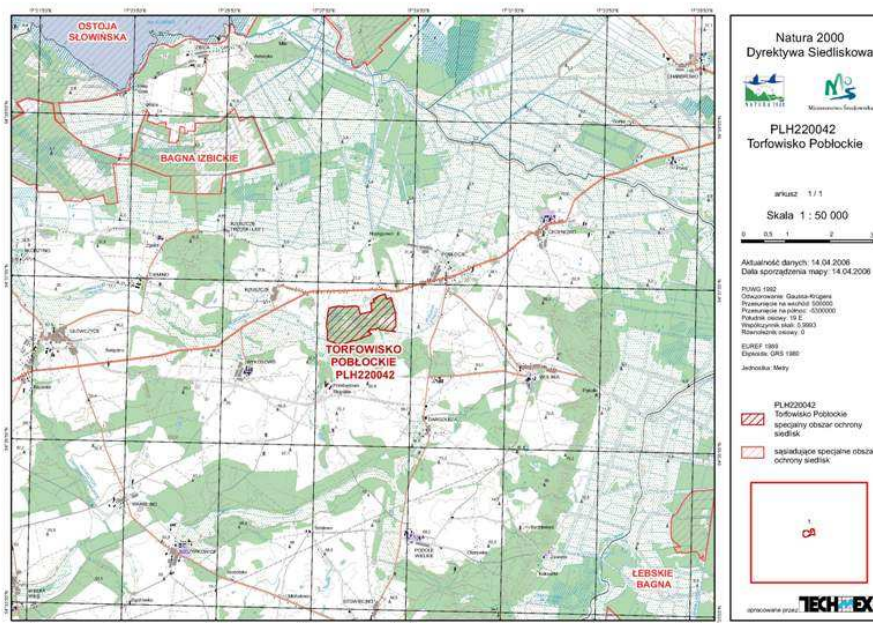
Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Torfowisko Pobłockie (PLH220042)

Specjalny Obszar Ochrony (OSO) PLH220042 - powierzchnia 111,63 ha. Kopułowe torfowisko wysokie, w znacznej części zalesione, lecz z zachowaną bezleśną wierzchowiną kopuły porośniętą mszarami i mszarnikami wrzoścowymi. Bezleśną wierzchowinę okalają bory bagienne. W części wschodniej kompleks potorfii, niemal całkowicie zarośniętych jeziorzek dystroficznych, łozowisk oraz inicjalnych postaci olsów.

Stosunkowo dobrze zachowane torfowisko wysokie z bezleśną wierzchowiną kopuły. Zachowany typowy, koncentryczny układ siedlisk przyrodniczych, 7 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wartość torfowiskowych siedlisk przyrodniczych w obiekcie dodatkowo podnosi obfite występowanie w nich rzadkich, a typowych dla torfowisk gatunków roślin (wełnianeczka darniowa, wrzosiec bagienno, woskownica europejska).

Mapa 5 Torfowisko Pobłockie

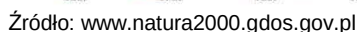

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Przymorskie Błota (PLB220024)

Specjalny Obszar Ochrony (OSO) PLH220024 - powierzchnia 1 688,87ha. Obszar obejmuje fragment równiny błot przymorskich na zachód od Ustki, wraz z Jeziorem Modła. Dominującym zbiorowiskiem roślinnym są dobrze zachowane szuwały trzcinowe i turzycowe, które zarastają eutroficzne Jezioro Modła. Znaczny udział powierzchniowy mają lasy olsowe i acidofilne dąbrowy. W zachodniej części obszaru występują bardzo dobrze zachowane torfowiska wysokie i przejściowe oraz płaty borów i brzeziny bagiennych, a także zarośla woskownicy europejskiej.

W obszarze wyróżniono 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, zajmujących łącznie ok. 50% powierzchni. Bardzo dobrze są zachowane wartościowe zbiorowiska torfowiskowe i szuwarowe oraz zarośla woskownicy europejskiej. Bogata jest tu flora roślin naczyniowych, z rzadkimi i zagrożonymi gatunkami. Obszar ma także duże znaczenie dla ochrony ptaków.

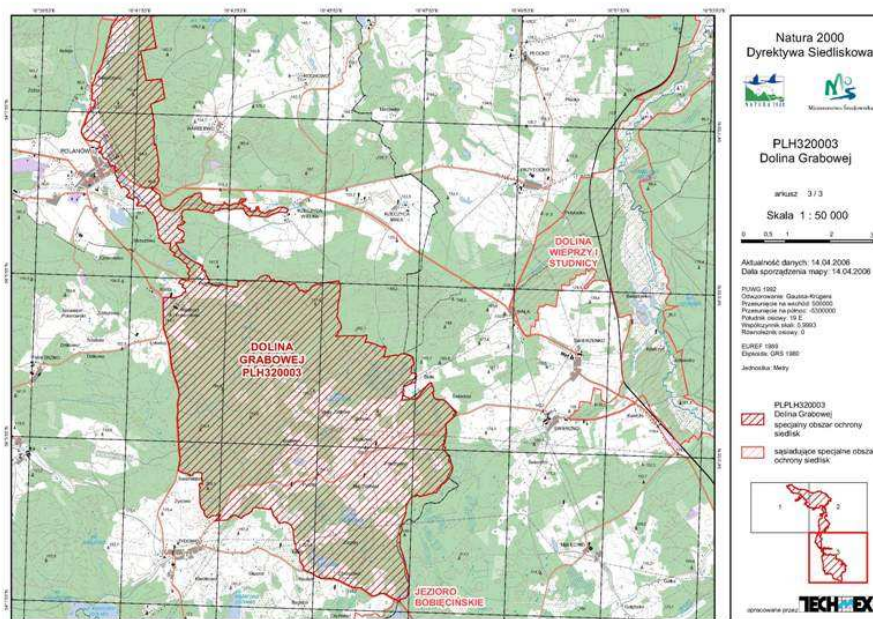

Specjalny Obszar Ochrony (OSO) PLH320003 - powierzchnia 8 255,34 ha. Dolina rzeki Grabowej, od obszaru źródłiskowego aż po pradolinę i jej południowy skraj w okolicy Sulechówka. Obszar źródłiskowy położony jest w dobrze zachowanej, półnaturalnej mozaice torfowisk, wilgotnych i świeżych łąk, jezior i oczek śródpolnych oraz lasów (z dużym udziałem grądów i buczyn); dalej rzeka płynie doliną przez krajobraz morenowy o bardzo urozmaiconej rzeźbie. Na zboczach dolin i w jej sąsiedztwie występują płaty buczyn (z udziałem starodrzewi), przy rzece bardzo dobrze wykształcone zostały płaty grądów i wilgotnych łąk. Bardzo dobrze zachowana jest boczna dolina Wielenki, również porośnięta buczynami i grądami, głęboko wcięta w niemal "górski" krajobraz. Bardzo intensywne są tu zjawiska źródłiskowe - doskonale wykształcone i bardzo liczne są źródła niewapienne i torfowiska źródłiskowe i mechowiskowe, łąki z licznymi populacjami storczyków, wykształcone na wysiękach wód źródłiskowych; na krawędzi pradoliny, w północnej części obszaru, występują również źródła z trawertynami. Rzeka została zachowana w stanie zbliżonym do naturalnego, ma charakter pstragowy.

**BUSINESS
MOBILITY**
INTERNATIONAL

Mapa 7 Dolina Grabowej

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Dolina Łupawy (PLH220036)

Obszar obejmuje doliny rzek Łupawy i Bukowiny od wypływu z jez. Jasień. W granicach obszaru występują: - naturalne, głębokie koryta rzeczne Łupawy i Bukowiny - źródła i niewielkie potoki (dopływy) - rozległe obszary łąg o podgórskim charakterze Carici remotae-Fraxinetum na zboczach doliny, jak również grądy dębowo-grabowe Stellario-Carpinetum w wielu wąwozach oraz buczyny Luzulo- Fagetum i Asperulo-Fagetum - podmokłe łąki, torfowiska przejściowe i wysokie, oraz dystroficzne jeziora w bezodpływowych obszarach.

Obszar chroni 14 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Są to jednocześnie ważne siedliska fauny, niezwykle tu bogatej. Dodatkową wartość stanowią:

- górski i podgórski charakter rzeki,
- jedno z największych skupisk źródeł na Pomorzu,
- duże kompleksy łągów o podgórskim charakterze,
- liczne rzadkie i zagrożone gatunków roślin z Polskiej Czerwonej Księgi,
- bardzo liczna populacja słodkowodnego glonu *Hildenbrandtia rivularis*, świadcząca o czystości wód,
- cenne gatunki ryb łososiowatych,
- siedliska ptaków drapieżnych oraz ptaków wodno-błotnych i terenów łąk,
- malowniczy krajobraz z rozległymi kompleksami lasów.

Mapa 8 Dolina Łupawy

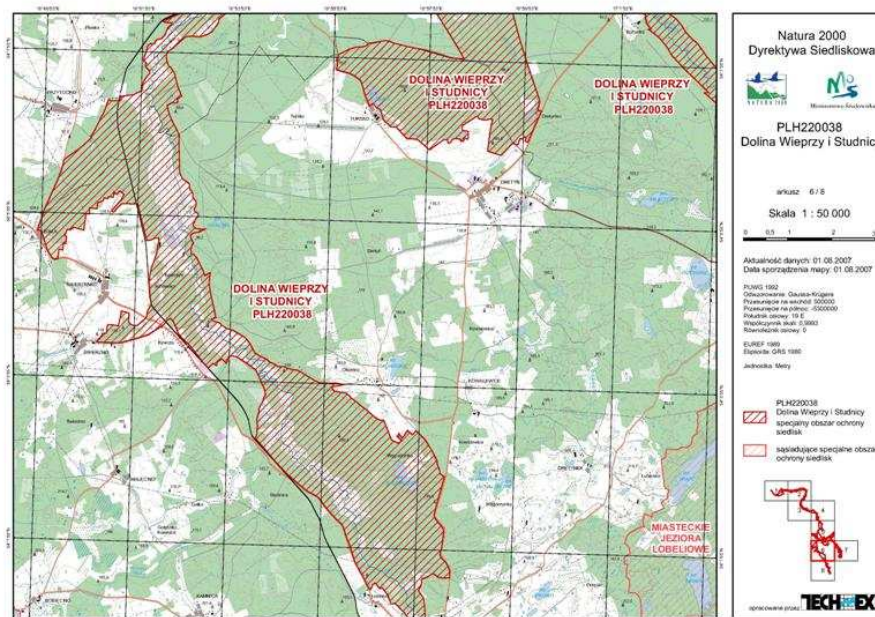
Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Dolina Wieprzy i Studnicy (PLH220038)

Obszar obejmuje część dolin rzek Wieprzy i Studnicy, od źródeł koło Wałdowa i Miastka, aż po miejscowość Staniewice koło Sławna, wraz z dużymi fragmentami zlewni tych rzek, w tym terenami źródłiskowymi. Rzeki te mają naturalny charakter, w niewielkim tylko stopniu zostały przekształcone przez człowieka. Wzniesienia morenowe w otoczeniu dolin dochodzą do ponad 200 m n.p.m. Przełomowe odcinki tych rzek mają podgórski charakter. Szczególnie głęboko wcięta jest rynną rzeki Wieprzy (od źródeł do Bożanki). W zlewni Wieprzy zachowały się duże połacie mokradeł, oraz torfowiska wysokie i bory bagienne (teren rezerwatu Torfowisko Potoczek). W dolinach rzek występują starorzecza, mezotroficzne i dystroficzne jeziora, niektóre otoczone torfowiskami mechowiskowymi i podmokłymi oraz świeżymi łąkami. Występuje tu także jezioro lobeliowe (j. Byczyńskie). Na terenach bezodpływowych, liczne są małe mszary i oczka dystroficzne. Cały obszar charakteryzuje się dużą lesistością. Strome zbocza (Pradolina Pomorska) i liczne wąwozy są porośnięte grądami oraz kwaśnymi i żyznymi buczynami, a w obszarach źródłiskowych występują olsy źródłiskowe i podgórskie łągi.

Dolina Wieprzy i Studnicy obejmuje 21 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, a szczególnie ważna jest dla zachowania jezior lobeliowych i dystroficznych zbiorników wodnych. Ponadto do walorów przyrodniczych należy: podgórski charakter rzek przymorskich, jedna z większych koncentracji źródeł na Pomorzu, kompleksy leśne w Pradolinie Pomorskiej oraz lasy łąkowe o podgórskim charakterze. Są to również bardzo ważne siedliska dla fauny: wydry *Lutra lutra*, ryb (w tym łososiowatych), kumaka nizinnego *Bombina bombina* i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*. Występuje tu największa znana populacja słodkowodnego krasnorostu *Hildenbrandtia rivularis* na Pomorzu oraz wiele roślin rzadkich i zagrożonych z Polskiej Czerwonej Księgi Roślin. Cenne biotopy ptaków drapieżnych oraz związanych z obszarami wodno-błotnymi.

Mapa 9 Dolina Wieprzy i Studnicy

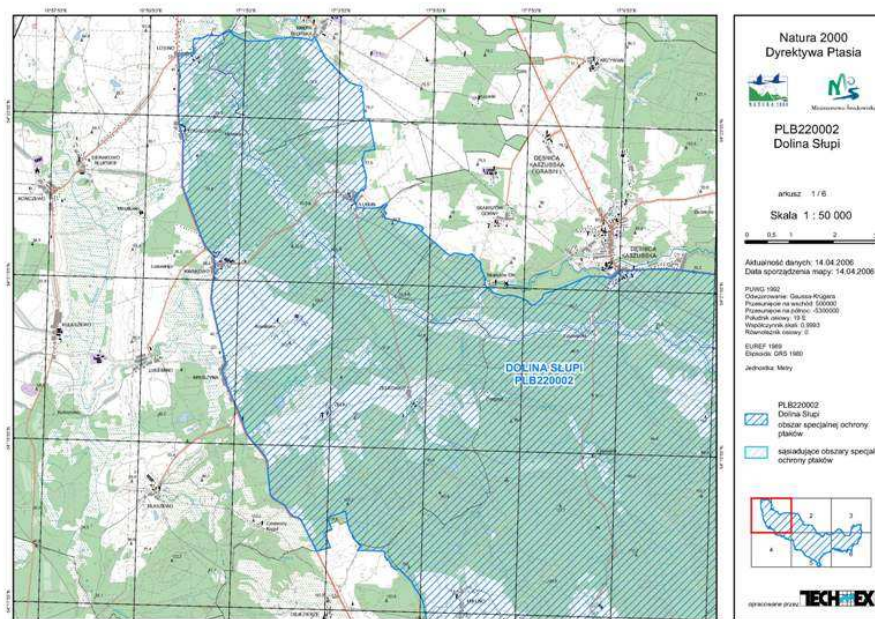

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Dolina Słupii (PLB220002)

Obszar obejmuje dorzecze środkowego odcinka rzeki Słupii oraz jej dopływów: Bytowej, Jutrzenki i Skotawy. Charakteryzuje się on urozmaiconym krajobrazem polodowcowym z typowymi formami: jeziorami rynnowymi i wytopiskowymi, równinami sandrowymi oraz wzgórzami moren czołowych. Wśród licznych jezior część stanowi oligotroficzne jeziora lobeliowe. Największymi jeziorami są: Jasień, Skotowskie i Głębokie. Lasy, w wieku 40-100 lat, to głównie lasy iglaste z sosną oraz mieszane i liściaste lasy z bukiem i dębem. W dolinach strumieni występują łągi olszowo-jesionowe. Krajobraz ostoi jest zróżnicowany, z licznie występującymi wąwozami i wzgórzami, osiągającymi wysokość do 160 m n.p.m.

Ostoa ptasia o randze europejskiej E 10. Występują co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: kania ruda (PCK), lelek, rybołów (PCK), brodziec piskliwy, gągoł, nurogęś; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują w znaczących ilościach: bocian biały, bocian czarny, żuraw, samotnik, lerka i gąsiorek. Wiele cennych, dobrze zachowanych typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej tworzących mozaikę. Szczególnie cenne są różnego typu torfowiska i lasy łęgowe. Obszar występowania 6 gatunków zwierząt z Załącznika II, w tym wydry.

Mapa 10 Dolina Słupii

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

Przybrzeżne Wody Bałtyku (PLB990002)

Obejmuje wody przybrzeżne Bałtyku o głębokości od 0 do 20 m. Jej granice rozciągają się na odcinku 200 km, poczynając od nasady Półwyspu Helskiego, a na Zatoce Pomorskiej kończąc. Dno morskie jest nierówne, deniwelacje sięgają 3 m.

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 80. Na obszarze zimują w znaczących ilościach 2 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG: nur czarnoszyi i nur rdzawoszyi (C7). W okresie zimy występuje powyżej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C3) łodówki, co najmniej 1% nurnika i uhli. W faunie bentosowej dominują drobne skorupiaki. Rzadko obserwowane są duże ssaki morskie – foki szare *Phoca hispida* i obrączkowane *Halichoerus grypus* oraz morświny *Phocaena phocaena*.

Mapa 11 Przybrzeżne Wody Bałtyku

Źródło: www.natura2000.gdos.gov.pl

2.7.8 Stan i ochrona środowiska

Ochrona wód

Źródłem zaopatrzenia w wodę pitną w powiecie są wody podziemne, dobrej jakości. Zaopatrzenie w wodę nie jest znaczącym problemem w powiecie, aczkolwiek należy zwrócić uwagę na poprawę jakości wody pitnej w miejscowościach o najniższych parametrach. Ścieki wytwarzane na terenie powiatu są oczyszczane w licznych, ale małych i średnich oczyszczalniach ścieków, nie zawsze spełniających wymagania jakościowe ścieków oczyszczonych. Osady powstające na wszystkich oczyszczalniach ścieków nie są poddawane odzyskowi, tylko trafiają na składowiska odpadów.

Ochrona powietrza

Jak wynika z badań jakości powietrza, na terenie powiatu nie występuje przekroczenie średniorocznych dopuszczalnych norm jakości powietrza. Ilość przekroczeń średniodobowych stężeń pyłu P 10 mieści się w granicach normy. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są emisje ze środków transportu samochodowego oraz tzw. niska emisja wynikająca z indywidualnego systemu ogrzewania zabudowy mieszkaniowej. Należy wspierać programy i działania promujące korzystanie z biomasy i innych odnawialnych źródeł energii.

Hałas

W powiecie słupskim nie stwierdzono przekroczeń zanieczyszczeń środowiska hałasem. Pojawiają się incydentalne, punktowe przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu.

Inicjatywy ekologiczne

W powiecie istnieje dobrze funkcjonująca praktyka edukacyjna, podkreślająca wartości przyrodnicze – skierowana głównie dla uczniów różnych poziomów edukacyjnych.

Edukacja realizowana jest poprzez wszelkiego rodzaju działania edukacyjne, wśród których na szczególną uwagę zasługują:

▪ **Ścieżki edukacyjne**

- ✓ Park przy Technikum Leśnym w Warcinie o długości 2,8 km. Podstawowa tematyka - ochrona lasu, gospodarka leśna.
- ✓ Dolina rzeki Łupawy o długości 6 km. Podstawowa tematyka - przyroda w lesie i jej ochrona.
- ✓ Latarnia Rowokół i Klucki Las o długości 6km.
- ✓ Szlak zwiniętych torów o długości ok. 21 km. Podstawowa tematyka - plaża, punkty widokowe, wydmy, podmokłe łąki, las sosnowy.

▪ **Wycieczki z przewodnikiem**

- ✓ Park przy Technikum Leśnym w Warcinie.

▪ **Prelekcje**

- ✓ Zabytkowa Wozownia przy Technikum Leśnym w Warcinie jako obiekt Centrum Edukacji Regionalnej.

▪ **Wydawnictwa**

- ✓ "Materiały do poznania regionalizmu słupskiego" - nakład 500 egz., wydawnictwo cykliczne.
- ✓ "Aktualia ochrony przyrody" - nakład 500 egz., wydawnictwo cykliczne.
- ✓ Publikowane są wydawnictwa tematyczne w postaci folderów, przewodników itp. przez: SPN, Park Krajobrazowy Dolina Słupi, Nadleśnictwa występujące w granicach administracyjnych Starostwa Powiatowego, wydawnictwo jednorazowe.

▪ **Realizowane projekty dotyczące obszarów chronionych**

- ✓ „Ochrona wód Bałtyku i Słowińskiego Parku Narodowego poprzez modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków w gminie Smołdzino” - wartość projektu 2 056 000 zł.

▪ **Formy współpracy gmin przy rozwiązywaniu problemów lokalnych, w tym ochrony środowiska**

- ✓ Gmina Dębica Kaszubska - gmina należy do Stowarzyszenia Miast i Gmin Dorzecza Rzeki Słupi i Łupawy, program „Dziedzictwo i kultura małych ojczyzn w powiecie słupskim – remont

zabytkowych obiektów sakralnych w gminie Kępice, Dębica Kaszubska, Główny i Słupsk i wykorzystanie ich do celów kultury, edukacji i poprawy atrakcyjności turystycznej”,

- ✓ Gmina Główny – gmina współpracuje z innymi gminami w zakresie eksploatacji odpadów komunalnych w Chlewnicy,
- ✓ Gmina Kobylnica – współpraca z miastem Słupsk i gminą Słupsk w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej,
- ✓ Gmina Potęgowa – Partnerstwo Dorzecza Słupi, Lokalna Grupa Rybacka, Pojezierze Bytowskie, firma ELWOZ – edukacja w zakresie segregacji, zdejmowanie eternitu, dotacje do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
- ✓ Gmina Słupsk:
 - o program „Dziedzictwo i kultura małych ojczyzn w powiecie słupskim – remont zabytkowych obiektów sakralnych w gminie Kępice, Dębica Kaszubska, Główny i Słupsk i wykorzystanie ich do celów kultury, edukacji i poprawy atrakcyjności turystycznej”,
 - o porozumienie z gminą Kobylnica- wspólna Straż Gminna; ochrona rzeki Słupia (na terenie gmin Słupsk i Kobylnica),
- ✓ Gmina Smółdino – Fundacja Partnerstwo Dorzecza Słupi,
- ✓ Gmina Darnica – gmina należy do Stowarzyszenia Miast i Gmin Dorzecza Słupi i Łupawy; porozumienie międzygminne dotyczące użytkowania i eksploatacji wysypiska odpadów komunalnych w Chlewnicy.
- ✓ Gmina Miejska Ustka:
 - o „Rozbudowa i poprawa funkcjonowania systemu zaopatrzenia w ciepło w Ustce wschodniej poprzez termomodernizację Szkoły Podstawowej nr 2”,
 - o „Budowa odcinka sieci ciepłowniczej na osiedlu Dunina”.

2.8 ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE

2.8.1 Baza noclegowa

- Obiekty i miejsca noclegowe**

Zgodnie ze stanem z dnia 31 lipca 2010r. (dane GUS) w powiecie słupskim było zarejestrowanych 94 obiekty zbiorowego zakwaterowania, w których znajdowało się 11 160 miejsc noclegowych. Wśród wszystkich obiektów zbiorowego zakwaterowania 29 obiektów oferowało wypoczynek całoroczny.

Na terenie powiatu słupskiego struktura rodzajowa bazy noclegowej oparta jest przede wszystkim na wysokim udziale ośrodków wczasowych, a także innych obiektów hotelowych (tj. zajazdy, domy gościnne, wille), ośrodków szkoleniowo – wychowawczych, pozostałych obiektach niesklasyfikowanych, które w okresie niepełnego ich wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem pełniły funkcję obiektów noclegowych dla turystów oraz kwater prywatnych. Ośrodki wczasowe tworzą tu największe zasoby noclegowe i jednocześnie stanowią podstawową bazę wypoczynkową powiatu. Brak jest natomiast hoteli i pensjonatów na wysokim poziomie obsługi, co świadczy, iż baza noclegowa tego obszaru jest typowo sezonowa, oparta przede wszystkim głównie na zespołach noclegowych oraz zagospodarowanych obozowiskach turystycznych, przystosowanych do obsługi turystów w okresie letnim.

W 2010 r. w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania było przygotowanych 11 160 miejsc noclegowych, czyli o 742 miejsc mniej niż w roku poprzednim. Miejsca całoroczne stanowiły 31% wszystkich miejsc noclegowych. Najwięcej miejsc noclegowych oferowały ośrodki wczasowe – 4 944 miejsc, co stanowiło 44% ogólnej liczby dostępnych miejsc noclegowych według stanu w dniu 31 lipca 2010r. W porównaniu z rokiem 2009, liczba wszystkich obiektów i miejsc noclegowych zmalała odpowiednio o 3% i 7%.

Tabela 53 Obiekty zbiorowego zakwaterowania w powiecie słupskim w latach 2006-2010

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
obiekty ogółem VII	ob.	92	92	97	91	94
obiekty całoroczne VII	ob.	26	26	31	32	29
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	12364	12007	12210	10418	11160
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	3542	3041	3549	3462	3406
hotele						
obiekty ogółem VII	ob.	5	6	6	7	8
obiekty całoroczne VII	ob.	5	6	6	7	8
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	401	527	522	577	609
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	401	527	522	517	527
pensjonaty						
obiekty ogółem VII	ob.	3	4	4	4	3
obiekty całoroczne VII	ob.	2	2	2	1	1
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	100	152	153	166	187
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	75	87	88	52	112
inne obiekty hotelowe						
obiekty ogółem VII	ob.	2	2	5	7	8
obiekty całoroczne VII	ob.	2	2	5	6	4

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	101	101	183	405	419
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	101	101	183	367	337
szkolne schroniska młodzieżowe						
obiekty ogółem VII	ob.	5	4	4	4	3
obiekty całoroczne VII	ob.	1	1	1	1	1
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	177	157	157	157	215
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	48	50	50	50	50
ośrodki wczasowe						
obiekty ogółem VII	ob.	43	41	44	38	38
obiekty całoroczne VII	ob.	11	10	12	10	10
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	6772	5879	6520	5093	4944
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	2105	1412	1865	1404	1404
ośrodki kolonijne						
obiekty ogółem VII	ob.	7	8	7	3	3
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	1101	1241	1023	806	811
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe						
obiekty ogółem VII	ob.	4	4	4	4	6
obiekty całoroczne VII	ob.	3	2	2	3	3
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	874	788	1001	883	1111
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	584	437	415	666	588
zespoły domków turystycznych						
obiekty ogółem VII	ob.	8	9	8	7	10
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	606	991	615	772	1019
kempingi						
obiekty ogółem VII	ob.	2	2	2	2	2
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	500	500	450	230	450
poła biwakowe						
obiekty ogółem VII	ob.	7	6	6	8	6
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	1140	940	840	684	420
pozostałe obiekty niesklasyfikowane						
obiekty ogółem VII	ob.	1	2	2	2	3
obiekty całoroczne VII	ob.	0	0	0	2	0
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	280	220	236	173	224
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	0	0	0	18	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

• Wykorzystanie obiektów noclegowych

Dane GUS dotyczące wykorzystania bazy noclegowej w 2010r., wskazują, że z obiektów zbiorowego zakwaterowania skorzystało 129 491 turystów. W porównaniu do 2009 r. odnotowano wzrost liczby turystów o 11%, a w porównaniu do roku 2006 o 22%. Turystów zagranicznych przyjechało niespełna 6 tys. osób, w porównaniu do 2009 r. o 16% więcej, a w stosunku do roku 2006 o 21% więcej.

Tabela 54 Wykorzystanie bazy noclegowej w obiektach zbiorowego zakwaterowania w powiecie słupskim w latach 2006-2010

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	100513	116196	122794	114743	129491
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	4664	5547	6298	4973	5904
wynajęte pokoje ogółem I-XII	-	15616	25332	37816	45064	51696

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
wynajęte pokoje turystom zagranicznym I-XII	-	1645	2302	4303	3775	4511
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	839549	906885	942578	834753	827874
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	24844	27209	27459	21599	29089
hotele						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	10243	16313	18851	15610	17483
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	1165	1582	2614	1773	1931
wynajęte pokoje ogółem I-XII	-	9434	17818	27349	30258	33422
wynajęte pokoje turystom zagranicznym I-XII	-	898	1638	3720	3224	3656
pokoje ogółem VII	-	146	218	230	251	273
pokoje z własną łazienką i WC VII	-	146	218	230	251	273
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	47660	59606	62833	57994	59798
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	3748	4304	5460	4564	5273
pensjonaty						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	1967	4375	6273	4374	3433
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	56	317	389	308	226
wynajęte pokoje ogółem I-XII	-	2791	3610	4893	6163	4880
wynajęte pokoje turystom zagranicznym I-XII	-	132	236	273	305	569
pokoje ogółem VII	-	31	49	49	62	68
pokoje z własną łazienką i WC VII	-	31	49	49	62	68
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	6480	11800	13722	14832	10375
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	288	601	503	645	1398
inne obiekty hotelowe						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	2717	2855	3953	10230	17937
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	416	410	237	252	304
wynajęte pokoje ogółem I-XII	-	3391	3904	5574	8643	13394
wynajęte pokoje turystom zagranicznym I-XII	-	615	428	310	246	286
pokoje ogółem VII	-	36	36	74	157	157
pokoje z własną łazienką i WC VII	-	36	36	74	157	157
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	8002	10584	13615	21640	35454
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	1287	1127	676	595	573
szkolne schroniska młodzieżowe						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	1178	1124	1134	1116	1118
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	229	229	234	355	392
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	7005	7435	6580	6958	7305
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	1541	2284	1331	1992	2384
ośrodki wczasowe						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	48682	50048	52878	42421	46938
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	1168	1048	1607	976	1743
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	508803	465270	508302	397396	373345
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	10963	9709	14061	7948	15226
ośrodki kolonijne						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	6091	6537	5075	4436	4293
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	193	252	207	142	128
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	2632	2324	1783	1033	1073
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	54001	76136	55826	47225	47278
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	10740	11893	12275	14830	18607
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	14	137	101	95	61
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	69245	71727	75356	86234	110163
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	123	2242	1284	2083	343
zespoły domków turystycznych						

Wyszczególnienie	J.m.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	3524	6944	4115	5259	5142
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	85	122	2	441	140
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	33514	40399	33956	35554	28921
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	379	351	2	1100	315
kempingi						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	3843	4123	4072	2798	3917
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	1099	1238	717	606	954
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	14248	15881	15588	9646	12720
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	3169	3625	1849	1229	2363
pola biwakowe						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	5475	3183	5138	4660	1018
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	181	103	171	6	22
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	17143	13241	20562	21085	3793
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	284	210	270	12	58
pozostałe obiekty niesklasyfikowane						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	1323	880	1070	1007	533
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	28	0	2	7	0
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	11711	11328	11236	8294	6898
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	90	0	8	17	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Większość turystów nocowała w ośrodkach wczasowych, ośrodkach szkolno – wychowawczych w hotelach i innych obiektach hotelowych. Ponad 36% wszystkich korzystających z bazy noclegowej zatrzymało się w ośrodkach wczasowych (46938). Turyści zagraniczni w przeważającej liczbie wybierali hotele – 1931 osoby oraz ośrodki wczasowe – 1743 osoby.

Udział procentowy korzystających z noclegów turystów zagranicznych w 2010r. kształtował się bardzo podobnie jak w 2009r., tzn. obcokrajowcy stanowili odpowiednio 5% i 4% ogółu korzystających z turystycznej bazy noclegowej zbiorowego zakwaterowania.

Dużą popularnością cieszyły się hotele, inne obiekty hotelowe, ośrodki wczasowe oraz ośrodki szkolno – wychowawcze. Również turyści zagraniczni zainteresowani byli pobytem w tego rodzaju obiektach. Porównując dane za lata 2006-2010 można zauważyć słabnące zainteresowanie obiektami objętymi kategorią „pensjonaty”, „ośrodki kolonijne” oraz „pola biwakowe”. Natomiast nastąpił wzrost zainteresowania turystów krajowych i zagranicznych obiektami objętymi kategorią „ośrodki wczasowe”, „hotele”, „inne obiekty hotelowe”, „ośrodki szkolno – wypoczynkowe” i „kempingi”.

Od stycznia do końca grudnia 2009 roku w obiektach hotelowych (czyli w hotelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych) wynajęto 51 696 pokoi, w tym 4 511 turystom zagranicznym, co stanowiło 9% ogólnej liczby wynajętych pokoi w tych obiektach.

Najwięcej, bo aż 33 422 pokoi wynajęto w hotelach (w tym 3 656 turystom zagranicznym) oraz 13 394 pokoi w innych obiektach hotelowych, w tym 286 obcokrajowcom.

2.8.2 Baza sportowa i rekreacyjna

Powiat słupski dysponuje bogatą bazą nowoczesnych obiektów sportowo-rekreacyjnych udostępnianych dla mieszkańców i turystów, co wyróżnia go wśród innych powiatów turystycznych.

Najbardziej znaczące obiekty to min:

- Kompleksy sportowe Orlik w Ustce, Dębnicy Kaszubskiej, Kwakowie
- Korty Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Ustce,
- Centru Szkoleniowo Wypoczynkowe „Energetyk” w Ustce,
- Hotel Azoty w Ustce,
- Hotel Lubicz w Ustce
- Hotel Royal Baltic w Ustce
- Dom Wczsowo Senatoryjny „Perła” w Ustce,
- Korty tenisowe przy ośrodku „Berela” w Kobylnicy,
- Ośrodek Jeździecki „Anka” w Przewłocze,
- Stadnina koni w Zajączkowie,
- Dolina Charlotty w Strzelinku,
- Ośrodek Jeździecki „Ranczo” w Redzikowie,
- Park Wodny w Redzikowie,
- Hala sportowa w Jezierzycach,
- Hala Sportowa w Dębicy Kaszubskiej.

2.8.3 Szlaki turystyczne

Przez teren powiatu przebiegają liczne trasy turystyczne, w pełni ukazujące jej walory krajoznawcze i turystyczne. Należą do nich szlaki rowerowe, piesze i kajakowe.

Szlaki rowerowe

- *Szlakiem starych elektrowni wodnych* – jego długość wynosi 58,5 km,
- *Szlak rowerowy R-10 „Nadmorski”* – poprowadzony jest przez obszary chronionego krajobrazu i Słowiński Park Narodowy.

Szlaki piesze

- *Połdniowy* – nazywany też „Szlakiem Słowińców”, długość ok. 39 km. Rozpoczyna się w Łebie, a kończy w Gardnie Wielkiej. Wiedzie wzdłuż południowej granicy Słowińskiego Parku Narodowego, stąd zwany jest również szlakiem Południowym.
- *Północny (czerwony)* - Jest częścią międzynarodowego szlaku prowadzącego wybrzeżem od Braniewa aż do Francji. Jest to bardzo trudny szlak ze względu na długość trasy, ukształtowanie terenu oraz brak bazy noclegowej i żywieniowej.
- *Nadmorski* – długość 86 km. Odcinek Europejskiego Szlaku Wybrzeża blisko 5000 km.
- *Doliny Słupi* – długość 95 km. Jest jednym z najbardziej atrakcyjnych turystycznie obszarów byłego województwa słupskiego. Urozmaicona rzeźba terenu, piękne krajobrazy, liczne jeziora i rzeki, bogactwo flory i fauny oraz czyste i mało zmienione środowisko, stwarzają doskonałe

warunki do uprawiania turystyki kwalifikowanej.

- *Dolina Wieprzy i Studnicy* o łącznej długości 71 km.
- *Dolina Łupawy* o łącznej długości 68 km.

Szlaki kajakowe

- *Szlak Słupią*.
- *Papieski Szlak Kajakowy Słupią* - długość 133 km. Szlak jest upamiętnieniem pobytu abp. Karola Wojtyły na tych terenach.
- *Szlak rzeką Łupawą* o długości 95 km.
- *Szlak rzeką Wieprzą* o długości 95 km.
- *Szlak najstarszych elektrowni wodnych*.

2.8.4 Sieć informacyjna

Turystyczną sieć informacyjną w powiecie słupskim tworzą lokalne punkty informacji turystycznej, oficjalna strona internetowa powiatu: www.powiat.slupsk.pl, zasoby Internetu, prasa regionalna, bazy danych o walorach i zagospodarowaniu turystycznym, targi turystyczne.

Punkty informacji turystycznej

Na terenie powiatu słupskiego działają sezonowe i całoroczne punkty informacji turystycznej. Udzielają one informacji na temat bazy noclegowej, gastronomicznej, imprez kulturalnych i lokalnych atrakcji turystycznych. Punkty wyposażone są w foldery, broszury i mapki, ukazujące najciekawsze turystycznie miejsca powiatu oraz jego okolice.

Tabela 55 Punkty informacji turystycznej

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Adres
1.	Słupsk	Centrum Informacji Turystycznej "Ziemia Słupska"	76-200 Słupsk, ul. Starzyńskiego 8
2.	Ustka	Lokalna Organizacja Turystyczna "Ustka"	76-270 Ustka, ul. Marynarki Polskiej 87
3.	Dębica Kaszubska	Punkt Informacji Turystycznej	76-248 Dębica Kaszubska, ul. Zjednoczenia 55
4.	Smółdzino	Biuro Informacji Turystycznej w Smółdzinie	76-214 Smółdzino, ul. T. Kościuszki 3
5.	Rowy	Punkt Informacji Turystycznej w Rowach (sezonowy)	76-212 Rowy, ul. Nadmorska 17
6.	Kluki	Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach	Kluki 27, 76-214 Smółdzino
7.	Warcino	Centrum Edukacji Regionalnej w Warcinie	Warcino 1, 76-230 Kępice
8.	Kluki	Słowińskie Centrum Kultury Regionalnej (przy Muzeum Wsi Słowińskiej)	Kluki, 76-214 Smółdzino
9.	Damnica	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Damnicy	76-231 Damnica, ul. Witosa 1
10.	Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej	76-248 Dębica Kaszubska, ul. Zjednoczenia 55

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Adres
11.	Główczyce	Gminny Ośrodek Kultury w Główczycach	76-220 Główczyce, ul. T. Kościuszki 15
12.	Kępice	Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Kępicach	77-230 Kępice, ul. Buczka 1
13.	Kobylnica	Gminny Ośrodek Kultury w Kobylnicy	76-251 Kobylnica, ul. Główna 1c
14.	Potęgowo	Gminny Ośrodek Kultury w Potęgowie	76-230 Potęgowo, ul. Kościuszki 5
15.	Smółdzino	Gminny Ośrodek Kultury w Smółdzinie	76-214 Smółdzino, ul. Bohaterów Warszawy 30
16.	Głobino	Ośrodek Kultury i Sportu Gminy Słupsk	Głobino 47, 76-200 Słupsk
17.	Ustka	Dom Kultury w Ustce	76-270 Ustka, ul. Kosynierów 19
18.	Zaleskie	Gminny Ośrodek Kultury Gminy Ustka	Zaleskie 48, 76-270 Ustka

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Słupsku.

3 ANKIETY POGLĄDOWE

Na potrzeby *Strategii Rozwoju Gminy Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022* opracowano ankietę, skierowaną do liderów opinii publicznej, przedsiębiorców, mieszkańców oraz wszystkich zainteresowanych rozwojem powiatu słupskiego. Celem ankiety było pozyskanie szczegółowych danych na temat obszaru powiatu słupskiego. Dane uzyskane w ankiecie uzupełniają informacje otrzymane z instytucji odpowiedzialnych za poszczególne działania w powiecie słupskim.

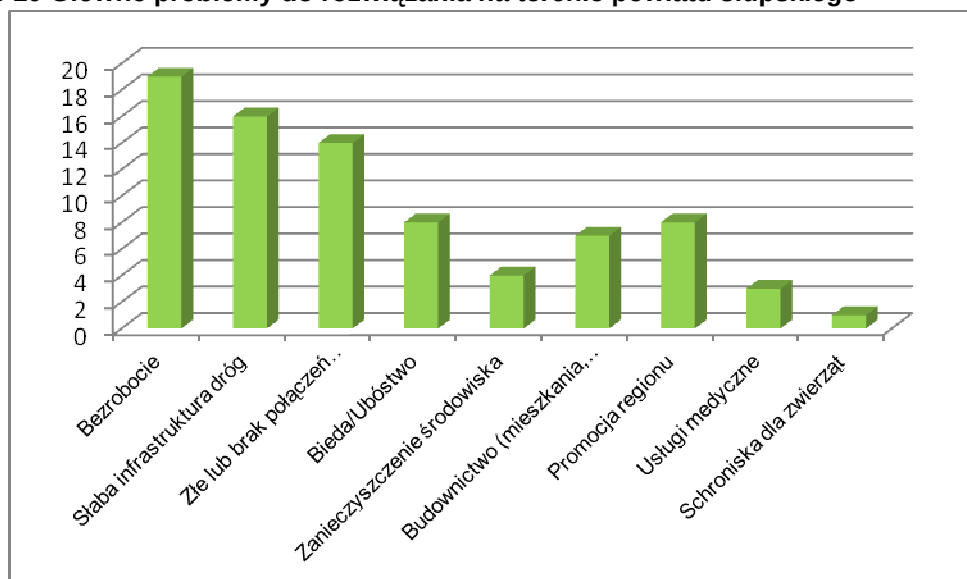
Ankieta składała się z 7 pytań, miała formę pytań zamkniętych, jak i otwartych, w których respondenci oceniali poszczególne elementy rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu słupskiego, władzę samorządową oraz funkcjonowanie powiatu słupskiego.

Pytanie numer 1 było pytaniem otwartym, w którym respondenci mogli wypowiedzieć się na temat *głównych ich zdaniem problemów w powiecie słupskim* koniecznych do rozwiązania.

Na obszarze powiatu słupskiego 54% ankietowanych, jako największy problem do rozwiązania, wskazało bezrobocie. Następnym, dość często wymienianym problemem do rozwiązania, była słaba infrastruktura drogowa - 86% respondentów wskazało na zły stan nawierzchni dróg (dziury, koleiny).

Złe lub brak połączeń komunikacyjnych oceniono również jako duży problem, który należałoby rozwiązać w pierwszej kolejności. Ponadto respondenci wskazali jako główne problemy zbyt małą liczbę autobusów, biedę i ubóstwo, słabą promocję regionu, zły stan gospodarki mieszkaniowej oraz jej nideobór, zanieczyszczenie środowiska oraz profilaktykę zdrowotną rozumianą jako utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów.

Wykres 10 Główne problemy do rozwiązania na terenie powiatu słupskiego

Zródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Pytanie numer 2 odnosiło się do *problemu powiatu słupskiego, który powinien być rozwiązany/zrealizowany w pierwszej kolejności*.

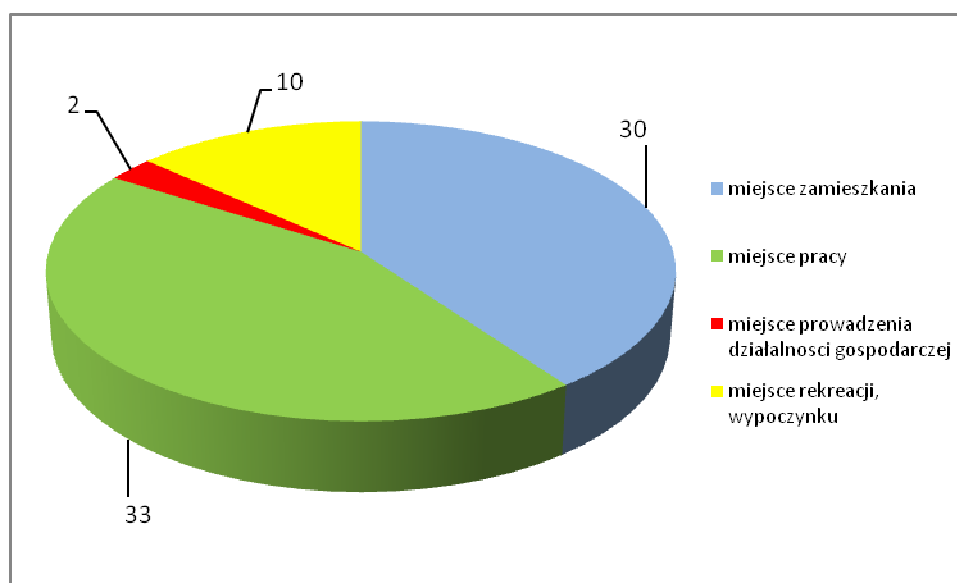
50% respondentów oceniła bezrobocie jako największy problem do rozwiązania w pierwszej kolejności. Analiza wypowiedzi nasuwa dość jednoznaczne wnioski, które wyraźnie wskazują, że mieszkańcy powiatu słupskiego mają utrudniony dostęp do rynku pracy oraz kłopoty ze znalezieniem odpowiednich ofert zatrudnienia.

Druga połowa respondentów oceniła zły stan infrastruktury dróg jako dość poważny problem, który powinien być szybko rozwiązany. Bardzo zły stan nawierzchni asfaltowej (dziury, koleiny) wpływały na negatywne oceny respondentów.

W pytaniu nr 3 ankietowani wskazywali jaki *związek mają z terenem owiatu*: czy jest to miejsce zamieszkania, miejsce pracy, miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, klient, miejsce rekreacji, wypoczynku, inne.

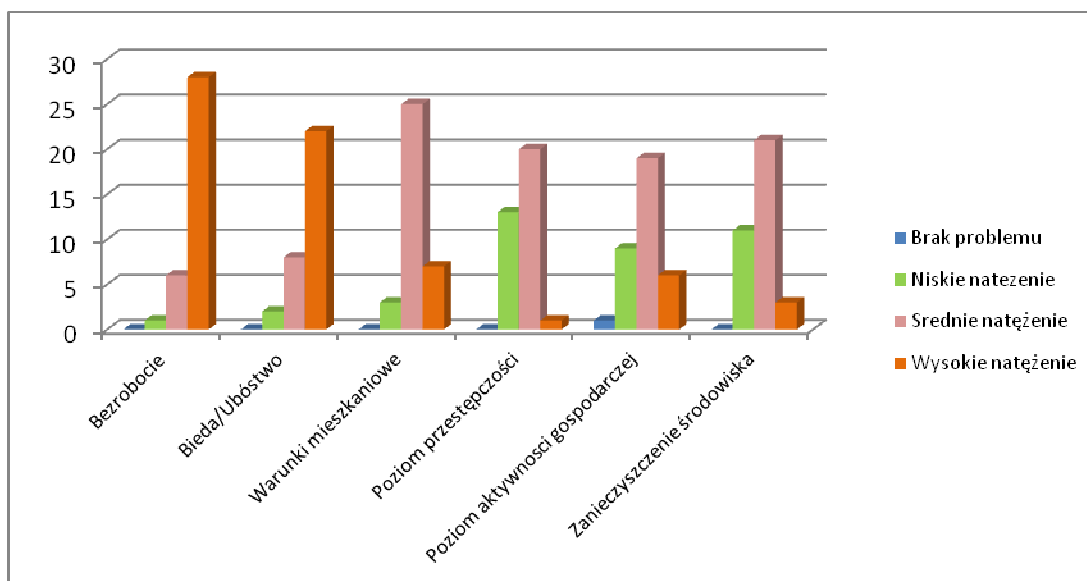
Wśród wszystkich odpowiedzi 40% ankietowanych mieszka na terenie powiatu słupskiego, czyli są to osoby związane z powiatem poprzez sytuację bytową. Dla 44% respondentów związek z terenem to ich miejsce pracy. Dla 13% jest to teren związany z miejscem rekreacji i wypoczynku. Znacznie mniejsza liczba, bo 3% mieszkańców, prowadzi działalność gospodarczą na terenie powiatu słupskiego.

Wykres 11 Związek mieszkańców z powiatem słupskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

W pytaniu numer 4 respondenci wskazali *natężenie problemów w powiecie słupskim*. Ankietowani oceniali obszary za pomocą skali od 0 do 3, gdzie 0 - oznaczało brak problemu, a 3 - wysokie jego natężenie.

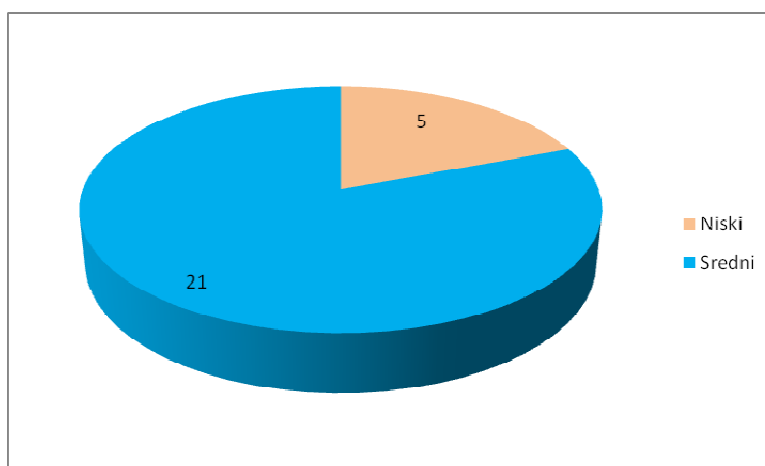
Wykres 12 Natężenie problemów społecznych w powiecie słupskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Analizie poddane zostały takie kategorie problemów jak: bezrobocie, bieda/ubóstwo, warunki mieszkaniowe, poziom przestępczości, poziom aktywności gospodarczej oraz zanieczyszczenie środowiska.

Z analizy wszystkich odpowiedzi wynika, iż 80% respondentów uznało za wysokie natężenie problem bezrobocia, dla którego średnia ocen wyniosła 3. Przy problemie określonym ogólnie jako bieda/ubóstwo, będącym społeczną konsekwencją braku zatrudnienia, średnia była równa 2. Pozostałe zjawiska charakteryzują się średnim natężeniem.

W pytaniu numer 5 ankietowani oceniali *poziom samoorganizacji społecznej i poziom współpracy między mieszkańcami, a władzami powiatu.*

Wykres 13 Poziom samoorganizacji społecznej i poziom współpracy mieszkańców z władzami powiatu.

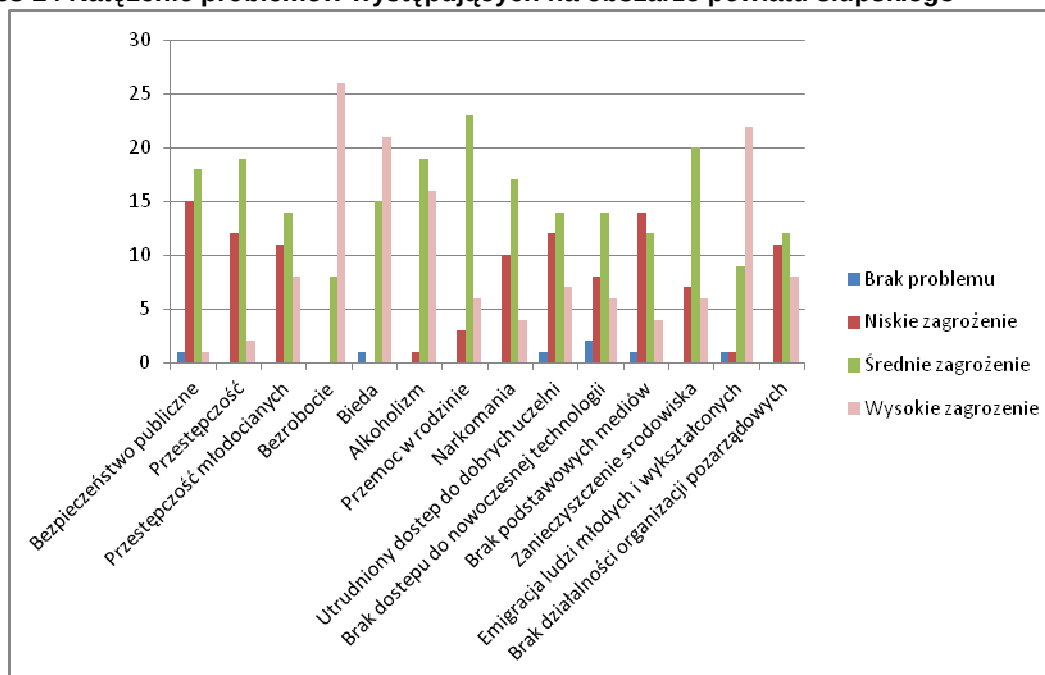
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Dla 19% ankietowanych współpraca z władzami uznana była za niewystarczającą. Na średnim poziomie współpracę oceniło 81% ankietowanych. Żaden z respondentów nie wybrał wysokiego poziomu samoorganizacji społecznej i poziomu współpracy między mieszkańcami, a władzami powiatu.

W pytaniu nr 6 ankietowani wskazywali na *stopień występowania określonych problemów społecznych*. Analizie poddane zostały takie kategorie problemów jak: bezpieczeństwo publiczne, przestępczość, przestępczość młodocianych, bezrobocie, bieda, alkoholizm, przemoc w rodzinie, narkomania, utrudniony dostęp do dobrych szkół, brak dostępu do nowoczesnej technologii, brak podstawowych mediów, zanieczyszczenie środowiska, emigracja ludzi młodych i wykształconych z obszaru powiatu, brak działalności organizacji pozarządowych w sferze społecznej i gospodarczej.

Problemy były oceniane w 4 stopniowej skali: brak problemu, niskie zagrożenie, średnie, wysokie zagrożenie problemem.

Wykres 14 Natężenie problemów występujących na obszarze powiatu słupskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

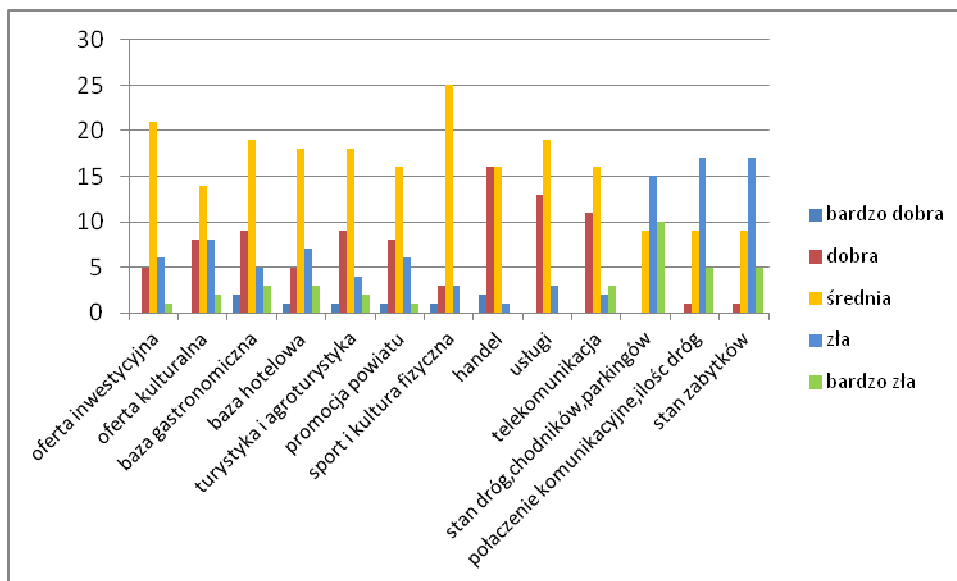
Jako wysokie zagrożenie problemem na obszarze powiatu słupskiego, które ich zdaniem występuje najczęściej, respondenci określili bezrobocie – 76% osób, emigrację ludzi młodych – 69% oraz biedę – 57%.

Respondenci wskazali na 8 zagadnień, które ich zdaniem występują najczęściej w średnim natężeniu. Problemy wskazane przez ankietowanych to: przemoc w rodzinie (72% ankietowanych), zanieczyszczenie środowiska (59%), przestępczość i alkoholizm (58%), narkomania (55%), przestępczość młodocianych, utrudniony dostęp do dobrych szkół (42%), brak dostępu do nowoczesnej technologii (48%).

Jako niski stopień zagrożenia ankietowali uznali bezpieczeństwo publiczne.

W kolejnym pytaniu ankietowani oceniali jakość podanych elementów rozwoju społeczno-gospodarczych w obszarze całego powiatu słupskiego. Respondenci mieli do wyboru pięciostopniową skalę, według której dokonywali odpowiedzi na pytanie w następującym zakresie: bardzo dobra, dobra, średnia, zła, bardzo zła. Na pytanie składało się 14 elementów dotyczących jakości rozwoju społeczno-gospodarczego: oferta inwestycyjna, oferta kulturalna, baza gastronomiczna, baza hotelowa, turystyka i agroturystyka, promocja powiatu, sport i kultura fizyczna, handel, usługi, telekomunikacja, stan dróg (chodników, parkingów), połączenie komunikacyjne, ilość dróg, stan zabytków, inne.

Wykres 15 Jakość podanych elementów rozwoju społeczno-gospodarczych w powiecie słupskim

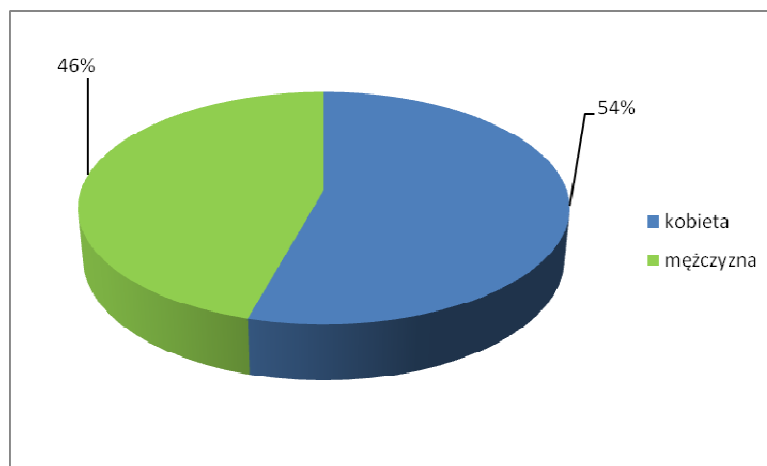
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Za *bardzo zły* uznano stan dróg, chodników, parkingów (29% ankietowanych). Jako *zły* określono połączenia komunikacyjne, ilość dróg (53%), stan zabytków (53%) oraz stan dróg, chodników, parkingów (44%). Blisko 46% ankietowanych jako *dobrą jakość* uznało handel oraz usługi (37%), następnie jako *średnią jakość* 78% respondentów wybrało sport i kulturę fizyczną. Jako *bardzo dobra jakość* została uznana baza gastronomiczna oraz handel, jednak pozytywną ocenę wystawiło tylko 6% respondentów.

Poniższe wykresy dotyczą zebranych danych statystycznych z metryczki wypełnianej przez wszystkich respondentów i dają pewien obraz uczestników ankiety.

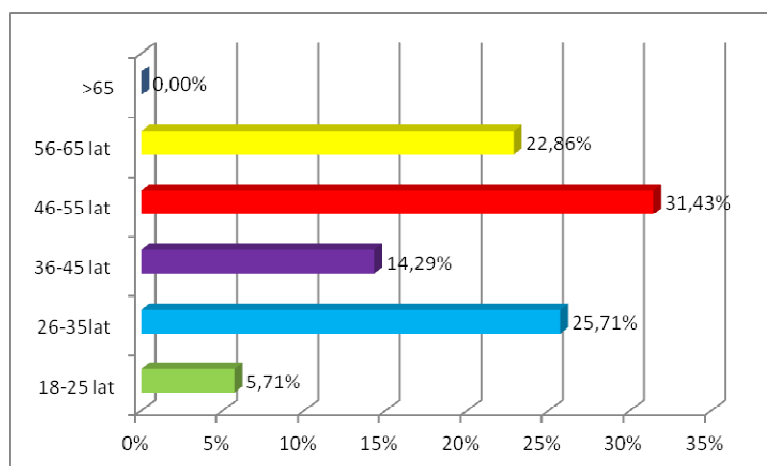
W ankiecie uczestniczyło 35 respondentów, wśród których 54% stanowiły kobiety. Najliczniejszą grupą wiekową były osoby z przedziału 46 - 55 lat.

Wykres 16 Płeć ankietowanych

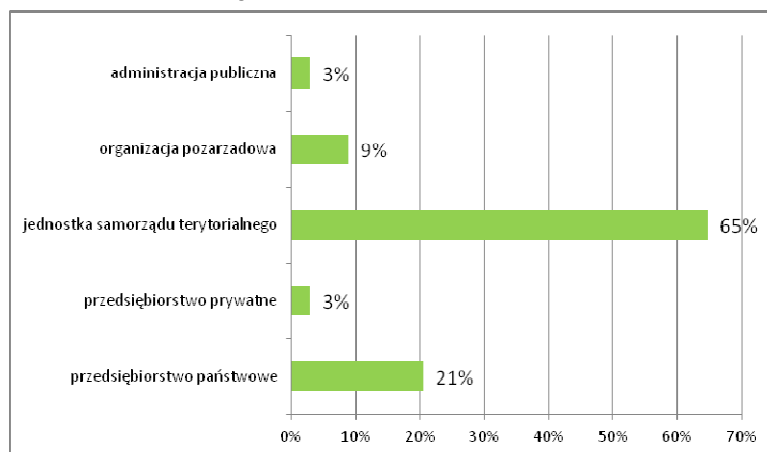
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 17 Wiek ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 18 zatrudnienie ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Przeprowadzona na terenie powiatu ankieta miała pomóc we wskazaniu najważniejszych kwestii społeczno-gospodarczych obszaru powiatu słupskiego. Jej zadaniem było zebranie jak największej ilości opinii dotyczących oczekiwań mieszkańców, wskazania zdarzeń problematycznych. **Zdaniem większości respondentów największym problemem do rozwiązania w powiecie słupskim jest bezrobocie.**

Tego typu badania nie zawsze przynoszą od razu zamierzony efekt, ale na pewno pozwalają poznać obraz powiatu słupskiego widziany oczami jego mieszkańców oraz osób aktywnie uczestniczących w życiu społeczno – gospodarczym powiatu.

Ankieta pozwala samorządowi na usystematyzowanie oraz zhierarchizowanie przyszłych zamierzeń i decyzji na rzecz rozwoju powiatu słupskiego.

4 MIEJSCE POWIATU SŁUPSKIEGO WŚRÓD POWIATÓW WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO - ANALIZA BENCHMARKINGOWA

W celu przeprowadzenia analizy porównawczej i określenia miejsca powiatu słupskiego wśród powiatów województwa pomorskiego dokonano budowy grupy odniesienia. Do analizy przyjęto wszystkie powiaty województwa pomorskiego.

Z grupy badawczej wykluczono miasta na prawach powiatu, tj. Słupsk, Gdańsk, Gdynię, Sopot, gdyż są to obszary dysponujące wachlarzem dodatkowych czynników kształtujących i stymulujących rozwój społeczny, gospodarczy, przestrzenny i turystyczny.

Do analizy benchmarkingowej zakwalifikowano powiaty: bytowski, chojnicki, człuchowski, gdański, kartuski, kościerski, kwidzyński, lęborski, malborski, nowodworski, pucki, starogardzki, sztumski, tczewski, wejherowski.

Benchmarking przeprowadzono dla następujących obszarów: rozwój społeczny, rozwój gospodarczy, rozwój przestrzenny i rozwój turystyczny w oparciu o odpowiednie mierniki i wykorzystując zbiór danych statystycznych gromadzonych przez GUS.

Przy analizie porównawczej posłużono się zmiennymi, określając jednocześnie ich typ:

- stymulanty (wskaźniki pozytywne) – zmienne, których rosnąca wartość świadczy o wzroście poziomu badanego zjawiska, rosnącym wartościom tych wskaźników przyporządkowane są rosnące oceny, wartością najkorzystniejszą stymulanty jest wartość maksymalna, najmniej korzystną – wartość minimalna,
- destymulanty – zmienne, których malejąca wartość świadczy o wzroście poziomu badanego zjawiska, rosnącym wartościom tych wskaźników przyporządkowane są malejące oceny, wartością najkorzystniejszą destymulanty jest wartość minimalna, najmniej korzystną – wartość maksymalna.

W celu dokonania analizy benchmarkingowej posłużono się wskaźnikiem standaryzowanym w taki sposób, aby możliwe stało się porównanie pozycji konkurencyjnej w różnych obszarach potencjału powiatu słupskiego. W tym celu posłużono się wzorem:

$$W_s = \frac{M_{GX} - M_{GB\min}}{M_{GB\max} - M_{GB\min}} * 100, \text{ gdzie:}$$

W_s – wartość wskaźnika standaryzowanego,

M_{GX} – wartość miernika w analizowanym powiecie,

$M_{GB\min}$ – wartość miernika w powiecie najsłabszej z grupy przyjętej do porównania,

$M_{GB\max}$ – wartość miernika w powiecie najsilniejszej z grupy przyjętej do porównania.

Niezależnie od tego w jakich jednostkach podawany jest miernik wyjściowy, wartość wskaźnika standaryzowanego może przybierać wartości z przedziału od 0 do 1. Im wartość W_s bliższa 1, tym większy potencjał danego powiatu w analizowanym obszarze względem benchmarku.

Ponadto określono rozwój netto powiatu, określany jako dystans pomiędzy procesami rozwojowymi w powiecie słupskim oraz powiatach przyjętych, jako punkty odniesienia w ocenie. Uzyskanie wartości wskaźników rozwoju netto pozwoli na określenie kierunku oraz skali zmian w powiecie słupskim względem zmian w powiatach traktowanych jako benchmark. Wskaźniki rozwoju powiatu słupskiego oraz powiatów traktowanych jako benchmark wyliczony został na podstawie wartości mierników w różnych okresach (rok 2006 i rok 2009).

Wzór na wartość wskaźnika rozwoju przyjmuje następującą postać:

$$W_{GXRN} = \frac{W_{Si+n}}{W_{Si}} * 100\%, \text{ gdzie:}$$

W_{GXRN} – wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu,

W_{Si} – wskaźnik standaryzowany dla roku 2006 ($i = 2006$ r.)

W_{Si+n} – wskaźnik standaryzowany dla roku 2009 ($n = 4$ lata, $i+n = 2009$ r.).

Jeśli $W_{GXRN} > 100\%$, to powiat rozwija się szybciej niż konkurencyjne. Jeżeli natomiast $W_{GXRN} < 100\%$, to mówi się o rozwoju wolniejszym.

W wyniku przeprowadzonej analizy uzyskano ocenę bieżącego potencjału rozwojowego poprzez określenie pozycji konkurencyjnej powiatu sSłupskiego względem przyjętych benchmarków.

Miernik rozwoju społecznego

Pomiar rozwoju społecznego dotyczy ochrony zdrowia, edukacji i wychowania, kultury i sztuki, a także warunków życia w powiecie i demografii. W efekcie miernik ma za zadanie wskazać relatywny, tj. ograniczony odniesieniem do porównywanych powiatów, poziom zapewnienia warunków dla zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców poszczególnych powiatów, a także obecny poziom rozwoju społecznego samych mieszkańców, mierzony ich aktywnością w poszczególnych obszarach.

Tabela 56 Zmienne składowe miernika rozwoju społecznego

Nr	Nazwa zmiennej diagnostycznej
X1	Przyrost naturalny na 1 000 osób
X2	Saldo migracji na 1 000 osób
X3	Wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności
X4	Liczba oddziałów przedszkolnych ogółem na 10 tys. mieszkańców
X5	Uczniowie przypadający na 1 komputer w szkołach podstawowych
X6	Wypożyczenie księgozbioru na 1 czytelnika
X7	Wskaźnik zatrudnienia ogółem
X8	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Nr	Nazwa zmiennej diagnostycznej
X9	Liczba zakładów opieki zdrowotnej na 1 000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dla przeprowadzenia oszacowania miernika rozwoju społecznego posłużono się dziewięcioma wskaźnikami. W zakresie ochrony zdrowia skorzystano ze wskaźnika liczby zakładów opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców. Edukacja i wychowanie reprezentowane są poprzez liczbę oddziałów przedszkolnych na 10 tys. mieszkańców oraz liczbę uczniów przypadającą na komputer w pracowni informatycznej w szkole podstawowej.

Wskaźniki udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, zatrudnienia ogółem oraz średniego wypożyczenia księgozbioru na czytelnika zostały zastosowane jako odzwierciedlenie poziomu rozwoju powiatów i ich mieszkańców w obszarze kultury i jakości życia. Zagadnienia demograficzne reprezentowane są w mierniku rozwoju społecznego poprzez wskaźnik migracji, przyrostu naturalnego oraz obciążenia ekonomicznego.

W poniższych tabelach zaprezentowano wartości wybranych do analizy benchmarkingowej w sferze społecznej zmiennych dla poszczególnych powiatów dla roku 2006 i 2009.

Tabela 57 Zmienne składowe miernika rozwoju społecznego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/D est/[d]	Powiat															
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	-	s	4,7	4,30	3,60	4,70	7,80	6,00	4,00	3,40	0,60	1,00	5,30	2,70	3,10	2,20	3,70	5,70
X2	2006	%	s	-2,9	0,25	-3,60	15,90	7,73	0,75	-0,95	-3,30	-0,72	-1,86	6,60	0,03	0,02	-2,96	-0,81	9,22
X3	2006	osoba	d	57,3	59,70	54,70	52,50	64,1	61,00	54,30	56,40	54,50	55,00	56,10	53,60	58,10	54,70	55,30	56,50
X4	2006	ilość	s	6,1	4,50	4,60	6,13	7,27	6,12	3,96	5,65	3,98	4,23	5,89	5,09	3,85	3,83	3,99	4,10
X5	2006	ilość	s	14,12	21,40	20,30	16,37	15,30	21,39	16,80	17,96	18,63	18,14	21,11	14,30	18,58	19,24	23,08	28,37
X6	2006	wolumen	s	19,7	16,40	24,70	24,6	23,7	17,4	16,2	16,10	22,00	15,70	26,20	20,80	25,50	17,30	20,30	15,30
X7	2006	wsk.	s	27,2	31,04	26,00	23,42	26,81	29,01	35,51	23,45	22,84	19,82	21,62	22,47	25,05	21,50	26,30	19,06
X8	2006	%	d	19,9	15,3	15	4,7	7,4	12,3	10,5	15,8	13,2	18,5	8,7	15,5	14,5	13,8	11,7	5,4
X9	2006	ilość	s	0,3	0,27	0,35	0,25	0,16	0,31	0,25	0,47	0,29	0,39	0,25	0,23	0,23	0,36	0,24	0,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 58 Zmienne składowe miernika rozwoju społecznego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/ Dest/[d]	Powiat															
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	-	s	5,8	4,9	3,4	5,9	8,6	7,2	5,2	3,9	2,0	2,5	5,2	3,0	4,1	5,1	4,6	7,2
X2	2009	%	s	-2,5	-0,14	-3,1	18,7	7,59	0,19	-0,48	-0,7	1,18	-1,8	4,87	-0,32	-0,04	-4,51	-1,58	10,89
X3	2009	osoba	d	54,9	58,1	53,1	51,3	60,9	59,1	53,3	54,90	53,3	52,8	55,2	51,7	56,2	52,7	54,8	55,1
X4	2009	ilość	s	5,7	4,3	5,1	6,12	7,33	6,73	3,67	6,1	4,14	3,93	5,83	4,93	4,27	3,84	3,79	4,21
X5	2009	ilość	s	10,82	14,91	15,71	11,87	10,99	15,50	12,63	11,03	15,01	11,7	12,97	9,11	13,88	12,52	15,2	18,11
X6	2009	wolumen	s	21,0	16,0	25	26,0	22,0	17,0	14,00	17,00	21,0	15,0	25	20	27	17	19	14,00
X7	2009	wsk.	s	28,3	30,1	26,8	27,3	29,5	29,9	34,3	24,1	22,7	19,9	22,5	23,2	26,7	22,7	27,8	20,6
X8	2009	%	d	13,4	11,3	13,7	3,5	5,2	9,4	8,5	10,7	11,1	13,7	6,2	11,1	11,1	11,8	8	5,9
X9	2009	ilość	s	0,50	0,33	0,46	0,33	0,19	0,32	0,37	0,49	0,40	0,39	0,28	0,32	0,27	0,36	0,34	0,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Po kalkulacji wartości znormalizowanych poszczególnych zmiennych w grupie zmiennych dla porównywanych powiatów, poszczególne wartości w przedziale od 0 do 1 charakteryzują miejsce wartości opisywanego zjawiska w przedziale ograniczonym najniższą i najwyższą wartością wśród analizowanej grupy.

Poniższe tabele prezentują wartość standaryzowaną wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ w rozbiu na poszczególne lata badawcze.

Tabela 59 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [W_s] – rok 2006

Nr	Rok	Powiat															
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidziński	łęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	starogardzk	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	0,569	0,514	0,417	0,569	1,000	0,750	0,472	0,389	0,000	0,056	0,653	0,292	0,347	0,222	0,431	0,708
X2	2006	0,036	0,197	0,000	1,000	0,581	0,223	0,136	0,015	0,148	0,089	0,523	0,186	0,186	0,033	0,143	0,657
X3	2006	0,414	0,621	0,190	0,000	1,000	0,733	0,155	0,336	0,172	0,216	0,310	0,095	0,483	0,190	0,241	0,345
X4	2006	0,660	0,195	0,224	0,669	1,000	0,666	0,038	0,529	0,044	0,116	0,599	0,366	0,006	0,000	0,047	0,078
X5	2006	0,000	0,511	0,434	0,158	0,083	0,510	0,188	0,269	0,316	0,282	0,491	0,013	0,313	0,359	0,629	1,000
X6	2006	0,404	0,101	0,862	0,853	0,771	0,193	0,083	0,073	0,615	0,037	1,000	0,505	0,936	0,183	0,459	0,000
X7	2006	0,495	0,728	0,422	0,265	0,471	0,605	1,000	0,267	0,230	0,046	0,156	0,207	0,364	0,148	0,440	0,000
X8	2006	1,000	0,697	0,678	0,000	0,178	0,500	0,382	0,730	0,559	0,908	0,263	0,711	0,645	0,599	0,461	0,046
X9	2006	0,452	0,355	0,613	0,290	0,000	0,484	0,290	1,000	0,419	0,742	0,290	0,226	0,226	0,645	0,258	0,129

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 60 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [W_s] – rok 2009

Nr	Rok	Powiat															
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidziński	łęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	starogardzk	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	0,576	0,439	0,212	0,591	1,000	0,788	0,485	0,288	0,000	0,076	0,485	0,152	0,318	0,470	0,394	0,788
X2	2009	0,131	0,284	0,092	1,507	0,786	0,305	0,262	0,247	0,369	0,176	0,609	0,272	0,290	0,000	0,190	1,000
X3	2009	0,375	0,708	0,188	0,000	1,000	0,813	0,208	0,375	0,208	0,156	0,406	0,042	0,510	0,146	0,365	0,396
X4	2009	0,555	0,172	0,391	0,669	1,000	0,836	0,000	0,664	0,128	0,071	0,590	0,344	0,164	0,046	0,033	0,148
X5	2009	0,190	0,644	0,733	0,307	0,209	0,710	0,391	0,213	0,656	0,288	0,429	0,000	0,530	0,379	0,677	1,000
X6	2009	0,538	0,154	0,846	0,923	0,615	0,231	0,000	0,231	0,538	0,077	0,846	0,462	1,000	0,231	0,385	0,000
X7	2009	0,586	0,713	0,481	0,514	0,669	0,694	1,000	0,292	0,194	0,000	0,182	0,228	0,474	0,195	0,553	0,049
X8	2009	0,971	0,765	1,000	0,000	0,167	0,578	0,490	0,706	0,745	1,000	0,265	0,745	0,745	0,814	0,441	0,235
X9	2009	1,000	0,452	0,871	0,452	0,000	0,419	0,581	0,968	0,677	0,645	0,290	0,419	0,258	0,548	0,484	0,226

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie wybranych zmiennych i przyjętej metodologii dokonano oszacowania poszczególnych mierników rozwoju społecznego dla poszczególnych powiatów, których wartości zaprezentowano poniżej.

Tabela 61 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [W_{GXRN}]

Nr	Powiat															
	bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	101%	86%	51%	104%	100%	105%	103%	74%	0%	136%	74%	52%	92%	211%	91%	111%
X2	364%	144%	0%	151%	135%	137%	193%	0%	250%	197%	116%	146%	156%	0%	133%	152%
X3	91%	114%	99%	0%	100%	111%	134%	0%	121%	73%	131%	44%	106%	77%	151%	115%
X4	84%	88%	0%	100%	100%	126%	0%	125%	294%	61%	99%	94%	2820%	0%	70%	188%
X5	0%	126%	169%	194%	252%	139%	208%	0%	207%	102%	87%	0%	169%	105%	108%	100%
X6	0%	152%	98%	108%	80%	120%	0%	314%	88%	210%	85%	91%	107%	126%	84%	0%
X7	118%	98%	114%	194%	142%	115%	100%	109%	0%	0%	117%	110%	130%	131%	126%	0%
X8	97%	110%	148%	0%	94%	116%	128%	0%	133%	0%	101%	105%	116%	136%	96%	511%
X9	221%	127%	142%	156%	0%	87%	200%	97%	0%	87%	100%	186%	114%	85%	188%	175%

Źródło: Opracowanie własne.

Obliczone mierniki rozwoju społecznego analizowanych powiatów pozwalają na stworzenie relatywnego rankingu ich rozwoju w analizowanej sferze.

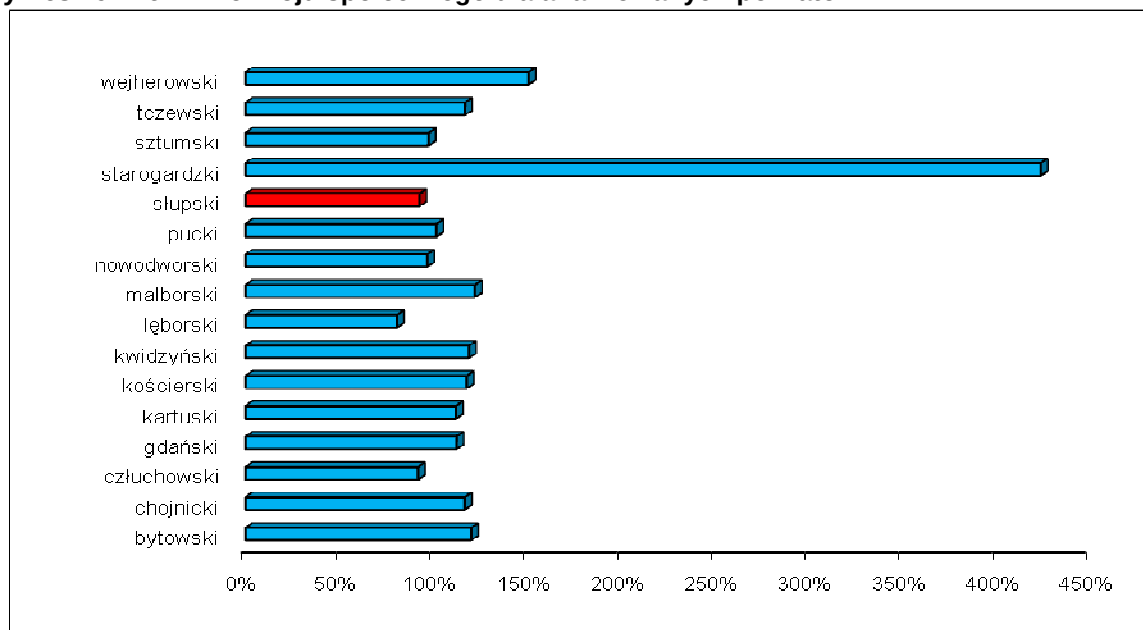
Tabela 62 Wartość wskaźnika rozwoju społecznego powiatu

Lp.	Powiat	Miernik rozwoju społecznego
1.	bytowski	120%
2.	chojnicki	116%
3.	człuchowski	91%
4.	gdański	112%
5.	kartuski	111%
6.	kościerski	117%
7.	kwidzyński	118%
8.	lęborski	80%
9.	malborski	121%
10.	nowodworski	96%
11.	pucki	101%
12.	słupski	92%
13.	starogardzki	423%
14.	sztumski	97%
15.	tczewski	116%
16.	wejherowski	150%

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie przyjętych założeń syntetyczny miernik rozwoju społecznego sytuuje Powiat Słupski na 14 pozycji wśród 16 analizowanych powiatów województwa pomorskiego z wynikiem na poziomie 92%. Jest to wynik niestety znacznie gorszy od 11 powiatów, dla których uzyskana wartość wyniosła >100%.

Wykres 19 Miernik rozwoju społecznego dla analizowanych powiatów

Źródło: Opracowanie własne.

Miernik rozwoju gospodarczego

Pomiar rozwoju gospodarczego dotyczy obszarów struktury branżowej gospodarki, działalności inwestycyjnej oraz potencjału strategicznego powiatu w obszarze polityki budżetowej powiatu. W efekcie miernik ma za zadanie wskazać relatywny, tj. ograniczony odniesieniem do porównywanych powiatów, poziom rozwoju gospodarczego oraz atrakcyjności inwestycyjnej mierzonej czynnikami konkurencji lokalnej, która może przyczynić się do rozwoju w latach następnych.

Tabela 63 Zmienne składowe miernika rozwoju gospodarczego

Nr	Nazwa zmiennej diagnostycznej
X1	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem
X2	Poziom przedsiębiorczości w powiecie
X3	Dochody budżetu powiatu ogółem
X4	Dochody własne JST na mieszkańca
X5	Wydatki JST majątkowe inwestycyjne
X6	Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Strukturę branżową gospodarki odzwierciedlono poprzez wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej oraz poziomu przedsiębiorczości, określający liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych względem liczby mieszkańców.

Potencjał strategiczny i inwestycyjny jednostki samorządu terytorialnego w sferze polityki budżetowej określają mierniki dochodu budżetu powiatu, dochodu własnego JST na mieszkańca, a także wydatki JST majątkowe inwestycyjne oraz wydatki majątkowe na 1 mieszkańca.

W poniższych tabelach zaprezentowano wartości wybranych do analizy benchmarkingowej w sferze gospodarczej zmiennych dla poszczególnych powiatów dla roku 2006 i 2009.

Tabela 64 Zmienne składowe miernika rozwoju gospodarczego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym. [s]/De st/[d]	Powiat								
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski
X1	2006	jedn.gosp.	s	5 774	7 069	4 927	8 937	8 325	4 377	6 960	7 903	5 624
X2	2006	jedn.gosp.	s	767	770	866	1 034	756	653	860	1 241	895
X3	2006	zł	s	52 757 728,9	57 784 312,5	54 796 948,1	31 332 366,0	56 292 884,8	45 849 732,0	57 392 712,1	45 040 494,0	47 400 396,4
X4	2006	zł	s	137,61	142,97	169,8	180,1	122,3	198,5	194,4	175,7	183,2
X5	2006	zł	s	6 229 422,5	4 142 704,5	28 061 805,5	5 225 889,0	8 800 227,4	5 056 136,8	3 644 175,4	1 427 099,0	10 312 835,7
X6	2006	zł	s	82,74	45,1	492,95	60,45	79,94	75,42	45,54	22,40	164,04

			Stym. [s]/De st/[d]							
Nr	Rok	Miara		nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	jedn.gosp.	s	3 516	7 754	8 034	9 637	3 103	9 186	16 102
X2	2006	jedn.gosp.	s	991	1 038	870	789	742	815	879
X3	2006	zł	s	26 864 951,4	40 878 423,7	54 129 910,5	70 320 292,6	29 670 739,3	80 508 893,6	89 179 552,9
X4	2006	zł	s	262,5	210,3	147,5	159,9	143,5	190,4	162,0
X5	2006	zł	s	1 241 461,3	6 787 730,7	9 438 571,7	1 388 419,8	5 846 351,3	6 722 252,9	10 516 190,3
X6	2006	zł	s	34,98	90,85	102,20	11,37	139,79	59,64	57,49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 65 Zmienne składowe miernika rozwoju gospodarczego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym. [s]/De st/[d]	Powiat								
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski
X1	2009	jedn.gosp.	s	6 015	7 843	5 125	10 249	9 969	5 113	7 624	8 117	5 974
X2	2009	jedn.gosp.	s	797	840	903	1 100	859	748	931	1 270	951
X3	2009	zł	s	75 669 610,0	83 323 337,4	81 627 062,0	44 513 654,9	79 113 577,9	62 798 671,4	84 349 319,9	61 802 242,1	64 952 350,7
X4	2009	zł	s	196,0	191,5	355,1	248,8	179,6	191,3	293,3	272,5	213,0
X5	2009	zł	s	10 095 057,5	13 455 777,3	33 990 227,8	10 759 453,7	11 654 884,4	10 350 055,9	28 281 987,6	8 364 062,1	12 906 337,9
X6	2009	zł	s	145,9	144,1	598,8	115,5	100,47	151,51	345,54	130,86	205,38

Nr	Rok	Miara	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	jedn.gosp.	3 744	10 456	8 516	10 775	3 208	9 891	18 206
X2	2009	jedn.gosp.	1 050	1 354	913	869	769	871	947
X3	2009	zł	36 020 130,2	48 759 152,9	72 264 091,7	95 509 928,9	40 403 174,7	112 055 524,0	119 408 783,2
X4	2009	zł	291,0	249,35	251,8	190,8	204,0	302,9	256,7
X5	2009	zł	13 230 712,7	2 996 948,6	19 606 545,7	8 342 054,7	5 513 817,4	23 188 570,4	14 893 137,7
X6	2009	zł	371,21	38,80	210,30	67,24	132,24	204,18	77,43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Po kalkulacji wartości znormalizowanych poszczególnych zmiennych w grupie zmiennych dla porównywanych powiatów, poszczególne wartości w przedziale od 0 do 1 charakteryzują miejsce wartości opisywanego zjawiska w przedziale ograniczonym najniższą i najwyższą wartością wśród analizowanej grupy.

Poniższe tabele prezentują wartość standaryzowaną wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ w rozbiciu na poszczególne lata badawcze.

Tabela 66 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2006

		Powiat								
Nr	Rok	bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski
X1	2006	0,166	0,246	0,113	0,362	0,324	0,079	0,240	0,298	0,157
X2	2006	0,194	0,199	0,362	0,648	0,175	0,000	0,352	1,000	0,412
X3	2006	0,416	0,496	0,448	0,072	0,472	0,305	0,490	0,292	0,330
X4	2006	0,109	0,147	0,339	0,413	0,000	0,543	0,514	0,381	0,434
X5	2006	0,186	0,108	1,000	0,149	0,282	0,142	0,090	0,007	0,338
X6	2006	0,148	0,070	1,000	0,102	0,142	0,133	0,071	0,023	0,317

Nr	Rok	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	0,026	0,289	0,306	0,406	0,000	0,378	0,807
X2	2006	0,575	0,655	0,369	0,231	0,151	0,276	0,384
X3	2006	0,000	0,225	0,438	0,697	0,045	0,861	1,000
X4	2006	1,000	0,628	0,180	0,268	0,151	0,486	0,283
X5	2006	0,000	0,207	0,306	0,005	0,172	0,204	0,346
X6	2006	0,049	0,165	0,189	0,000	0,267	0,100	0,096

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 67 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [W_s] – rok 2009

Nr	Rok	Powiat							
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	malborski
X1	2009	0,187	0,309	0,128	0,469	0,451	0,127	0,294	0,327
X2	2009	0,081	0,152	0,256	0,581	0,183	0,000	0,302	0,861
X3	2009	0,475	0,567	0,547	0,102	0,517	0,321	0,580	0,309
X4	2009	0,094	0,068	1,000	0,394	0,000	0,067	0,648	0,530
X5	2009	0,229	0,337	1,000	0,250	0,279	0,237	0,816	0,173
X6	2009	0,191	0,188	1,000	0,137	0,110	0,201	0,548	0,164

Nr	Rok	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	0,036	0,483	0,354	0,505	0,000	0,446	1,000
X2	2009	0,498	1,000	0,272	0,200	0,035	0,203	0,328
X3	2009	0,000	0,153	0,435	0,713	0,053	0,912	1,000
X4	2009	0,635	0,398	0,412	0,064	0,139	0,703	0,440
X5	2009	0,330	0,000	0,536	0,172	0,081	0,651	0,384
X6	2009	0,594	0,000	0,306	0,051	0,167	0,295	0,069

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie wybranych zmiennych i przyjętej metodologii dokonano oszacowania poszczególnych mierników rozwoju gospodarczego dla poszczególnych powiatów, których wartości zaprezentowano poniżej.

Tabela 68 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [W_{GXRN}]

Nr	Powiat														
	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	125%	113%	130%	139%	161%	123%	0%	118%	139%	167%	116%	124%	0%	118%	124%
X2	76%	71%	90%	105%	0%	86%	86%	0%	87%	153%	74%	86%	23%	74%	85%
X3	114%	122%	142%	109%	0%	118%	106%	105%	0%	68%	99%	102%	117%	106%	100%
X4	46%	295%	96%	0%	12%	126%	139%	0%	64%	63%	229%	24%	92%	145%	155%
X5	312%	100%	169%	99%	167%	911%	2502%	0%	0%	0%	175%	3147%	47%	319%	111%
X6	268%	100%	134%	77%	151%	772%	718%	0%	1211%	0%	162%	0%	63%	295%	72%

Źródło: Opracowanie własne.

Obliczone mierniki rozwoju gospodarczego analizowanych powiatów pozwalają na stworzenie relatywnego rankingu ich rozwoju w analizowanej sferze.

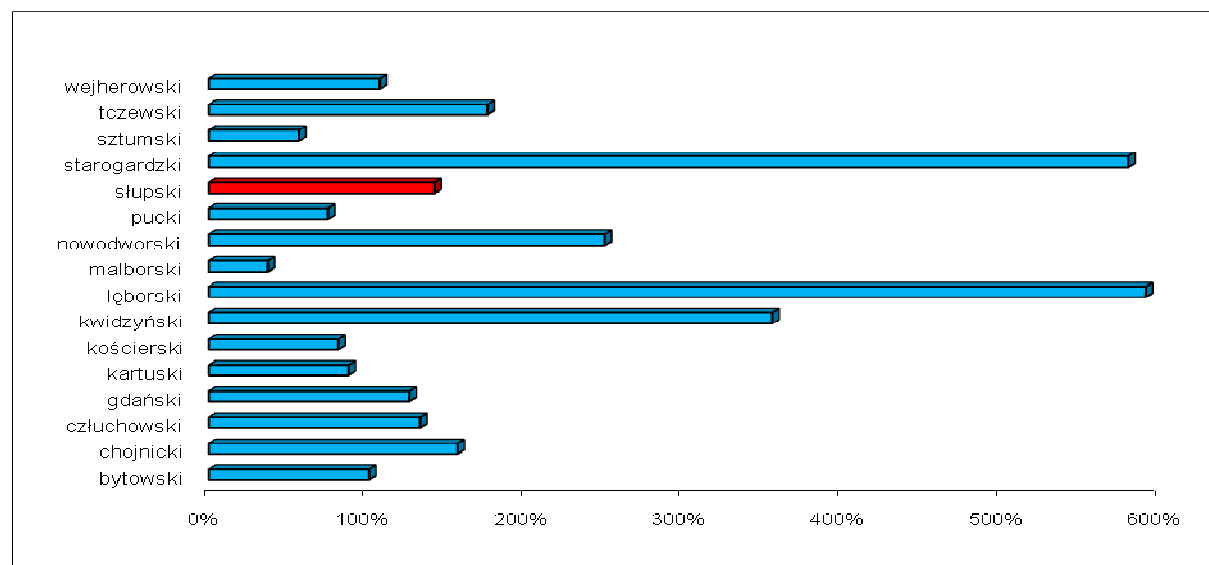
Tabela 69 Wartość wskaźnika rozwoju gospodarczego powiatu

Lp.	Powiat	Miernik rozwoju gospodarczego
1.	bytowski	101%
2.	chojnicki	157%
3.	człuchowski	133%
4.	gdański	127%
5.	kartuski	88%
6.	kościerski	82%
7.	kwidzyński	356%
8.	łęborski	592%
9.	malborski	37%
10.	nowodworski	250%
11.	pucki	75%
12.	słupski	143%
13.	starogardzki	581%
14.	sztumski	57%
15.	tczewski	176%
16.	wejherowski	108%

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie przyjętych założeń syntetyczny miernik rozwoju gospodarczego sytuuje powiat słupski z wynikiem na poziomie 143% na pozycji 7, jako powiat rozwijający się w porównywalnym tempie do pozostałych powiatów. Najwyższy wskaźnik rozwoju gospodarczego uzyskał powiat łęborski (592%) oraz starogardzki (581%). Powiatem odstającą gospodarczo od pozostałych jest powiat malborski z wynikiem 37%.

Wykres 20 Miernik rozwoju gospodarczego dla analizowanych powiatów

Źródło: Opracowanie własne.

Miernik rozwoju przestrzennego

Analiza obszarów rozwoju przestrzennego została oparta o następujące aspekty: środowisko przyrodnicze, zasoby mieszkaniowe i infrastrukturę techniczną.

Celem badania tej sfery jest porównanie powiatów w aspekcie rozwoju przestrzennego, wyrażającego naturalne, techniczne i lokalizacyjne warunki zamieszkiwania.

Tabela 70 Zmienne składowe miernika rozwoju przestrzennego

Nr	Nazwa zmiennej diagnostycznej
X1	Udział terenów zielonych w powierzchni powiatu
X2	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - wodociągi
X3	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - kanalizacja
X4	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - gaz
X5	Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W zakresie dostępu do infrastruktury technicznej uwzględniono odsetki osób korzystających z sieci wodnej, kanalizacyjnej i gazowej.

W zakresie ochrony środowiska uwzględniono udział terenów zielonych w powierzchni analizowanych powiatów.

Wśród proponowanych zmiennych diagnostycznych zastosowano także powierzchnię użytkową mieszkań przypadającą na 1 mieszkańca celem rozszerzenia analizy dotyczącej warunków zamieszkania.

W poniższych tabelach zaprezentowano wartości wybranych do analizy benchmarkingowej w sferze gospodarczej zmiennych dla poszczególnych powiatów dla roku 2006 i 2009.

Tabela 71 Zmienne składowe miernika rozwoju przestrzennego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]									Powiat	
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski	
X1	2006	%	s	0,04	0,14	0,21	0,08	0,04	0,05	0,22	0,15	0,22	
X2	2006	%	s	85,10	86,7	89,1	90,4	86,8	74,1	91,5	90,1	95,8	
X3	2006	%	s	57,8	68,3	63,9	59,0	41,0	50,4	67,8	72,5	72,3	
X4	2006	%	s	18,8	35,7	0,3	39,3	8,0	0,3	52,2	53,1	64,4	
X5	2006	m ²	s	21,30	21,50	21,30	24,50	23,80	22,60	20,1	22,0	20,8	

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	%	s	0,06	0,16	0,10	0,04	0,05	0,26	0,09
X2	2006	%	s	95,6	94,0	91,8	86,4	79,5	91,2	87,2
X3	2006	%	s	51,5	70,8	62,9	49,5	52,3	71,3	62,2
X4	2006	%	s	11,0	9,6	14,7	32,4	34,2	53,2	45,7
X5	2006	m ²	s	24,9	28,0	22,0	22,4	20,2	64,6	22,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 72 Zmienne składowe miernika rozwoju przestrzennego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]									Powiat	
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski	
X1	2009	%	s	0,05	0,14	0,23	0,14	0,04	0,05	0,21	0,17	0,23	
X2	2009	%	s	85,60	87,3	89,1	91,6	88,0	76,2	92,2	90,3	95,9	
X3	2009	%	s	58,6	71,4	67,7	64,3	44,1	53,3	68,3	72,7	72,9	
X4	2009	%	s	19,1	36,7	1,1	41,4	11,7	0,9	51,3	52,6	64,0	
X5	2009	m ²	s	21,90	22,10	21,90	27,00	24,00	23,60	20,70	23,1	21,8	

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	%	s	0,07	0,17	0,12	0,06	0,06	0,37	0,09
X2	2009	%	s	95,8	94,3	92,2	86,6	80,1	91,9	88,0
X3	2009	%	s	53,6	76,3	64,2	52,5	52,4	73,1	63,0
X4	2009	%	s	12,7	16,5	15,4	32,2	36,7	53,7	43,5
X5	2009	m ²	s	26,9	29,9	23,0	23,2	20,9	20,8	23,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Po kalkulacji wartości znormalizowanych poszczególnych zmiennych w grupie zmiennych dla porównywanych powiatów, poszczególne wartości w przedziale od 0 do 1 charakteryzują miejsce wartości opisywanego zjawiska w przedziale ograniczonym najniższą i najwyższą wartością wśród analizowanej grupy.

Poniższe tabele prezentują wartość standaryzowaną wskaźnika potencjału konkurencyjnego [W_s] w rozbiu na poszczególne lata badawcze.

Tabela 73 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [W_s] – rok 2006

Nr	Rok								Powiat	
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski
X1	2006	0,00	0,56	0,94	0,22	0,00	0,06	1,00	0,61	1,00
X2	2006	0,000	0,150	0,374	0,495	0,159	-1,028	0,598	0,467	1,000
X3	2006	0,533	0,867	0,727	0,571	0,000	0,298	0,851	1,000	0,994
X4	2006	0,289	0,552	0,000	0,608	0,120	0,000	0,810	0,824	1,000
X5	2006	0,027	0,031	0,027	0,099	0,083	0,056	0,000	0,043	0,016

Nr	Rok	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	0,11	0,67	0,33	0,00	0,06	1,22	0,28
X2	2006	0,981	0,832	0,626	0,121	-0,523	0,570	0,196
X3	2006	0,333	0,946	0,695	0,270	0,359	0,962	0,673
X4	2006	0,167	0,145	0,225	0,501	0,529	0,825	0,708
X5	2006	0,108	0,178	0,043	0,052	0,002	1,000	0,047

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 74 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [W_s] – rok 2009

Nr	Rok								Powiat	
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	łęborski	malborski
X1	2009	0,03	0,30	0,58	0,30	0,00	0,03	0,52	0,39	0,58
X2	2009	0,477	0,563	0,655	0,782	0,599	0,000	0,812	0,716	1,000
X3	2009	0,450	0,848	0,733	0,627	0,000	0,286	0,752	0,888	0,894
X4	2009	0,288	0,567	0,003	0,642	0,171	0,000	0,799	0,819	1,000
X5	2009	0,121	0,143	0,121	0,681	0,352	0,308	-0,011	0,253	0,110

Nr	Rok	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	0,09	0,39	0,24	0,06	0,06	1,00	0,15
X2	2009	0,995	0,919	0,812	0,528	0,198	0,797	0,599
X3	2009	0,295	1,000	0,624	0,261	0,258	0,901	0,587
X4	2009	0,187	0,247	0,230	0,496	0,567	0,837	0,675
X5	2009	0,670	1,000	0,242	0,264	0,011	0,000	0,286

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie wybranych zmiennych i przyjętej metodologii dokonano oszacowania poszczególnych mierników rozwoju przestrzennego dla poszczególnych powiatów, których wartości zaprezentowano poniżej.

Tabela 75 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [W_{GXRN}]

	Powiat														
Nr	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	55%	61%	136%	0%	55%	52%	64%	0%	82%	59%	73%	0%	109%	82%	55%
X2	377%	175%	158%	377%	0%	136%	153%	0%	101%	110%	130%	435%	-38%	140%	305%
X3	98%	101%	110%	0%	96%	88%	89%	0%	89%	106%	90%	97%	72%	94%	87%
X4	103%	0%	0%	142%	0%	99%	99%	0%	112%	170%	102%	99%	107%	101%	95%
X5	454%	448%	689%	423%	548%	0%	0%	699%	0%	563%	566%	510%	489%	0%	605%

Źródło: Opracowanie własne.

Obliczone mierniki rozwoju przestrzennego analizowanych powiatów pozwalają na stworzenie relatywnego rankingu ich rozwoju w analizowanej sferze.

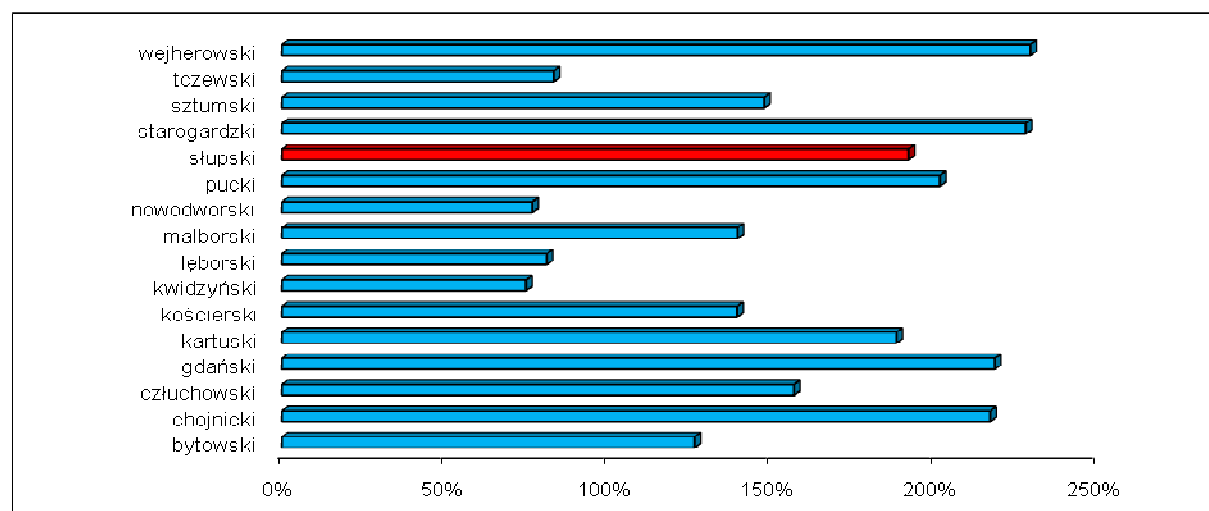
Tabela 76 Wartość wskaźnika rozwoju przestrzennego powiatu

Lp.	Powiat	Miernik rozwoju przestrzennego
1.	bytowski	127%
2.	chojnicki	217%
3..	człuchowski	157%
4.	gdański	219%
5.	kartuski	188%
6.	kościerski	140%
7.	kwidzyński	75%
8.	łęborski	81%
9.	malborski	140%
10.	nowodworski	77%
11.	pucki	202%
12.	słupski	192%
13.	starogardzki	228%
14.	sztumski	148%
15.	tczewski	83%
16.	wejherowski	230%

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie przyjętych założeń syntetyczny miernik rozwoju przestrzennego sytuuje powiat słupski na szóstej pozycji wśród 16 analizowanych powiatów z wynikiem na poziomie 192%. Wartość ta wskazuje na wysoki poziom rozwoju powiatu słupskiego w sferze przestrzennej. Najwyższy wskaźnik osiągnął powiat wejherowski z wynikiem 230%.

Wykres 21 Miernik rozwoju przestrzennego dla analizowanych powiatów

Źródło: Opracowanie własne.

Miernik rozwoju turystycznego

Objęte analizą obszary rozwoju turystycznego to baza noclegowa, wyrażona liczbą obiektów i miejsc noclegowych oraz udzielonych noclegów. W efekcie miernik ma za zadanie wskazać relatywny, tj. ograniczony odniesieniem do porównywanych powiatów, poziom rozwoju turystycznego, wyrażający stopień zagospodarowania turystycznego.

Tabela 77 Zmienne składowe miernika rozwoju turystycznego

Nr	Nazwa zmiennej diagnostycznej
X1	Liczba obiektów turystycznych
X2	Liczba miejsc noclegowych ogółem
X3	Liczba osób korzystających z noclegów ogółem
X4	Liczba udzielonych noclegów ogółem

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W poniższych tabelach zaprezentowano wartości wybranych do analizy benchmarkingowej w sferze turystycznej zmiennych dla poszczególnych powiatów dla roku 2006 i 2009.

Tabela 78 Zmienne składowe miernika rozwoju turystycznego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]								Powiat	
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski
X1	2006	ob.	s	20	35	20	15	39	39	8	87	9
X2	2006	msc	s	1 909	2 580	2 401	1 160	2 627	4 401	331	10 992	827
X3	2006	osoba	s	20 211	36 701	13 248	39 401	40 215	60 577	6 652	96 014	34 750
X4	2006	-	s	87 466	122 800	47 555	76 582	122 712	222 185	29 522	622 870	79 692

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	ob.	s	79	164	92	19	2	6	20
X2	2006	msc	s	9 730	15 368	12 364	1 269	31	222	1 273
X3	2006	osoba	s	74 604	175 630	100 513	14 686	504	10 653	54 184
X4	2006	-	s	488 245	961 460	839 549	51 381	1 513	29 710	105 707

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 79 Zmienne składowe miernika rozwoju turystycznego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]								Powiat	
				bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski
X1	2009	ob.	s	20	36	20	16	38	37	9	92	13
X2	2009	msc	s	1 549	2 596	2 301	1 321	2 033	4 571	340	9 997	1 065
X3	2009	osoba	s	21 654	34 548	14 552	51 254	38 625	55 336	8 286	99 463	35 696
X4	2009	-	s	80 412	121 584	56 772	87 327	97 410	203 475	19 355	576 683	88 185

Nr	Rok	Miara	Stym.[s]/Dest/[d]	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	ob.	s	75	160	91	18	2	10	21
X2	2009	msc	s	8 617	13 925	10 418	1 128	33	473	1 358
X3	2009	osoba	s	78 959	212 372	114 743	19 194	725	17 757	60 777
X4	2009	-	s	430 235	993 123	834 753	54 396	2 595	27 532	109 185

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Po kalkulacji wartości znormalizowanych poszczególnych zmiennych w grupie zmiennych dla porównywanych powiatów, poszczególne wartości w przedziale od 0 do 1 charakteryzują miejsce wartości opisywanego zjawiska w przedziale ograniczonym najniższą i najwyższą wartością wśród analizowanej grupy.

Poniższe tabele prezentują wartość standaryzowaną wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ w rozbiu na poszczególne lata badawcze.

Tabela 80 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2006

Nr	Rok								Powiat	
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski
X1	2006	0,11	0,20	0,11	0,08	0,23	0,23	0,04	0,52	0,04
X2	2006	0,12	0,17	0,15	0,07	0,17	0,28	0,02	0,71	0,05
X3	2006	0,11	0,21	0,07	0,22	0,23	0,34	0,04	0,55	0,20
X4	2006	0,09	0,13	0,05	0,08	0,13	0,23	0,03	0,65	0,08

Nr	Rok	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2006	0,48	1,00	0,56	0,10	0,00	0,02	0,11
X2	2006	0,63	1,00	0,80	0,08	0,00	0,01	0,08
X3	2006	0,42	1,00	0,57	0,08	0,00	0,06	0,31
X4	2006	0,51	1,00	0,87	0,05	0,00	0,03	0,11

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 81 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2009

Nr	Rok								Powiat	
		bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski
X1	2009	0,11	0,22	0,11	0,09	0,23	0,22	0,04	0,57	0,07
X2	2009	0,11	0,18	0,16	0,09	0,14	0,33	0,02	0,72	0,07
X3	2009	0,10	0,16	0,07	0,24	0,18	0,26	0,04	0,47	0,17
X4	2009	0,08	0,12	0,05	0,09	0,10	0,20	0,02	0,58	0,09

Nr	Rok	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	2009	0,46	1,00	0,56	0,10	0,00	0,05	0,12
X2	2009	0,62	1,00	0,75	0,08	0,00	0,03	0,10
X3	2009	0,37	1,00	0,54	0,09	0,00	0,08	0,28
X4	2009	0,43	1,00	0,84	0,05	0,00	0,03	0,11

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie wybranych zmiennych i przyjętej metodologii dokonano oszacowania poszczególnych mierników rozwoju turystycznego dla poszczególnych powiatów, których wartości zaprezentowano poniżej.

Tabela 82 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [W_{GXRN}]

	Powiat															
Nr	bytowski	chojnicki	człuchowski	gdański	kartuski	kościerski	kwidzyński	lęborski	malborski	nowodworski	pucki	słupski	starogardzki	sztumski	tczewski	wejherowski
X1	103%	106%	103%	110%	100%	97%	120%	0%	161%	0%	100%	101%	97%	0%	205%	108%
X2	89%	111%	106%	126%	85%	115%	113%	0%	143%	0%	100%	93%	98%	0%	254%	118%
X3	88%	77%	90%	107%	79%	75%	102%	86%	84%	0%	100%	94%	108%	0%	139%	93%
X4	88%	95%	114%	109%	76%	88%	58%	90%	106%	0%	100%	96%	101%	0%	86%	99%

Źródło: Opracowanie własne.

Obliczone mierniki rozwoju turystycznego analizowanych powiatów pozwalają na stworzenie relatywnego rankingu ich rozwoju w analizowanej sferze.

Tabela 83 Wartość wskaźnika rozwoju turystycznego powiatu

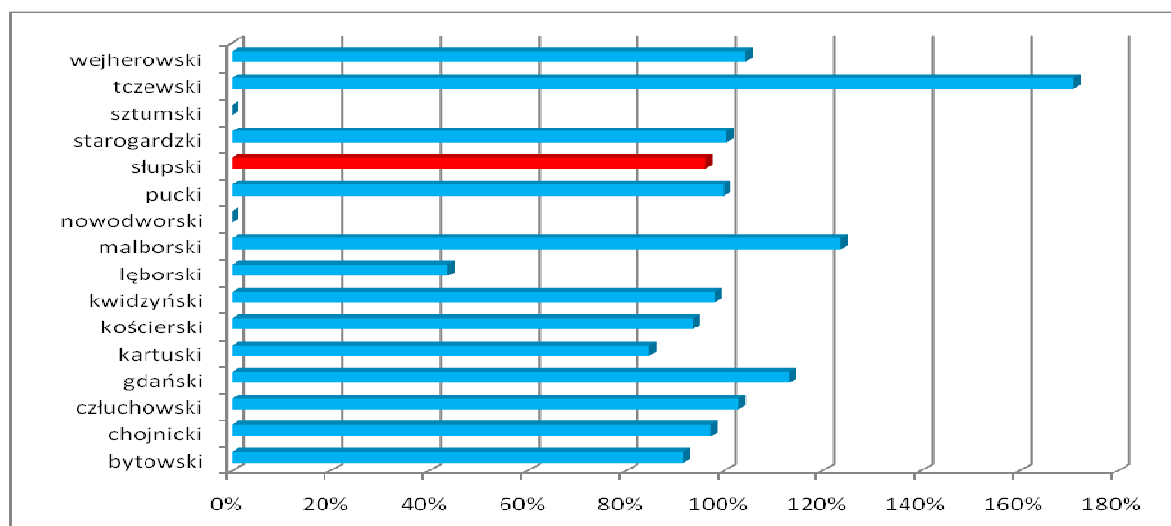
Lp.	Powiat	Miernik rozwoju turystycznego
1.	bytowski	92%
2.	chojnicki	97%
3.	człuchowski	103%
4.	gdański	113%
5.	kartuski	85%
6.	kościerski	94%
7.	kwidzyński	98%
8.	lęborski	44%
9.	malborski	124%
10.	nowodworski	0%
11.	pucki	100%
12.	słupski	96%
13.	starogardzki	101%
14.	sztumski	0%
15.	tczewski	171%
16.	wejherowski	104%

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie przyjętych założeń syntetyczny miernik rozwoju turystycznego sytuuje powiat słupski na dziesiątej pozycji wśród analizowanych powiatów z wynikiem na poziomie 96%.

Poziom rozwoju turystycznego na poziomie nieprzekraczającym 100% klasyfikuje powiat słupski jako rozwijający się w sferze turystycznej wolniej niż pozostałe siedem powiatów, dla których wskaźnik osiągnął poziom <100% przyjęte jako benchmarki.

Wykres 22 Miernik rozwoju turystycznego dla analizowanych powiatów

Źródło: Opracowanie własne.

Wskaźnik syntetyczny

W celu uzyskania maksymalnie syntetycznego wskazania rozwoju społeczno - gospodarczego powiatu słupskiego i powiatów wskazanych jako banchmarki dokonano oszacowania mierników syntetycznych wykorzystujących zmienne i wskaźniki ze wszystkich sfer, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzennej i turystycznej.

Analizy dokonano w oparciu o 24 zmienne dobrane do mierników syntetycznych rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego i turystycznego.

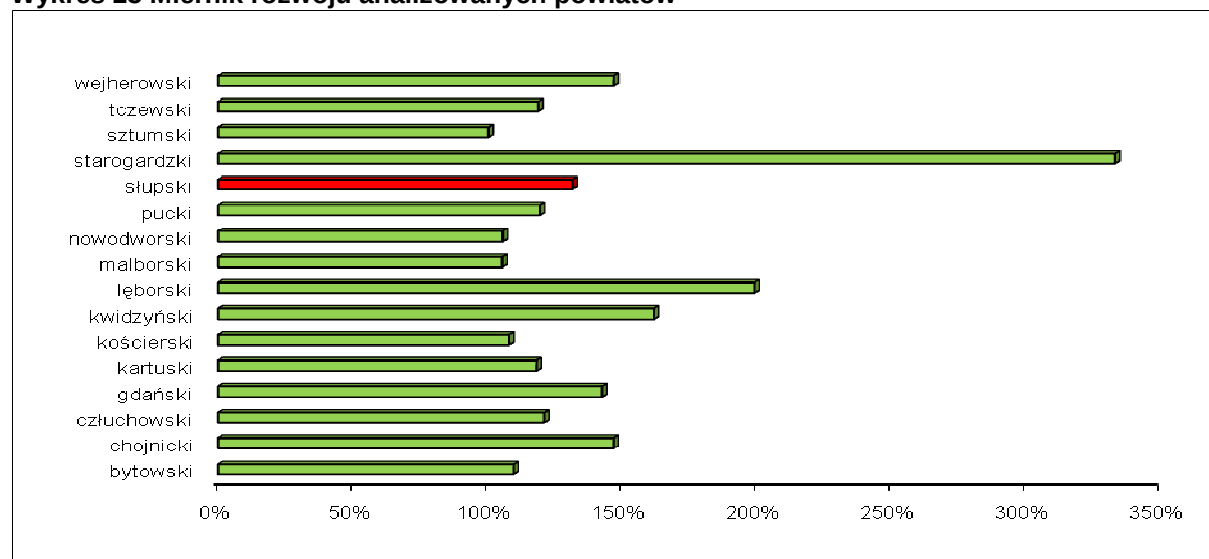
Wyniki syntetycznej analizy benchmarkingowej zaprezentowano poniżej.

Tabela 84 Wartość syntetycznego rozwoju (społeczno – gospodarczego) powiatów w oparciu o 24 zmienne.

Lp.	Powiat	Miernik rozwoju społecznego	Miernik rozwoju gospodarczego	Miernik rozwoju przestrzennego	Miernik rozwoju turystycznego	Wskaźnik syntetycznego rozwoju
1.	bytowski	120%	101%	127%	92%	110%
2.	chojnicki	116%	157%	217%	97%	147%
3.	człuchowski	91%	133%	157%	103%	121%
4.	gdański	112%	127%	219%	113%	143%
5.	kartuski	111%	88%	188%	85%	118%
6.	kościerski	117%	82%	140%	94%	108%
7.	kwidzyński	118%	356%	75%	98%	162%
8.	lęborski	80%	592%	81%	44%	199%
9.	malborski	121%	37%	140%	124%	106%
10.	nowodworski	96%	250%	77%	0%	106%
11.	pucki	101%	75%	202%	100%	120%
12.	słupski	92%	143%	192%	100%	132%
13.	starogardzki	423%	581%	228%	100%	333%
14.	sztumski	97%	57%	148%	100%	100%
15.	tczewski	116%	176%	83%	100%	119%
16.	wejherowski	150%	108%	230%	100%	147%

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 23 Miernik rozwoju analizowanych powiatów

Źródło: Opracowanie własne.

W przypadku syntetycznego miernika rozwoju, tj. obejmującego sfery społeczną, gospodarczą przestrzenną i turystyczną powiat słupski osiągnął **siódmą pozycję** (wskaźnik na poziomie 132%), wśród porównywanych powiatów. Wszystkie analizowane powiaty osiągnęły wskaźnik rozwoju powyżej 100%, oznaczający dość szybki rozwój społeczno – gospodarczy.

Najniższy wynik osiągnął powiat sztumski na poziomie 100%.

5 ANALIZA SWOT

Analizę SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron powiatów oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed powiatem. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- „**mocnych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony powiatu i które należy wykorzystać sprzyjać będą jego rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- „**słabych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony powiatu i które niewyeliminowane utrudniać będą jemu rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- „**szans**” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi powiatu;
- „**zagrożeń**” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jego rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój powiatu).

Analiza dotyczy sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się powiat, pozwala sformułować koncepcje zrównoważonego rozwoju.

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno - gospodarczego powiatu. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach powiatu i stojących przed nim szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach powiatu ułożonych przekrojowo (w ramach poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego).

Tabela 85 Analiza SWOT sfery społecznej

SFERA SPOŁECZNA		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
POZYTYWNE	- funkcjonowanie Banku Żywności, - dobrze rozwinięta współpraca powiatu z organizacjami pozarządowymi, - oferta licznych, cyklicznych imprez kulturalnych w powiecie, - bogate dziedzictwo kulturowe powiatu, - sprawnie działające jednostki odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne, - funkcjonowanie Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej, - rozwinięta baza opieki medycznej, - rozwinięta baza sportowo – rekreacyjna, - sprawnie funkcjonująca Lokalna Grupa Rybacka, - sprawnie funkcjonująca Lokalna Grupa Działania, - wzrost liczby ludności ogółem w powiecie, - wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym, - utożsamianie się lokalnej społeczności z miejscem zamieszkania, - liczne ośrodki kultury w poszczególnych gminach powiatu słupskiego, - spadek liczby popełnionych przestępstw.	- integracja lokalnej społeczności, - zwiększona dostępność do środków zewnętrznych, służących rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych, - zahamowanie spadku liczby mieszkańców, - aktywność organizacji pozarządowych, - dodatni przyrost naturalny, - rozwój oferty edukacyjnej szkolnictwa na poziomie ponadgimnazjalnym, - dobrze regulacje prawne na poziomie Państwa pozwalające na prowadzenie skutecznej polityki społecznej w samorządach, - stworzenie warunków do rozwoju rynku pracy, - tworzenie oferty szkolnictwa ponadlicealnego o profilach technicznych.
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
NEGATYWNE	- rosnąca dysproporcja w strukturze wiekowej mieszkańców (starzenie się społeczeństwa), - występowanie obszarów skupiających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, - wzrost liczby osób bezrobotnych, - niewystarczająca ilość miejsc pracy, - niestabilna sytuacja na rynku pracy, - spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, - duża liczba rodzin dysfunkcyjnych, - niewystarczająca oferta edukacyjna dla dzieci i młodzieży , - brak na terenie powiatu takich placówek jak Dom Interwencji Kryzysowej czy Centrum Integracji Społecznej, - niewielkie perspektywy dla młodzieży kończącej naukę.	- starzenie się społeczeństwa i wyludnianie powiatu, - postępujący kryzys rodziny, - wzrost problemów społecznych wynikający z pogorszenia się sytuacji gospodarczej, - wzrost bezrobocia długotrwałego i zjawisko jego dziedziczenia oraz wzrost obszarów wykluczenia społecznego, - wzrost przemocy w rodzinie, - istnienie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej, - wzrost obszarów objętych zjawiskiem rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej oraz zagrożeń funkcjonowania rodziny, uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa.

Tabela 86 Analiza SWOT sfery infrastrukturalnej

SFERA INFRASTRUKTURALNA	
	WEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY
POZYTYWNE	WEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY
	- wysoki poziom zwodociągowania, skanalizowania oraz zgazyfikowania powiatu, - wysoka jakość wody pitnej, - duża liczba dostosowanych obszarów powiatu do funkcjonowania podmiotów gospodarczych, - korzystne warunki dostępu do zasobów energii dla inwestycji energochłonnych, - w coraz większym stopniu sprzyjające warunki infrastrukturalne do rozwoju funkcji pozarolniczych w obszarach wiejskich, - infrastruktura portu morskiego, - rozwijająca się Infrastruktura turystyczna, - dobry poziom Infrastruktury rekreacyjnej, - sieć infrastruktury drogowej w tym obwodnica Słupska, - dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa, - dobra oferta infrastruktury telekomunikacyjnej.
	- zwiększenie obszarów infrastruktury technicznej dostępnych terenów pod inwestycje, - dostępność środków UE sprzyjających rozwojowi infrastruktury technicznej, - budowa partnerstw powiatowo-gminnych dla budowy i przebudowy dróg powiatowych, - rozwój stref aktywności gospodarczej w tym SSSE, - tworzenie inicjatyw i partnerstw publiczno – prywatnych oraz publiczno – publicznych w zakresie budowy infrastruktury turystycznej, - poprawa jakości transportu oferowanego przez PKP i przewozy regionalne.
	WEWNĘTRZNE
	SŁABE STRONY
NEGATYWNE	WEWNĘTRZNE
	SŁABE STRONY
	- infrastruktura drogowa na niewystarczającym poziomie, ok. 80% dróg powiatowych w złym stanie technicznym, - zły stan techniczny dróg, chodników i ulic, - brak dogodnych połączeń komunikacyjnych pomiędzy z poszczególnymi gminami powiatu, - ograniczenia i wstrzymania przewozów na liniach kolejowych i komunikacji autobusowej, - słabo rozwinięte zaplecze socjalne i serwisowe dla form turystyki wykorzystujących akweny wodne (np. przystanie kajakowe, żeglugowe), - brak powiatowej sieci szerokopasmowej, - niewystarczająca ilość miejsc parkingowych szczególnie w miejscach wzmożonego ruchu turystycznego, - brak równomiernie usytuowanej na terenie całego powiatu bazy gastronomicznej o podwyższonym standardzie. - zły stan infrastruktury sieci energetycznej w części obszaru powiatu.
	- niepełne wykorzystanie Funduszy Strukturalnych przy realizacji inwestycji infrastrukturalnych, - znaczący wzrost natężenia ruchu kołowego, - zaprzestanie inwestycji związanej z budową S-6, - skutki rozwoju infrastruktury związanej z wydobywaniem gazu łupkowego, - niekontrolowany rozwój infrastruktury związanej z farmami wiatrowymi. - Zagrożenie niskiej absorpcji środków z UE na infrastrukturę w nowym okresie Programowania, z uwagi na dominującą rolę aglomeracji trójmiejskiej.

Tabela 87 Analiza SWOT sfery gospodarczej

SFERA GOSPODARCZA	
POZYTYWNE	WEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY
NEGATYWNE	• aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców, • potencjał tradycji i kultury regionalnej dla kreowania produktów turystycznych, • duża liczba podmiotów gospodarczych, • korzystne warunki do inwestowania, • zainteresowanie inwestorów podejmowaniem działalności gospodarczej na terenie powiatu, • specjalna strefa ekonomiczna, • potencjał turystyczny, historyczny i przyrodniczy, • położenie w regionie przygranicznym – możliwości współpracy z partnerami europejskimi. • bliskość morza, • Inkubator przedsiębiorczości obejmujący swoją działalnością powiat słupski, • system podatków lokalnych.
	• współpraca państw Regionu Bałtyckiego, • rozwój gospodarki morskiej, • ożywienie gospodarki w skali makro, • rozwój bazy noclegowej oraz gastronomicznej, • dostępność funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, • rozwój przedsiębiorczości opartej na nowoczesnych, nieuciążliwych ekologicznie technologiach, • rosnąca atrakcyjność Regionu Bałtyckiego w zakresie gospodarki i turystyki, • swoboda podejmowania działalności gospodarczej i realizacji inwestycji wynikająca z członkostwa Polski w Unii Europejskiej, • wzrost popytu na usługi turystyczne i wypoczynek, • rozwój usług w MŚP, • wprowadzanie nowych technologii i Know How w sferę produkcyjną i usługową, • brak barier we współpracy zagranicznej, • rosnący popyt turystyczny, • systematyczna poprawa czystości wód Bałtyku i rzek w Polsce, • budowa mariny i portu turystycznego w Uście.
NEGATYWNE	WEWNĘTRZNE
	SŁABE STRONY
NEGATYWNE	• słabo rozwinięte zaplecze socjalne i serwisowe dla form turystyki wykorzystujących akweny wodne, • słabo promowane tereny inwestycyjne, • brak lotniska cywilnego • istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia, • brak silnego wewnętrznego kapitału inwestycyjnego • Słupsk koncentrujący większość oferty gospodarczej, • niewykorzystane turystycznie obszary powiatu, • niski potencjał kapitału lokalnego, • niski poziom decyzyjności banków lokalnych, • słabość instytucjonalna stowarzyszeń i izb reprezentujących przedsiębiorców określonej branży.
	• spadek PKB w Polsce, • wzrost konkurencji ze strony innych powiatów pasa nadmorskiego w obszarze oferty inwestycyjnej i usług turystycznych • kryzys finansów publicznych w Polsce, • pogłębienie problemów gospodarki światowej, • wzrost bezrobocia w skali makro, • spadek konsumpcji, • zmniejszenie zakresu i wielkości pomocy publicznej, • recesja gospodarcza.
NEGATYWNE	WEWNĘTRZNE
	ZAGROŻENIA

Tabela 88 Analiza SWOT sfery przestrzennej

SFERA PRZESTRZENNA	
	WEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY
POZYTYWNE	- korzystne położenie geograficzne z bezpośrednim dostępem do morza, z linią brzegową ok. 57 km, - korzystny morski mikroklimat, - korzystne warunki środowiska naturalnego, - atrakcyjność krajobrazowa i przyrodnicza, - czyste środowisko, brak uciążliwego przemysłu, - sprawny system odbioru i oczyszczania ścieków, - wolne tereny pod zabudowę stałą i letniskowa oraz lokalizacja pod duże inwestycje turystyczne, - duże zasoby wód powierzchniowych, - piaszczyste plaże, - wysoki stopień lesistości powiatu, - zasoby kulturowe, - duża liczba imprez kulturalnych i sportowo – rekreacyjnych organizowanych na poziomie ponadlokalnym, - tereny pod obsługę ruchu turystycznego, w tym pola biwakowe, namiotowe, - dobry stan kąpielisk, - wysoki potencjał rekreacyjny, - wysoki potencjał turystyki konferencyjnej, - Uzdrowisko Ustka, - wiele cennych architektonicznie elementów krajobrazu.
	- dalsze podnoszenie jakości przestrzeni gospodarczej i turystycznej w powiecie, - poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury, - znaczna poprawa nawierzchni dróg, - konieczność wdrożenia norm europejskich w zakresie ochrony stanu środowiska przyrodniczego i rozwoju systemów infrastrukturalnych, - inwestycje publiczne, realizowane w oparciu o koncepcję współpracy publiczno-prywatnej, - intensyfikacja współpracy międzynarodowej, - napływ kapitału zewnętrznego, - ustawiczne podnoszenie standardu i jakości świadczenia usług turystycznych, - wzrost zainteresowania w Polsce i na świecie wypoczynkiem organizowanym w czystym, nieskażonym, środowisku o atrakcyjnych i unikatowych zasobach przyrody.
	WEWNĘTRZNE
	SŁABE STRONY
NEGATYWNE	- niezadowalający standard urządzenia przestrzeni publicznych, tj. ulic, placów, parków, - zły stan techniczny zabytkowych obiektów, - wysoka sezonowość obszarów ruchu turystycznego, - brak oferty turystycznej pozwalającej na przedłużenie sezonu letniego w obszarach turystycznych, - brak pełnego wykorzystania obszaru portowego w Ustce, - słaba komunikacja pomiędzy obszarami gospodarczymi powiatu, - obszary zdegradowane, - niezagospodarowane obszary przyrzeczne.
	- niekorzystna segregacja przestrzeni kulturalnej i historycznej, - zmiany podziału administracyjnego kraju, - centralizacja rozwoju kraju w ramach Obszarów Metropolitalnych, - marginalizacja powiatu słupskiego w przestrzeni województwa pomorskiego.

Tabela 89 Analiza SWOT sfery ekologicznej

SFERA EKOLOGICZNA		
POZYTYWNE	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
	• duża ilość różnych form ochrony przyrody, • występowanie wód powierzchniowych umożliwiających zagospodarowanie szlaków wodnych, kajakowych, • brak przemysłu uciążliwego dla środowiska, • duża lesistość terenu, • dobry stan powietrza atmosferycznego, • Słowiński Park Narodowy I Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”, • istniejąca dobrze funkcjonująca praktyka edukacyjna, podkreślająca wartości przyrodnicze w powiecie – skierowana głównie dla uczniów różnych poziomów edukacyjnych, • czynny udział w planowaniu i zarządzaniu środowiskiem naturalnym przez władze powiatowe, • znaczne zasoby naturalne (np. wody powierzchniowe, drewno).	• zainteresowanie inwestorów i ludności terenami o czystym, atrakcyjnym środowisku, • wzrost popytu na usługi turystyczne i rekreacyjne związane z wykorzystaniem bogactwa środowiska naturalnego, • wzrost świadomości ekologicznej, • nie lokalizowanie zabudowy w terasach zalewowych rzek, • likwidacja niewykorzystywanej gospodarczo zabudowy hydrotechnicznej, udrożnienie pozostałych barier w celu przywrócenia funkcjonowania rzek i ich dolin jako korytarzy ekologicznych oraz nie lokalizowanie nowych elektrowni wodnych, • ochrona wód przed kłusownictwem będącym jednym z głównych przyczyn niewielkiej atrakcyjności wędkarskiej, • uporządkowana gospodarka odpadami w skali makro, • poprawa stanu sanitarnego wód rzecznych.
NEGATYWNE	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
	• niewystarczające wykorzystanie zasobów odnawialnych, • zanieczyszczanie lasów i innych terenów przez ludność, • niewystarczające nakłady na inwestycje w ochronie środowiska naturalnego w obszarach wiejskich, • negatywny wpływ nadmiernego ruchu turystycznego na stan środowiska przyrodniczego, • szybkie tempo degradacji zasobów przyrodniczo – krajobrazowych, • ograniczone formy selektywnej zbiórki odpadów na terenie całego powiatu.	• chemizacja żywności (środki ochrony roślin, substancje dodatkowe do żywności), • zmiany klimatyczne i skutki tych zmian, • realna możliwość skażenia wód podziemnych, • przemysłowy charakter wydobywania gazu łupkowego, • niekontrolowana rozbudowa farm wiatrowych, • wysokie zagrożenie wystąpienia katastrofy ekologicznej na Bałtyku.

6 DIAGNOZA STANU POWIATU SŁUPSKIEGO

Diagnoza zawiera informacje o uwarunkowaniach demograficznych, gospodarczych, przestrzennych i ekologicznych, analizy społeczne i ekonomiczne, na podstawie których sformułowano wnioski będące punktem wyjścia do zdefiniowania głównych kierunków strategii stanowiących treść niniejszego dokumentu.

Diagnoza Stanu jest syntezą wyników debat strategicznych, raportu o stanie Powiatu Słupskiego, jak również konsultacji społecznych.

Charakterystykę obszarów cechuje wyszczególnienie ich cech w odniesieniu do Powiatu jako całości, jego zróżnicowań wewnętrznych oraz pozycji w województwie.

Poszczególnym wnioskowi przyporządkowano następujące znaczenia:

- **wartość pozytywna dla rozwoju powiatu.**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający dodatni wpływ- sprzyjający tworzeniu nowych wartości dodanych i działający "in plus" dla rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu.

- **wartość obecnie o niewielkim znaczeniu dla rozwoju powiatu.**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT nie mający znaczącego wpływu na rozwój społeczno – gospodarczy powiatu na obecnym etapie poziomu rozwoju tego czynnika, ale w przyszłości w zależności od jego tendencji rozwojowych zależnych bezpośrednio lub pośrednio od polityki społecznej i gospodarczej samorządu mogący stać się wartością pozytywną lub negatywną dla rozwoju powiatu.

- **wartość negatywna dla rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu słupskiego.**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający ujemny wpływ- niesprzyjający tworzeniu się nowych wartości dodanych i działający "in minus" dla rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu.

Społeczność

- Sytuacja demograficzna powiatu słupskiego charakteryzuje się spadkiem urodzeń oraz wydłużaniem przeciętnego okresu życia. Będzie to w istotny sposób wpływało na sytuację społeczno-ekonomiczną mieszkańców powiatu. W sferze zainteresowania polityki społecznej winny znaleźć się kwestie starzenia się lokalnej społeczności oraz niepełnosprawności.
- Zwiększająca się liczba seniorów w powiecie słupskim. Obliguje to samorząd powiatowy do dostosowania do ich potrzeb infrastruktury społecznej, w szczególności zaprogramowanie działań usprawniających ich codzienne funkcjonowanie oraz zapobieganie izolacji społecznej. Działania powiatu powinny iść w parze z działaniami poszczególnych gmin, w porozumieniu z nimi tworząc w tym zakresie projekty oparte o partnerstwo publiczno –publiczne.
- Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach, uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni w powiecie słupskim są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia im funkcjonowanie na rynku pracy.
- Ubóstwo, brak zatrudnienia, uzależnienia, zerwanie więzi rodzinnych przyczyniają się najczęściej do występowania różnych form wykluczenia społecznego. Centrum Integracji Społecznej na terenie powiatu słupskiego powinno w części rosnących problemów społecznych poprawić położenie tej grupy społecznej zagrożonej wykluczeniem społecznym.
- Bezrobocie w powiecie słupskim stopniowo rośnie w okresie ostatnich dwóch lat i nadal dotyka znaczną część populacji, przyczyniając się do ubożenia rodzin i w efekcie ich marginalizacji co wskazuje na konieczność powrotu do wielu form pomocy sprzed 6-7 lat organizowanych przez PCPR i PUP.
- Problem uzależnień występujący w korelacji z ubóstwem i bezrobociem stanowi istotny problem lokalnej społeczności. Dotychczasowe działania, które hamowały tendencje wzrostowe problemów uzależnień i minimalizowały ich skutki, wymagają kontynuacji i ukierunkowania na kompleksową i systemową pomoc obejmującą całą rodzinę.
- Zmiany liczby ludności mieszkającej w powiecie spowodowane są ruchem naturalnym i ruchem migracyjnym. W konsekwencji zachodzących procesów demograficznych w powiecie odnotowano zmniejszający się przyrost naturalny.
- W przeważającej większości emigrująca ludność z powiatu słupskiego przeprowadza się do innych miast i poza granicę kraju. Niemniej występuje migracja mieszkańców Słupska na teren gmin sąsiadujących z miastem. Skutkiem tych procesów jest dodatnie saldo migracji.
- Migracja następuje również wewnątrz powiatu z terenu Miasta Ustka do sąsiedniej gminy Ustka, co powoduje systematyczny spadek liczby mieszkańców w mieście Ustka, a co za tym idzie spadek jego dochodów budżetowych.
- Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejsza się, natomiast wzrasta udział ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym co powinno się bezpośrednio przełożyć na korektę polityki socjalnej i oświatowej na terenie powiatu.
- Wykształcenie mieszkańców powiatu determinować będzie jego rozwój w kolejnych latach. Placówki oświatowe powiatu odnotowują od kilku lat systematyczny spadek liczby uczniów. Powiat dofinansowuje utrzymanie szkół ponadgimnazjalnych z własnego budżetu bowiem subwencja oświatowa jest za mała na utrzymanie tych szkół. Powiat mimo rosnącego bezrobocia oraz dużego odsetku osób wśród bezrobotnych tylko z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (ok. 42%), a także mimo niżu demograficznego, nie posiada strategii dalszego funkcjonowania placówek oświatowych i kierunków kształcenia ponadgimnazjalnego w swoich placówkach na najbliższe lata (brak diagnozy, celów i kierunków działań dla tego resortu).
- W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływają również kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system monitorowania i oceny pojawiających się

problemów społecznych. Wymusza to zwiększenie działań o charakterze partnerstw publiczno – pozarządowych.

- Dominującymi powodami trudnej sytuacji życiowej beneficjentów pomocy społecznej w powiecie słupskim, oprócz oczywistego ubóstwa, są: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W związku z tym nie można zaniechać realizacji projektów edukacyjnych i profilaktycznych realizowanych przy wsparciu środków UE zarówno na poziomie poszczególnych gmin, jak i powiatu.
- Należy zwrócić uwagę na tzw. zjawisko zamkniętego kręgu ubóstwa w powiecie słupskim. Dotyczy ono wielu ubogich rodzin, a przejawia się m.in. w tym, że dzieci z tych rodzin zazwyczaj kończą swoją edukację po szkole gimnazjalnej lub zawodowej. Sytuacja ta wymaga większego dostosowania kształcenia ustawicznego na terenie powiatu do potrzeb rynku pracy.
- Na terenie powiatu utrwała się w wielu środowiskach symptom wyuczonej bezradności, co oznacza, że pokoleniowo całe rodziny stają się stałymi podopiecznymi Ośrodków Pomocy Społecznej. W szczególności dotyczy to terenów popegeerowskich.
- Brak sprecyzowanych interesów poszczególnych gmin powiatu słupskiego, a w szczególności gminy Słupsk i gminy Kobylnica odnoszących się do relacji z miastem Słupsk powoduje wiele zagrożeń w zakresie ograniczenia komfortu i jakości życia na terenie tych gmin (komunikacja, usługi medyczne, przedszkola, żłobki, infrastruktura sportowa i rekreacyjna, swoboda dostępu do placówek oświatowych). Podobne problemy obserwuje się w relacjach gmina miasto Ustka z gminą Ustka.
- Bliskość Słupska i przenikające do gmin zagrożenia bezpieczeństwa publicznego charakterystyczne dla stolicy podregionu słupskiego wymagają skutecznie funkcjonujących służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców gmin stąd koniecznym jest poprawa funkcjonowania i skuteczności działań Straży Gminnych i ich współpraca ze Strażą Miejską w Słupsku.

Infrastruktura

- Słupsk stanowi centrum kulturalne i gospodarcze dla całego powiatu wsparte potencjałem gospodarczym Ustki w sezonie letnim i strefami gospodarczymi gmin bezpośrednio okalających miasto.
- Istniejąca sieć kolejowa i układ drogowy stwarza możliwość bezpośredniego dojazdu do wielu miejscowości i może być elementem sprzyjającym rozwojowi społeczno – gospodarczemu i równej dostępności mieszkańców powiatu do oferty kulturalnej, rekreacyjnej i miejsc pracy, ale wymaga to zgody samorządów na wspólne inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną.
- Stopień wyposażenia gmin powiatu słupskiego w infrastrukturę techniczną w tym infrastrukturę ochrony środowiska jest sprzyjający dla rozwoju inwestycji o charakterze ponadlokalnym i sprzyjającym nowemu osadnictwu wypełniającemu przestrzenie międzygminne.
- Dobrze rozwinięta sieć dróg na terenie powiatu winna być przedmiotem dalszych inwestycji poprawiających ich jakość i dostępność dla komunikacji zbiorowej i indywidualnej. Fakt, że właścicielami dróg na terenie powiatu są samorządy różnych szczebli, wymaga tworzenia projektów inwestycyjnych opartych o partnerstwa publiczno – publiczne pomiędzy gminami, powiatem i samorządem wojewódzkim, zwłaszcza aktywizując inwestycje drogowe na linii północ południe będącej naturalnym kierunkiem przemieszczania się mieszkańców powiatu.
- Infrastruktura powiatu to także dostępność wszystkich jego beneficjentów do wysokich technologii. Stąd istnieje konieczność rozbudowy dostępności do Internetu szerokopasmowego i podniesienia sprawności funkcjonowania administracji publicznej poprzez wprowadzenie pełnej i niczym nieograniczonej usługi e- urząd.

- Wyjątkowym obszarem powiatu jest infrastruktura turystyczna. Wymaga ona nie tylko działań na rzecz rozbudowy o nowe szlaki turystyki rowerowej, pieszej, kajakowej i narciarstwa biegowego, ale także stworzenia kompatybilności tej infrastruktury z ofertą turystyczną całego przemysłu turystycznego opartego o nadzwyczaj atrakcyjne zasoby, walory przyrodnicze i nadmorskie położenie powiatu.

Gospodarka

- Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego nie może być tworzona w oderwaniu od kontekstu regionalnego jeżeli rozwój ten ma przebiegać w sposób harmonijny i zrównoważony.
- Turystyka pobytowa, weekendowa i jednodniowa oparta o najbliższego klienta oraz klientów polskich i zagranicznych realizujących programy turystyczne oparte o krajowe i międzynarodowe szlaki turystyczne winna stać się główną ofertą powiatu w tym sektorze gospodarki i skłonić samorządy lokalne do działań włączających potrzeby lokalnych społeczności w system ofert turystycznych powiatu.
- Na poziom atrakcyjności turystycznej powiatu wpływa przede wszystkim bliskość morza dostępnego komunikacyjnie praktycznie z najdalszego zakątka powiatu oraz atrakcyjność przyrodnicza Parku krajobrazowego „Dolina Słupi” i Słowińskiego Parku Narodowego.
- Inwestycje w infrastrukturę turystyczną winny zostać skoncentrowane w najbliższych latach na rozbudowie sieci połączeń pomiędzy najbardziej atrakcyjnymi obszarami turystycznymi powiatu oraz na rozbudowie infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i uzdrowiskowej. Brak lotniska cywilnego na terenie powiatu zmniejsza dostępność oferty gospodarczej w tym turystycznej powiatu. Stąd nienależałoby odstępować od działań na rzecz reaktywowania portu lotniczego w Redzikowie pomimo niesprzyjających warunków zewnętrznych wynikających z obecnej polityki rządu związanej z obronnością kraju.
- Gospodarka powiatu mimo posiadanych walorów sprzyjającym rozwojowi turystyki jest w zbyt małym stopniu oparta o całoroczne usługi turystyczne.
- Powiat nie wykorzystuje naturalnego potencjału rozwoju jakim jest obecnie zdegradowany port morski w Uście.
- Wysoka atrakcyjność turystyczna powiatu i bliskość Słupska winna być powodem tworzenia gotowych projektów partnerstwa publiczno – publicznego i publiczno – prywatnego we współpracy z samorządem miasta Słupska z korzyścią dla pozostałych obydwu obszarów samorządowych.
- Brak jest w powiecie dobrze zorganizowanych sieci ścieżek rowerowych łączących obszary rekreacji i wypoczynku miasta Słupska i terenów turystycznych powiatu słupskiego.
- Brak produktu markowego (poza Krainą w Kratę) związanego z powiatem słupskim winien doprowadzić do opracowania Strategii Turystyki i Promocji Powiatu Słupskiego opartej na cyklu już istniejących imprez turystycznych i kulturalnych.
- Internet jest nie tylko źródłem informacji, ale zaczyna odgrywać także coraz większą rolę przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, zakupie usług, w tym akomodacyjnych, dlatego warto nadal pracować nad wizerunkiem oferty gospodarczej powiatu w Internecie.
- Dominującą formą prowadzenia działalności gospodarczej w powiecie jest nadal działalność osób fizycznych stąd należy nieustannie wspierać instytucje i organizacje pozarządowe wspierające te podmioty w ich działalności gospodarczej (Inkubatory, Lokalne Grupy Działania działające w obszarach wiejskich jak i w zdegradowanych sektorach gospodarki w tym szczególnie w sektorze rybackim).

- Istotne znaczenie dla prowadzenia działalności gospodarczej na terenie powiatu mają działania Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego jako instytucji zawiadującej Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną i tworzącej projekty wspierające mikro i małe przedsiębiorstwa.
- Należy odnotować, że w roku 2010 i 2011 nastąpił znaczący wzrost bezrobocia w powiecie słupskim. Wzrosła względna, jak i bezwzględna liczba bezrobotnych w grupach wiekowych: 55 – 59 lat i 60 – 64 lata. Zwiększyła się liczba osób bezrobotnych pozostających bez zatrudnienia w wieku od 18 do 24 lat. Te statystyki wymuszają konieczność wdrażania projektów skierowanych do osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Niepokojący jest odsetek bezrobotnych (ok. 42%) z wykształceniem tylko gimnazjalnym i poniżej gimnazjalnego.
- Należy rozwiązać problem bezrobocia strukturalnego na terenie powiatu, szczególnie chodzi tu o bezrobocie powstałe w wyniku likwidacji przemysłu stoczniowego oraz redukcji floty połowowej stacjonującej w Ustce i w Rowach.

PRZESTRZEŃ

- Obszary popegeerowskie w celu zapewnienia ich mieszkańcom odpowiednich warunków życia, winny być objęte niezbędnymi inwestycjami polegającymi w głównej mierze na budowie infrastruktury technicznej, społecznej – w tym zorganizowania miejsc dla spotkań ułatwiających integrację mieszkańców oraz podjęcie działań o charakterze gospodarczym z wykorzystaniem powołanych do życia Lokalnych Grup Działania.
- Należy rozwiązać problem zdegradowanych obszarów poprzemysłowych, które powinny być objęte kompleksowymi planami rewitalizacji tj. np. obszar postocznioy w Ustce.
- Lokalizacja miejsc pracy poza terenami wiejskimi położonymi w mało atrakcyjnych gospodarczo obszarach powiatu wymaga działań organizacyjnych i inwestycyjnych w zakresie organizacji sprawnie funkcjonującej komunikacji wewnętrznej z ośrodkami skupiającymi większość ofert pracy w powiecie.
- Obszary powiatu skomunikowane przez PKP, PKS, komunikację miejską i prywatne firmy przewozowe skupiają liczne problemy wynikające z braku koordynacji oferowanych przewozów, niekorzystnego przebiegu linii komunikacyjnych i braku woli do stworzenia jednego biletu komunikacji powiatowej. Komunikacja PKS jest niedostosowana do potrzeb dojazdu młodzieży do powiatowych szkół ponadgimnazjalnych.
- Obszary turystyczne oparte o walory Słowińskiego Parku Narodowego i Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” wymagają modernizacji i rewitalizacji istniejącej zabudowy, uporządkowania podziałów geodezyjnych, urządzenia dróg dojazdowych, przestrzeni publicznych, uzupełnienia sieci uzbrojenia technicznego, wprowadzenia rozwiązań chroniących środowisko, w tym: właściwego składowania odpadów, gromadzenia wód deszczowych i podczyszczania ścieków, zachowania maksymalnej powierzchni biologicznie czynnej, stosowania paliw ekologicznych do celów wytwarzania energii cieplnej, ograniczenia emisji gazów, pyłów i hałasu do środowiska z zachowaniem dopuszczalnych norm itp.
- Konieczne są działania minimalizujące skutki wprowadzenia nowych urządzeń przestrzennych do pierwotnego krajobrazu obszaru przemysłowego poprzez wprowadzenie zieleni izolacyjnej i nasadzeń zieleni poprawiającej cechy estetyczne krajobrazu.
- Z uwarunkowań zewnętrznych wynika jednoznacznie, że jeżeli rolę obszarów gospodarczych ma być ich zrównoważony i szybszy rozwój gospodarczy oparty m.in. na wspólnych inwestycjach infrastrukturalnych to powiat winien być znaczącym dla tego obszaru donatorem swojego potencjału gospodarczego opartego na dobrze funkcjonującej Słupskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej, a jednocześnie winien być beneficjentem rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i transportowej tego obszaru oraz potencjału naukowego stolicy regionu zwłaszcza w kontekście tworzenia Regionalnego Parku Technologicznego w Słupsku.

- Powiat słupski jest nierozłącznie związany z obszarem nadmorskim silnie oddziałującym na sferę gospodarczą, rekreacyjną i wypoczynkową mieszkańców powiatu, stąd koniecznym jest wypracowanie wspólnej polityki morskiej na szczeblu powiatu przy udziale wszystkich gmin powiatu słupskiego i z udziałem miasta Słupska.

Ekologia

- Jednym z istotnych problemów ekologicznych powiatu jest ciągle utrzymujące się zagrożenie dla czystości powietrza powstające głównie poprzez spalanie odpadów, tworzywa sztucznych w indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz obiektach mieszkalnych głównie na terenach wiejskich.
- W ostatnich latach na terenie powiatu słupskiego powstało również wiele dzikich gruzowisk i nielegalnych składowisk odpadów remontowych i budowlanych. Nielegalne składowiska odpadów znajdują się nie tylko na terenach gminnych, ale także na terenach prywatnych. Jednym z rozwiązań tego problemu jest skuteczna egzekucja tzw. ustawy śmieciowej i stworzenie jednolitego systemu segregacji odpadów na terenie całego powiatu.
- Źródłami zanieczyszczeń wód na terenie powiatu słupskiego są:
 - niekontrolowane zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych z budynków i zakładów nie objętych siecią kanalizacyjną,
 - nielegalne zrzuty ścieków gospodarstw domowych na terenach wiejskich pozbawionych dostępu do kanalizacji i lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Wartością negatywną jest brak sprawnie funkcjonujących systemów dystrybucji energii cieplnej w części gmin powiatu słupskiego co jest przyczyną występującego na terenie niektórych obszarów zjawiska tzw. niskiej emisji.
- Głównymi czynnikami wpływającymi na poziom emisji hałasu komunikacyjnego w powiecie są:
 - natężenie ruchu i udział pojazdów transportu ciężkiego (samochody ciężarowe, „tiry”, autobusy) w strumieniu wszystkich pojazdów,
 - rodzaj nawierzchni dróg i ich zły stan,
 - organizacja ruchu drogowego (głównie w pasie przybrzeżnym i obszarach turystycznych).
- Gospodarka wodno – ściekowa w powiecie słupskim jest na dobrym poziomie, choć wymaga dalszych inwestycji związanych z jej rozbudową i rozdziałem sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej na kanalizacyjną i deszczową w zwłaszcza w obszarach miejskich.
- Wysoka atrakcyjność turystyczna powiatu słupskiego i bliskość Słupska winna być powodem stworzenia gotowych projektów partnerstwa publiczno – publicznego i publiczno – prywatnego we współpracy z samorządem miasta Słupska z korzyścią dla obydwu stron np. budowa ścieżki rowerowej Słupsk - Ustka, szlaków narciarstwa biegowego, Nordic Walking, itp. co w znacznym stopniu pozwoli na zachowanie walorów przyrodniczych, które są ogromną wartością powiatu słupskiego, jak miasta Słupska.
- Brak pełnej świadomości znaczenia unikalności przyrodniczej obszarów prawnie chronionych dla rozwoju agroturystyki, turystyki kwalifikowanej i rekreacyjnej na terenie powiatu słupskiego ciągle powoduje tworzenie planów inwestycyjnych sprzecznych z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- „Dolina Słupi” winna łączyć powiat słupski z miastem Słupsk a nie dzielić te dwa obszary stąd winien powstać wspólny program zagospodarowania „Doliny Słupi” dla cerów turystycznych i rekreacyjnych.

7 ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO DLA POWIATU SŁUPSKIEGO DO ROKU 2022

Przy tworzeniu *Strategii Rozwoju Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012 -2022* przyjęto następujące założenia:

- Powiat słupski posiada predyspozycje i możliwości do rozwoju wszystkich form przedsiębiorczości, kultury, sportu, rekreacji, turystyki i wypoczynku, mieszkalnictwa, usług socjalnych i zdrowotnych.
- Podniesienie konkurencyjności powiatu słupskiego, jako obszaru o wysokim poziomie rozwoju – społeczno – gospodarczego, jest możliwe poprzez wzmocnienie istniejącej oferty gospodarczej powiatu w obszarach aktywności gospodarczej poszczególnych gmin oraz uzupełnienie jej o nowe formy aktywności w obszarze społecznym.
- Prowadzenie monitoringu rodzących się zjawisk społecznych i istniejących problemów społecznych stworzy warunki dla prawidłowego podejmowania decyzji strategicznych dla rozwoju powiatu i zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców.
- Należy zadbać, aby rozwój społeczno – gospodarczy powiatu słupskiego nie przebiegał z naruszeniem interesów jego mieszkańców ani kosztem utraty komfortu życia osób, dla których powiat słupski stał się miejscem stałego pobytu, życia rodzinnego, miejscem pracy i wypoczynku.
- Należy doprowadzić do zrównoważonego rozwoju wszystkich obszarów powiatu w oparciu o rozwój i powszechną dostępność jego mieszkańców do infrastruktury technicznej, oświatowej, kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej oraz zasobów społecznych.
- Rozwój społeczno – gospodarczy powiatu słupskiego uzależniony jest także od uwarunkowań subregionalnych określonych min. Strategią Rozwoju Miasta Słupska.

8 PERSPEKTYWY I KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO

8.1 WIZJA I MISJA POWIATU SŁUPSKIEGO

Wizja

Wizja jest nieokreślonym w czasie i przestrzeni (choć odnosi się w tym przypadku do obszaru powiatu słupskiego) spojrzeniem w przyszłość, jaką lokalna społeczność widzi dla siebie i określeniem miejsca, w którym chce żyć, pracować i wypoczywać i z którym wiąże swoje nadzieje na realizację swoich życiowych planów i marzeń. Wizja jest „miejscem”, do którego zmierzamy.

WIZJA

Powiat Słupski – centrum życia kulturalnego, społecznego i gospodarczego Pomorza, przyjazny mieszkańcom i inwestorom, sprzyjający aktywizacji zawodowej mieszkańców oraz rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości, kultury i usług rekreacyjno-turystycznych.

To powiat z rozwijającą się infrastrukturą techniczną i społeczną, bezpieczny i ekologiczny obszar rozwoju gospodarczego, na terenie którego stosowane są zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach życia.

Misja

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel powiatu, jej „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do powiatu, dla którego została sformułowana.

Wypracowana misja rozwoju powiatu poprzez wizję, pokazuje pozytywny obraz powiatu słupskiego w perspektywie do roku 2022. Przeprowadzone analizy i wyartykułowane potrzeby podczas debat strategicznych, pozwalają na określenie głównych celów strategii. Cele te będą wyznacznikiem kierunku wszystkich działań objętych strategią.

Misja dla powiatu słupskiego jest opisem wizji powiatu oraz głównego pola działań w najbliższych latach. Koncentruje się ona na istocie rzeczy, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, równocześnie pełni funkcje motywacyjne i promocyjne.

Misja wyraźnie określa charakter powiatu i wskazuje jej atuty. Z misji bezpośrednio wynikają obszary, które powinny być rozwijane. Obszary rozwojowe powiatu słupskiego wzajemnie się uzupełniają.

W dalszej części Strategii przedstawiono obszary, cele i kierunki działania dla każdego z obszarów życia społeczno – gospodarczego (społeczność, infrastruktura, gospodarka, przestrzeń, ekologia). Dla każdego obszaru priorytetowego wskazano powiązania z priorytetami zapisanymi w *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego*. Podobnie uczyniono z każdym z celów szczegółowych tej strategii wskazując na jego powiązania z wybranym celem szczegółowym strategii wojewódzkiej.

MISJA

Wszechstronny i zrównoważony rozwój powiatu słupskiego we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, kulturalnego i społecznego, podnoszący konkurencyjność powiatu w województwie pomorskim, zapewniający atrakcyjne warunki życia i wypoczynku mieszkańcom i turystom, otwarty na współpracę z samorządami, rozwijający współpracę zagraniczną.

Powiat słupski to obszar zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego, oparty na potencjale gospodarczym, sprzyjający aktywizacji zawodowej mieszkańców oraz rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości i usług turystycznych.

Powiat Słupski to obszar zamieszkiwany przez wykształcone społeczeństwo.

Powiat słupski to obszar zrównoważonego rozwoju między interesami stałych mieszkańców, a oczekiwaniami turystów.

To region turystyczny z nieocenionymi zasobami przyrody chronionej o różnorodnym charakterze, zharmonizowany z nadmorskim charakterem powiatu poprzez dostosowaną infrastrukturę turystyczną i powiększające się zrewitalizowane obszary powiatu słupskiego.

9 STRATEGICZNY PROGRAM ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU SŁUPSKIEGO - PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA

Tabela 90 SPOŁECZNOŚĆ – cele i kierunki działania

1.SPOŁECZNOŚĆ Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego, Priorytet I. KONKURENCYJNOŚĆ, Priorytet II. SPÓJNOŚĆ.	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
1.1. Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych objętych szeroko rozumianą pomocą społeczną. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL STRATEGICZNY 2 Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo.</i>	1.1.1. Rozwój różnych form opieki i interwencji w środowisku lokalnym i ponadlokalnym wraz z przebudową i modernizacją infrastruktury pomocy społecznej. <i>Opis kierunku:</i> Różne formy opieki nad rodzinami wymagają tworzenia struktur organizacyjnych, które mają za zadanie wspieranie tych rodzin i ich członków w sytuacjach kryzysowych. Dobre struktury takich instytucji jak Domy Pomocy Społecznej, Rodzinne Domy Dziecka, Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy i poradnie specjalistyczne dają gwarancję wypełnienia tej formy pomocy. Różne formy opieki, a przede wszystkim działania interwencyjne, wymagają dobrze rozwiniętej infrastruktury pomocy społecznej, których realizacja często leży po stronie gminy (mieszkania chronione, grupy wsparcia, izby wytrzeźwień, zakłady aktywności zawodowej), ale uzupełniają one założenia ogólnej polityki rozwiązywania problemów społecznych na szczeblu powiatu. Natomiast brak na terenie powiatu takich placówek jak Dom Interwencji Kryzysowej czy Centrum Integracji Społecznej przeznaczonych dla wysokiej populacji osób kwalifikujących się do takiej pomocy na terenie powiatu słupskiego winno być przedmiotem inwestycji samego powiatu, jak i podstawą dla realizacji tego typu przedsięwzięć w ramach partnerstwa między gminami i powiatem. 1.1.2. Monitoring zagrożeń i analiza przypadków patologii w rodzinach na szczeblu M/G OPS przy wsparciu PCPR dla tworzenia wspólnych projektów profilaktycznych z udziałem organizacji pozarządowych. <i>Opis kierunku:</i> Ze względu na małą ilość personelu zawodowego na szczeblu PCPR i Ośrodków Pomocy Społecznej koniecznym jest organizowanie audytu (diagnozy stanu) zagrożeń w cyklach co najmniej rocznych i analiza przypadków patologii w rodzinach. Dopiero po tych audytach winno następować opracowanie projektów wspierających te rodziny i likwidujących zagrożenia w oparciu o środki EFS i PO KL z udziałem organizacji pozarządowych oraz w ramach małych projektów LGD finansowanych przez PROW, które w tym przypadku są jedynymi instytucjami mogącymi skutecznie te projekty wdrożyć. 1.2.1. Tworzenie Centrów Poradnictwa Specjalistycznego. <i>Opis kierunku:</i> Tworzenie grup wsparcia dla osób objętych problemami społecznymi i zagrożonych wykluczeniem społecznym winno być spięte dobrze zorganizowaną strukturą na poziomie gmin, a powiat może być jednostką wspierającą i tworzącą koordynat działań podejmowanych na szczeblu poszczególnych gmin.
1.2. Stworzyć warunki na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym, aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu i pozyskania pracy przez osoby niepełnosprawne.	

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL STRATEGICZNY 2 Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo.	1.2.2. Wykorzystywać w pełni istniejące programy UE na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
1.3. Stworzyć warunki dla rozwoju usług opieki zdrowotnej i medycznej.	Opis kierunku: To główne zadanie PUP, ale również organizacji pozarządowych skupiających lub wspomagających określone grupy niepełnosprawnych. EFS z obecnym potencjałem środków przeznaczonych na dotacje jest otwarty na dobre projekty aktywizujące zawodowo m.in. osoby niepełnosprawne, w tym PO KL. 1.2.3. Poprawa dostępności osób niepełnosprawnych do zasobów rynku pracy, sportu, kultury, rekreacji i wypoczynku poprzez systematyczne znoszenia barier architektonicznych. Opis kierunku: Działanie to winno być poprzedzone dokładną inwentaryzacją barier i oceną kolejności ich likwidacji na poziomie każdej gminy szczególnie pod kątem dostępności do obiektów publicznych.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL STRATEGICZNY 2 Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo.	1.3.1. Działać na rzecz tworzenia warunków do rozwoju Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest tworzenie projektów partnerstwa publiczno – prywatnego, planów miejscowych, prawa lokalnego i przenoszenie tzw. dobrych praktyk oraz franczyzy usług medycznych na terenie powiatu dla rozwoju niepublicznych placówek ZOZ w tym w zakresie rehabilitacji, odnowy biologicznej i świadczeń mieszczących się w szerokim obszarze usług uzdrowiskowych opartych o zasoby naturalne i tradycje Ustki.
1.4. Podjąć działania w kierunku zmiany świadomości społecznej w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej.	1.3.2. Tworzenie warunków dla rozwoju systemowych rozwiązań w zakresie usług medycznych dla osób starszych i wykluczonych społecznie. Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest rozwijanie usług medycznych i opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem, rozwijanie różnych rodzajów specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do potrzeb osób wymagających takiego wsparcia, adekwatnych do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Ideą tego kierunku jest również współpraca powiatu z organizacjami pozarządowymi w proponowaniu mieszkańcom powiatu słupskiego powyżej 65 roku życia bezpłatnych szczepień np. przeciwko grypie, które wykonywane byłyby przez zakłady opieki zdrowotnej wybrane w drodze konkursu ofert. Uwzględniając potrzeby osób niewidomych, niedowidzących oraz chorych na cukrzycę organizowane byłyby w ramach tego celu dofinansowania programów, których byłaby aktywizacja społeczna oraz propagowanie zdrowego stylu życia, oraz wykonywane byłyby przesiewowe badania profilaktyczne.
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL STRATEGICZNY 1 Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej	1.4.1. Różnicowanie oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego w zależności od potrzeb rynku pracy. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Opis kierunku: Przeprowadzenie badań na temat rzeczywistych potrzeb rynku pracy i jego perspektyw z jednoczesnym projektowaniem systemu wspierania dzieci i młodzieży w równym dostępie do oferty edukacyjnej. 1.4.2. Edukacja społeczności lokalnej w zakresie istniejących zagrożeń i sposobów zapobiegania ich powstawaniu i likwidacji na różnym poziomie ich funkcjonowania. Opis kierunku: To główne zadanie spoczywające na PCPR i Ośrodkach Pomocy Społecznej, które w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi powinny tworzyć i patronować

1.5. Podjąć działania na rzecz rozwoju i dywersyfikacji form przekwalifikowania zawodowego i uwzględnić w procesie kształcenia potrzeby lokalnego rynku pracy. Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL STRATEGICZNY 1 Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej.	projektom edukacyjnym w środowiskach gorzej przygotowanych do zmian, jakie zachodzą bez ich udziału w życiu społeczno-gospodarczym. Kierunek działania wymaga konsultacji wszystkich stron działania z udziałem gospodarzy gmin wchodzących w skład powiatu słupskiego we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Dotyczy to głównie zagrożeń wynikających z uzależnień związanych z nadużywaniem łatwo dostępnych używek jak i wykorzystywaniem przez pracodawców wysokiego wskaźnika bezrobocia do tworzenia niezgodnych z prawem relacji pracodawca – pracownik, a także nowych zjawisk społeczno – gospodarczych będących skutkiem migracji zarobkowej. 1.4.3. Rozwijanie oferty edukacyjnej dla dorosłych na bazie już istniejących obiektów oświatowych. Opis kierunku: Europejski Fundusz Społeczny daje możliwość rozwoju oferty edukacyjnej dla dorosłych, dlatego należy w dalszym ciągu konsekwentnie wykorzystać istniejące obiekty oświatowe, jak i kadre pedagogiczną dla realizacji projektów kształcących osoby dorosłe w nowych zawodach i umiejętnościach tworząc możliwości pracy dodatkowej dla dużego potencjału dobrze wykształconej kadry pedagogicznej powiatu jednocześnie kształcąc kadry dla rozwijającej się branży turystycznej i usług około turystycznych. 1.4.4. Podejmowanie działań na rzecz podwyższania jakości i rozwoju różnych form opieki i pomocy dziecku i rodzinie. Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest rozwijanie działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w zakresie wzmacniania i rozwijania takich działań, jak profilaktyka zachowań wychowawczych i terapia zaburzeń emocjonalnych, usamodzielnienie wychowanków – przeciwdziałanie bezdomności i bezrobociu, tworzenie mieszkań dla grup usamodzielniających się, tworzenie mieszkań chronionych dla wychowanków placówek z powiatu słupskiego, którzy po usamodzielnieniu oczekują na mieszkanie oraz propagowanie rodzicielstwa zastępczego – celem zwiększenia możliwości umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych. 1.5.1. Promocja samozatrudnienia, w tym edukacja pracodawców i przyszłych pracowników o możliwościach zatrudnieniowych opartych na pracy przez Internet. Opis kierunku: Winno się na terenie powiatu promować i rozwijać formy zatrudnienia przez Internet, zwłaszcza dla grupy osób niepełnosprawnych, samotnie wychowujących dzieci. Niezbędne jest tworzenie projektów na szczeblu PUP przy współpracy z PCPR (dotyczy osób niepełnosprawnych) i organizacji pozarządowych o charakterze edukacyjnym zarówno dla pracodawców, jak i bezpośrednich beneficjentów tej formy zatrudnienia. 1.5.2. Rozbudowa oferty edukacyjnej o nowe kierunki szkolnictwa zawodowego połączonej z doradztwem zawodowym. Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest tworzenie nowych inicjatyw (projektów) przygotowywanych przez dyrektorów szkół w porozumieniu z PUP i samorządami lokalnymi określającymi kierunki rozwoju gospodarczego min. uwzględniające nowe kierunki rozwoju powiatu, ale również rozwijanie systemu doradztwa zawodowego oraz dostosowanie pracy szkół ponadgimnazjalnych do warunków niżu demograficznego. 1.5.3. Diagnozowanie potrzeb lokalnego rynku pracy. Opis kierunku: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest rzeczywista, rzetelna diagnoza potrzeb lokalnego rynku pracy przeprowadzona przez profesjonalnego audytora zewnętrznego, przy udziale wszystkich lokalnych samorządów, być może z udziałem
---	--

1.6. Stworzenie warunków do powszechnego i taniego dostępu do oświaty na szczeblu ponadgimnazjalnym zgodnie z zainteresowaniami i zdolnościami młodzieży <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL STRATEGICZNY 1 Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej.</i>	<i>lokalnych i regionalnych środowisk akademickich.</i> 1.6.1. Dostosowywanie form i kierunków kształcenia placówek oświatowych powiatu słupskiego odpowiadających zmieniającemu się zapotrzebowaniu na usługi w zakresie edukacji ponadgimnazjalnej. <i>Opis kierunku: System oświaty i proponowane formy kształcenia winny być dostosowywane w powiatowych placówkach ponadgimnazjalnych do aktualnych potrzeb rynku pracy, wskaźników demograficznych i pojawiających się trendów na poszczególne kierunki nauki u samych beneficjentów oferty edukacyjnej. Formy prawne podmiotów kształcenia winny otworzyć się także na wszelkie rozwiązania społecznych, publiczno-społecznych, publiczno-prywatnych i innych placówek kształcenia ponadgimnazjalnego. Sprzyjać to będzie misji powiatu przewidującej zamieszkiwanie powiatu przez wykształcone społeczeństwo. Stąd konieczność stosowania nowych form nauczania i stworzenie warunków do dostępu do nowych technologii w procesie kształcenia.</i> 1.6.2. Ciągły rozwój kadry pedagogicznej w prowadzeniu innowacyjnych metod kształcenia, w tym programów autorskich. <i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest tworzenie warunków dla ustawicznego kształcenia kadry nauczycielskiej, która w świecie zmian i transformacji winna w pełni dysponować wiedzą dającą podstawę do tworzenia nowoczesnych programów autorskich i kształcenia na najwyższym poziomie.</i>
--	---

Tabela 91 INFRASTRUKTURA – cele i kierunki działania

2.INFRASTRUKTURA

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego, Priorytet III. DOSTĘPNOŚĆ.

CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
2.1. Budować i modernizować infrastrukturę drogową wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz umożliwiać rozwój infrastruktury przewozów pasażerskich. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL STRATEGICZNY 1 Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej.</i>	2.1.1. Budowa i remont dróg powiatowych, w tym szczególnie o znaczeniu zwiększającym dostępność do centrów skupiających miejsca pracy i poprawiających bezpieczeństwo drogowe oraz nowych możliwości komunikacyjnych do obszarów i centrów turystycznych, rekreacyjnych i biznesowych w tym tworzenie warunków do reaktywacji lotniska cywilnego. <i>Opis kierunku:</i> Z uwagi na ograniczone środki w RPO, niewystarczające na pokrycie rzeczywistych potrzeb powiatu w tym zakresie, należałoby kontynuować działania na rzecz tworzenia partnerstw powiatowo-gminnych dla budowy i przebudowy dróg powiatowych (montaż finansowy) poczynając od fazy projektowania, a skończywszy na tzw. infrastrukturze około drogowej. Głównie dotyczy to zwiększenia dostępności do miejscowości nadmorskich i sieci dróg północ – południe. Jednocześnie rozwój stref aktywności gospodarczej w tym SSSE wymusza nowe inwestycje na lotnisku w Kępie jako lądowiska małych samolotów pasażerskich lub / i nieoddalania w obszarze działań planistycznych idei uruchomienia lotniska cywilnego w Redziowie. Natomiast drogi powiatowe w Uście stanowią, poza komunikacyjnym, jednocześnie ważny element wzrostu atrakcyjności infrastruktury turystycznej miasta i powinny stanowić przedmiot szczególnej „troski” inwestycyjnej ze strony powiatu. 2.1.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej (chodniki, parkingi, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne), w tym w ramach partnerstwa publiczno- publicznego (gmina – powiat). <i>Opis kierunku:</i> Dodatkowo do opisu zamieszczonego wyżej należy wspomnieć o kolejnym partnerze w tego typu inwestycjach: samorządzie wojewódzkim i/lub partnerze prywatnym, zwłaszcza w dostosowaniu dróg powiatowych dla użytkowników pieszo-rowerowych i niepełnosprawnych. 2.1.3. Rozwój przewozów regionalnych. <i>Opis kierunku:</i> Ideą tego kierunku jest wykorzystanie infrastruktury przewozów pasażerskich oraz jej modernizacja, umożliwiającą zwiększenie dostępności mieszkańców powiatu do miejsc pracy, kultury i wypoczynku. Powiat w tym przypadku winien stać się reprezentantem interesów gmin w rozmowach na temat tworzenia nowych połączeń regionalnych i poprawy jakości transportu oferowanego przez PKP i przewozy regionalne. Istotnym w tym względzie jest lepsze wykorzystanie elektrycznej trakcji kolejowej Ustka – Słupsk i dalej do Kępicy. Zwłaszcza w okresie letnim linia ta min. pod egidą powiatu winna stać się alternatywnym transportem dla ruchu kołowego na tej trasie. Należałoby rozważyć powołanie spółki celowej dla realizacji tego celu.

2.2. Sprzyjać rozwojowi infrastruktury proturystycznej i różnych form turystyki.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego:
CEL STRATEGICZNY 3 Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne.

2.3. Stwarzać warunki dla rozwoju infrastruktury technicznej przeciwdziałającej tzw. wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców powiatu słupskiego.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego:
CEL STRATEGICZNY 2 Wysoki poziom edukacji i nauki.

2.2.1. Inicjowanie działań na rzecz rewitalizacji obiektów zabytkowych i ochrony dóbr kultury na terenie powiatu.

Opis kierunku: Zamierzeniem tego kierunku jest nadanie nowych funkcji, w tym użytkowych licznym i atrakcyjnym zabytkom Powiatu Słupskiego, np. poprzez tworzenie parków kulturowych i tematycznych mających swoje określone już w polskim prawodawstwie definicje (wspierane obecnie bardzo mocno przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego). Kierunek głównie realizowany na poziomie lokalnych samorządów w ramach lokalnych programów rewitalizacji, w które to programy wpisuje się majątek powiatu i wspieranie działań przez powiat rewitalizacji w obszarze społecznym (rewitalizacja według definicji jest pojęciem szerszym niż renowacja i obejmuje szeroką gamę działań z zakresu polityki społecznej realizowanej również na poziomie powiatu). W tym zakresie istnieje możliwość współpracy z powiatu z samorządem usteckim. Dobre tradycje w rozwijaniu kolejnych funkcji turystycznych „Krainy w Kratę” winny być inspiracją do tworzenia podobnych projektów opartych o tradycje słowińców oraz wioski rybackie.

2.2.2. Budowa sieci zintegrowanych szlaków turystycznych.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest aktywne uczestnictwo powiatu w tworzeniu inicjatyw i partnerstw publiczno – prywatnych oraz publiczno – publicznych w zakresie budowy ścieżek rowerowych, szlaków pieszych przystosowanych do Nordic Walking, szlaków wodnych w tym kajakowych, łączących główne atrakcje turystyczne krainy lasów, rzek i jezior południa powiatu z atrakcjami terenów nadmorskich.

2.2.3. Stworzenie systemu promocji atrakcji turystycznych powiatu w oparciu o przewodniki drukowane i multimedialne skierowane do turystów i inwestorów.

Opis kierunku: Ideą kierunku jest przyjęcie przez powiat na siebie głównego ciężaru promocji atrakcji turystycznych inspirując przy tym gminy do tworzenia produktów turystycznych, które winny stać się tematami wiodącymi wydawnictw drukowanych i multimedialnych oraz wszelkich nośników promocyjnych i działań reklamowych, w tym przewodników, kampanii promocyjnych, medialnych, internetowych o powiecie słupskim.

2.2.4. Tworzenie warunków dla lepszego wykorzystania turystycznego portu morskiego w Ustce.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest lepsze wykorzystanie turystyczne portu morskiego w Ustce, rewitalizacja zdegradowanego obszaru portu oraz terenów postoczniowych i terenów PKP oraz poprawa komunikacji z portem, które to działania mogą znacząco wpłynąć na dalszy rozwój usług turystycznych Ustki, obszarów przyległych i całego powiatu.

2.3.1. Stworzenie Powiatowej Sieci Szerokopasmowej

Opis kierunku: Założeniem kierunku jest zrealizowanie projektu polegającego na stworzeniu Powiatowej Sieci Szerokopasmowej oraz podłączeniu do niej urzędów miast i gmin, szkół, ośrodków zdrowia, straży pożarnych, policji, ośrodka zarządzania kryzysowego, instytucji publicznych. Sieć stanowić będzie medium dające możliwości szybkiej wymiany informacji, dostępu do bazy danych, usprawniające obsługę petentów m.in. poprzez system SEKAP. Ponadto umożliwiające realizację wszelkich usług jak np. monitoring, budowa centrów przetwarzania danych, telefonia VoIP. W następnej kolejności dające

	podstawę do powszechnego dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom powiatu słupskiego (projekt realizowany w ramach programu „szerokopasmowe pomorskie”). 2.3.2.Uruchomienie systemu edukacji informatycznej dla wszystkich mieszkańców powiatu słupskiego w oparciu o istniejące placówki oświatowe w porozumieniu ze wszystkimi gminami wchodzącymi w skład powiatu słupskiego. Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest fakt, iż istnieje szeroki dostęp powiatu do środków UE w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Winno się zatem stworzyć system edukacji pozaszkolnej posługiwania się i praktycznych zastosowań Internetu przez dzieci i młodzież, ale również albo przede wszystkim osoby dorosłe, które wielokrotnie z bojaźni przed nowymi technikami same poddają się procesowi wykluczenia cyfrowego, zmniejszając tym samym możliwości zwiększenia swojej aktywności w kreowaniu własnej osobowości i wpływu na rozwój otoczenia mającego bezpośredni wpływ na ich życie. Dla realizacji tego celu niezbędne jest zawarcie porozumienia przez wszystkie samorządy z inspiracji powiatu, który może być bezpośrednim beneficjentem środków UE z PO KL.
--	---

Tabela 92 GOSPODARKA – cele i kierunki działania

3.GOSPODARKA

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego, Priorytet I. KONKURENCYJNOŚĆ.

CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
3.1. Działać na rzecz tworzenia warunków dla rozwoju stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL STRATEGICZNY 4 Efektywna sfera publiczna.</i>	3.1.1. Organizowanie na terenie powiatu ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy UE i reguł partnerstwa publiczno – prywatnego. <i>Opis kierunku:</i> Założeniem kierunku jest tworzenie projektów z zakresu wspierania sprawnie funkcjonujących organizacji wspierających MSP w pozyskiwaniu dotacji i organizacji montażu finansowych opartych o ppp. Ich działalność winna być częściowo finansowana przez lokalne samorządy i powiat również we współpracy z Pomorską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A., Słupskim Stowarzyszeniem Innowacji Gospodarczych i Przedsiębiorczości oraz Lokalną Grupą Działania. 3.1.2. Tworzenie podstaw do realizacji polityki klastrowej w wyznaczonych gałęziach gospodarki np. obuwniczy, materiałów budowlanych, przetwórstwa rolno – spożywczego i turystyki. <i>Opis kierunku:</i> Przesłaniem tego kierunku jest utworzenie na terenie powiatu słupskiego strefy aktywności gospodarczej o charakterze wirtualnym opartym o system kooperacji i powiązań gospodarczych, która winna stać się podstawą rozwoju klastrów przemysłowych z preferencyjnymi warunkami do inwestowania i strukturą umożliwiającą absorpcję środków UE po roku 2013 – klaster głównym kierunkiem dotacji UE w latach 2014-2020. Powiat słupski powinien wypracować swój udział w realizacji celów powstającego w Słupsku jednego z najciekawszych Parków Technologicznych w Polsce. 3.1.3. Aktywizacja terenów wokół basenu portowego w Ustce do roli „okna na świat” powiatu słupskiego. <i>Opis kierunku:</i> Ideą tego kierunku jest wdrożenie strategii rozwoju portu ustckiego z poszanowaniem funkcji rybackich portu w kierunku zagospodarowania turystycznego tego obszaru z wieloma funkcjami rekreacyjnymi, usług akomodacyjnych i yachtingowych.
3.2. Stworzyć warunki dla ograniczenia bezrobocia i wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców powiatu słupskiego. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL STRATEGICZNY 2 Wysoki poziom edukacji i nauki.</i>	3.2.1. Organizacja na poziomie powiatu nowych form kształcenia dorosłych dla skutecznego przekwalifikowania zawodowego. <i>Opis kierunku:</i> Ideą tego kierunku jest zmniejszenie bezrobocia na terenie powiatu poprzez organizowanie kursów przekwalifikowania zawodowego przez PUP, które pozwolą beneficjentom urzędu pracy na zdobycie nowego (kolejnego) zawodu oraz na dostosowanie posiadanych kwalifikacji do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy. 3.2.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. <i>Opis kierunku:</i> Ideą tego kierunku jest zmniejszanie bezrobocia na terenie powiatu słupskiego poprzez realizację usług i instrumentów rynku pracy finansowanych ze środków krajowych oraz ze środków EFS.

3.3. Podejmować działania w kierunku wielofunkcyjnego rozwoju wsi i obszarów wiejskich w zakresie rozwoju nowoczesnych rolnictwa i pozarolniczego rozwoju wsi.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego:
CEL STRATEGICZNY 3 Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne.

3.4. Stworzyć system promocji powiatu słupskiego w kraju i zagranicą.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego:
CEL STRATEGICZNY 4 Efektywna sfera publiczna.

3.3.1. Tworzenie podstaw do wzrostu konkurencyjności gospodarstw rolnych i rybackich.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest wspieranie nowoczesnych form rolnictwa i przeobrażeń gospodarczych na terenach wiejskich poprzez m.in. promocję nowych technologii, wspieranie zintegrowanej i wielofunkcyjnej produkcji przy adekwatnych wysiłkach administracji w zakresie scalania gruntów oraz wspierania tradycji powiatu w zakresie gospodarki rybackiej min. poprzez aktywny udział w inicjatywach Lokalnej Grupy Rybackiej.

3.3.2. Uruchamianie i promocja alternatywnych źródeł zarobkowania poza rolnictwem i tworzenie podstaw do rozwoju sprawnie funkcjonującego, nowoczesnego doradztwa rolniczego.

Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest lepsze wykorzystanie oferty Ośrodka Doradztwa Rolniczego, która winna stać się rzeczywistym partnerem gmin w organizacji szkoleń i promocji alternatywnych źródeł zarobkowania w obszarach wiejskich powiatu słupskiego oraz rozbudowa infrastruktury w trakcie realizacji projektów finansowanych m.in. przez PROW w tym przede wszystkim w ramach Strategii Lokalnej Grupy Działania oraz poprzez ciągłe dostosowywanie systemu kształcenia do rzeczywistych potrzeb rynku.

3.4.1. Promocja obszarów turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o media lokalne, krajowe i aktywne strony internetowe.

Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest zwiększanie nakładów na promocję obszarów turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o media i Internet w celu większego udziału turystyki oraz usług otoczenia tej gałęzi gospodarki w rozwoju gospodarki powiatu słupskiego i dalszą jego kontynuację w formach rozbudowanych o nowoczesne techniki promocji elektronicznej przy udziale wszystkich lokalnych samorządów, w tym przede wszystkim promocja atrakcyjności przyrodniczej i kulturowej, produktów markowych i ekologicznych.

3.4.2. Tworzenie płaszczyzn współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego na poziomie powiatu z udziałem gmin.

Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest dążenie do zwiększania aktywności powiatu, jak i samorządów gminnych w tworzeniu kolejnych umów partnerskich z samorządami UE nie tylko w kierunku kurtuazyjnych wymian na szczeblu administracji, ale organizacji konferencji typu „business to business” – popularnej w UE formy współpracy na poziomie konkretnych firm i organizacji pozarządowych.

3.4.3. Promocja powiatu słupskiego jako obszaru nadmorskiego.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest stworzenie pakietu informacji zwiększającej świadomość mieszkańców Polski centralnej i południowej oraz Europejczyków o nierozzerwalności położenia powiatu z wybrzeżem Morza Bałtyckiego i jego walorami uzdrowiskowymi opartym na szerokiej ofercie miasta Ustka i miejscowości położonych bezpośrednio w pasie nadmorskim.

Tabela 93 PRZESTRZEŃ – cele i kierunki działania

4.PRZESTRZEŃ

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego, Priorytet I. KONKURENCYJNOŚĆ, Priorytet III. DOSTĘPNOŚĆ.

CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
4.1. Podjąć działania w kierunku równomiernego rozwoju powiatu i poszczególnych miejscowości położonych najdalej od centrum gospodarczego i kulturalnego skupionego w mieście Słupsku oraz tworzyć warunki dla korzystniejszego gospodarowania w rolnictwie, leśnictwie, rybactwie morskimi śródlądowym. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL STRATEGICZNY 3 Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne.</i>	4.1.1. Stworzenie sprawnego systemu komunikacji wewnętrznej opartej na drogach lądowych oraz infrastrukturze linii kolejowych. <i>Opis kierunku:</i> Ideą tego kierunku jest rozwój powiatu w oparciu o silne centrum gospodarcze, jakim w skali lokalnej jest miasto Słupsk. Idea ta ma szansę na skuteczną realizację o ile system komunikacji wewnętrznej z najmniejszych miejscowości do tego miasta nie będzie przeszkodą w korzystaniu z tworzonej tam miejsc pracy, usług, oferty kulturalnej, rekreacji i wypoczynku. Stąd istnieje konieczność porozumienia się gmin wchodzących w skład powiatu, co do stworzenia sprawnego spójnego i wspólnego systemu komunikacji wewnętrznej. Wzorem powiatu poznańskiego szansą dla stworzenia sprawnego systemu komunikacji lokalnej mogłoby być powołanie Międzygminnego Zakładu Komunikacji który realizowałby rzeczywiste potrzeby społeczności podślupskich gmin w zakresie komunikacji z miastem. 4.1.2. Różnicowanie źródeł dochodów osób mających pracę w obszarach powiatu związanych z sektorem rolnym i rybackim. <i>Opis kierunku:</i> Założeniem kierunku jest rozwijanie poza rolniczej i poza rybackiej działalności gospodarczej przez osoby mające pracę związaną z sektorem rybackim i rolniczym, w tym: budowa, przebudowa lub rozbiórka obiektów służących do prowadzenia działalności gospodarczej lub unieszkodliwianie odpadów pochodzących z rozbiórki, zagospodarowanie terenu, na którym ma być prowadzona nowa działalność gospodarcza i wyposażenie obiektów służących do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie niezbędnym do jej po przebranżowieniu. 4.1.3. Działanie na rzecz poprawy konkurencyjności sektora rolnego i rybackiego. <i>Opis kierunku:</i> Ideą tego kierunku jest czynny udział powiatu słupskiego w pracach Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Lokalnej Grupy Rybackiej, Izby Rolniczej, Agencji Restrukturyzacji Modernizacji Rolnictwa, Rynku Hurtowego „Aukcji Rybnej” w zakresie tworzenia i popularyzacji form wsparcia rolników, rybaków, grup producenckich. 4.2. Podjąć działania w kierunku rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej oraz lepiej wykorzystywać istniejące szlaki komunikacyjne. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL STRATEGICZNY 3 Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne.</i>
	4.2.1. Rozwój infrastruktury i usług turystyki wiejskiej i aktywnej. <i>Opis kierunku:</i> Celem tego kierunku jest budowa, przebudowa lub remont ścieżek rowerowych zgodnie z koncepcją rozwoju tras rowerowych PDS, budowa, przebudowa lub remont małej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej (np. stacyjek rowerowych, parkingów, miejsc rekreacji i wypoczynku, obiektów małej architektury) związanej z trasami rowerowymi opisanymi w koncepcji rozwoju tras rowerowych PDS budowa, przebudowa lub remont infrastruktury związanej z zagospodarowaniem jezior (np. miejsc rekreacji i wypoczynku, obiektów małej architektury budowa, przebudowa lub remont infrastruktury turystycznej (przystani wodnych, miejsc rekreacji i wypoczynku, obiektów małej architektury), budowa sztucznych tarlisk ryb łososiowatych.

4.3. Stworzyć warunki do wykorzystania istniejących i tworzenia nowych obszarów chronionych dla zwiększenia potencjału zasobów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego:
CEL STRATEGICZNY 4 Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

4.2.2. Rozbudowa i modernizacja małej infrastruktury turystycznej.

Opis kierunku: Założeniem kierunku jest włączenie działań powiatu wspólnie z gminami w poprawę jakości małej infrastruktury turystycznej poprzez budowę, remont lub przebudowę małej infrastruktury turystycznej, w szczególności przystani, kąpielisk, punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras turystycznych, łowisk dla wędkarzy, punktów informacji turystycznej, łącznie ze ścieżkami i drogami dojazdowymi do miejsc objętych inwestycją. Budowa, odbudowa lub zabezpieczenie szlaków wodnych Renowacja, zabezpieczenie i oznakowanie kąpielisk.

4.3.1. Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do ochrony obszarów naturalnych z wykorzystaniem szans pozyskania środków z UE na ich ochronę.

Opis kierunku: Obszary Natury 2000 to nie tylko ograniczenia w zakresie inwestowania. To także powód do realizacji inwestycji ochrony środowiska, stąd istnieje konieczność tworzenia dalszych procesów przygotowania inwestycji pomimo, że obecny poziom dofinansowania tych inwestycji z RPO wydaje się nie dawać szans na realizację wszystkich zamierzeń z tego zakresu. Obszary Naturalne po roku 2013 będą objęte dalszym wsparciem finansowym ze strony UE.

4.3.2. Lepiej wykorzystać istniejące tereny leśne i zbiorniki wodne dla rozwoju turystyki (turystyka kwalifikowana) i agroturystyki.

Opis kierunku: Istotą kierunku jest zagospodarowanie rekreacyjnych szlaków turystycznych (szlaki piesze, konne, ścieżki przyrodnicze, ścieżki rowerowe, szlaki kajakowe) w obszarach leśnych powiatu oraz wzdłuż rzeki Słupi oraz w obrębie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”.

4.3.3. Rozwijać i tworzyć warunki dla dalszego rozwoju infrastruktury uzdrowiskowej i turystycznej.

Opis kierunku: Główną przesłanką tego kierunku jest zwiększenie zakresu oraz potencjału świadczonych usług uzdrowiskowych w oparciu o status uzdrowiska miasta Ustka oraz poprzez realizację nowych inwestycji opartych również o ppp. Turystyka, w tym uzdrowiskowa stanowi szansę rozwoju wobec zmniejszonej floty rybackiej i wobec upadku w powiecie przemysłu stoczniowego.

Tabela 94 EKOLOGIA – cele i kierunki działania

5. EKOLOGIA Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego, Priorytet III. DOSTĘPNOŚĆ.	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
5.1. Poprawa jakości ochrony środowiska na terenie powiatu słupskiego. Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego: CEL STRATEGICZNY 4 Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego.	5.1.1. Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji m.in. poprzez rozbudowę sieci gazowniczej lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych w obszarach zwartej zabudowy oraz promocję nowych technologii grzewczych wśród mieszkańców. <i>Opis kierunku:</i> Rozbudowa sieci gazowniczej na terenie powiatu jest możliwa do realizacji, ale tylko w przypadku społecznego zainteresowania tą formą pozyskiwania energii cieplnej. Wpłynęłoby to na ograniczenie zjawiska niskiej emisji i poprawy czystości powietrza. Założeniem kierunku jest także zwiększenie udziału nowych technologii grzewczych opartych o odnawialne źródła energii. 5.1.2. Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej i opartej o HT. <i>Opis kierunku:</i> Ideą są działania w kierunku produkcji energii odnawialnej na terenie powiatu w oparciu o istniejące wolne tereny inwestycyjne na bazie elektrowni wiatrowych, na biomasę, biogaz, a także elektrowni węglowych opartych o nowoczesne technologie z poszanowaniem dotychczasowych turystycznych funkcji powiatu i zachowaniem dotychczasowego komfortu życia mieszkańców. 5.1.3. Rewitalizacja terenów zdegradowanych ekologicznie. <i>Opis kierunku:</i> Jest to zadanie głównie leżące po stronie gmin (utylicacja odpadów, rekultywacja wysypisk, budowa sieci kanalizacyjnych). Powiat w ramach Programu Ochrony Środowiska dla powiatu słupskiego ma obowiązek przejęcia roli koordynatora i jednostki monitorującej stan środowiska i potencjalnych dla niego zagrożeń, a jednocześnie sam jest realizatorem tego typu działań jak likwidacja zagrożeń środowiskowych spowodowanych zaleganiem odpadów zawierających azbest. 5.1.4. Ochrona najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu. <i>Opis kierunku:</i> Przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań zapewniających ochronę najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu, w szczególności na terenie obszaru Doliny Słupi, obszarów NATURA 2000, tworzenia spójnego systemu ochrony przyrody dostosowanego do bieżących wymagań prawa i warunków trwałej egzystencji ekosystemów, a także potrzeb związanych z turystyką i dydaktyką poprzez min. tworzenie nowych obszarów i obiektów prawnie chronionych. 5.1.5. Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzystatnych rolniczo. <i>Opis kierunku:</i> Ideą są działania w kierunku zmiany planów zagospodarowania przestrzennego i planów miejscowych na poziomie gmin na rzecz nowych funkcji gospodarczych oraz prowadzenia zalesień.

5.2. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego:
CEL STRATEGICZNY 4 Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

5.3. Ochrona dolin rzecznych dla zachowanie cennych walorów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego:
CEL STRATEGICZNY 4 Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

5.2.1. Tworzenie programów edukacji ekologicznej młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych.

Opis kierunku: Przesłaniem kierunku jest podnoszenie świadomości ekologicznej wśród młodzieży szkolnej poprzez wdrażanie programów edukacji ekologicznej na poziomie szkół ponadgimnazjalnych w ramach zapisów obowiązujących w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska w porozumieniu z Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Pomorskim Zespołem Parków Krajobrazowych- Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” i Słowińskim Parkiem Narodowym.

5.2.2. Edukacja społeczności lokalnej poprzez lokalne media w zakresie nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych.

Opis kierunku: Główną ideą kierunku jest wykorzystanie lokalnych mediów do edukacji ekologicznej mieszkańców z zakresu nowych technologii ochrony środowiska oraz potencjalnych zagrożeń ekologicznych.

5.3.1. Likwidacja niewykorzystywanej gospodarczo zabudowy hydrotechnicznej, udrożnienie pozostałych barier w celu przywrócenia funkcjonowania rzek i ich dolin jako korytarzy ekologicznych oraz nie lokalizowanie nowych elektrowni wodnych.

Opis kierunku: założeniem tego kierunku jest realizacja zapisów Ramowej Dyrektywy Wodnej umożliwiające osiągnięcie dobrego stanu lub potencjału ekologicznego rzek, realizacja Programu Udrażniania Rzek Województwa Pomorskiego, wzrost bioróżnorodności i ilości ryb na znacznych fragmentach rzek umożliwiające skuteczny rozwój turystyki wędkarskiej, wzrost atrakcyjności turystycznej regionu poprzez promocję „rybnych” wód w kraju i za granicą (udany przykład z naszego rejonu – „łowisko Łupawa”), poprawa warunków do uprawiania turystyki wodnej (brak konieczności przewożenia lub przenoszenia kajaków).

5.3.2. Ochrona wód przed klusownictwem będącym jednym z głównych przyczyn niewielkiej atrakcyjności wędkarskiej i podnoszenie świadomości ekologicznej.

Opis kierunku: Ideą jest wzrost bioróżnorodności i ilości ryb na znacznych fragmentach rzek umożliwiające skuteczny rozwój turystyki wędkarskiej, walka z dość powszechną tu patologią społeczną.

5.3.3. Poprawa stanu sanitarnego wód rzecznych.

Opis kierunku: Celem tego kierunku jest wzrost atrakcyjności turystycznej rzek, umożliwienie lokalizowania kąpielisk, poprawa warunków życia dla hydrobiontów w tym chronionej roślinności wodnej i cennych gatunków fauny.

10 MECHANIZMY PARTNERSTWA I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ, MIĘDZYPOWIATOWEJ I MIĘDZYGMINNEJ

Powiat słupski, z racji swojego naturalnego położenia, ma doskonałe warunki do współpracy międzynarodowej, międzypowiatowej oraz międzygminnej.

Aktualnie powiat słupski realizuje następujące współprace partnerskie:

- z powiatem cieszyńskim - współpraca w dziedzinach turystyki, kultury i sztuki, szkolnictwa, informacji, ochrony zdrowia, kultury fizycznej i sportu oraz gospodarki.
- z powiatem bełchatowskim, współpraca w dziedzinach: ochrona środowiska, edukacja, bezpieczeństwo, kultura, sport, rolnictwo, rozwój przedsiębiorczości oraz promocja powiatów.
- z powiatem Herzogtum Lauenburg (Niemcy) w dziedzinach rolnictwo, kultura, turystyka i promocja.
- z miastem Niemenczyn (Litwa) w dziedzinach: ochrona środowiska, kultura, edukacja i gospodarka.

Formy współpracy międzynarodowej, międzypowiatowej i międzygminnej

W działaniach związanych z rozwojem powiatu słupskiego samorząd powinien ściśle współpracować z wieloma partnerami. Władze powiatu słupskiego, powiaty i gminy ościenne, podmioty działające w lokalnej branży, organizacje i stowarzyszenia społeczne, przedsiębiorcy oraz inne jednostki zainteresowane rozwojem powiatu, łącząc swoje doświadczenia, programy działania oraz środki finansowe, mogą zapewnić wyższą skuteczność działań, w celu wykreowania wizerunku powiatu.

Pomimo że rozwój inwestycyjny, społeczno – gospodarczy oraz rozwój turystyki ma miejsce na rynku lokalnym, to jednak bardzo ważnym jest znalezienie odpowiednich powiązań – strukturalnych, tematycznych, tych związanych z dostępnością komunikacyjną, z innymi rozwiązaniami występującymi na innych rynkach. Zatem ważnym elementem współpracy jest nawiązywanie kontaktów z władzami i podmiotami ościennych jednostek przestrzennych – gmin, powiatów czy województw. Współpraca partnerska stwarza dobry klimat do podejmowania wielu oryginalnych przedsięwzięć gospodarczych, proinwestycyjnych, turystycznych, społeczno - kulturowych, edukacyjnych i prozdrowotnych. Istnieją instytucje i podmioty, które mogą wesprzeć programowo i organizacyjnie działania powiatu.

Samorząd w celu współpracy na rzecz rozwoju i promocji powiatu słupskiego winien rozpatrzeć możliwe następujące mechanizmy partnerstwa na szczeblu samorządowym i pozasamorządowym:

- krajowe i międzynarodowe stowarzyszenia regionów, będące organizacją społeczną, mającą wspólne cele oraz zainteresowania. Ich cechą jest działalność nie mająca celu zarobkowego. Głównymi płaszczyznami współpracy są: ekologia, przedsiębiorczość, nauka, kultura oraz integracja społeczna,

- partnerstwo publiczno – prywatne (PPP), które można określić, jako rodzaj umowy o wspólnym przedsięwzięciu, w której strony jasno określają swój stopień zaangażowania w przedsięwzięcie, dzielą się nakładami, ryzykiem, a następnie zyskami z realizacji projektu. Właśnie rozwój inwestycyjny i turystyka jest tym obszarem, w którym partnerstwo publiczno-prywatne może mieć szczególnie dobre zastosowanie. Powiat Słupski w celu realizacji zadań publicznych może utworzyć związek międzyregionalny lub zawrzeć porozumienie międzypowitowe/ międzygminne. Inną formą współpracy jest utworzenie stowarzyszenia, które aby mogło powstać musi mieć co najmniej trzech założycieli. Jeżeli powiat wykonuje zadania publiczne objęte porozumieniem to przejmuje prawa i obowiązki pozostałych partnerów, związane z realizacją zadań. W przypadku, gdyby gminy z terenu powiatu (lub ościennie) utworzyły związek międzygminny za realizację zadań odpowiada we własnym imieniu, zgodnie z celem utworzonego wcześniej statutu, w dniu jego ogłoszenia. Taki związek posiada osobowość prawną. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym otwiera zupełnie nowe możliwości finansowania przedsięwzięć o charakterze publicznym. Wspólne przedsięwzięcia sektora publicznego i prywatnego dotyczyć mogą inwestycji infrastrukturalnych, ale również działań o charakterze społecznym i kulturalnym. Czynniki prywatny w PPP daje gwarancję podwyższenia stopnia efektywności ekonomicznej przedsięwzięcia. Natomiast czynnik publiczny poza ewentualnym udziałem finansowym tworzy swoistego rodzaju parasol ochronny nad wspólnie realizowaną inwestycją. W ramach współpracy sektora publicznego (władz powiatu) i prywatnego (podmioty gospodarcze) przy nadarzających się okazjach korzystania ze środków Unii Europejskiej może powstać wiele ciekawych rozwiązań. Unia Europejska bardzo mocno wspiera projekty realizowane w ramach umów partnerstwa publiczno – prywatnego. Przewaga przedsięwzięć partnerskich nad przedsięwzięciami jednostronnymi polega m.in. na tym, że w ramach współpracy PPP włączonych jest wiele grup zainteresowanych rozwojem lokalnym: samorządy, stowarzyszenia, firmy, przedstawiciele społeczności lokalnej,
- klaster - skoncentrowane przestrzenie zrzeszenie jednostek samorządu terytorialnego, organizacji, instytucji badawczych, NGO's i grup przedsiębiorców powiązanych siecią zależności, które dzięki skupieniu zasobów takich jak wiedza, umiejętności, technologia oraz infrastruktura, potrafią skutecznie konkurować z innymi podobnymi podmiotami. Dzięki zrzeszeniu w klastrze partnerzy uzyskują wiele wymiernych korzyści: ułatwiony dostęp do zasobów tj. wiedza, technologie, kapitał, prowadzenie prac rozwojowo – badawczych, sprawniejsze pokonywanie barier administracyjnych i rynkowych, większe możliwości pozyskiwania źródeł finansowania, powstałej dzięki zwiększonej wiarygodności w instytucjach finansowych, nawiązywanie nowych kontaktów,
- klaster turystyczny to znajdująca się w geograficznym sąsiedztwie grupa przedsiębiorstw i powiązanych z nimi instytucji zajmujących się wytwarzaniem i dystrybucją produktów turystycznych w oparciu o lokalne lub regionalne walory turystyczne, połączona podobieństwami i wzajemnie się uzupełniająca,
- porozumienia międzyregionalne - są formą współdziałania jednostek samorządu terytorialnego, powstają na podstawie zawartych porozumień, które nie nadają strukturze osobowości prawnej. Dzięki nim tworzą się jasno określone i sformalizowane zasady współpracy. Porozumienie to

pozwała na przekazanie określonych zadań publicznych drugiej jednostki. Powiat wykonuje przekazane zadania objęte porozumieniem, przejmuje prawa i obowiązki jednostki samorządu terytorialnego, z którą nawiązała porozumienie. Gmina lub powiat, który uzyskał wsparcie ma obowiązek wniesienia częściowego udziału poniesionych kosztów związanych z realizacją tych zadań. Celem porozumienia międypowiatowego/ międzygminnego jest rozwój aktywności gospodarczej i społecznej, współpraca na rzecz zrównoważonego rozwoju, wzrost konkurencyjności i innowacyjności regionu, promocja turystyki, kultury i atrakcyjności inwestycyjnej regionu,

- stowarzyszenia międzyregionalne, których celem jest inicjowanie i pomoc przy tworzeniu Lokalnych Organizacji Turystycznych, pomoc w tworzeniu i promocji produktu lokalnego, stworzenie systemu informacji turystycznej, tworzenie i realizacja planów rozbudowy infrastruktury turystycznej.

Innym istotnym elementem mogącym wpłynąć na kształtowanie rozwoju społeczno - gospodarczego na terenie powiatu słupskiego jest znaczenie kontaktów i związanej z nimi współpracy międzynarodowej. Odgrywa ona istotną rolę w postrzeganiu rozwoju powiatu. Poprzez wymianę doświadczeń jest bardzo dobrą formą na zapoznanie się z już wykorzystywanymi elementami, rozwiązaniami czy systemami. Polega ona nie tylko na klasycznej wymianie doświadczeń między urzędami, ale i na inicjowaniu wzajemnych kontaktów na wielu płaszczyznach, takich jak szkolnictwo, kultura, rekreacja, itp. Sąsiedztwo to skłania do realizowania wspólnych przedsięwzięć.

Proponowane formy współpracy

Proponowaną istotą długofalowej współpracy powiatu słupskiego z ościennymi powiatami lub gminami obszaru nadmorskiego jest powołanie partnerstwa międypowiatowego lub międzygminnego o stałym charakterze, którego celem byłoby koordynowanie wszelkich działań promocyjnych związanych z promocją powiatów oraz gmin jako obszarów recepcji turystycznej, jak również inicjowanie działań rozwojowych lokalnego sektora turystycznego. Zaistnienie partnerstwa jest przy tym korzystnie oceniane w przypadku ubiegania się przez zainteresowane powiaty oraz gminy o dofinansowanie ze środków zewnętrznych na realizację określonych przedsięwzięć. Proponowana koncepcja stworzy podstawy do powstania nowego, zintegrowanego produktu turystycznego, nastąpi integracja lokalnej społeczności zaangażowanej w rozwój turystyki i kultury wokół wspólnego celu oraz umożliwi pozyskiwanie dofinansowania na ich realizację.

Inną formą współpracy jest utworzenie na terenie powiatu słupskiego stowarzyszenia, które reprezentowałoby interesy powiatu słupskiego i innych powiatów oraz gmin ościennych. Organem założycielskim winno być Starostwo Powiatowe w Słupsku, jednak stowarzyszenie mogłoby skupiać również inne podmioty z branży np. turystycznej, tj. organizacje turystyczne, obiekty noclegowe i gastronomiczne, organizatorzy turystyki, ośrodki kultury.

Ponadto proponuje się utworzenie klastera turystycznego we współpracy z samorządami lokalnymi otaczającymi powiat słupski, opartego na walorach i atrakcjach turystycznych gmin obszaru

nadmorskiego. Powołanie i koordynowanie działań klastera mogłoby należeć do zadań stowarzyszenia. Klaster turystyczny stwarza podstawy do powstania zintegrowanego produktu turystycznego, ponadto nastąpi integracja lokalnej społeczności zaangażowanej w rozwój turystyki i kultury wokół wspólnego celu, skupiając członków zainteresowanych rozwojem turystyki stwarza możliwość podejmowania kolejnych inicjatyw.

11 PROMOCJA POWIATU SŁUPSKIEGO

Analiza potencjału powiatu słupskiego pokazuje, że dominującym obszarem aktywności promocyjnej na poziomie powiatu jest promocja turystyczna. Zagospodarowanie turystyczne, niezaprzeczalne walory turystyczne powodują, że koncentracja na promocji turystycznej jest uzasadniona. Jednakże kreując promocję powiatu należy uwzględnić promocję inwestycyjną, promocję wewnętrzną adresowaną do mieszkańców, a także promocję działań mających na celu wykreowane pożądane wizerunku w mediach i w instytucjach szczebla regionalnego, krajowego i wśród partnerów międzynarodowych i międzypowiatowych/ międzygminnych powiatu.

Zatem odbiorcami komunikatów promocyjnych winni być:

- **odbiorcy wewnętrzni**

Odbiorcy wewnętrznymi są te grupy, które funkcjonują w powiecie słupskim. Chodzi zarówno o odbiorców produktów (inwestycyjnych, mieszkaniowych, socjalnych, handlowo – usługowych, oświatowo – kulturalnych, rekreacyjno – sportowych, publicznych), jak i wizerunku powiatu. Są to:

- mieszkańcy powiatu słupskiego,
- Starostwo Powiatowe w Słupsku i ościennie jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa turystyczne,
- przedsiębiorstwa handlowe i usługowe, pośrednio związane z branżą turystyczną,
- przedsiębiorstwa produkcyjne, niezwiązane z turystyką,
- instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się kulturą, turystyką, rekreacją, sportem,
- szkoły,
- organizacje społeczne, działające na rzecz lokalnej społeczności,
- media lokalne i regionalne.

Odbiorcy wewnętrzni są jednocześnie adresatami działań związanych z wizerunkiem, i współtwórcami wizerunku powiatu słupskiego w otoczeniu zewnętrznym, poprzez kontakty z odbiorcami zewnętrznymi. Winni być ambasadorami marki powiatu słupskiego.

- **odbiorcy zewnętrzni**

Jako odbiorców zewnętrznych należy rozumieć te grupy, które mają swoją siedzibę, miejsce zamieszkania poza powiatem słupskim. Odbiorcy zewnętrzni to następujące podgrupy:

- turyści,
- mieszkańcy ościennych powiatów – odbiorcy oferty turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej,
- potencjalni, przyszli inwestorzy (zarówno w infrastrukturę turystyczną, jak również infrastrukturę dla mieszkańców, przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe),
- media lokalne i regionalne,
- media ogólnopolskie, w tym media branżowe (turystyczne i marketingowe),
- instytucje publiczne na poziomie regionalnym i krajowym,

- instytucje i organizacje zajmujące się rozwojem i promocją turystyki i gospodarki na szczeblu centralnym, dystrybutorzy środków UE – np. POT, PARP, PAIiZ²¹.

Stworzenie pozytywnego wizerunku powiatu słupskiego będzie ważnym uwarunkowaniem powodzenia w działaniach na rzecz rozwoju. Funkcję pozytywnego wizerunku powiatu słupskiego będzie mógł wykorzystać w ubieganiu się o inwestorów, turystów oraz środki pomocowe z różnego rodzaju programów. Promocja powiatu słupskiego, jaką wykreuje samorząd odniesie pozytywne skutki na wielu płaszczyznach.

Podstawowym celem działań promocji ukierunkowanych na rozwój społeczno - gospodarczy w powiecie słupskim winien być możliwie szybki wzrost liczby turystów odwiedzających atrakcje turystyczne powiatu oraz chęć inwestowania przez potencjalnych inwestorów na terenie powiatu. Jednocześnie turyści stanowią strategiczną grupę odbiorców oferty promocyjnej powiatu słupskiego. Promocja powiatu słupskiego jako regionu turystycznego powinna być ukierunkowana na zwiększenie efektywności wykorzystania potencjału przyrodniczego i społecznego powiatu przez rozwój turystyki krajowej i zagranicznej, skutkujące lokalnym rozwojem gospodarczym oraz wzrostem poziomu życia ludności. W zakresie promocji turystycznej powiatu należy wykreować wizerunek powiatu słupskiego jako atrakcyjnego i przyjaznego turystom obszaru, promowanie atrakcji i produktów turystycznych na rynku krajowym i międzynarodowym oraz nasilić działalność promocyjną wewnątrz powiatu dla zmniejszenia wyjazdów mieszkańców na tereny sąsiednich powiatów czy województw. Wśród działań promocyjnych powiatu słupskiego nie może zabraknąć oferty dla turystów zagranicznych, w komunikacji takiej istotne jest posiadanie strony internetowej powiatu w językach obcych (minimum stanowić będzie strona w języku angielskim i niemieckim).

Promocja powiatu słupskiego skierowana do jej mieszkańców winna mieć na celu wzmocnienie identyfikacji i więzi tej grupy z powiatem. Jest to istotny odbiorca działań promocyjnych powiatu, gdyż jego zachowania, wypowiedzi i odczucia wpływają na postrzeganie powiatu przez odbiorców zewnętrznych. Działania ukierunkowane w obszarze komunikacji z mieszkańcami mają spowodować, że staną się oni ambasadorami powiatu słupskiego na zewnątrz, co znacząco wpłynie na jej pozytywny wizerunek. Istotne jest, aby mieszkańcy identyfikowali się z wizją powiatu słupskiego i czuli się zaangażowani w jej tworzenie. Działania promocyjne skierowane do mieszkańców powiatu winny przynieść wymierne skutki w postaci pożądanego wizerunku powiatu, wzrostu ruchu turystycznego, a w konsekwencji wzrostu miejsc pracy w powiecie. Według ekspertów jedno miejsce noclegowe generuje pięć miejsc pracy. Dialog z mieszkańcami powinien trwać cały rok, ze szczególnym nasileniem w okresie imprez i wydarzeń kulturalnych, sportowych. Do mieszkańców powinny być kierowane także materiały edukacyjno -informacyjne o wydarzeniach i atrakcjach.

Specyficzny i stosunkowo trudny rodzaj promocji powiatu stanowi promocja wśród potencjalnych inwestorów. Są oni silnie rozproszeni, bardzo zróżnicowani i jest ich relatywnie niewielu, szczególnie w stosunku do starających się o nich samorządów. Za sukces promocji inwestycyjnej gminy należy już uznać przekonanie inwestora do włączenia konkretnej oferty na listę rozpatrywanych lokalizacji. Do promocji inwestycyjnej powiat słupski winien przystąpić dopiero po przygotowaniu oferty

²¹ POT – Polska Organizacja Turystyczna, PARP – Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, PAIiZ - Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych.

inwestycyjnej. Promocja inwestycyjna powiatu słupskiego powinna być przeprowadzona przez urzędników powiatowych. Jednakże można ją zlecić wyspecjalizowanym instytucjom.

Władze powiatu słupskiego winny docierać bezpośrednio do potencjalnych inwestorów i przekonywać, że atrakcyjność inwestycyjna, czyli suma korzyści, jaka może stać się ich udziałem dzięki rozpoczęciu działalności w danym miejscu, jest wyższa niż w innych powiatach. Do promocji bezpośredniej należy wykorzystać:

- dystrybucję materiałów promocyjnych, wręczanych podczas spotkań bezpośrednich, a także rozkładane w miejscach odwiedzanych przez potencjalnych inwestorów,
- przygotowanie i dystrybucję opracowań specjalistycznych, uwydatniających szczególne walory Powiatu,
- reklamę w mediach wyspecjalizowanych i branżowych,
- marketing bezpośredni - bezpośrednie docieranie z informacją telefoniczną o ofercie inwestycyjnej do osób zajmujących się wyborem miejsc lokalizacji w koncernach planujących ekspansję w regionie,
- przygotowanie zakładki „Oferta inwestycyjna” na oficjalnej stronie powiatu słupskiego,
- uczestnictwo w targach.

Ponadto w celu promocji inwestycyjnej powiat może skorzystać z usług oferowanych przez wyspecjalizowane firmy i instytucje, do których zwracają się inwestorzy poszukujący miejsca lokalizacji.

Partnerzy, z którymi mogłaby nawiązać współpracę Powiat Słupski to:

- firmy prywatne (consultingowe, biura pośrednictwa nieruchomości, kancelarie prawne), które odpłatnie doradzają, przeważnie dużym koncernom międzynarodowym, przy wyborze miejsca lokalizacji, przedstawiają klientom także oferty otrzymane od gmin,
- organizacje samorządu gospodarczego (izby przemysłowe i handlowe), grupujące firmy branżowe lub przedsiębiorstwa działające na rynkach poszczególnych krajów, do nich czasami, także poprzez kontakty nieformalne, zwracają się inwestorzy zainteresowani znalezieniem dogodnego miejsca pod budowę nowych oddziałów swoich firm,
- Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych to instytucja specjalizująca się w obsłudze priorytetowych inwestorów z zagranicy, w szczególności średnich i dużych, profesjonalści z PAIIIZ doradzają inwestorom zainteresowanym rozpoczęciem działalności w Polsce, przedstawiają najbardziej atrakcyjne, ich zdaniem, oferty inwestycyjne polskich samorządów,
- wydziały ekonomiczno - handlowe i radcy handlowi ambasad polskich za granicą i zagranicznych w Polsce, są to czasami pierwsze adresy, pod które kierują się inwestorzy zainteresowani lokalizacją w danym kraju,
- działający w powiecie przedsiębiorcy, szczególnie średni i duzi, przed podjęciem ostatecznej decyzji o lokalizacji firmy często spotykają się z działającymi na danym terenie przedsiębiorcami i rozmawiają o warunkach prowadzenia działalności gospodarczej, działa tzw. zasada śnieżnej kuli - im lepsze doświadczenia firm już działających w powiecie, tym większe szanse na następne,
- współpraca partnerska z zagranicznymi samorządami, co daje możliwość wymiany doświadczeń czy realizacji wspólnych projektów i pozwala też na przedstawianie oferty powiatu za granicą, czasami efektem współpracy są inwestorzy zainteresowani lokalizacją firmy w powiecie,

- uczestnictwo w różnego rodzaju konkursach dla powiatów, które pozwala zaistnieć w mediach i utrwaląć wizerunek powiatu jako dobrego miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej, szczególnie w przypadku wygrania któregoś z ww. konkursów.

Do działań, które ponadto należy podjąć i kontynuować w zakresie szeroko rozumianej promocji Powiatu Słupskiego zaliczyć należy:

- dystrybucję materiałów promocyjnych i informacyjnych powiatu w formie papierowej,
- nawiązanie współpracy z sąsiednimi oraz wojewódzkimi punktami i centrami informacji turystycznej,
- kampanie reklamowe powiatu w mass mediach,
- organizację cyklicznych imprez kulturalnych, sportowych,
- stworzenie i utrzymanie stałego kalendarza podstawowych działań promocyjnych,
- udział w szkoleniach, targach, wystawach, w tym międzynarodowych,
- zapraszanie gości spoza powiatu na organizowane przez powiat uroczystości i imprezy okolicznościowe,
- publiczne wystąpienia przedstawicieli reprezentujących produkt turystyczny na targach i giełdach turystycznych, szczególnie międzynarodowych,
- organizowanie objazdowych wycieczek dla takich grup odbiorców jak dziennikarze, przedstawiciele touroperatorów, punktów informacji turystycznej, itp.
- udzielanie wywiadów w mediach, organizowanie sympozjów, których celem jest pogłębianie wiedzy o Powiecie Słupskim i organizowanie konferencji prasowych,
- umieszczanie na oficjalnej stronie internetowej informacji nt. jak pozytywnie powiat inni widzą i opisują.

Skuteczność działań promocyjnych podejmowanych na szczeblu powiatu powinna być okresowo weryfikowana. Pozwoli to na stałą kontrolę zasadności stosowanych narzędzi i technik promocyjnych. W rezultacie środki finansowe przekazywane na tą działalność, będą wydatkowane coraz bardziej efektywnie. Zebrane i opracowane wyniki badań winny być upowszechnione w celu wsparcia władz lokalnych w procesie rozwoju powiatu słupskiego. Prowadzenie monitoringu winno mieć charakter ciągły oraz cykliczny.

12 MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Ocena strategicznych dokumentów zawierających programy rozwoju winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (*ex-ante*), w połowie okresu realizacji (*mid-term*) oraz po zakończeniu realizacji (*ex-post*).

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie ocen *mid-term* i *ex-post*, należy określić powiązania pomiędzy *Strategią* Powiatu, a strategiami sektorowymi oraz Wieloletnim Planem Inwestycyjnym. Ocena *ex-post* jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki rozwoju powiatu w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy rozwoju przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów operacyjnych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych i wyrafinowanych metod. Ocena realizacji *Strategii* jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego planowania rozwoju powiatu słupskiego.

Aby spełnić powyższe wymagania, każdy cel operacyjny wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem *Strategii* na poziomie celów operacyjnych (używając wskaźników produktu i rezultatu przypisanych tym celom) winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego wdrażanie, w tym wypadku – samorząd powiatowy.

Wizja, misja powiatu słupskiego zawarta w *Strategii* sformułowana jest na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia ich realizacji nie jest możliwa. Można jednak ocenić stopień realizacji celów operacyjnych. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z realizowanymi i planowanymi do realizacji przedsięwzięciami, że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki.

W charakterystyce każdego z celów operacyjnych zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania *Strategii* na poziomie celów operacyjnych zawiera poniższa tabela 95. Ich coroczne obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2011 (stan 31 grudnia – dane będą dostępne wiosną 2012) umożliwi dokonanie w latach 2017 i 2022 ocen realizacji *Strategii* pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Odpowiednie jednostki organizacyjne powiatu i instytucje zewnętrzne dokonywać będą bieżącej (raz w roku) i okresowej (w 2017 i 2022 r.) kontroli realizacji *Strategii*. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania *Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Słupskiego*.

Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji *Strategii* mogą być:

- Źródła pierwotne:
 - badania ankietowe za pomocą kwestionariusza – np. z wykorzystaniem Internetu, w formie drukowanej – skrzynka na opinie w punkcie obsługi powiatu,

- otwarte dla wszystkich Forum Internetowe, pozwalające na swobodną wypowiedź,
 - cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w różnych obszarach społecznych i gospodarczych powiatu,
 - inne.
- Źródła wtórne:
 - statystyki, w tym Urzędu Statystycznego oraz innych jednostek i instytucji, informacje medialne oraz raporty, biuletyny, sprawozdania z działalności i in. pochodzące od środowisk turystycznych, inne,

Wybór źródeł informacji do oceny realizacji *Strategii* będzie każdorazowo weryfikowany, zgodnie z przyjętymi wskaźnikami.

Tabela 95 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego do roku 2022

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
1.	SPOŁECZNOŚĆ		
1.1.	PODJAĆ DZIAŁANIA NA RZECZ STWORZENIA SPRAWNEGO SYSTEMU ZAPOBIEGANIA KRYZYSOM RODZINY ORAZ KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA OSÓB STARSZYCH, SAMOTNYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH OBJĘTYCH SZEROKO ROZUMIANĄ POMOCĄ SPOŁECZNĄ		
	Kierunki działania		
1.1.1.	Rozwój różnych form opieki i interwencji w środowisku lokalnym i ponadlokalnym wraz z przebudową i modernizacją infrastruktury pomocy społecznej.	- Liczba nowo powstałych form opieki i interwencji w środowisku lokalnym i ponadlokalnym. - Liczba przebudowanych i zmodernizowanych obiektów pomocy społecznej. - Liczba utworzonych zespołów mieszkań zlokalizowanych na terenie powiatu.	- Liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z nowo powstałych form opieki społecznej. - Liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z nowo powstałych form interwencji w środowisku lokalnym i ponadlokalnym. - Powierzchnia w m² przebudowanych i zmodernizowanych obiektów pomocy społecznej.
1.1.2.	Monitoring zagrożeń i analiza przypadków patologii w rodzinach na szczeblu M/G OPS przy wsparciu PCPR dla tworzenia wspólnych projektów profilaktycznych z udziałem organizacji pozarządowych.	- Liczba rodzin objętych monitoringiem znajdujących się w tzw. środowiskach zagrożonych. - Liczba projektów profilaktycznych tworzonych przy udziale organizacji pozarządowych, których celem jest przeciwdziałanie patologiom społecznym.	- Liczba rodzin żyjących w środowiskach zagrożonych objętych pomocą społeczną. - Liczba mieszkańców powiatu biorących udział w projektach profilaktycznych mających na celu przeciwdziałanie patologiom społecznym zorganizowanych z udziałem organizacji pozarządowych.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
1.2.	STWORZYĆ WARUNKI NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA WYKLUCZENIOM SPOŁECZNYM, AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW POWIATU I POZYSKANIA PRACY PRZEZ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE		
	Kierunki działania		
1.2.1.	Tworzenie Centrów Poradnictwa Specjalistycznego.	Liczba stworzonych Centrów Poradnictwa Specjalistycznego na terenie powiatu.	- Liczba osób korzystająca z usług CPS. - Liczba projektów integracji społecznej zrealizowanych przez CPS na terenie całego powiatu słupskiego.
1.2.2.	Wykorzystywać w pełni istniejące programy UE na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	Liczba projektów stworzonych na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych zrealizowanych przy współudziale dotacji Unii Europejskiej.	- Liczba osób niepełnosprawnych, którzy podjęli pracę w ramach projektów wspartych przez UE. - Kwota środków (w PLN) pozyskanych z UE w ramach programów na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
1.2.3.	Poprawa dostępności osób niepełnosprawnych do zasobów rynku pracy, sportu, kultury, rekreacji i wypoczynku poprzez systematyczne znoszenia barier architektonicznych.	Liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu słupskiego, których celem jest likwidacja istniejących barier architektonicznych.	Liczba instytucji rynku pracy oraz obiektów sportowo – rekreacyjnych i kulturowych ze swobodnym dostępem dla osób niepełnosprawnych.
1.3.	STWORZYĆ WARUNKI DLA ROZWOJU USŁUG OPIEKI ZDROWOTNEJ I MEDYCZNEJ		
	Kierunki działania		
1.3.1.	Działać na rzecz tworzenia warunków do rozwoju Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej.	Liczba projektów partnerstwa publiczno – prywatnego, planów miejscowych oraz franczyzy usług medycznych na terenie powiatu dla rozwoju niepublicznych placówek ZOZ.	Liczba pacjentów korzystających z usług Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
1.3.2.	Tworzenie warunków dla rozwoju systemowych rozwiązań w zakresie usług medycznych dla osób starszych i wykluczonych społecznie.	- Liczba bezpłatnych szczepień np. przeciwko grypie, które wykonywane zostały przez zakłady opieki zdrowotnej wśród osób powyżej 65 roku życia. - Liczba projektów systemowych w zakresie usług medycznych dla osób starszych i wykluczonych społecznie.	Liczba mieszkańców powiatu słupskiego powyżej 65 roku życia korzystająca w ciągu roku z usług medycznych.
1.4.	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU ZMIANY ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ W ZMIENIAJĄCEJ SIĘ RZECZYWISTOŚCI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ		
	Kierunki działania		
1.4.1.	Różnicowanie oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego w zależności od potrzeb rynku pracy. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	Liczba utworzonych programów (ofert) edukacyjnych dostosowanych do zmian zachodzących na rynku pracy i wyrównujących szanse edukacyjne dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży uczącej się w oparciu o programy dostosowane do zachodzących zmian na rynku pracy i wyrównujące ich szanse edukacyjne.
1.4.2.	Edukacja społeczności lokalnej w zakresie istniejących zagrożeń i sposobów zapobiegania ich powstawaniu i likwidacji na różnym poziomie ich funkcjonowania.	Liczba programów edukacyjnych w zakresie istniejących zagrożeń i sposobów zapobiegania ich powstawaniu i likwidacji na różnym poziomie ich funkcjonowania.	Liczba mieszkańców powiatu słupskiego korzystających z programów edukacyjnych w zakresie istniejących zagrożeń i sposobów zapobiegania ich powstawaniu i likwidacji na różnym poziomie ich funkcjonowania.
1.4.3.	Rozwijanie oferty edukacyjnej dla dorosłych na bazie już istniejących obiektów oświatowych.	- Liczba programów mających na celu edukację dorosłych. - Powierzchnia w m² bazy oświatowej o charakterze ośrodków uzupełniających wiedzę.	Liczba dorosłych korzystających z programów i korzystających z udostępnionej dla nich bazy oświatowej.
1.4.4	Podejmowanie działań na rzecz podwyższania jakości i rozwoju różnych form opieki i pomocy dziecku i rodzinie.	- Liczba utworzonych mieszkań dla grupy usamodzielnienia- „Dzieciaki na swoim”. - Liczba utworzonych mieszkań	Liczba rodzin i dzieci objętych opieką i pomocą.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
		chronionych. Liczba projektów na rzecz podwyższenia jakości i rozwoju form opieki i pomocy dziecku i rodzinie.	
1.5.	PODJAĆ DZIAŁANIA NA RZECZ ROZWOJU I DYWERSYFIKACJI FORM PRZEKWALIFIKOWANIA ZAWODOWEGO I UWZGLĘDNIĄĆ W PROCESIE KSZTAŁCENIA POTRZEBY LOKALNEGO RYNKU PRACY		
	Kierunki działania		
1.5.1.	Promocja samozatrudnienia, w tym edukacja pracodawców i przyszłych pracowników o możliwościach zatrudnieniowych opartych na pracy przez Internet.	- Liczba projektów mających na celu promocję samozatrudnienia. - Liczba projektów mających na celu edukację pracodawców i przyszłych pracowników o możliwościach zatrudnieniowych opartych na pracy przez Internet.	- Liczba mieszkańców powiatu słupskiego którzy w wyniku realizacji projektów edukacyjnych i promocyjnych podjęli działalność na własny rachunek. - Liczba pracodawców wdrażających system pracy przez Internet.
1.5.2.	Rozbudowa oferty edukacyjnej o nowe kierunki szkolnictwa zawodowego połączonej z doradztwem zawodowym.	Liczba nowych kierunków kształcenia utworzonych w celu rozszerzenia oferty edukacyjnej w zakresie szkolnictwa zawodowego połączonych z doradztwem zawodowym.	Liczba młodzieży korzystającej z rozszerzonej oferty edukacyjnej w zakresie szkolnictwa zawodowego.
1.5.3.	Diagnozowanie potrzeb lokalnego rynku pracy.	Liczba przeprowadzonych analiz lokalnego rynku pracy na terenie powiatu słupskiego.	Liczba projektowanych nowych ofert edukacyjnych dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy.
1.6.	STWORZENIE WARUNKÓW DO POWSZECHNEGO I TANIEGO DOSTĘPU DO OŚWIATY NA SZCZEBLU PONADGIMNAZJALNYM ZGODNIE Z ZAINTERESOWANIAM I ZDOŁNOŚCIAMI MŁODZIEŻY		
	Kierunki działania		
1.6.1.	Dostosowywanie form i kierunków kształcenia placówek oświatowych powiatu słupskiego odpowiadających zmieniającemu się zapotrzebowaniu na usługi w zakresie edukacji ponadgimnazjalnej.	Liczba wdrożonych nowych kierunków kształcenia w szkolnictwie ponadgimnazjalnym.	Liczba uczniów/absolwentów kończących nowe kierunki kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych dostosowane do potrzeb na usługi edukacyjne.
1.6.2.	CIągły rozwój kadry pedagogicznej w prowadzeniu innowacyjnych metod	Liczba nauczycieli	Liczba tworzonych rokrocznie

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
	kształcenia, w tym programów autorskich.	podwyższających swoje kwalifikacje każdego roku w systemie podyplomowym Liczba nauczycieli biorących udział rokrocznie w szkoleniach podwyższających ich kwalifikacje	programów autorskich. Liczba uczniów kończących nowo otwierane kierunki kształcenia nieobecne w ofercie edukacyjnej powiatu w roku 2010.
2.	INFRASTRUKTURA		
2.1.	BUDOWAĆ I MODERNIZOWAĆ INFRASTRUKTURĘ DROGOWĄ WRAZ Z JEJ NAJBLIŻSZYM OTOCZENIEM ORAZ UMOŻLIWIAĆ ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PRZEWOZÓW PASAŻERSKICH.		
	Kierunki działania		
2.1.1.	Budowa i remont dróg powiatowych, w tym szczególnie o znaczeniu zwiększającym dostępność do centrów skupiających miejsca pracy i poprawiających bezpieczeństwo drogowe oraz nowych możliwości komunikacyjnych do centrów turystycznych, rekreacyjnych i biznesowych.	Długość (w km) nowo wybudowanych i wyremontowanych dróg na terenie powiatu słupskiego.	- Średniodobowe natężenie ruchu pojazdów kołowych (SDR) na nowo wybudowanych i wyremontowanych drogach. - Skrócenie czasu przejazdu pomiędzy miejscowościami połączonymi nowo wybudowanymi i wyremontowanymi drogami.
2.1.2.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej (chodniki, parkingi, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne), w tym w ramach partnerstwa publiczno-publicznego (gmina – powiat).	- Liczba projektów mających na celu modernizację i rozbudowę infrastruktury okołodrogowej, w tym w ramach partnerstwa publiczno – publicznego (gmina – powiat). - Długość (w km) wybudowanych i zmodernizowanych ciągów pieszo-rowerowych na terenie powiatu słupskiego. - Liczba wybudowanych i zmodernizowanych punktów oświetleniowych na terenie powiatu. - Liczba wybudowanych i zmodernizowanych innych	- Długość (w km) ciągów komunikacyjnych, wzdłuż których zmodernizowano i rozbudowano infrastrukturę okołodrogową, w tym w ramach partnerstwa publiczno – publicznego (gmina – powiat). - Liczba osób korzystających z nowo wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych na terenie powiatu słupskiego. - Liczba osób korzystających z nowo wybudowanych i zmodernizowanych punktów oświetleniowych na terenie powiatu. - Liczba osób korzystających z

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
		objektów infrastruktury drogowej.	nowo wybudowanych i zmodernizowanych innych obiektów infrastruktury drogowej na terenie powiatu.
2.1.3.	Rozwój przewozów regionalnych.	Liczba nowych powstałych połączeń regionalnych na terenie powiatu.	Liczba mieszkańców powiatu korzystających z przewozów regionalnych.
2.2	SPRZYJAĆ ROZWOJOWI INFRASTRUKTURY PROTURYSTYCZNEJ I RÓŻNYCH FORM TURYSTYKI.		
	Kierunki działania		
2.2.1.	Inicjowanie działań na rzecz rewitalizacji obiektów zabytkowych i ochrony dóbr kultury na terenie powiatu.	Liczba podjętych działań we współpracy z gminami w celu rewitalizacji obiektów zabytkowych i ochrony dóbr kultury z dostosowaniem ich funkcji do obecnych potrzeb społecznych w zakresie kultury i rekreacji.	- Liczba zrewitalizowanych obiektów zabytkowych. - Powierzchnia w m² zrewitalizowanych obiektów zabytkowych. - Liczba wyremontowanych i zrewitalizowanych obiektów dóbr kultury.
2.2.2.	Budowa sieci zintegrowanych szlaków turystycznych.	- Liczba wybudowanych sieci zintegrowanych szlaków turystycznych. - Liczba inicjatyw i partnerstw publiczno – prywatnych oraz publiczno – publicznych w zakresie budowy ścieżek rowerowych, szlaków pieszych przystosowanych do Nordic Walking, szlaków wodnych w tym kajakowych.	Liczba turystów korzystających z oferty powstałych inicjatyw oraz parnerstw.
2.2.3.	Stworzenie systemu promocji atrakcji turystycznych powiatu w oparciu o przewodniki drukowane i multimedialne skierowane do turystów i inwestorów.	Liczba projektów promujących atrakcje turystyczne powiatu słupskiego w oparciu o przewodniki drukowane i multimedialne.	- Liczba turystów krajowych i zagranicznych przybywających na teren powiatu w ciągu roku. - Liczba pozycji takich jak przewodniki drukowane i multimedialne wydane przez samorząd słupski skierowane

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
			do turystów i inwestorów.
2.2.4.	Tworzenie warunków dla lepszego wykorzystania turystycznego portu morskiego w Ustce.	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów portu morskiego w Ustce oraz terenów postyczniowych.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z usług turystycznych portu morskiego w Ustce.
2.3.	STWARZAĆ WARUNKI DLA ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ PRZECIWDZIAŁAJĄCEJ TZW. WYKLUCZENIU CYFROWEMU MIESZKAŃCÓW POWIATU SŁUPSKIEGO.		
	Kierunki działania		
2.3.1.	Stworzenie Powiatowej Sieci Szerokopasmowej.	Utworzenie Powiatowej Sieci Szerokopasmowej w oparciu o wszystkie jednostki podległe bezpośrednio lub pośrednio Zarządowi Powiatu Słupskiego.	- Liczba włączonych jednostek podległych Zarządowi Powiatu Słupskiego w projekt Powiatowej Sieci Szerokopasmowej. - Liczba petentów korzystająca w ciągu roku z utworzonego projektu Powiatowej Sieci Szerokopasmowej.
2.3.2.	Uruchomienie systemu edukacji informatycznej dla wszystkich mieszkańców powiatu słupskiego w oparciu o istniejące placówki oświatowe w porozumieniu ze wszystkimi gminami wchodzącymi w skład powiatu słupskiego.	Liczba utworzonych programów edukacji informatycznej dla mieszkańców powiatu słupskiego w oparciu o istniejące placówki oświatowe w porozumieniu ze wszystkimi gminami wchodzącymi w skład powiatu słupskiego.	Liczba mieszkańców powiatu słupskiego korzystających z utworzonych programów edukacji informatycznej.
3.	GOSPODARKA		
3.1.	DZIAŁAĆ NA RZECZ TWORZENIA WARUNKÓW DLA ROZWOJU STREF AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ NA TERENIE POWIATU.		
	Kierunki działania		
3.1.1.	Organizowanie na terenie powiatu ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy UE i reguł partnerstwa publiczno – prywatnego.	Liczba zorganizowanych na terenie powiatu słupskiego ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy UE.	- Liczba beneficjentów (pracodawców) korzystających z funduszy UE dzięki zorganizowanym ustawicznym szkoleniom. - Kwota kapitału (w EUR) środków UE uczestniczącego

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
			w inwestycjach pracodawców na terenie powiatu słupskiego.
3.1.2.	Tworzenie podstaw do realizacji polityki klastrowej w wyznaczonych gałęziach gospodarki np. obuwniczy, materiałów budowlanych, przetwórstwa rolno – spożywczego i turystyki.	Liczba projektów utworzonych na terenie powiatu, których celem jest stworzenie klastra/klastrów przemysłowych lub usługowych.	Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie powiatu słupskiego w ramach utworzonych klastrów.
3.1.3.	Aktywizacja terenów wokół basenu portowego w Ustce do roli „okna na świat” powiatu słupskiego.	Liczba projektów wdrożonych w ramach strategii rozwoju portu usteckiego.	Liczba mieszkańców, turystów oraz podmiotów gospodarczych korzystających z powstałych usług akomodacyjnych i yachtingowych
3.2.	STWORZYĆ WARUNKI DLA OGRANICZENIA BEZROBOCIA I WZROSTU AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW POWIATU SŁUPSKIEGO.		
	Kierunki działania		
3.2.1.	Organizacja na poziomie powiatu nowych form kształcenia dorosłych dla skutecznego przekwalifikowania zawodowego.	Liczba projektów wprowadzających nowe formy kształcenia dorosłych dla skutecznego przekwalifikowania zawodowego.	Liczba dorosłych korzystających z nowych form oferty edukacyjnej w zakresie szkolnictwa zawodowego.
3.2.2.	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć z zakresu aktywizacji osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.	Liczba osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku działań aktywizujących.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
3.3.	PODEJMOWAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU WIELOFUNKCYJNEGO ROZWOJU WSI I OBSZARÓW WIEJSKICH W ZAKRESIE ROZWOJU NOWOCZESNYCH ROLNICTWA I POZAROLNICZEGO ROZWOJU WSI.		
	Kierunki działania		
3.3.1.	Tworzenie podstaw do wzrostu konkurencyjności gospodarstw rolnych i rybackich.	Liczba projektów mających na celu podnoszenie konkurencyjności gospodarstw rolnych i rybackich.	Liczba gospodarstw rolnych i rybackich działających w oparciu o nowoczesne formy rolnictwa oraz nowe technologie.
3.3.2.	Uruchamianie i promocja alternatywnych źródeł zarobkowania poza rolnictwem i tworzenie podstaw do rozwoju sprawnie funkcjonującego, nowoczesnego doradztwa rolniczego.	- Liczba przeprowadzonych szkoleń oraz akcji promujących alternatywne źródła zarobkowania poza rolnictwem. - Liczba utworzonych projektów w kierunku rozwoju sprawnie funkcjonującego, nowoczesnego doradztwa rolniczego.	- Liczba osób korzystających ze szkoleń oraz akcji promujących alternatywne źródła zarobkowania poza rolnictwem. - Liczba osób korzystających z doradztwa rolniczego różnego typu w ciągu roku na terenie powiatu.
3.4.	STWORZYĆ SYSTEM PROMOCJI POWIATU SŁUPSKIEGO W KRAJU I ZAGRANICĄ.		
	Kierunki działania		
3.4.1.	Promocja obszarów turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o media lokalne, krajowe i aktywne strony internetowe.	Liczba projektów promocji obszarów turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o media lokalne, krajowe i aktywne strony internetowe.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych przybywających na teren powiatu słupskiego w ciągu roku na podstawie statystyk prowadzonych przez poszczególne samorządy powiatu.
3.4.2.	Tworzenie płaszczyzn współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego na poziomie powiatu z udziałem gmin.	Liczba utworzonych projektów współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego na poziomie powiatu z udziałem gmin.	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego z udziałem gmin.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
3.4.3.	Promocja powiatu słupskiego jako obszaru nadmorskiego.	Liczba projektów promujących walory turystyczne powiatu słupskiego skierowanych na rynek zewnętrzny i wewnętrzny.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych przyjeżdżających do powiatu słupskiego z tytułu prowadzonych akcji promocyjnych i reklamowych.
4.	PRZESTRZEŃ		
4.1.	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU RÓWNOMIERNEGO ROZWOJU POWIATU I POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI POŁOŻONYCH NAJDALEJ OD CENTRUM GOSPODARCZEGO I KULTURALNEGO SKUPIONEGO W MIEŚCIE SŁUPSKU ORAZ TWORZYĆ WARUNKI DLA KORZYSTNIEJSZEGO GOSPODAROWANIA W ROLNICTWIE, LEŚNICTWIE, RYBACTWIE MORSKIMI ŚRÓDLĄDOWYM.		
	Kierunki działania		
4.1.1.	Stworzenie sprawnego systemu komunikacji wewnętrznej opartej na drogach lądowych oraz infrastrukturze linii kolejowych.	Liczba utworzonych projektów mających na celu poprawę komunikacji wewnętrznej opartej na drogach lądowych, i infrastrukturze linii kolejowych.	Ilość kilometrów nowo wybudowanych i zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych opartych na drogach lądowych i infrastrukturze linii kolejowych.
4.1.2.	Różnicowanie źródeł dochodów osób mających pracę w obszarach powiatu związanych z sektorem rolnym i rybackim.	Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych poza sektorem rolnym i rybackim.	Powierzchnia (w ha) obiektów służących do prowadzenia działalności gospodarczej poza sektorem rolnym i rybackim.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
4.1.3.	Działanie na rzecz poprawy konkurencyjności sektora rolnego i rybackiego.	Liczba utworzonych inicjatyw przez powiat słupski zakresie tworzenia i popularyzacji form wsparcia rolników, rybaków, grup producenckich.	Liczba rolników, rybaków, grup producenckich korzystających z inicjatyw utworzonych przez powiat słupski.
4.2.	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU ROZWOJU INFRASTRUKTURY REKREACYJNEJ I TURYSTYCZNEJ ORAZ LEPIEJ WYKORZYSTYWAĆ ISTNIEJĄCE SZLAKI KOMUNIKACYJNE.		
	Kierunki działania		
4.2.1.	Rozwój infrastruktury i usług turystyki wiejskiej i aktywnej.	- Długość (w km) wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych ścieżek rowerowych. - Liczba wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych obiektów małej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej. - Liczba wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych obiektów infrastruktury związanej z zagospodarowaniem jezior. - Liczba wybudowanych sztucznych tarlisk ryb łososiowatych.	- Liczba turystów korzystających wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych ścieżek rowerowych. - Liczba turystów korzystających wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych obiektów małej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej. - Liczba turystów korzystających wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych obiektów infrastruktury związanej z zagospodarowaniem jezior.
4.2.2.	Rozbudowa i modernizacja małej infrastruktury turystycznej.	Liczba wspólnych projektów powiatu oraz gmin mających na celu poprawę jakości małej infrastruktury turystycznej.	Liczba wybudowanych/ przebudowanych lub wyremontowanych <i>budowę, remont lub przebudowę małej infrastruktury turystycznej.</i>

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
4.3.	STWORZYĆ WARUNKI DO WYKORZYSTANIA ISTNIEJĄCYCH I TWORZENIA NOWYCH OBSZARÓW CHRONIONYCH DLA ZWIĘKSZENIA POTENCJAŁU ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH SPRZYJAJĄCYCH ROZWOJOWI TURYSTYKI.		
	Kierunki działania		
4.3.1.	Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do ochrony obszarów naturalnych z wykorzystaniem szans pozyskania środków z UE na ich ochronę.	Liczba utworzonych projektów zmierzających do ochrony obszarów naturalnych z wykorzystaniem szans pozyskania środków z UE na ich ochronę z udziałem gmin powiatu słupskiego.	- Liczba gmin włączonych w projekty ochrony obszarów naturalnych. - Liczba obszarów naturalnych objętych utworzonymi projektami ochrony z wykorzystaniem szans pozyskania środków z UE.
4.3.2.	Lepiej wykorzystać istniejące tereny leśne i zbiorniki wodne dla rozwoju turystyki (turystyka kwalifikowana) i agroturystyki.	Długość (w km) wyznaczonych i zagospodarowanych rekreacyjnych szlaków turystycznych wg podziału na różne formy turystyki kwalifikowanej (piesza, konna, rowerowa, kajakowa).	Liczba turystów korzystających z wyznaczonych i zagospodarowanych rekreacyjnych szlaków turystycznych (w ciągu roku) wg podziału na różne formy turystyki kwalifikowanej (piesza, konna, rowerowa, kajakowa) – badania zleczone.
4.3.3.	Tworzyć warunki dla dalszego rozwoju infrastruktury uzdrowskiej.	Liczba stworzonych usług uzdrowskich w oparciu o status uzdrowskiego miasta Ustka.	Liczba osób korzystających z nowych usług uzdrowskich w oparciu o status uzdrowskiego miasta Ustka.
5.	OCHRONA ŚRODOWISKA		
5.1.	POPRAWA JAKOŚCI OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE POWIATU SŁUPSKIEGO.		
	Kierunki działania		
5.1.1.	Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji m.in. poprzez rozbudowę sieci gazowniczej lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych w obszarach zwartej zabudowy oraz promocję nowych technologii grzewczych wśród mieszkańców.	- Liczba utworzonych projektów mających na celu likwidację i ograniczenie niskiej emisji - Długość (w km) nowo wybudowanej sieci gazowniczej na terenie powiatu. - Liczba działań promujących	- Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci gazowniczej - Liczba gospodarstw domowych wdrażających nowe technologie grzewcze na terenie powiatu.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
		nowe technologie grzewcze wśród mieszkańców.	
5.1.2.	Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej i opartej o HT.	Powierzchnia (m²) uzbrojonych gruntów inwestycyjnych pod potrzeby rozwoju redukcji energii, w tym wysokich technologii.	- Liczba powstałych przedsiębiorstw na nowo uzbrojonych terenach przemysłowych - Liczba nakładów inwestycyjnych w PLN wniesionych przez inwestorów na nowo uzbrojonych terenach przemysłowych, w tym wartość w PLN inwestycji typu HT.
5.1.3.	Rewitalizacja terenów zdegradowanych ekologicznie.	Liczba utworzonych projektów z zakresu rewitalizacji terenów zdegradowanych ekologicznie na terenach poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu słupskiego.	Powierzchnia terenów zdegradowanych ekologicznie na terenie powiatu słupskiego objętych projektami rewitalizacji.
5.1.4.	Ochrona najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu.	Liczba podjętych działań w celu zapewnienia ochrony najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu.	Powierzchnia najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu podlegających ochronie dzięki podjętym działaniom.
5.1.5.	Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo.	Liczba projektów i programów, których celem jest zalesianie terenów nieprzydatnych rolniczo oraz o niskiej klasie bonitacyjnej.	Powierzchnia zalesionych w ha terenów nieprzydatnych rolniczo oraz o niskiej klasie bonitacyjnej.
5.2.	PODNOSENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW POWIATU.		
	Kierunki działania		
5.2.1.	Tworzenie programów edukacji ekologicznej młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych.	Liczba przeprowadzonych godzin zajęć edukacji ekologicznej młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych.	Liczba młodzieży szkół ponadgimnazjalnych objętych programem edukacji ekologicznej.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2017 i 2022			
5.2.2.	Edukacja społeczności lokalnej poprzez lokalne media w zakresie nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych.	Liczba projektów skierowanych do społeczności lokalnej z zakresu nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych prowadzonych przy wykorzystaniu lokalnych mediów.	Liczba mieszkańców powiatu stosujących nowe technologie ochrony środowiska.
5.3.	OCHRONA DOLIN RZECZNYCH DLA ZACHOWANIE CENNYCH WALORÓW PRZYRODNICZYCH SPRZYJAJĄCYCH ROZWOJOWI TURYSTYKI.		
	Kierunki działania		
5.3.1.	Likwidacja niewykorzystywanej gospodarczo zabudowy hydrotechnicznej, udrożnienie pozostałych barier w celu przywrócenia funkcjonowania rzek i ich dolin jako korytarzy ekologicznych oraz nie lokalizowanie nowych elektrowni wodnych.	Liczba skutecznie zrealizowanych projektów udrożniających i przywracających funkcjonowanie rzek i ich dolin jako korytarzy ekologicznych.	- Liczba turystów korzystających z rzek i ich dolin jako korytarzy ekologicznych. - Wzrost liczby populacji ryb łososiowych w rzekach powiatu słupskiego.
5.3.2.	Ochrona wód przed kłusownictwem będącym jednym z głównych przyczyn niewielkiej atrakcyjności wędkarskiej i podnoszenie świadomości ekologicznej.	Liczba skutecznie zrealizowanych projektów ochrona wód przed kłusownictwem.	Liczba turystów korzystających ze zbiorników wodnych jako miejsc uprawiania wędkarstwa.
5.3.3.	Poprawa stanu sanitarnego wód rzecznych.	Liczba skutecznie zrealizowanych projektów poprawiająca stan sanitarny wód rzecznych.	- Liczba turystów korzystających z rzek i ich dolin jako miejsca wypoczynku - Wzrost liczby populacji ryb w rzekach powiatu słupskiego.

SPIS MAP

Mapa 1 Powiat Słupski	34
Mapa 2 Ostoja Słowińska PLH220023	115
Mapa 3 Ostoja Słowińska PLB220003	115
Mapa 4 Bagna Izbićkie	116
Mapa 5 Torfowisko Pobłockie	117
Mapa 6 Przymorskie Błota.....	118
Mapa 7 Dolina Grabowej.....	119
Mapa 8 Dolina Łupawy	120
Mapa 9 Dolina Wieprzy i Studnicy.....	121
Mapa 10 Dolina Słupii.....	122
Mapa 11 Przybrzeżne Wody Bałtyku	123

SPIS TABEL

Tabela 1 Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej	8
Tabela 2 Akty prawne i dokumenty strategiczne – planistyczne odnoszące się do rozwoju społeczno - gospodarczego – obecnie obowiązujące w Polsce.....	9
Tabela 3 Dokumenty strategiczne – planistyczne obowiązujące w województwie pomorskim	16
Tabela 4 Dokumenty strategiczne – planistyczne obowiązujące w Powiecie Słupskim	25
Tabela 5 Sposób użytkowania gruntów w powiecie słupskim.....	36
Tabela 6 Struktura własności gruntów w powiecie słupskim.....	37
Tabela 7 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno – sanitarne – według stanu na 31.12.2009 r.	37
Tabela 8 Remonty mieszkań (instalacji/elementów w budynkach komunalnych) – według stanu na 31.12.2009 r.	38
Tabela 9 Drogi gminne i powiatowe	39
Tabela 10 Sieć wodociągowa w powiecie słupskim.....	39
Tabela 11 Sieć kanalizacyjna w powiecie słupskim	41
Tabela 12 Sieć kanalizacyjna w gminach powiatu słupskiego	41
Tabela 13 Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu słupskiego	42
Tabela 14 Sieć gazowa w powiecie słupskim	49
Tabela 15 Sieć ciepłownicza w powiecie słupskim	50
Tabela 16 Moc elektrowni wodnych w powiecie słupskim	51
Tabela 17 Sieć energetyczna w powiecie słupskim	51
Tabela 18 Odpady wytworzone i nagromadzone w powiecie słupskim	52
Tabela 19 Podmioty gospodarcze według sekcji PKD – stan na 2010 rok	54
Tabela 20 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD – stan na 2010 rok.....	55
Tabela 21 Podmioty gospodarcze - stan na 2010 rok.....	56
Tabela 22 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu słupskiego.....	56
Tabela 23 Stan i ruch naturalny ludności w powiecie słupskim	57
Tabela 24 Prognoza liczby ludności w powiecie słupskim do roku 2035.....	57
Tabela 25 Stan i struktura bezrobocia w powiecie słupskim w latach 2006 – 2010	58
Tabela 26 Bezrobotni w gminach powiatu wg stanu na dzień 31.12.2010r.	60
Tabela 27 Liczba osób bezrobotnych w gminach powiatu słupskiego wg wykształcenia w grudniu 2010 roku.....	61
Tabela 28 Bezrobotni zarejestrowani według wieku	65
Tabela 29 Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia	66
Tabela 30 Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy	66
Tabela 31 Zakres i wysokość pomocy przyznanej usamodzielniającym się wychowankom w 2010 r.	71
Tabela 32 Powody przyznania pomocy – stan na 31.12.2010 r	72
Tabela 33 Typy rodzin objętych pomocą społeczną – stan na 31.12.2010 r	73

Tabela 34 Przestępstwa stwierdzone na terenie powiatu słupskiego	73
Tabela 35 Podstawowa opieka zdrowotna (wykaz zakładów podstawowej opieki medycznej)	75
Tabela 36 Ambulatoryjna specjalistyczna opieka zdrowotna (wykaz zakładów specjalistycznej opieki medycznej)	77
Tabela 37 Rehabilitacja lecznicza	77
Tabela 38 Leczenie stomatologiczne	78
Tabela 39 Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze	79
Tabela 40 Wykaz szpitali	79
Tabela 41 Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień	79
Tabela 42 Wykaz przedszkoli i placówek przedszkolnych w powiecie słupskim	80
Tabela 43 Wykaz szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na terenie powiatu słupskiego	81
Tabela 44 Zabytki nieruchome	88
Tabela 45 Zabytki ruchome	94
Tabela 46 Stanowiska archeologiczne	97
Tabela 47 Ośrodki kultury powiatu słupskiego	103
Tabela 48 Naturalne ciekі wodne w granicach powiatu słupskiego	108
Tabela 49 Kanały o długości powyżej 2 km w granicach powiatu słupskiego	108
Tabela 50 Jeziora powyżej 5 ha w granicach powiatu słupskiego	109
Tabela 51 Powiat słupski- SOO – Specjalne Obszary Ochrony (siedliskowe)	113
Tabela 52 Powiat słupski-OSO – Obszary Specjalnej Ochrony (ptasie)	114
Tabela 53 Obiekty zbiorowego zakwaterowania w powiecie słupskim w latach 2006-2010	126
Tabela 54 Wykorzystanie bazy noclegowej w obiektach zbiorowego zakwaterowania w powiecie słupskim w latach 2006-2010	127
Tabela 55 Punkty informacji turystycznej	131
Tabela 56 Zmienne składowe miernika rozwoju społecznego	141
Tabela 57 Zmienne składowe miernika rozwoju społecznego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych	143
Tabela 58 Zmienne składowe miernika rozwoju społecznego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych	143
Tabela 59 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2006	144
Tabela 60 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2009	144
Tabela 61 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych $[W_{GXRN}]$	145
Tabela 62 Wartość wskaźnika rozwoju społecznego powiatu	146
Tabela 63 Zmienne składowe miernika rozwoju gospodarczego	147
Tabela 64 Zmienne składowe miernika rozwoju gospodarczego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych	148
Tabela 65 Zmienne składowe miernika rozwoju gospodarczego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych	148
Tabela 66 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2006	149
Tabela 67 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2009	150
Tabela 68 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych $[W_{GXRN}]$	150
Tabela 69 Wartość wskaźnika rozwoju gospodarczego powiatu	151
Tabela 70 Zmienne składowe miernika rozwoju przestrzennego	152
Tabela 71 Zmienne składowe miernika rozwoju przestrzennego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych	153
Tabela 72 Zmienne składowe miernika rozwoju przestrzennego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych	153
Tabela 73 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2006	154
Tabela 74 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego $[W_s]$ – rok 2009	154
Tabela 75 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych $[W_{GXRN}]$	155
Tabela 76 Wartość wskaźnika rozwoju przestrzennego powiatu	156
Tabela 77 Zmienne składowe miernika rozwoju turystycznego	157
Tabela 78 Zmienne składowe miernika rozwoju turystycznego – wartości w roku 2006 dla powiatów porównywanych	158
Tabela 79 Zmienne składowe miernika rozwoju turystycznego – wartości w roku 2009 dla powiatów porównywanych	158

Tabela 80 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [W _s] – rok 2006	159
Tabela 81 Wartość standaryzowana wskaźnika potencjału konkurencyjnego [W _s] – rok 2009	159
Tabela 82 Wartość wskaźnika rozwoju netto powiatu liczonego na podstawie wskaźników standaryzowanych [W _{GXRN}].....	160
Tabela 83 Wartość wskaźnika rozwoju turystycznego powiatu	161
Tabela 84 Wartość syntetycznego rozwoju (społeczno – gospodarczego) powiatów w oparciu o 24 zmienne.	162
Tabela 86 Analiza SWOT sfery społecznej.....	165
Tabela 87 Analiza SWOT sfery infrastrukturalnej	166
Tabela 88 Analiza SWOT sfery gospodarczej.....	167
Tabela 89 Analiza SWOT sfery przestrzennej	168
Tabela 90 Analiza SWOT sfery ekologicznej	169
Tabela 90 SPOŁECZNOŚĆ – cele i kierunki działania	179
Tabela 91 INFRASTRUKTURA – cele i kierunki działania	183
Tabela 92 GOSPODARKA – cele i kierunki działania.....	186
Tabela 93 PRZESTRZEŃ – cele i kierunki działania	188
Tabela 95 EKOLOGIA – cele i kierunki działania.....	190
Tabela 95 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego do roku 2022.....	202

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Struktura procentowa bezrobocia według płci w powiecie słupskim.....	58
Wykres 2 Stopa bezrobocia w powiecie słupskim w latach 2005 - 2010	59
Wykres 3 Odsetek bezrobocia w % na terenie powiatu słupskiego w latach 2006 - 2010	59
Wykres 4 Struktura procentowa osób posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem w latach 2006 - 2010	60
Wykres 5 Struktura procentowa bezrobocia według poziomu wykształcenia w powiecie słupskim	61
Wykres 6 Struktura procentowa bezrobocia według płci w gminach powiatu słupskiego w 2010r.....	62
Wykres 7 Odsetek bezrobocia w gminach powiatu słupskiego w 2010r.....	63
Wykres 8 Struktura procentowa osób posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem w gminach powiatu słupskiego.....	63
Wykres 9 Struktura procentowa bezrobocia według poziomu wykształcenia w gminach powiatu słupskiego.....	64
Wykres 10 Główne problemy do rozwiązania na terenie powiatu słupskiego.....	133
Wykres 11 Związek mieszkańców z powiatem słupskim	134
Wykres 12 Natężenie problemów społecznych w powiecie słupskim	135
Wykres 13 Poziom samoorganizacji społecznej i poziom współpracy mieszkańców z władzami powiatu.	135
Wykres 14 Natężenie problemów występujących na obszarze powiatu słupskiego.....	136
Wykres 15 Jakość podanych elementów rozwoju społeczno-gospodarczych w powiecie słupskim ..	137
Wykres 16 Płeć ankietowanych.....	138
Wykres 17 Wiek ankietowanych.....	138
Wykres 18 zatrudnienie ankietowanych	138
Wykres 10 Miernik rozwoju społecznego dla analizowanych powiatów	146
Wykres 11 Miernik rozwoju gospodarczego dla analizowanych powiatów	151
Wykres 21 Miernik rozwoju przestrzennego dla analizowanych powiatów	156
Wykres 13 Miernik rozwoju turystycznego dla analizowanych powiatów	161
Wykres 14 Miernik rozwoju analizowanych powiatów.....	162